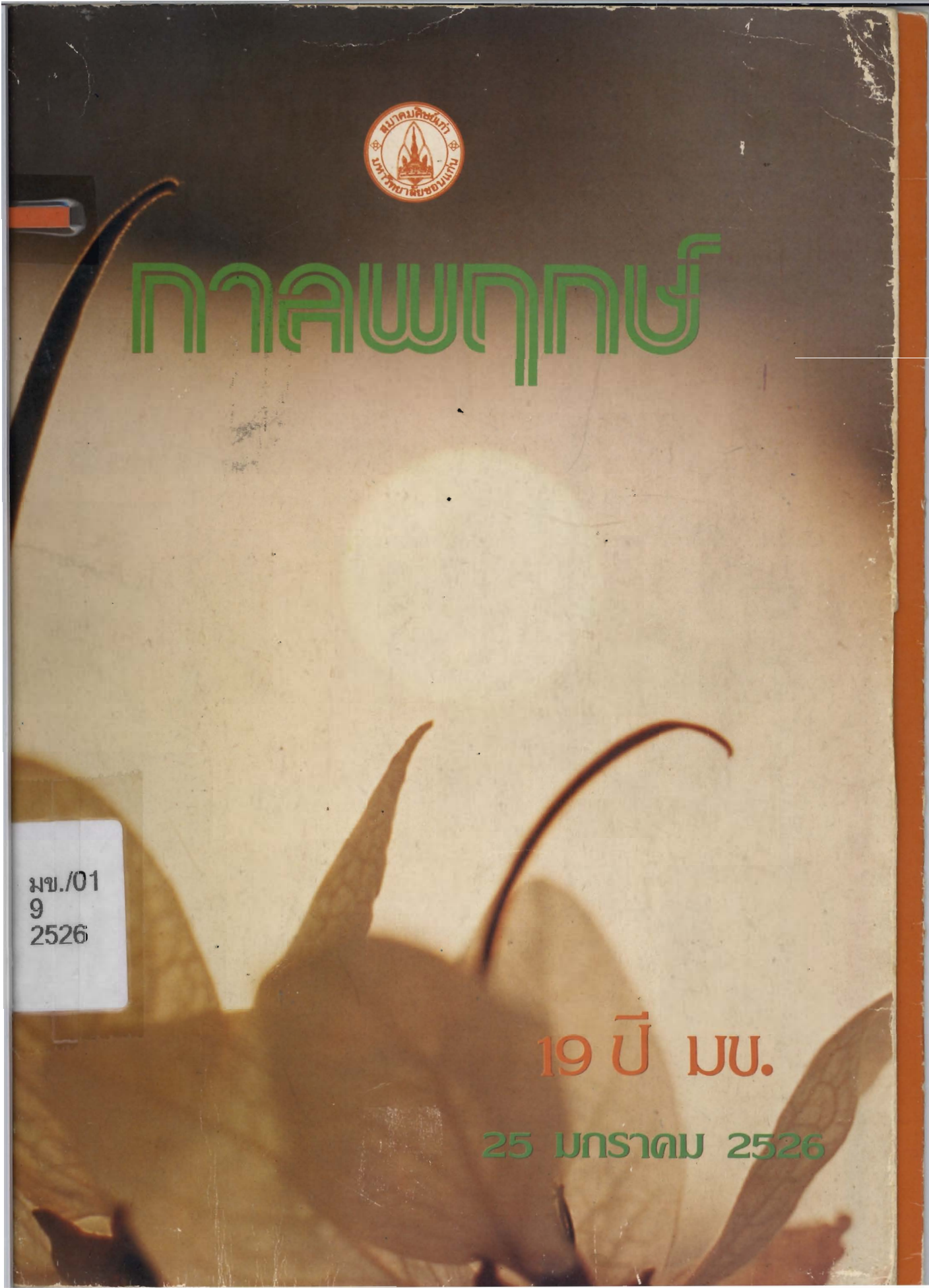

กาลพฤกษ์

มข./01
9
2526

19 ปี มข.

25 มกราคม 2526

Wishing KKUAA Continued Success and Prosperity

Dew Point Control Plant (PTT) Thailand

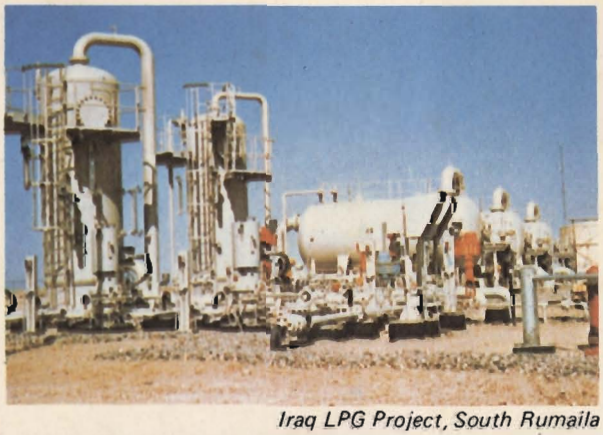

Iraq LPG Project, South Rumaila

NKK

NIPPON KOKAN

Tokyo Office :
1-1-2 Chiyodaku
Tokyo Japan

Tel. (03) 212-7111
Telex: 222-2811 NKK J

ib 12901635
11591849X

WITH THE COMPLEMENTS

OF

SINO-THAI / CAP-CON / SMI

A JOINT VENTURE

PTT. ONSHORE PIPELINE CONTRACTOR

WITH THE COMPLEMENTS
OF

WHITE GROUP LIMITED

75 SOI RUBIA SUKHUMVIT 42 PRAKANONG BANGKOK

P.O. Box 2718

DISTRIBUTOR IN THAILAND FOR :

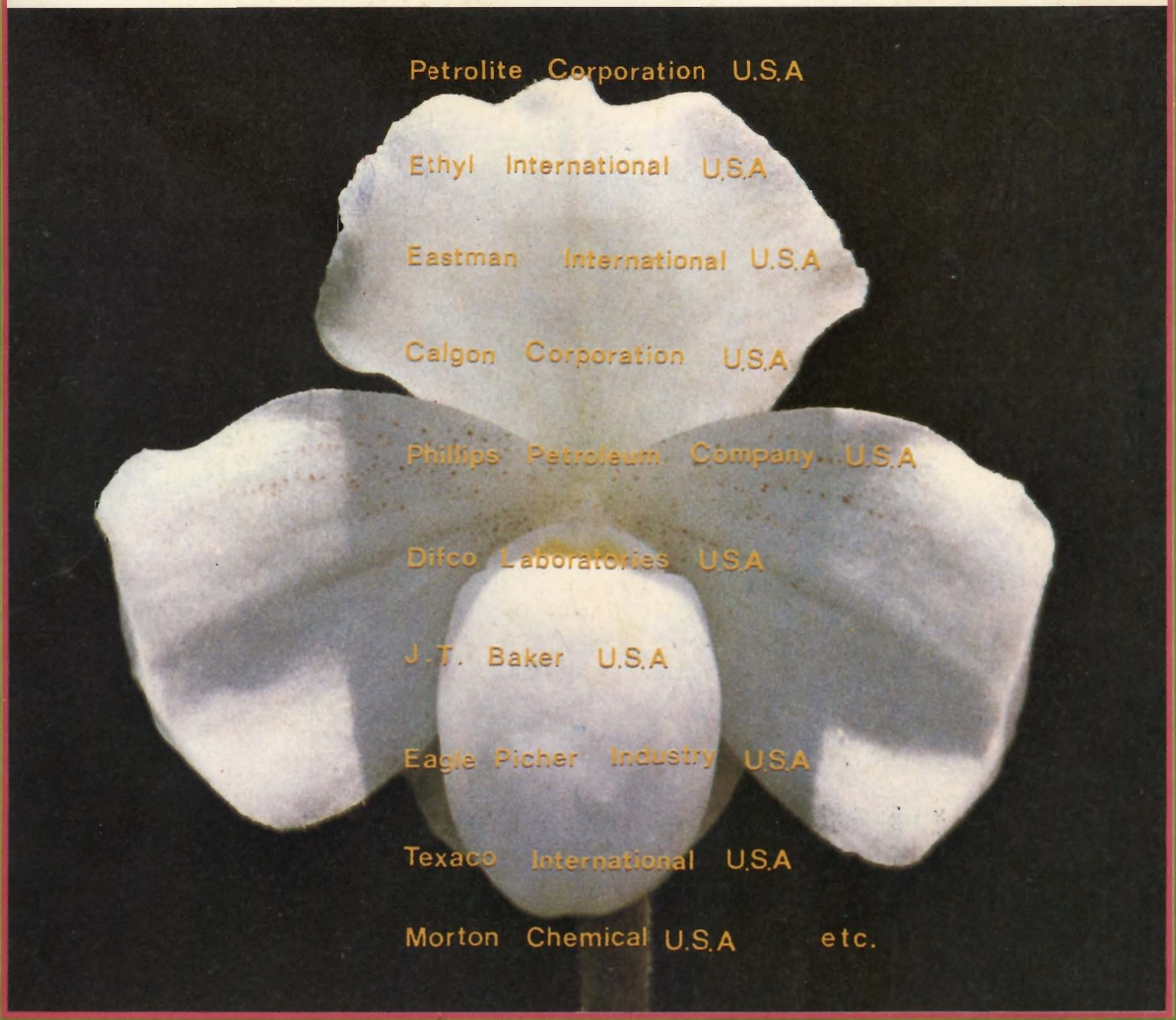

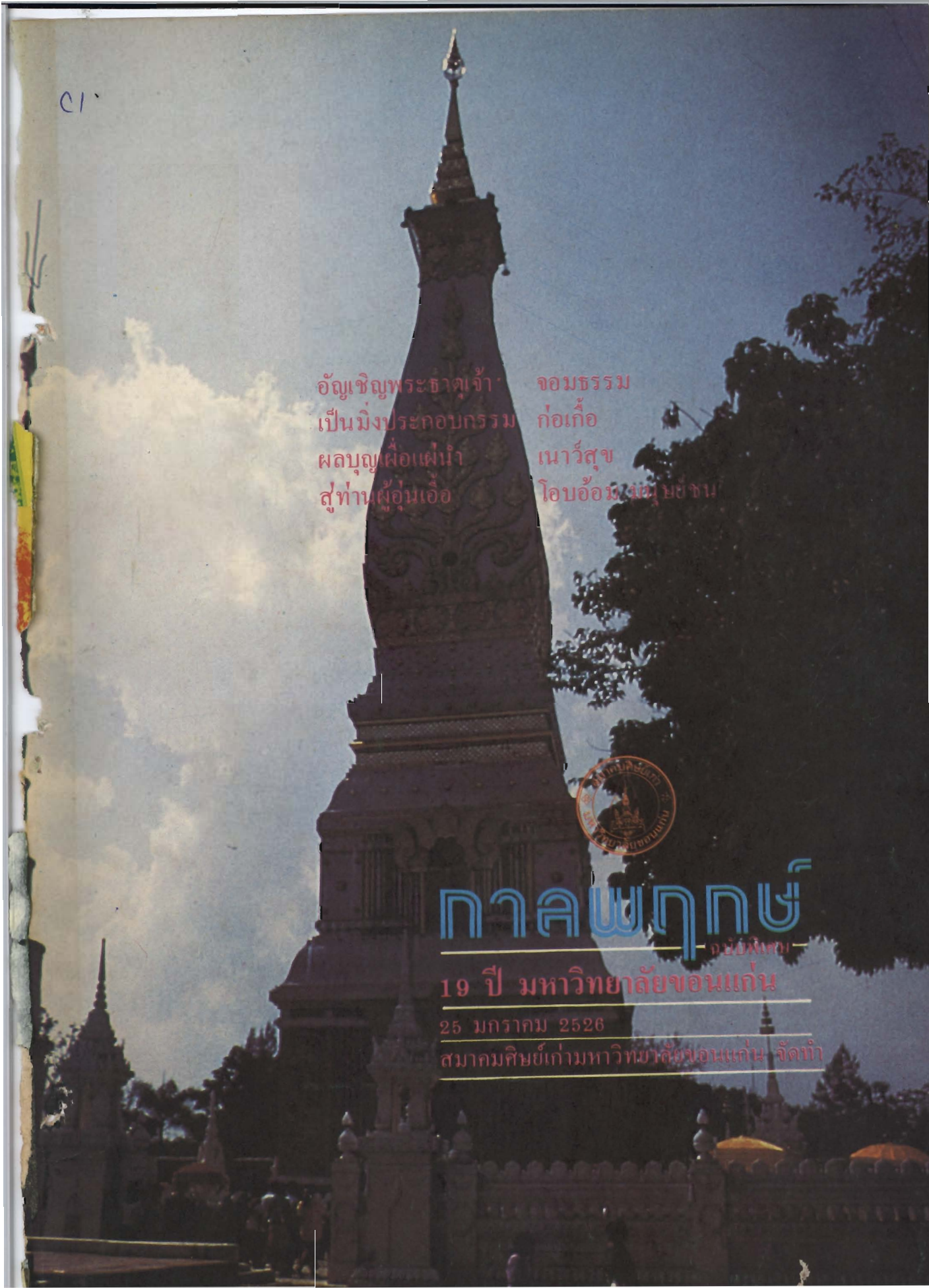

กาลพฤกษ์

ฉบับพิเศษ

19 ปี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

25 มกราคม 2526

สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดทำ

เนื่องในโอกาสฉลอง 200 ปี สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ประชาชนชาวไทย อันประกอบด้วยคุณธรรม 4 ประการ เพื่อยึดนำเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขร่มเย็นของชาติบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการ

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น
3. การอดทน อดกลั้น และอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
4. การรู้จัก ละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

สถ.101
ส
2526

มน.เมื่อวานนี้

มข.วันนี้

อนแก่น
IVERSITY
าคาจิไทยพาณิชย์

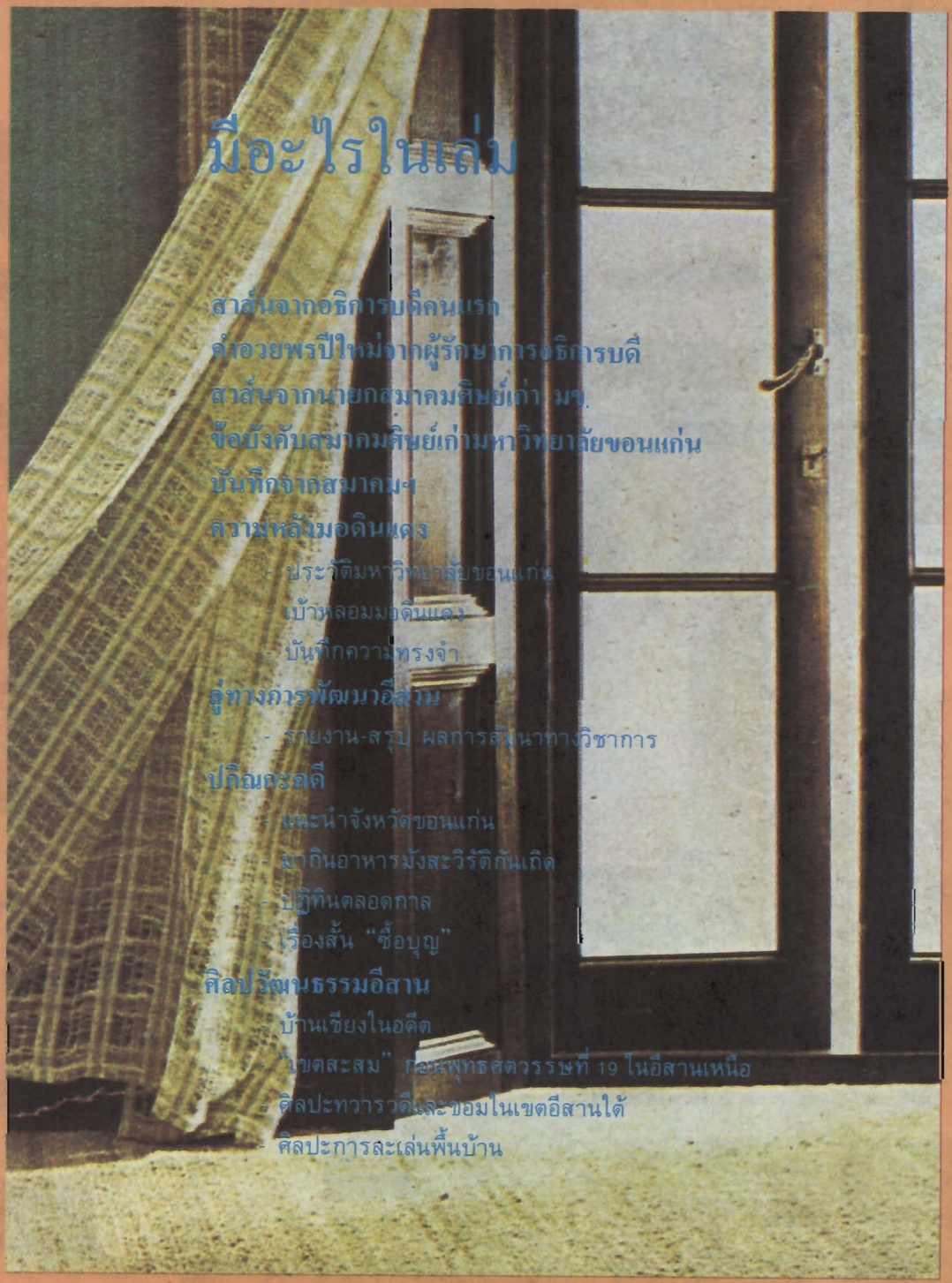

มีอะไรในเล่ม

สาส์นจากอธิการบดีคนแรก

คำอวยพรปีใหม่จากผู้รักษาการอธิการบดี

สาส์นจากนายกสมาคมศิษย์เก่า มข.

ข้อบังคับสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น

บันทึกจากสมาคมฯ

ความหลังมอดินแดง

- ประวัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เบ้าหลอมมอดินแดง
- บันทึกความทรงจำ

ลู่ทางการพัฒนาอีสาน

- รายงาน-สรุป ผลการสัมนาทางวิชาการ

ปกิณกะคดี

- แนะนำจังหวัดขอนแก่น
- มากินอาหารมังสะวิรัติกันเถิด
- ปฏิทินตลอดกาล
- เรื่องสั้น "ซื้อบุญ"

ศิลปวัฒนธรรมอีสาน

- บ้านเชียงในอดีต
- "ไขตสะสม" ก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ในอีสานเหนือ
- ศิลปะทวารวดีและขอมในเขตอีสานใต้
- ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน

อภินันทนาการ จาก ....

บริษัท ปิโตรไทย จำกัด

เลขที่ 197/1 อาคารสีลม ชั้น6 ถนนสีลม กรุงเทพฯ

ผู้แทนจำหน่าย

VALVE SAUT DU TRAN

HANDLING LIQUIDS?

put this team to work for you!

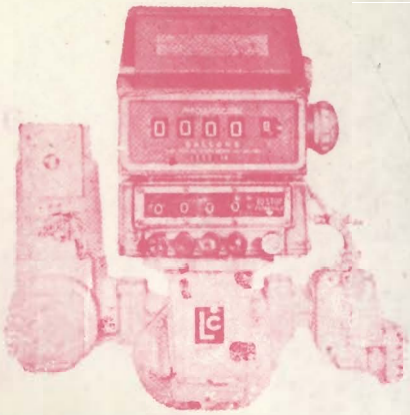

LIQUID CONTROLS METERS

Efficient, Accurate Control Meters

Meters that will handle most anything that flows . . . even dirty or abrasive products through a newly developed pressure lubricated meter. Options available of mechanical, electrical, or air operated presets/valves as well as a wide variety of construction materials including 316 stainless steel. Better control — less waste — saves money.

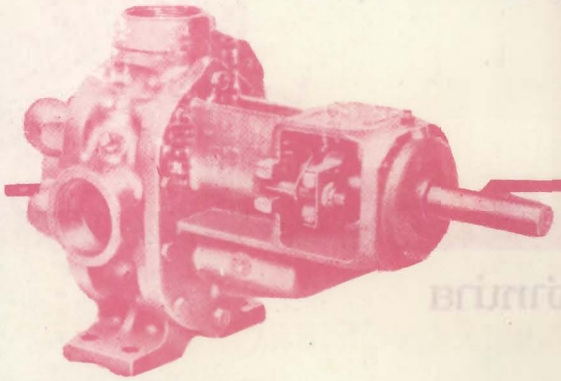

ROPER PUMPS

No. 1 in Handling Bulk Liquids

Roper pumps cover a wide range of applications from high flow rate transfer to loading and unloading tankers, tank cars and barges . . . from solvents, gasoline, jet fuels and petrochemicals, to residual fuel oils, molasses and resins.

Available in ⅜" to 8" sizes, with right angle and through porting, pressures to 1000 psi, capacities to 1000 GPM, built-in relief valve and various gear reduction ratios available.

NATIONAL HOSE

The Ideal Conveyor For All Types of Liquids

Specialized chemical and industrial hoses available in sizes up to 4". Used extensively in the petroleum industry. Industrial hose ranging from the universal All-Chem hose that handles 85 percent of all known chemicals to specialized hose such as Driline dry cement and others.

Sole distributor for Thailand:

United Machinery Company Limited

20 LARN LUANG ROAD, BANGKOK, THAILAND.

P.O. BOX 1618 BANGKOK CABLE "UMAC" BANGKOK TEL. 2827140 - 9

CONGRATULATIONS

AND

BEST WISHES

TO

KHON KAEN UNIVERSITY ALUMNI ASSOCIATION

IFCC ADVISERS LTD.

INSURANCE AND REINSURANCE BROKERS

A SEDGWICK GROUP

ASSOCIATE COMPANY

HEAD OFFICE

6 TH Floor Sriboonruang 1 Building, 283 Silom Road, Bangkok Tel. 2333900

BRANCH OFFICES

144/14-15 Chiangmai-Sankampong Road, Amphur Muang, Chiangmai 50000

915/3 Phaholyothin Road, Amphur Muang Chiangrai 57000 Tel. 311-243

121 Kosee Road, Amphur Muang, Nakornsawan 60000 Tel. 213-886

EXXON
CHEMICALS

WITH THE COMPLEMENTS OF

EXXON CHEMICAL THAILAND LTD.

1016 RAMA IV ROAD

BANGKOK

TEL. 234-6020. 234-6050

WITH THE COMPLEMENTS OF

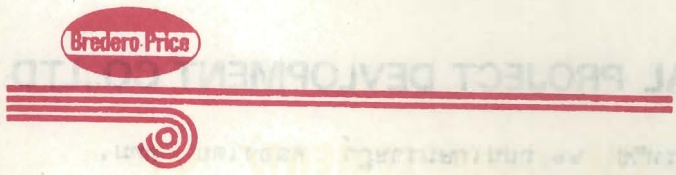

BREDERO PRICE INTERNATIONAL INC., THAILAND

197/1 SILOM BLDG, 9th Floor

SILOM RD. BANGKOK

PTT PIPE COATING CONTRACTOR

บริษัท GENERAL PROJECT DEVLOPMENT CO.,LTD

ชั้น ๖ อาคารทวิช ๖๑ ถนนเกษมราษฎร์ คลองเตย กทม.

โทร. ๒๘๖๖๐๓๙ ต่อ ๔๔

ผู้แทน

บริษัท STONE & WEBSTER ENGINEERING CORPORATION

สหรัฐอเมริกา, แคนาดา, อังกฤษ, สิงคโปร์

วิศวกรที่ปรึกษาโครงการ ก๊าซธรรมชาติ โรงกลั่นน้ำมัน

โครงการไฟฟ้า โรงงาน ETHYLENE, PETROCHEMICAL

และโครงการ OFFSHORE PIPELINE

The arch...

To enclose a large area
the ancient Greeks required
closely spaced pillars topped by
wood and stone.

The Romans began
to build in a
completely new way.
By linking together
numberous
blocks a
structure with a greater span
and strenght was produced.

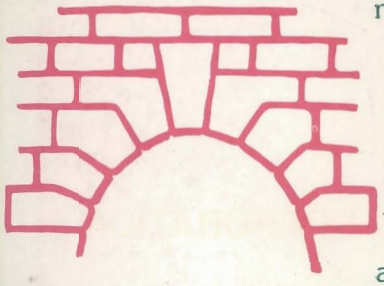

The result was
a revolution
in construction
technology.
A Roman
aquaduct might
seem simple compared to
modern feats of engineering
but a basic principle
remains the same: the need
to place differing elements
in a sound combination

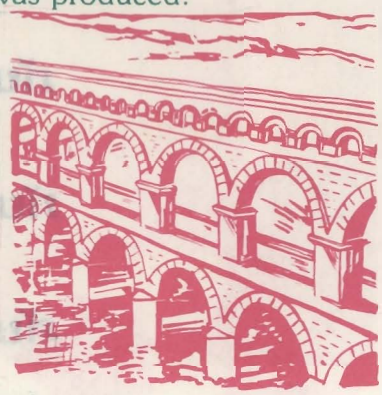

In an age of specilization
Span's engineering consultancy services put the
pieces together in the right way.
Formally known as Land Marine,
Span is no newcomer to
civil engineering and the petroleum industry.

Onshore or offshore Span knows how to cover the distance.

Span

Address: 57/5-7 Wireless Road, Bangkok 5, Thailand. Telephone: 252 0730,3, 252 4856-7. Telex: 788 82250

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด

รับประกัน อัคคีภัย

ภัยทางทะเล

ภัยยานยนต์

ภัยเบ็ดเตล็ด

อาคารกรุงเทพ 302 ถ.สีลม กรุงเทพ

โทร. 234-2660-9

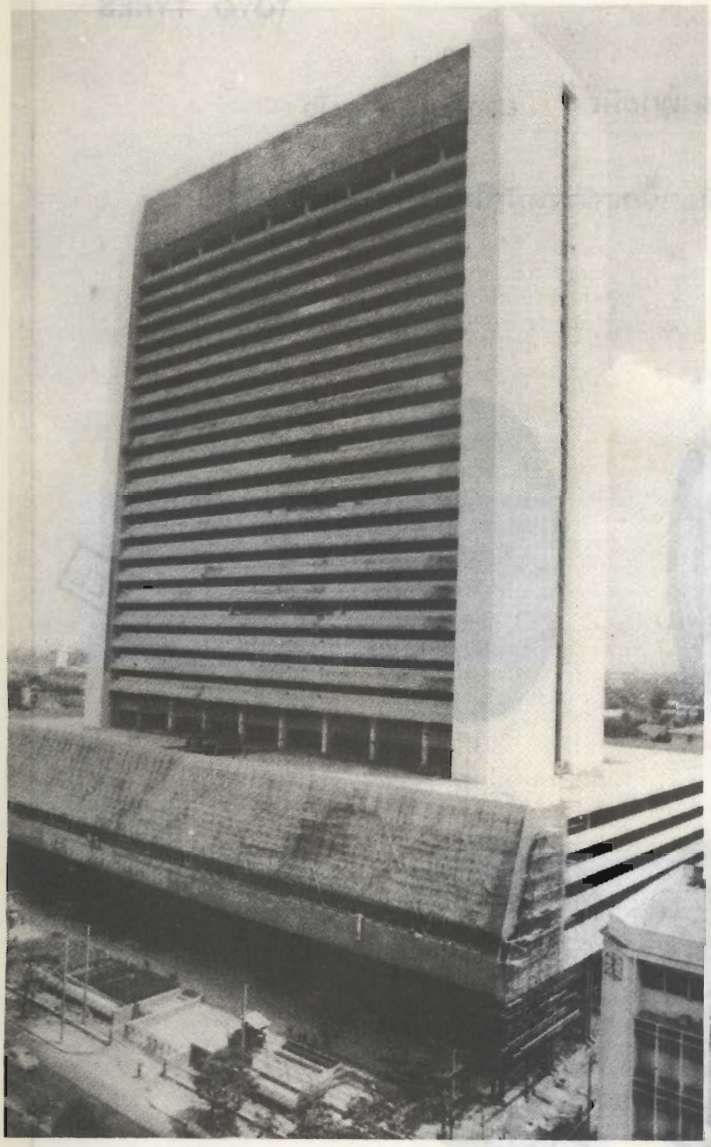

PRESTRESSED CONCRETE PRODUCT

บริษัท สหะศักดิ์พานิช (2518) จำกัด

92/5 ถนนแจ้งวัฒนะ หลักสี่ กรุงเทพฯ

โทร. 5210422 5211806
5210456 5211005

SAHASAK (1975) CO., LTD.

92/5 CHANGWATANA RD. LAKSI,
BANGKAEN BANGKOK, THAILAND
TEL: 5210422, 5210456 5211005, 5211806

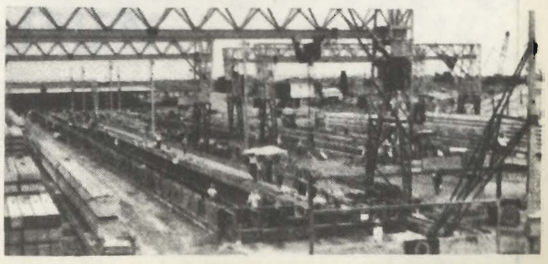

SAHASAK

ด้วยอภินันทนาการจาก

ยาง "โตโย"

TOYO TYRES

ยอดแห่งยาง สำหรับรถทุกชนิด ยางสำหรับรถนั่ง

รถบรรทุก และ สำหรับเครื่องจักรหนักในงานก่อสร้าง

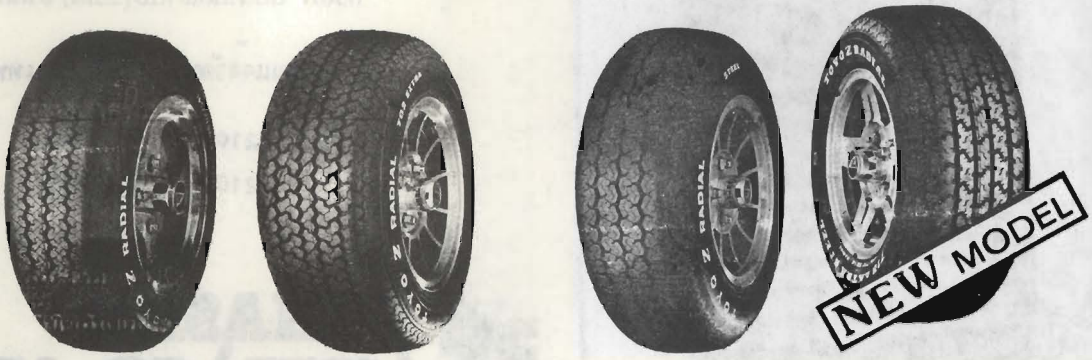

ผู้แทนจำหน่าย แต่ผู้เดียวแห่งประเทศไทย

หจก. โค้วชุนไถ่

179 ถ.ไมตรีจิตต์ ใกล้วงเวียน 22 กรกฎาฯ กรุงเทพ

โทร 2213732 2219751

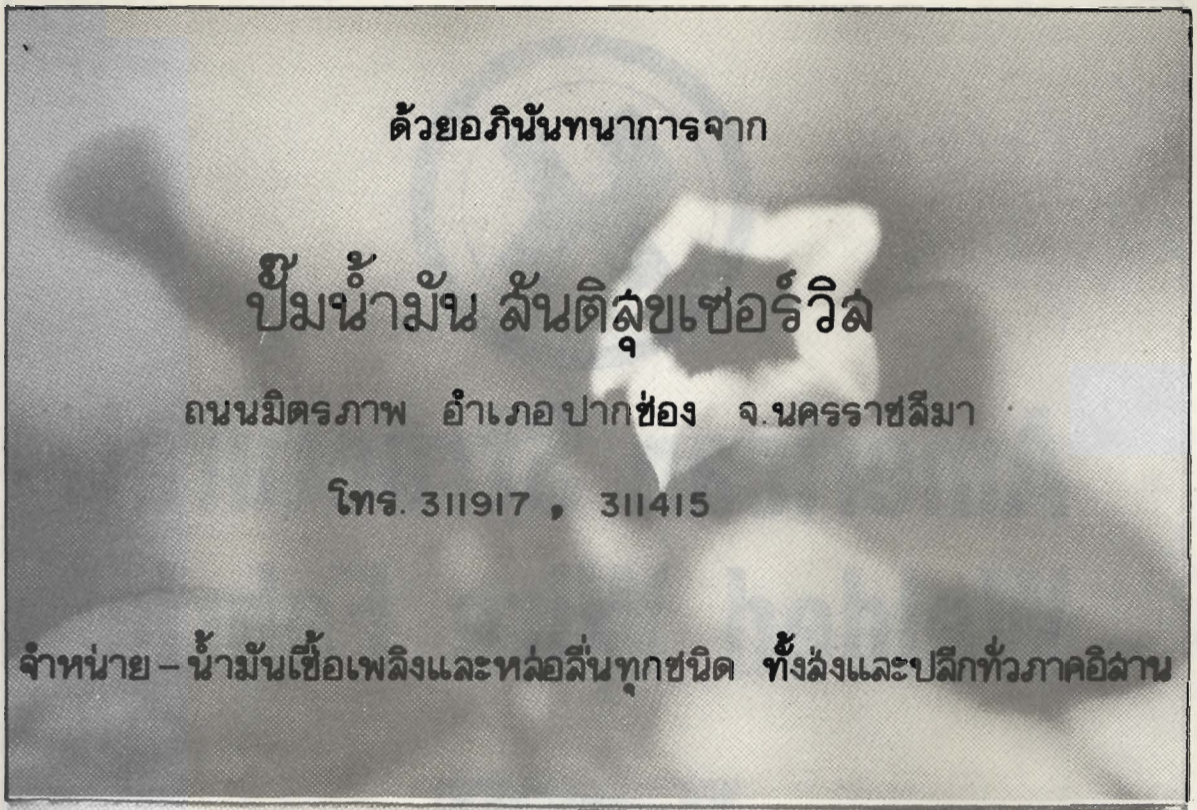
ด้วยอภินันทนาการจาก
ปั๊มน้ำมัน สันติสุขเซอร์วิส
ถนนมิตรภาพ อำเภอปากช่อง จ.นครราชสีมา
โทร. 311917 , 311415
จำหน่าย – น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นทุกชนิด ทั้งส่งและปลีกทั่วภาคอีสาน

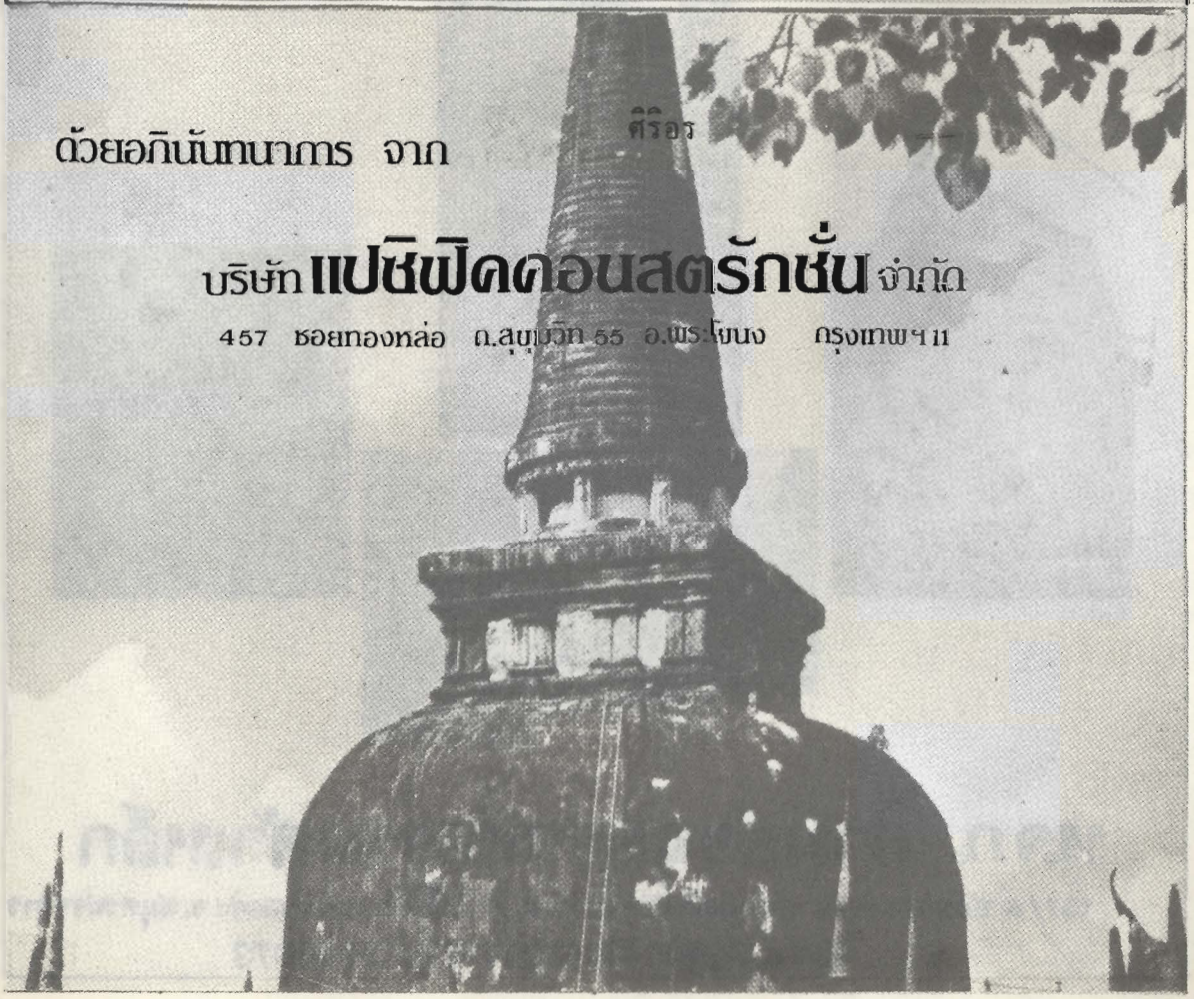
ด้วยอภินันทนาการ จาก
ศิริอร
บริษัท แปซิฟิคคอนสตรักชั่น จำกัด
457 ซอยทองหล่อ ถ.สุขุมวิท 55 อ.พระโขนง กรุงเทพฯ 11

American Structural Welded Wire Fabric

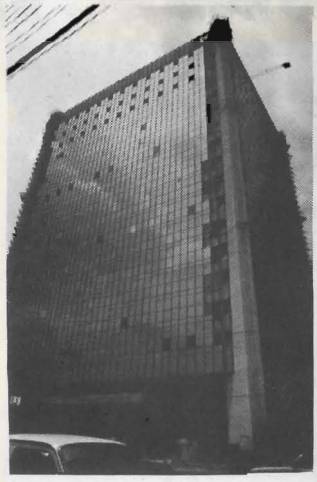

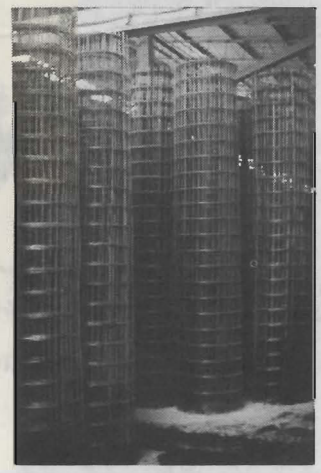

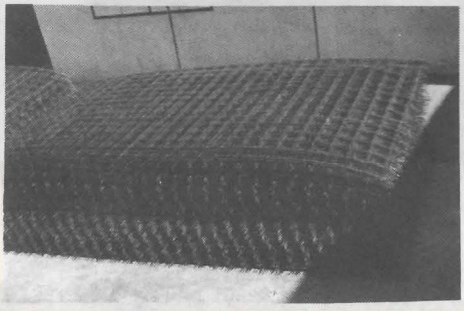

หจก. สามชัยอุตสาหกรรมค้าเหล็ก

187/3 ซอยแสงตะวัน ถนนปู่เจ้าสมิงพราย ต.ลำโรงใต้ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ

โทร.. 3940045, 3940062, 3940073

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท วงศ์ชัย จำกัด

VON

691 ถนนเจริญนคร บุคคโล ธนบุรี กรุงเทพฯ โทร. 4682446
691 CHAROENNAKORN RD. BUKALO THONBURI BANGKOK TEL. 4686060 4686061
โรงงาน 38 เพชรเกษม กม. 37 สามพราน นครปฐม โทร. (034) 311138

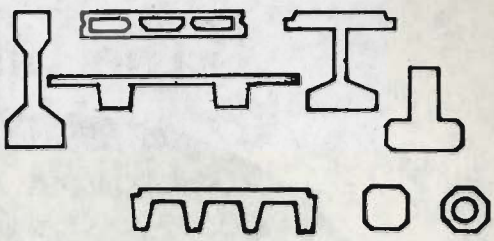

PRECAST PRESTRESSED CONCRETE FOR MODERN CONSTRUCTION

Floors, Roofs, Ceilings, Wall Panels

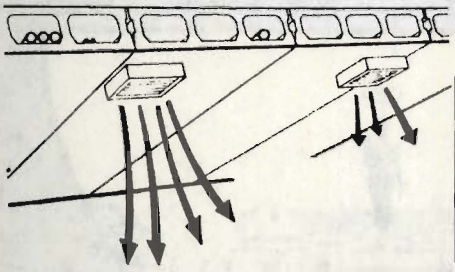

20 cm. V-CON

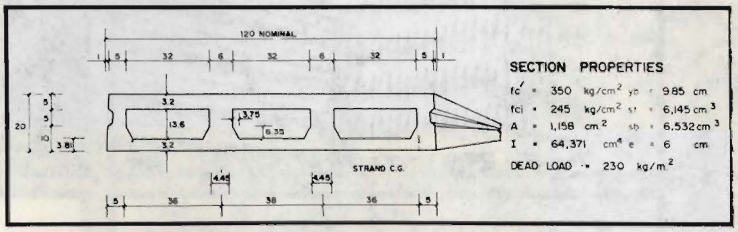

SECTION PROPERTIES

f_c' = 350 kg/cm² y_b = 9.85 cm
f_{ci} = 245 kg/cm² s_t = 6,145 cm³
A = 1,158 cm² s_b = 6,532 cm³
I = 64,371 cm⁴ e = 6 cm
DEAD LOAD = 230 kg/m²

LOAD TABLE 20 cm. V-con. floor

NO. OF 7/8" ϕ, ksi STRAND	ULTIMATE RESISTING MOMENT (m-kg)	* ALLOWABLE SUPERIMPOSED LOADS (KGS./SQ.M.) SIMPLE SPAN IN METER																						
		3.5	4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12	12.5	13	13.5	14	14.5
4-Ø3/8"	4,990	1408	1033	777	593	458	354	273	210	158	117													
6-Ø3/8"	7,269	2138	1593	1218	951	753	603	485	393	318	256	205	163	127										
4-Ø1/2"	8,573	2555	1912	1471	1155	922	744	607	497	408	336	276	226	183	147	115								
6-Ø1/2"	12,206	3718	2802	2174	1725	1393	1140	944	787	662	559	473	402	341	289	245	206	173	143	116				

* INCLUDES THE LIVE LOAD PLUS ANY DEAD LOAD THAT IS ADDITIONAL TO THE WEIGHT OF THE SLAB

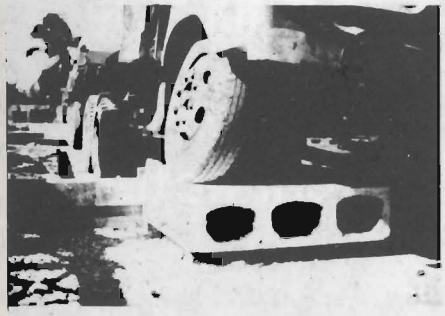

30 cm. V-CON

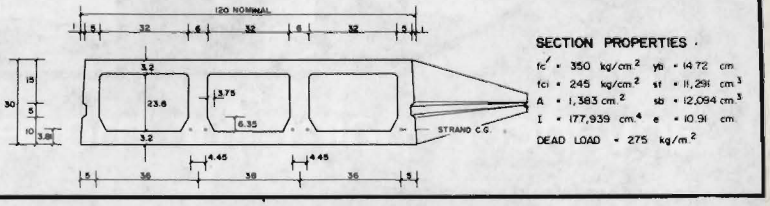

SECTION PROPERTIES

f_c' = 350 kg/cm² y_b = 14.72 cm
f_{ci} = 245 kg/cm² s_t = 11,291 cm³
A = 1,383 cm² s_b = 12,094 cm³
I = 177,939 cm⁴ e = 10.91 cm
DEAD LOAD = 275 kg/m²

LOAD TABLE 30 cm. V-con. floor

NO. OF 7/8" ϕ, ksi STRAND	ULTIMATE RESISTING MOMENT (m-kg)	* ALLOWABLE SUPERIMPOSED LOADS (KGS./SQ.M.) SIMPLE SPAN IN METER																								
		3.5	4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12	12.5	13	13.5	14	14.5	15	15.5	16	16.5
4-Ø3/8"	8,252	2415	1796	1372	1058	843	672	539	434	349	279	221	173	132														
6-Ø3/8"	12,157	3665	2753	2128	1681	1350	1098	902	746	621	518	433	362	302	250	206	168	134	105									
4-Ø1/2"	14,432	4393	3311	2568	2037	1644	1346	1113	929	780	658	557	472	401	339	287	241	201	167	136	108							
6-Ø1/2"	20,960	6483	4910	3833	3061	2494	2057	1715	1451	1235	1058	911	788	684	596	519	453	395	344	300	260	225	192	164				

* INCLUDES THE LIVE LOAD PLUS ANY DEAD LOAD THAT IS ADDITIONAL TO THE WEIGHT OF THE SLAB

MEMBER

PCI ARCHITECTURAL STRUCTURAL PRESTRESSED CONCRETE INSTITUTE

JOTUN

"The Ultimate in Paints"

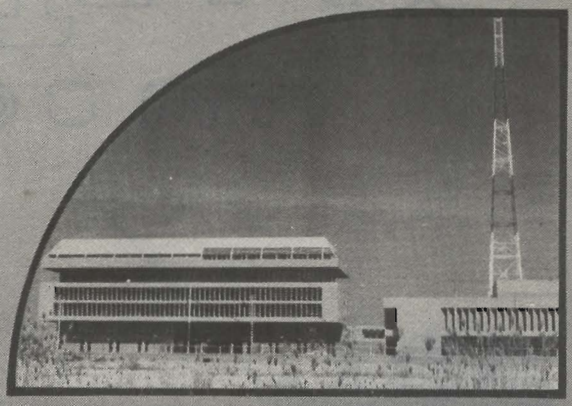

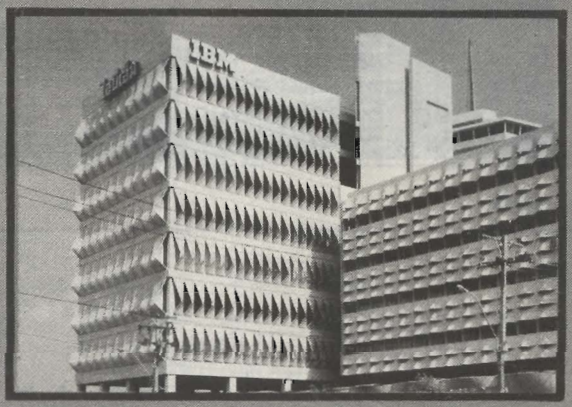

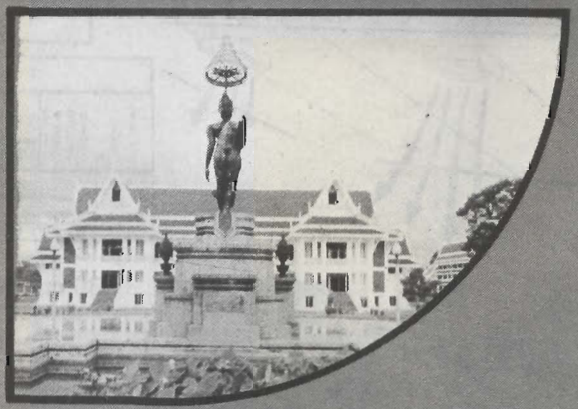

advanced paint for modern architecture.

For further information contact:

JOTUN THAILAND LTD.

388 Silom Road, Bangkok P.O. Box 1853 Tel. 234-1130-1, 234-9241-5

CIG The joining force.

miller

ARC WELDING EQUIPMENT

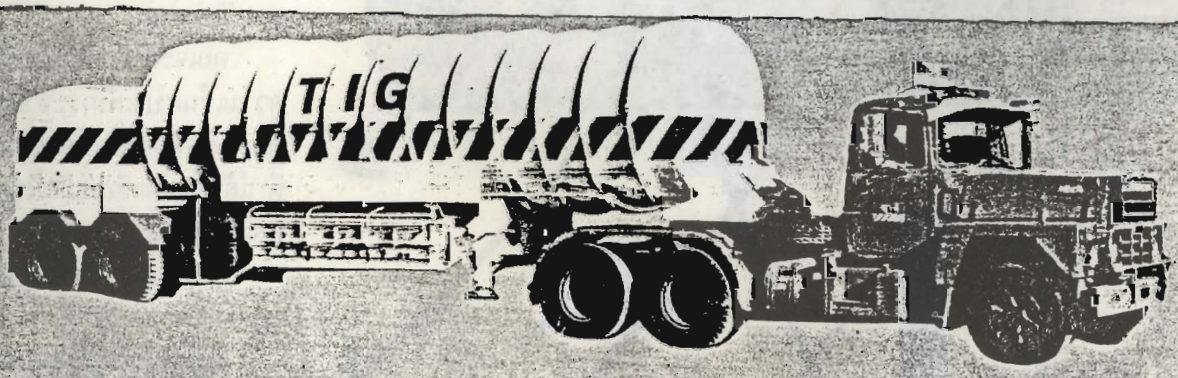

TIG IS THE LARGEST PRODUCER & DISTRIBUTOR OF INDUSTRIAL GASES IN THAILAND

LIQUID OXYGEN AND NITROGEN
DISSOLVED ACETYLENE
CARBON DIOXIDE
ARGON
HYDROGEN
SULPHUR DIOXIDE
GAS MIXTURES ETC

ELECTRIC WELDING EQUIPMENT
GAS WELDING & CUTTING EQUIPMENT
WELDING CONSUMABLES
SAFETY PRODUCTS

TIG

WE EARNED OUR STRIPES.

TIGT T.I.G. TRADING LTD

HEAD OFFICE: 22/26 POOCHAOSMINGPRAI RD, SOUTH SAMRONG
PRAPRADAENG, SAMUTPRAKARN 10130

P.O. BOX 1026 BANGKOK
TELEX: TIGAS TH 87683 THAILAND
TEL: 394 4421

LADPRAO BRANCH: 20/151 LADPRAO RD, BETWEEN SOI 116-118
BANGKAPI, BANGKOK 10310

TEL: 514 1082

ยอร์ค กระจายความเย็นสบายไปทั่ว

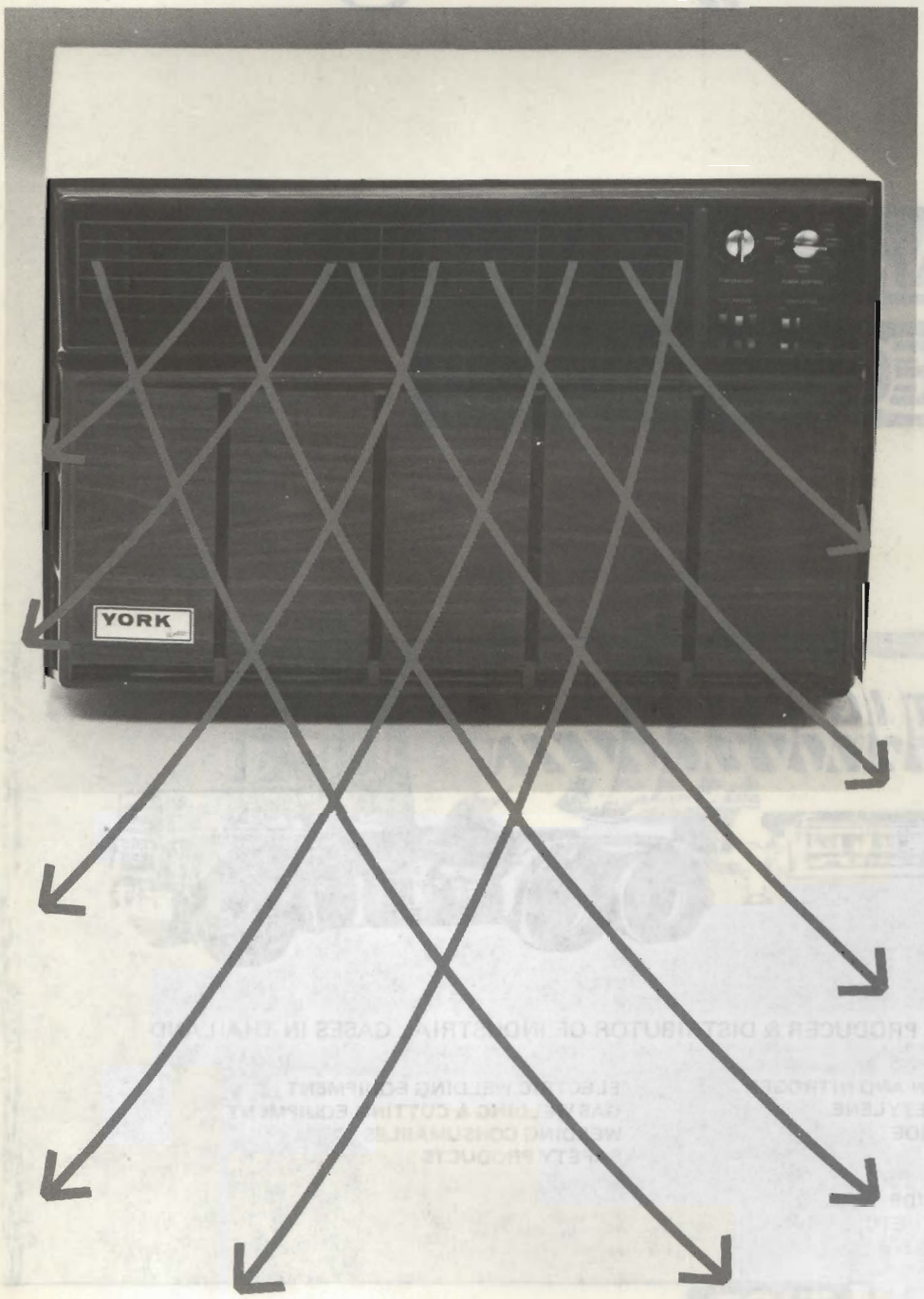

ด้วยระบบ Auto-Breeze

กระจายความเย็นสบายทั่ว ห้องอย่างอัตโนมัติ ไม่ว่าคุณจะ อยู่บริเวณใดของห้อง ระบบนี้จะทำ ให้ความเย็นแผ่ตัวอย่างรวดเร็ว และนุ่มนวล ขณะเดียวกัน คุณอาจ จะตั้งความเย็นไปทางใดของห้อง ก็ได้ดังใจ

ประหยัดค่าใช้จ่าย

ยอร์คแบบหน้าต่างนี้ประหยัด ค่าใช้จ่าย นับแต่ด้านการติดตั้ง, ราคา และค่าไฟฟ้า เฉพาะรุ่นนี้ มีชื่อเสียงนำหน้ามานานกว่า 30 ปี แล้วทั่วประเทศไทย และกว่า 100 ปีทั่วโลก

คุณจะสบายใจ และรู้สึกถึง ความเย็นสบายที่กระจายอยู่ทั่ว ห้อง เมื่อติดตั้งยอร์คแบบหน้าต่าง นี้ แล้วคุณยังเชื่อมั่นได้ในบริการ หลังการขายของยอร์ค

เราเห็นความสำคัญของคุณ เสมอ

สอบถามรายละเอียดได้ที่ ตัวแทนจำหน่ายของยอร์คทุกแห่ง

ยอร์ค อยู่ในวงการนานกว่าร้อยปี

YORK Air Conditioning BRYANT WARNER

Jardines

ผู้แทนจำหน่ายแต่ผู้เดียว:
บริษัท จาร์ดีน แมธีสัน (ประเทศไทย) จำกัด
1032/1-5 ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ โทร. 286-9951, 286-9961

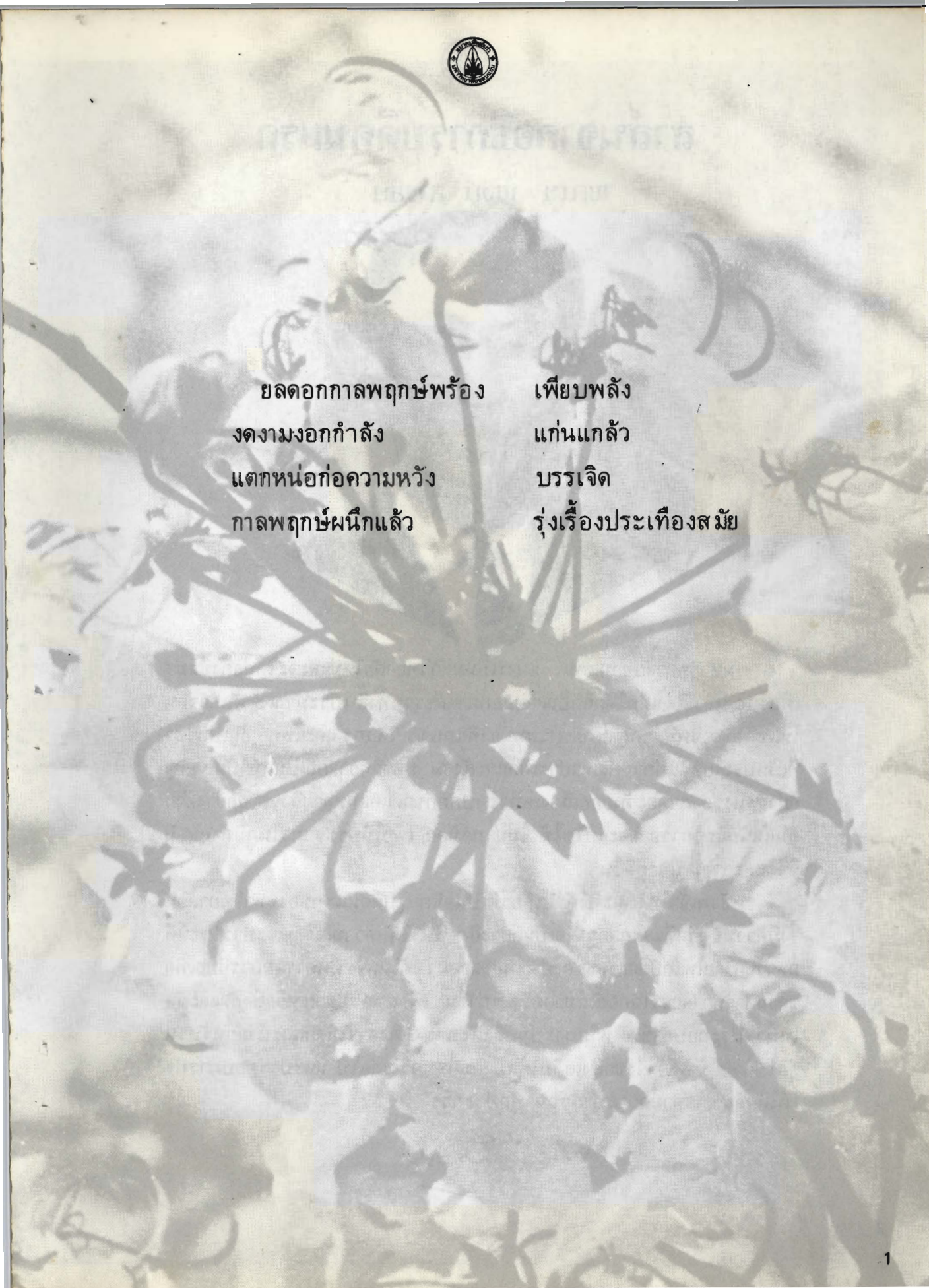

ยลดอกกาลพฤกษ์พร้อง เพียบพลัง
งดงามงอกกำลัง แก่นแกล้ว
แตกหน่อก่อความหวัง บรรเจิด
กาลพฤกษ์ผนึกแล้ว รุ่งเรื้องประเทืองสมัย

สาส์นจากอธิการบดีคนแรก

พณฯ พจน์ สารสิน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น แม้จะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่และจะได้ก่อตั้งขึ้นมาเพียง 19 ปี ก็ดี แต่ก็ได้ผลิตบัณฑิตออกมาแล้วรวมทั้งสิ้นประมาณ 5 พันกว่าคน ในแขนงวิชาชีพที่สำคัญหลายประเภท อาทิ เกษตร วิศวกร และแพทย์ อันเป็นวิชาที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศและสังคม มหาวิทยาลัยนี้เป็นสถาบันสำคัญอย่างหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งปกติก็ขาดแคลนหลายสิ่งหลายอย่างด้วยกันแต่นักวิชาการอาจจะแก้ไขได้ ไม่มากก็น้อย เพื่อให้ประชากรในภูมิภาคนี้ มีชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น

ข้าพเจ้าในฐานะที่ได้รับเกียรติเป็นอธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัยนี้ จึงมีความปิติยินดีและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เห็นความเจริญและประโยชน์ที่มหาวิทยาลัยให้แก่ปัญญาชนของประเทศตลอดมา ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยจะได้ก่อตั้งสมาคมนิสิตเก่าขึ้น เพื่อส่งเสริมช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ หรือการปฏิบัติราชการ และอาจให้คำแนะนำสำหรับรุ่นต่อไปด้วย ข้าพเจ้าจึงขอส่งเสริมให้สมาคมนี้จงเจริญต่อไป และประกอบภารกิจให้ได้ผลสำเร็จตามความปรารถนาทุกประการ

พจน์ สารสิน

คณะกรรมการ
สภามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2525

1. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน	นายกสภามหาวิทยาลัย
2. นายชำนาญ พจนา	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยและ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
3. นายกฤช สมบัติศิริ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
5. นายจารุบุตร เรืองสุวรรณ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ศาสตราจารย์ ดร.ชัย มุกตะพันธ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
7. นายเฉลิง ธำรงนาวาสวัสดิ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
8. นายปกครอง ไชยกาล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
9. นายวิลาศ อุทัยฉาย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
10. พลตำรวจตรีวิภาส วิปุลากร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
11. ศาสตราจารย์สังเวียน อินทรวิชัย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สันต์ เตชะกัมพุช	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
13. ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
14. นายโสรัจ สุจริตกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
15. ดร.อมร จันทรสมบูรณ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
16. ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
17. ศาสตราจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	ประธานคณะกรรมการส่งเสริม กิจกรรมมหาวิทยาลัย

18. รองศาสตราจารย์ ดร.เทอด เจริญวัฒนา	รักษาการแทนอธิการบดี
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เข้มแข็ง สีดาษนี	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
20. รองศาสตราจารย์ ดร.เทอด เจริญวัฒนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พลศักดิ์ จีระวิพูลวรรณ	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา
22. รองศาสตราจารย์ ดร.เกษม ปราบริปูตลุง	รองอธิการบดีว่างแผนและพัฒนา–
	เลขานุการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น
23. รองศาสตราจารย์ ดร.กวี จุติกุล	คณบดีคณะเกษตรศาสตร์
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังษี นันทสาร	คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ แก้วชิม	คณบดีคณะวิทยาศาสตร์
26. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
27. นางสาวกัลยา พัฒนศรี	คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์	คณบดีคณะแพทยศาสตร์
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พิสิฏฐ์ สัณห์พิทักษ์	คณบดีคณะเทคนิคการแพทย์
30. รองศาสตราจารย์จินดา โพธิ์เมือง	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และ
	สังคมศาสตร์
31. อาจารย์ทันตแพทย์อิศระ ยุกตะนันท์	คณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ศาสตรี เสาวคนธ์	รักษาการแทนคณบดี
	คณะเภสัชศาสตร์
33. รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ จันทร์ทิพย์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์ศาสตรี เสาวคนธ์	คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

คำอวยพรปีใหม่

ในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ 2526 ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่าน จงประสบแต่ความสุขความเจริญตลอดปีใหม่

จนถึงปัจจุบันมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้ประเทศชาติไม่ต่ำกว่าห้าพันกว่าคน นับว่าไม่น้อย บัณฑิตทั้งหลายได้ทำประโยชน์แก่สังคมและนำชื่อเสียงมาสู่มหาวิทยาลัยเสมอมา จึงใคร่ขอให้ศิษย์เก่าทุกท่านถึงสังวรณ์และรักษาชื่อเสียงอันดีงามของมหาวิทยาลัยไว้ตลอดไป

มหาวิทยาลัยยังต้องการความร่วมมือร่วมใจจากศิษย์เก่าทั้งหลายในการพัฒนาให้มหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงใคร่ขอให้ศิษย์เก่าทั้งหลายจงสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในอนาคตสืบไป.

(ดร.เทอด เจริญวัฒนา)

รักษาการ อธิการบดี

สาส์นจากนายกสมาคมฯ

25 มกราคม ปีนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นของเราได้สถาปนามาครบรอบ 19 ปี 19 ปีที่ มข.ได้ตั้งขึ้นมา นับได้ว่ามีบทบาทในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้อบรมบ่มเพาะพวกเรามาถึง 19 รุ่น มีศิษย์เก่าที่ผ่านการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นจำนวนหลายพันคน ซึ่งได้กระจัดกระจายแยกย้ายกันออกไปทำงานตามสาขาอาชีพต่าง ๆ ทั่วประเทศ.

และในวันนี้เอง พวกเราไม่ว่าจะอยู่แห่งหนตำบลไหน จะน้อมใจรำลึกถึงมหาวิทยาลัย, บรรดาคณาจารย์และบุคคลากร ซึ่งได้อุทิศแรงกาย, แรงใจและความคิด ปลุกปั้นให้เรามีความรู้-และประสบการณ์ สามารถที่จะทำงานรับใช้สังคมและมีความผาสุกในชีวิตส่วนตัว และที่จะละเว้นไม่ได้ก็คือเรามักจะระลึกถึงพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่เคยร่วมทุกข์สุขกันมาในมอดินแดงแห่งนี้.

เพื่อร่วมระลึกถึงการสถาปนา มหาวิทยาลัยมาครบ 19 ปี ผมและคณะกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่าชุดปัจจุบัน ขอแสดงความตั้งใจในอันที่จะเร่งประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อน้องพี่ชาว มข. ต่อมหาวิทยาลัยและต่อสังคมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยความร่วมมือช่วยเหลือจากพวกเราชาว มข. ที่รักทุกท่าน.

รายนามประธานชุมนุมศิษย์เก่ามข. และนายกสมาคมศิษย์เก่ามข.

1. อัศนี ปาจีณบูรวรรณ	ประธานชุมนุมศิษย์เก่ามข.	(22ธค.16-24กพ.20)
2. ธำรงค์ แสงสุริยจันทร์	ประธานชุมนุมศิษย์เก่ามข.	(24กพ.20-3ตค.21)
3. ธำรงค์ แสงสุริยจันทร์	นายกสมาคมศิษย์เก่ามข.	(3ตค.21-7เมย.22)
4. อุทัย ผ่านเจริญ	นายกสมาคมศิษย์เก่ามข.	(7เมย.22-10พค.23)
5. จีระพันธ์ อรรถจินดา	นายกสมาคมศิษย์เก่ามข.	(10พค.23-20มิย.25)
6. อภิสิทธิ รุจิเกียรติกำจร	นายกสมาคมศิษย์เก่ามข.	(20มิย.25-ปัจจุบัน)

เพื่อนชาว มข.ที่เคารพรักทั้งหลาย เป็นที่ทราบกันว่า บทบาทของสมาคมฯ เราในด้านต่าง ๆยังไม่กว้างขวางนัก ทั้งนี้เนื่องจากยังอยู่ในวัยเยาว์ที่พึ่งก่อตั้งไม่นาน ยังต้องอาศัยแรงกาย แรงใจ แรงคิด และวัตถุปัจจัยจากชาว มข.อีกมาก ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสมาคมฯชุดปัจจุบันจึงขอความร่วมมือมายังพี่น้องชาว มข.ทุกท่าน ช่วยให้แง่คิด, ข้อเสนอแนะ, ตรวจสอบการทำงานของสมาคมและหนุนเนื่องวัตถุปัจจัยให้สมาคมเติบใหญ่ขันแข็งขึ้น เพื่อผลักดันให้สมาคมฯมีบทบาทต่อสังคม ต่อมหาวิทยาลัย และต่อชาว มข. อย่างเต็มภาคภูมิ.

ท้ายนี้ ผมในนามคณะกรรมการฯ ขอขอบคุณท่านคณาจารย์, พี่ ๆน้อง ๆ ชาว มข. และบริษัทห้างร้านต่าง ๆที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนต่อกิจกรรมของสมาคมฯ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือจากทุกท่านในโอกาสต่อไป เพื่อผลักดันให้สมาคมฯเติบใหญ่ขึ้น จนบรรลุวัตถุประสงค์ได้.

ด้วยความรัก-เคารพ

(นายอภิสิทธิ์ รุจิเกียรติกำจร)

นายกสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรรมการบริหารสมาคม

		โทรศัพท์
1. คุณอภิสิทธิ์ รุจิเกียรติกำจร	นายกสมาคมฯ	2799900
2. คุณสมควร มาสมบูรณ์	อุปนายกสมาคมฯ	2867763
3. คุณจารุวรรณ สโรบล	อุปนายกสมาคมฯ	2814714
4. คุณประกายแก้ว ประพฤติถ้อย	อุปนายกสมาคมฯ	—
5. คุณสมบัติ ศิริอุดมเศรษฐ	เหรัญญิก	3110471
6. คุณอรสา วิมลเฉลา	ประชาสัมพันธ์	2228402-3
7. คุณนิพนธ์ สุวรรณสุขโรจน์	สาราณียกร	2792
8. คุณวินิตา สุวรรณช่าง	เลขาธิการ	—
9. คุณบัณฑิต วุฒิรักษ์ชัยนันท์	นายทะเบียน	2823821
10. คุณหทัย อู่ไทย	ปฏิคม	282612 ต่อ 3
11. คุณวุฒิพงษ์ ศรีบุญลือ	จัดหาทุน	2571023
12. คุณสถาพร บุณยประสพ	สวัสดิการและสันทนาการ	—
13. คุณดวงพร ศรีสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่โครงการและกิจกรรม	—
14. คุณนิรันดร์ พิทักษ์มโนรมย์	เจ้าหน้าที่สถานที่และพัสดุ	2452248, 2453298
15. คุณกิตติ คัมภีระ	เจ้าหน้าที่การกีฬา	—
16. คุณปรัชญา อยู่ประเสริฐ	ที่ปรึกษากฎหมาย	—

กรรมการที่ปรึกษา

1. คุณธำรงค์ แสงสุริยจันทร์	2571300	6. คุณสุรศักดิ์ สหศักดิ์มนตรี	5210422
2. คุณอุทัย ผ่านเจริญ	—	7. ร.ต.อ.อธิลักษณ์ เจริญมิตร	2821127, 5856756
3. คุณจิรพันธ์ อรรถจินดา	2822673	8. คุณวิเชียร ทรัพย์เจริญ	511043 (ตราด)
4. คุณวิฑูรย์ อร่ามพงศ์พันธ์	—	9. คุณธานินทร์ บำรุงทรัพย์	3146101
5. คุณอัศนี ปราจีนบูรวรรณ	—	10. คุณสุรางค์ สุขมาก	—

อนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

1. คุณวนิดา ศิริประสมทรัพย์
2. คุณวิสันต์ ตันฑิกุล
3. คุณพงศกิจ สุทธพงศ์
4. คุณสุธน ชินสุวรรณ

อนุกรรมการฝ่ายสาราณียกร

1. คุณสมใจ เสรีวิชัยสวัสดิ์
2. คุณวินิตา สุวรรณช่าง
3. คุณดุสิต ทองสลวย
4. คุณมาลีรัตน์ ชุนชฎาธาร

5. สมาชิกสามัญ มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งกรรมการสมาคม และในการลงมติอื่น ๆ
6. มีสิทธิเสนอความคิดเห็น ตั้งกระทู้ถามหรือขอปรึกษาหารือต่อที่ประชุมเพื่อความก้าวหน้าของสมาคม
7. มีหน้าที่ช่วยเหลือสมาคม และปฏิบัติตามระเบียบของสมาคม
8. สมาชิก 1 ท่านมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน 1 คะแนน ทุกคราวที่มีการลงมติที่ประชุม
9. สมาชิกไม่น้อยกว่า 30 คน มีสิทธิร้องขอให้เปิดประชุมวิสามัญได้โดยแสดงความจำนงเป็นลายลักษณ์อักษร และระบุเหตุผลไว้อย่างชัดเจน ผ่านเลขาธิการสมาคมฯ

หมวด 3
คณะกรรมการบริหารสมาคม

10. คณะกรรมการบริหารประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อย 15 คน อย่างมาก 25 คน ซึ่งทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. นายกสมาคม
2. อุปนายก
3. ที่ปรึกษากฎหมาย
4. เลขาธิการ
5. เหรัญญิก
6. นายทะเบียน
7. ปฏิคม
8. สาราณียกร
9. ประชาสัมพันธ์
10. สวัสดิการและสันทนาการ
11. จัดหาทุน
12. เจ้าหน้าที่โครงการและกิจกรรม
13. เจ้าหน้าที่สถานที่และพัสดุ
14. เจ้าหน้าที่การกีฬา
15. เจ้าหน้าที่อื่นใดตามที่เห็นสมควร

11. การเลือกตั้งกรรมการสมาคม

1. นายกต้องได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี
2. ให้นายกสมาคมเลือกสมาชิกสามัญอีกอย่างน้อย 14 คน อย่างมากไม่เกิน 24 คน เป็นกรรมการสมาคม ให้ดำรงตำแหน่งตามข้อ 10 คณะกรรมการสมาคมอาจพิจารณา

แต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการได้

3. ให้คณะกรรมการสมาคมอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี
4. อายุของคณะกรรมการสมาคมให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่รับมอบหมายงานจากคณะกรรมการชุดเก่า

12. การสิ้นสุดของความเป็นกรรมการ

ความเป็นกรรมการสมาคมจะสิ้นสุดลงโดย

1) ตาย
2) ลาออก
3) นายกสมาคมสั่งให้ออก ตามมติของคณะกรรมการบริหาร
4) ครบกำหนดตามวาระ

13. หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารสมาคม

1. นายกสมาคม มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารงานให้เป็นไปตามข้อบังคับของสมาคม, เป็นประธานในที่ประชุม และเป็นผู้ลงนามแทนสมาคม
2. อุปนายกมีหน้าที่ช่วยเหลือนายกฯ และรับผิดชอบในงานที่นายกสมาคมมอบหมาย
3. เลขาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการบริหาร
4. ที่ปรึกษากฎหมาย มีหน้าที่ให้คำแนะนำและข้อปรึกษาทางกฎหมายแก่สมาคม
5. เหรัญญิก มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการเงิน การบัญชี และทรัพย์สินของสมาคม
6. นายทะเบียนมีหน้าที่เก็บเอกสารทะเบียนสมาชิกและติดตามหลักฐานของสมาชิก
7. ปฏิคม มีหน้าที่เป็นเจ้าของเรื่อง ในการจัดกิจกรรม และงานสังคมที่จัดขึ้นมีหน้าที่ออกบัตรเชิญและดำเนินการต้อนรับ
8. สาราณียกร มีหน้าที่จัดทำข่าวสาร นิตยสารของสมาคมและงานพิมพ์ด้านอื่น ๆ
9. ประชาสัมพันธ์ จัดการในด้านการเผยแพร่โฆษณากิจการของสมาคม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมวลสมาชิก ตลอดจนหน่วยงานสื่อมวลชนอื่น ๆ และจัดส่งข่าวสารให้แก่สมาชิก
10. สันทนาการและสวัสดิการ มีหน้าที่ในการจัดหาอาหารและบริการต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการบันเทิงในงานที่สมาคมจัดขึ้น
11. จัดหาทุน มีหน้าที่จัดหาทางเพิ่มพูนรายได้ของสมาคมด้วยกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ และรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ อันมีผลให้มีรายได้เข้าสมาคม
12. เจ้าหน้าที่โครงการและกิจกรรมมีหน้าที่วางโครงการในเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาคมจะปฏิบัติได้ เพื่อความก้าวหน้าและชื่อเสียงของสมาคม
13. เจ้าหน้าที่สถานที่และพัสดุ มีหน้าที่จัดสถานที่ในการจัดกิจกรรมและงานสังคมที่สมาคมจัดขึ้น

1) นายกสมาคมแถลงงานในรอบปี
2) เหรัญญิกเสนองบดุลย์ ซึ่งผู้ตรวจบัญชีของสมาคมรับรองแล้ว
3) เลือกตั้งผู้ตรวจสอบบัญชี
4) เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

2. การประชุมใหญ่สามัญ ให้มีการประชุมใหญ่สามัญอย่างช้าไม่เกินเดือน พฤษภาคม ของทุกปี

19. การประชุมใหญ่วิสามัญ

เมื่อคณะกรรมการสมาคมเห็นสมควรให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อพิจารณาเรื่องใดเป็นพิเศษหรือเมื่อสมาชิกไม่น้อยกว่า 30 คน ร้องขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญได้

20. องค์ประชุมใหญ่สามัญและวิสามัญ

การประชุมใหญ่ทุกครั้ง ต้องมีสมาชิกเข้าประชุมไม่น้อยกว่า 30 คน จึงจะเป็นองค์ประชุมและดำเนินการได้ ถ้ามีสมาชิกเข้าประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้รอการประชุมนั้นเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง นับจากเวลาที่กำหนดไว้ หากสมาชิกมาเข้าประชุมน้อยกว่า 30 คน ให้เลื่อนการประชุมออกไปอีกไม่น้อยกว่า 15 วัน และการประชุมครั้งหลังนี้มีสมาชิกเข้าประชุมจำนวนเท่าใด ก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมได้

21. การประชุมใหญ่ทุกครั้ง ให้นายกสมาคมเป็นประธานของที่ประชุม ถ้านายกสมาคมไม่อยู่หรือไม่สามารถดำเนินการได้ ก็ให้อุปนายกเป็นประธานของที่ประชุม

22. นอกจากจะบังคับไว้เป็นอย่างอื่น มติของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ หากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานของที่ประชุมออกเสียงอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 5
การแก้ไขข้อบังคับ

23. ให้ใช้ข้อบังคับของสมาคม ตั้งแต่วันที่ได้รับจดทะเบียนสมาคมเป็นต้นไป

ข้อบังคับนี้จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ โดยมติของที่ประชุมใหญ่สามัญ หรือวิสามัญซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่เข้าประชุม

หมวด 6
การเลิก สมาคม

24. การเลิกสมาคมจะทำได้ ต่อเมื่อเป็นมติเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่สามัญคะแนนเสียงเห็นชอบให้เลิกสมาคมต้องมี 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่เข้าประชุม

25. การชำระบัญชีเพื่อเลิกสมาคมนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อชำระบัญชีเสร็จแล้วทรัพย์สินที่เหลือให้ตกเป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

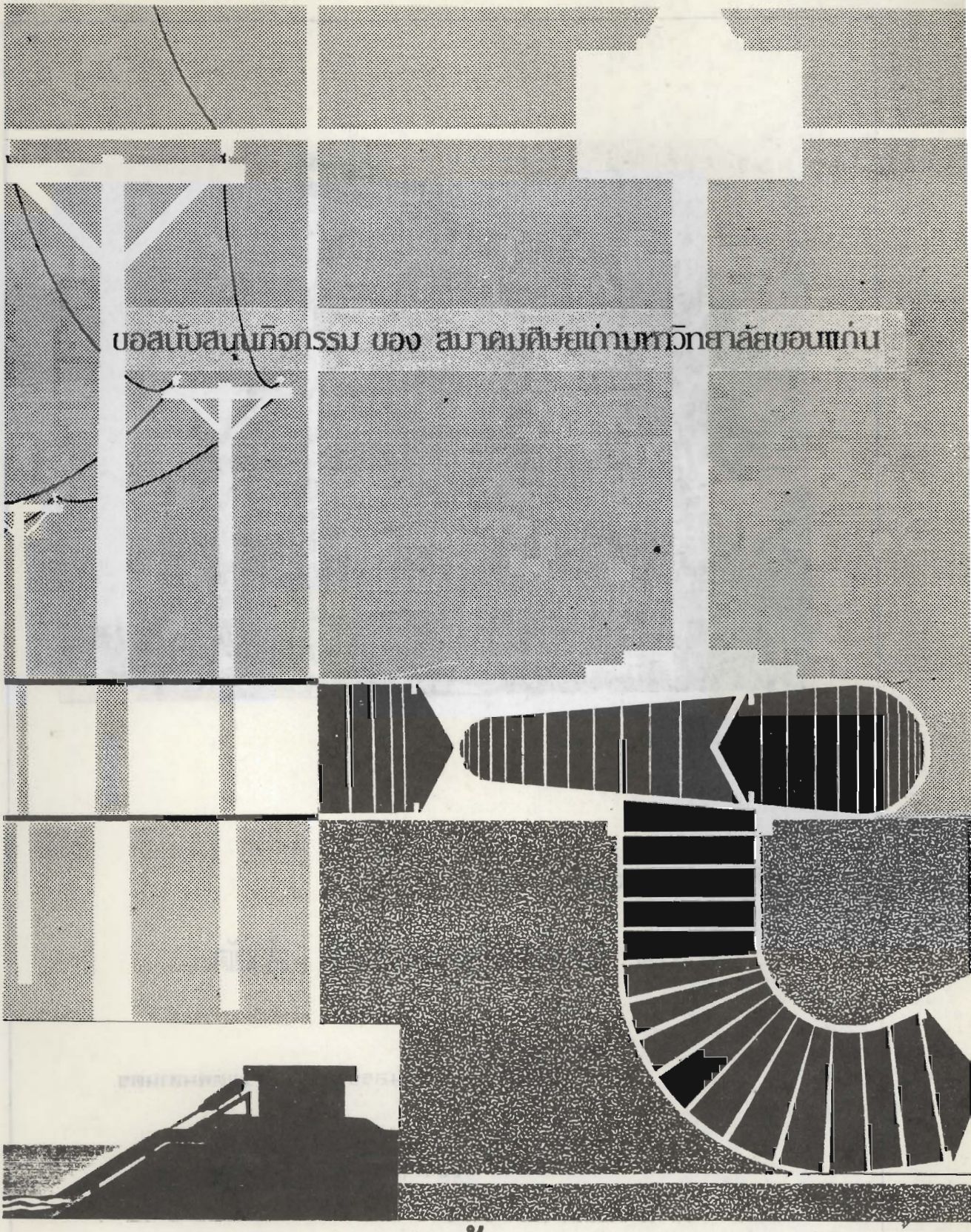

บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียร์ จำกัด

ศูนย์การค้าไดรฟ์อิน 9/158 ถนนลาดพร้าว ซอยมหาดไทย 2 (130)

แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทร. 3771770, 3771771, 3770879

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท บางกอกสหประกันภัย จำกัด

175 – 177 ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร

โทร. 233–7831–5 233–6920–9

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท เพชราวุธ จำกัด
BEJARAVUDH CO.,LTD.

959 อาคารคลองตัน สุขุมวิท 71 พระโขนง

กรุงเทพฯ โทร. 391-8160 391-1151

ตัวแทนจำหน่าย : เครื่องโทรสาร วิทยุสื่อสาร

: อุปกรณ์ และระบบสื่อสาร อิเลคโทรนิค

: เครื่องวิทยุรับ–ส่งทางทหาร

: เครื่องรับ–ส่งวิทยุโทรศัพท์

: เครื่องรับส่งวิทยุ HF/SSB VHF/FM UHF/FM

ขอสนับสนุน สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ด้วยอภินันทนาการจาก

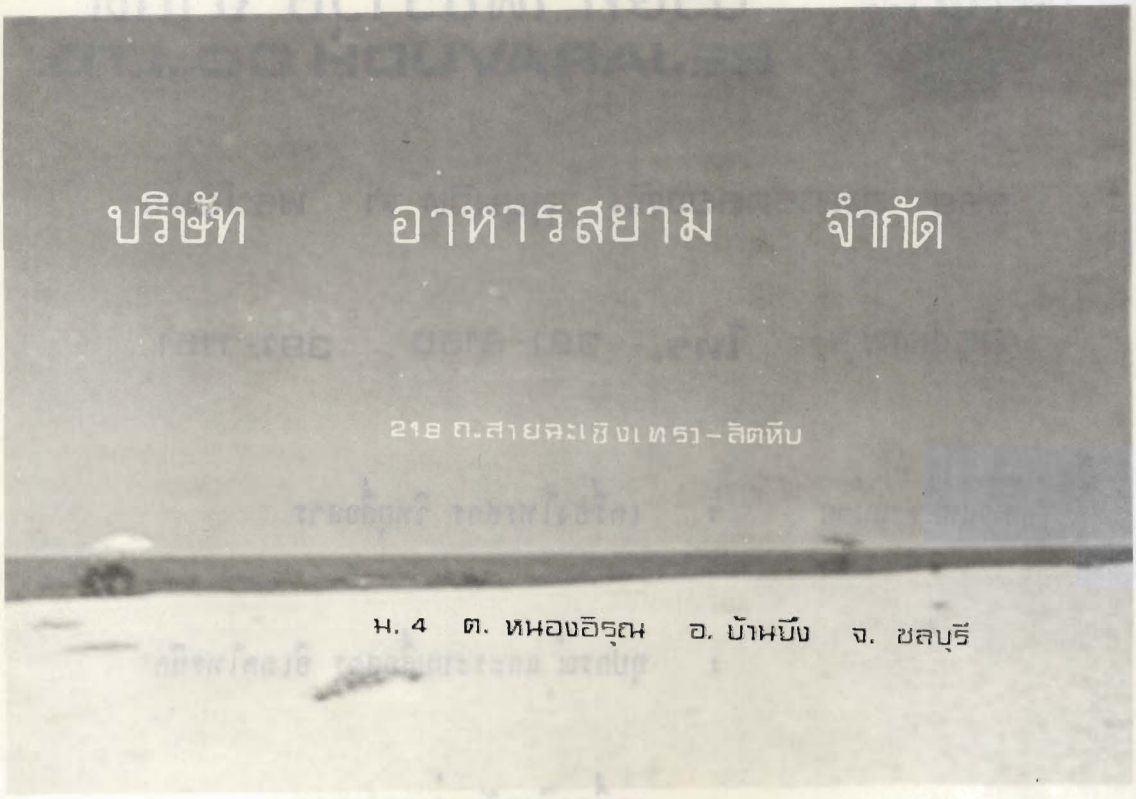

ผู้ผลิต น้ำสับปรดกระป๋อง และ น้ำผลไม้ JOICE

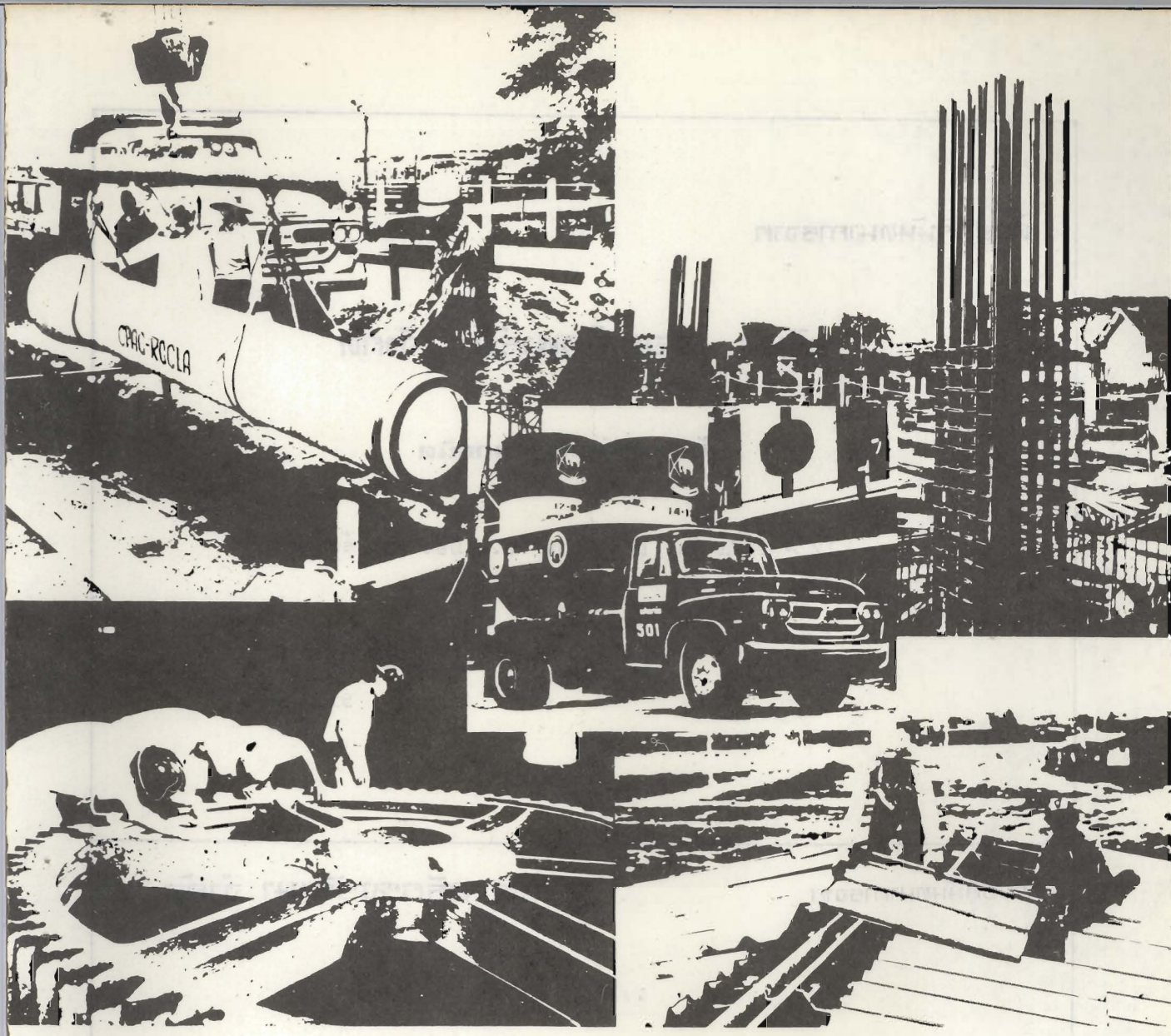

สร้างสรรค์....

กว่า 60 ปี ที่เครือซิเมนต์ไทยได้ร่วมสร้างสรรค์นำความก้าวหน้ามาสู่บ้านเมืองไทยของเรา เรานำวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้เราพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเราให้รุดหน้า และมีคุณภาพสูงสมกับที่ได้รับความเชื่อถือตลอดมา ปัจจุบันเครือซิเมนต์ไทยสามารถผลิตวัสดุก่อสร้างได้กว่า 2,000 รายการ เพื่อรับใช้วงการก่อสร้างอย่างครบครัน นับตั้งแต่ฐานรากไปจนถึงหลังคา

เราภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์บ้านเมืองไทยของเราให้เจริญรุดหน้ายิ่งขึ้นไป เพื่อความอยู่ดีมีสุขของเราชาวไทยด้วยกัน

เครือซิเมนต์ไทย

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ร้อยเอ็ดฟาร์ม จำกัด

รับเหมาก่อสร้างทุกชนิด

12 - 18/1 ถ. เทวาภิบาล อ. เมือง จ. ร้อยเอ็ด

Tel. 511270
511372

****

ด้วยอภินันทนาการจาก บริษัท ศรีกรุงวัฒนา จำกัด

...จำหน่าย...

เคมี ปุ๋ย อุตสาหกรรมน้ำมัน & แก๊ส

180 - 184 อาคารศรีกรุงวัฒนา ถ. ราชวงศ์ แขวงจักรวรรดิ์ เขตสัมพันธวงศ์

กรุงเทพ ฯ

***
ด้วยอภินันทนาการจาก บริษัท คณิตเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด

จำหน่าย ....

สินค้า อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องควบคุมอุณหภูมิ ฯลฯ

หางอุตสาหกรรม

800/3-4 ถ. อโศกดินแดง ห้วยขวาง กรุงเทพ ฯ

***

REHAU Waterstops

Reliability through Quality

In the construction industry the future belongs to plastics.

REHAU has influenced the development of plastic products for the use in the building industry.

REHAU manufactures expansion and construction joints that prove themselves daily in projects large and small for external use.

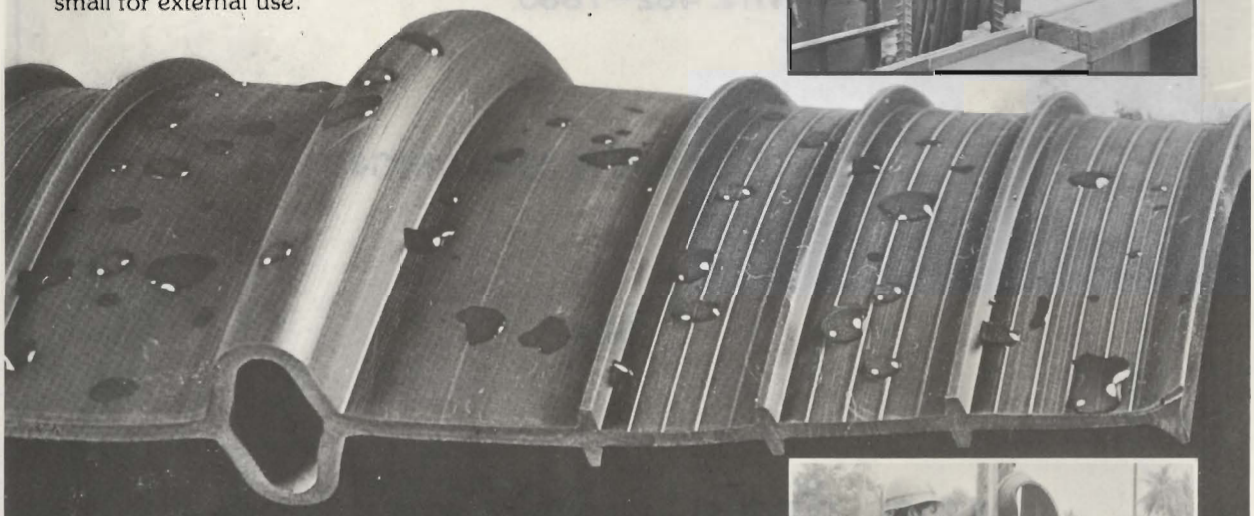

So if you have a plastic requirement and you wouldn't settle for anything but the best, **REHAU** is all that you need to remember.

REHAU PLASTIKS THAI CO.,LTD.

166, Luesuk 1, Sukhumvit Soi 50, Bangkok 11, Thailand
P.O.Box. 11-255, Cable: Plastika Bangkok, Telex: RAUTHAI 84388TH
Tel. **311-4233**

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สยามอุตสาหกรรมผลิตเหล็ก จำกัด

109 หมู่ 2 ซอยกำนันเจิม

อ. เมือง จ. สมุทรปราการ

โทร. 462-7860

ผู้ผลิตเหล็กก่อสร้าง ประเภทต่างๆ

โดย

นาย วัลลภ บุญพิพัฒน์ (วศ. 5)

ด้วยอภินันทนาการจาก

นาย วิโรจน์ วัชรสินธ์

วศ. 2

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ไทยภักดีพาณิชย์ จำกัด

112 จุฬาซอย 60 ถนนพระราม 4

อ. ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท หลานหลวงคอนสตรัคชั่น จำกัด

238 – 240 ถนนพะเนียง

อ.ป้อมปราบ ฯ กรุงเทพ ฯ

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท จินดาสุขคอมเมอร์เชียล (1980) จำกัด

CHINDASOOK COMMERCIAL (1980) CO., LTD.

193-5 ถนนวรจักร กรุงเทพมหานคร โทร. 2231211-4

ผู้แทนจำหน่าย มิเตอร์ "อาซาฮี" เฟอรูลพิเศษ จากประเทศญี่ปุ่น, ประตูน้ำ CIM จากอิตาลี ท่อและอุปกรณ์ทุกชนิด, ท่อเอชีและสินค้าในเครือซีเมนต์ไทย

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กนกพลก่อสร้าง

89/4 ซอยพิกุล ถนนสาธรใต้ เขตยานนาวา

กรุงเทพมหานคร

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ส.ทวีชัยก่อสร้าง

112 ซอยทวีเชิดชู ถ.ประชาสงเคราะห์ ห้วยขวาง กทม.

บริษัท เฮ่งย่งสูงหลานหลวง จำกัด

ผู้แทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ บ. ปูนซิเมนต์ไทย จก. และ

บริษัทในเครือ

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

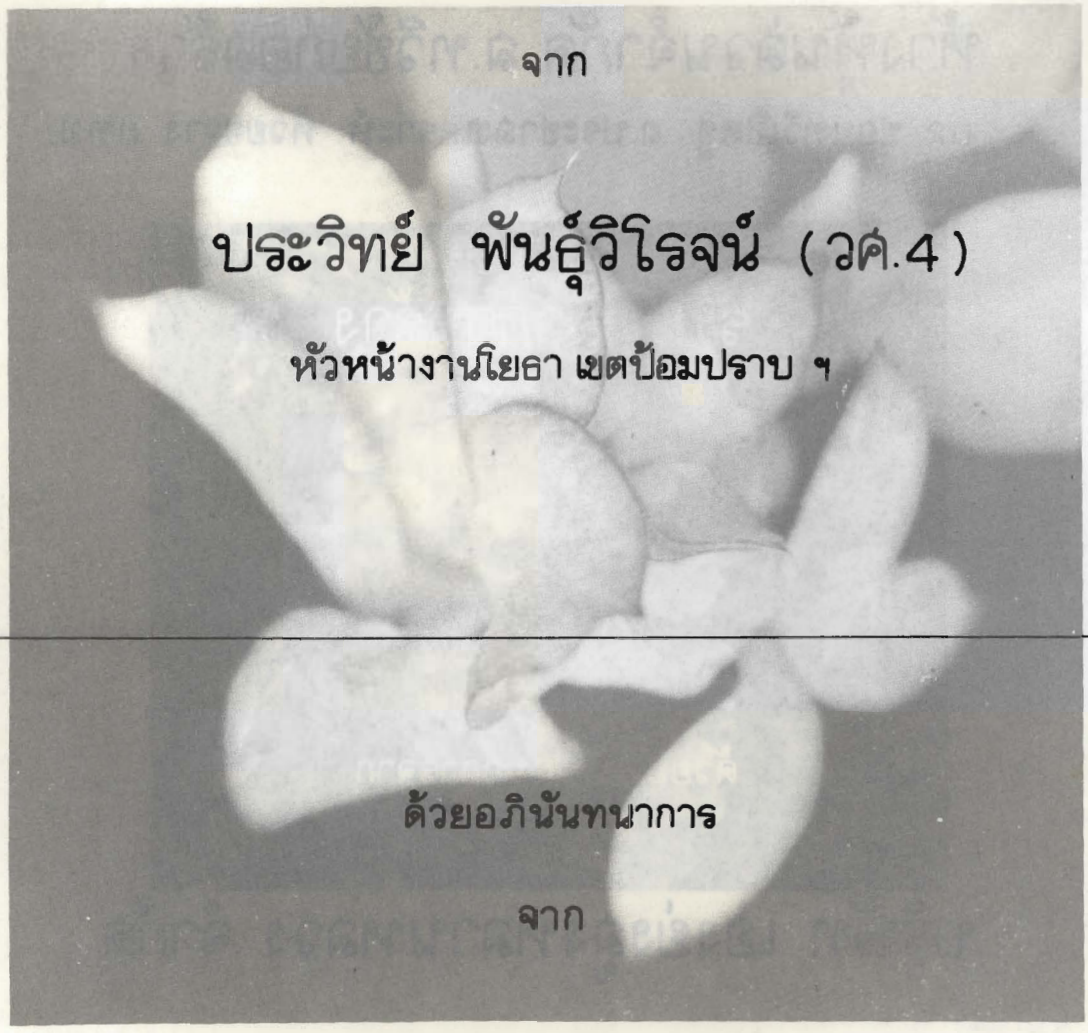

ประวิทย์ พันธุ์วิโรจน์ (วศ.4)

หัวหน้างานโยธา เขตป้อมปราบ ฯ

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท อู่ทองสวนมะลิ จำกัด

สถานที่จอดรถยนต์ และ ร้านอาหารเซลล์ซวนชิม

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

คุณ อภิรัตน์ ศิวพรพิทักษ์

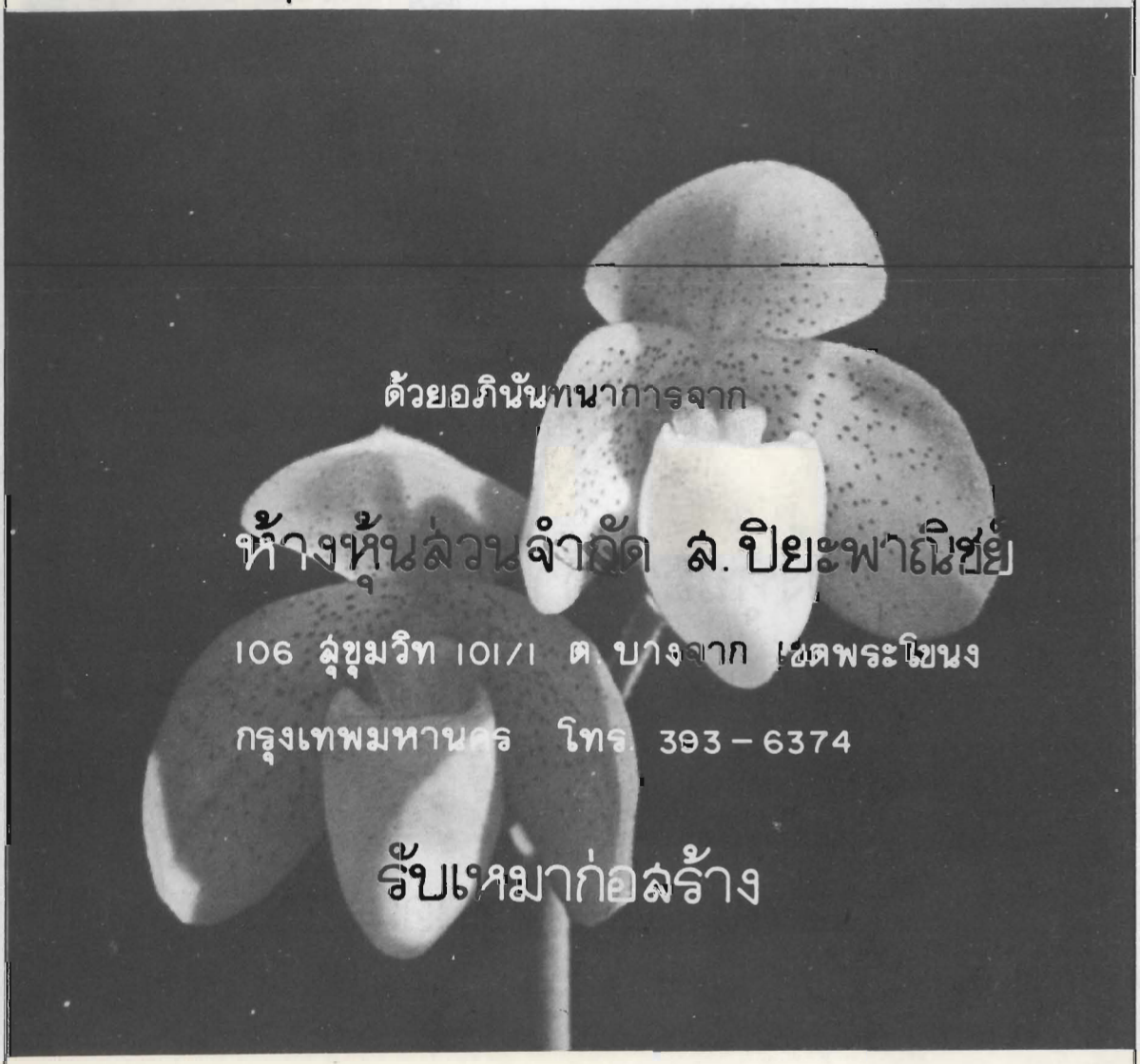

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท พงษ์เทพภิรมย์ก่อสร้าง จำกัด

691 ถนนพีระพงษ์ วังบูรพา กรุงเทพมหานคร

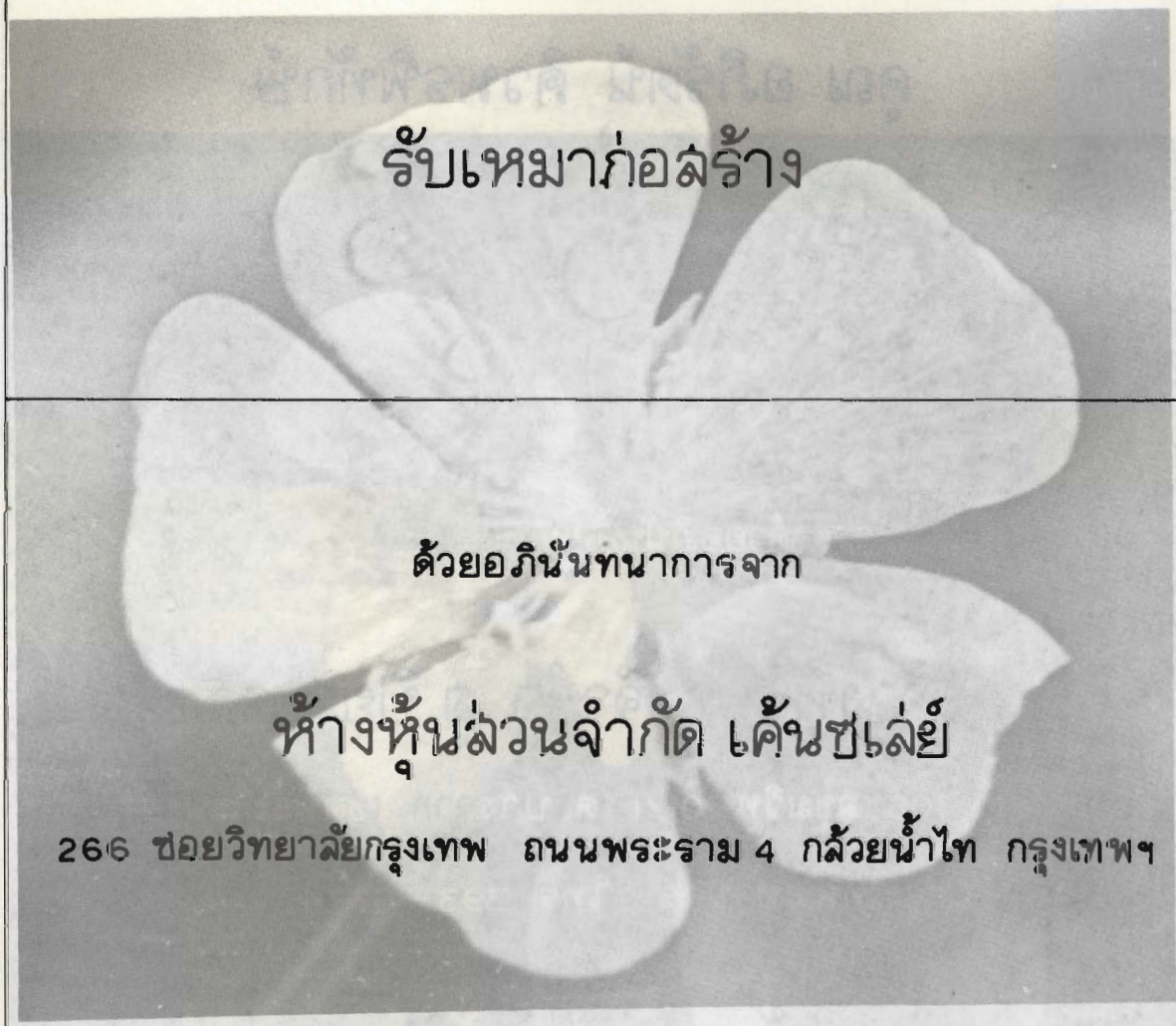

บันทึกเรื่องสมาคมศิษย์เก่า ฯ.

22 ธันวาคม 2516

- วันคืนสู่เหย้า ครั้งที่ 1 ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เลือกตั้งกรรมการ "ชุมนุมศิษย์เก่า มข." ดังนี้

คุณอัศนี ปาจีนบูรวรรณ เป็นประธานชุมนุม
คุณวิฑูรย์ อร่ามพงศ์พันธ์ รอง
คุณผุสตี ปริยานนท์ เหรัญญิก
คุณขวัญใจ สีตะธนี เลขานุการ

ผลงานที่ดีเด่น คือ

1. ปรับปรุงบริเวณบึงสีฐาน จัดเป็นร้านอาหารใช้ชื่อ "กาลพฤกษ์" รายได้เป็นของชุมนุม
2. จัดหยั่งเสียงศิษย์เก่า เพื่อร่วมเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมในตำแหน่งอธิการบดีในปี พ.ศ. 2518

9 ธันวาคม 2518

- เตรียมเลือกตั้งกรรมการชุมนุมชุดใหม่ (ชุดแรกมีวาระ 2 ปี)

10 มีนาคม 2519

- กรรมการชุมนุมชุดแรกรักษาการต่อ เนื่องจากหากรรมการชุดใหม่ไม่ได้

24 กุมภาพันธ์ 2520

- เลือกตั้งกรรมการชุมนุมชุดที่ 2 ได้

คุณธำรงค์ แสงสุริยจันทร์ เป็นประธานชุมนุม
คุณสุวิช เวชวิฐาน รอง
คุณพัชราภรณ์ เชิงหอม เลขานุการ
คุณจีระ ไตรถวิล นายทะเบียน
คุณอภิชาติ วงศาโรจน์ จัดหาทุน

รับเงินสดมาบริหารต่อ เป็นเงิน 4,121 บาท

7 พฤษภาคม 2520

– งานชุมนุมศิษย์เก่า ที่โรงแรมสยามอินเตอร์คอนติเนนตัล

1 เมษายน 2521

– งานชุมนุมศิษย์เก่าที่โรงแรมเอราวัณ

13 กรกฎาคม 2521

– ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้

3 ตุลาคม 2521

- จดทะเบียนเป็น "สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น"
- เลือกกรรมการบริหารสมาคมฯ ได้

คุณธำรงค์ แสงสุริยจันทร์ เป็นนายกสมาคมฯ
คุณสมศักดิ์ ศรีสุภรณ์วาณิชย์ อุปนายก
คุณอัจฉรา ศรีวิบูลย์ เลขานุการ
คุณวุฒิพงษ์ ศรีบุญลือ เหรัญญิก
คุณพีระพันธ์ สุนทรศารทูล นายทะเบียน

7 เมษายน 2522

– ชุมนุมศิษย์เก่าที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ และเป็นการประชุมใหญ่ด้วยมี**การเลือกตั้งกรรมการบริหารสมาคมฯ** ได้

คุณอุทัย ผ่านเจริญ เป็นนายกสมาคม
คุณสุรศักดิ์ สหะศักดิ์มนตรี อุปนายก
คุณสุระพร รัตนโกศล เลขาธิการ 1
คุณกิติยา ภิจควรดี เลขาธิการ 2
คุณสมพงษ์ ศุภชัยมงคล เหรัญญิก
คุณโอภาส อุยตระกูล นายทะเบียน

ผลงานการบริหารงานของคณะกรรมการปี 2522 ถึงสิ้นเดือนเมษายน 2523 พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. จำนวนสมาชิก

	เดิม	เพิ่มปี 2522	รวม
คณะเกษตรศาสตร์	70	70	140
คณะพยาบาลศาสตร์	6	41	47
คณะวิศวกรรมศาสตร์	83	171	254
คณะวิทย–อักษรศาสตร์	26	–	26
คณะศึกษาศาสตร์	23	59	36
รวม	208	318	526

รวมจำนวนสมาชิกนับตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมฯ จนถึงสิ้นเดือนเมษายน 2523 เป็นสมาชิกตลอดชีพ 132 ราย, สมาชิกรายปี 394 ราย รวมทั้งสิ้น 526 ราย

2 หาทุนและกิจกรรมพิเศษ

2.1 รณรงค์ขอบริจาคเงินสมทบทุนกิจกรรมสมาคมฯ จากศิษย์เก่ารวมเป็นยอดรายรับ 25,010 บาท และมีผู้แสดงความจำนงค์จะบริจาคอีกแต่ยังไม่ได้รับเงินรวมอีก 20,350 บาท

2.2 จัดรายการโต้วาทียัตติ "อยู่บ้านนอกดีกว่าในกรุง" เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2522 ณ โรงภาพยนต์รามา ขอนแก่น โดยมี ดร.ธวัช วิชัยดิษฐ์, วันดี กฤษณะพันธุ์, พะเยาว์ พัฒน์พงศ์, วีระ มุสิกพงษ์, ขุนทอง ภูผิวเดือน, สุเทพ วงศ์กำแหง, สุพัตรา มาศดิตถ์ และบุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ เป็นผู้โต้วาที

พร้อมด้วยคณะนักร้องประสานเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 70 คน และการแสดงของนักเรียนโรงเรียน สาธิต มข. ในรายการเดียวกัน

2.3 จัดอภิปรายในหัวข้อ "สถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน" ณ สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ 2 กันยายน 2522 เวลา 13.00 น. โดยผู้อภิปรายชุดเดียวกันกับคณะผู้โต้วาที

2.4 จัดการแสดงของคณะนักร้องประสานเสียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้นักศึกษา มข.ชมฟรี ที่หอประชุมคณะเกษตรศาสตร์ วันที่ 3 กันยายน 2522 เวลา 12.30 น.

2.5 จัดงาน "วันคืนสู่เหย้า" ที่สโมสรอาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คืนวันที่ 21 ธันวาคม 2522

2.6 จัดประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ในวันที่ 2 มีนาคม 2523 เพื่อขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับสมาคมฯ และมีสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลงคือ

ก. เดิมอายุความของคณะกรรมการคราวละ 1 ปี แก้ไขเป็นคราวละ 2 ปี

ข. เดิมเลือกตั้งนายกสมาคมฯ เพียงคนเดียว แก้ไขเป็นเลือกตั้งนายกสมาคมและอุปนายกสมาคมฯ อีก 3 คน รวมเป็น 5 คน

2.7 จัดงาน "ประชุมใหญ่สามัญประจำปี และเลือกตั้งกรรมการสมาคมฯ ชุดใหม่ ณ ภัตตาคารเจ้าพระยา วันที่ 10 พฤษภาคม 2523

3 ประชาสัมพันธ์

3.1 จัดพิมพ์หนังสือ "กาลพฤกษ์" ได้ 1 ฉบับ แจกจ่ายให้สมาชิก และศิษย์เก่า มข.ทั้งหมด ยอดพิมพ์ 5,000 เล่ม

3.2 ออกรายการโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่รายการสมาคมฯ ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ขอนแก่น คืนวันที่ 2 กันยายน 2522 รวม 30 นาที

3.3 จัดทำไดอารี่ปี 1980 จำหน่ายให้กับสมาชิกและศิษย์เก่า จำนวน 600 เล่ม

3.4 จัดทำหัวกระดาษจดหมาย, ซองจดหมาย ตราสมาคมฯ พร้อมทั้งจัดทำโล่ห์, กิตติบัตรของสมาคมฯ

4 ทะเบียน

4.1 ออกแบบและจัดพิมพ์ฟอร์มมาตรฐานงานทะเบียนของสมาคม

4.2 ออกแบบและจัดทำบัตรสมาชิกตลอดชีพของสมาคมฯ

สถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน

4.3 จัดพิมพ์ "กาลพฤกษ์ฉบับทำเนียบศิษย์เก่าทุกคณะทุกรุ่น 2523" ของสมาคมฯ จำนวน 3,000 เล่ม

5 กีฬาและทัศนศึกษา

5.1 จัดแข่งกอล์ฟร่วมกับชมรมกอล์ฟมอแดง รวม 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันเสาร์ที่ 30 มิถุนายน 2523 ณ สนามกอล์ฟกรุงเทพกรีฑา หัวหมาก ครั้งที่ 2 เมื่อวันอาทิตย์ที่ 1 กันยายน 2522 ณ สนามกอล์ฟ กองทัพอากาศ ดอนเมือง

5.2 สังสรรค์และทัศนศึกษาระหว่างกรรมการและสมาชิกบนเขาใหญ่ ระหว่างวันที่ 3–4 พฤศจิกายน 2522

5.3 กีฬาระหว่างศิษย์เก่าศิษย์ปัจจุบัน และอาจารย์ บริเวณหน้าหอ 1 มข. ตอนเย็นก่อนเวลางานวันคืนสู่เหย้า 21 ธันวาคม 2522 และวันรุ่งขึ้น กรรมการพร้อมด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร่วมทัศนศึกษา และลอยเรือหน้าเขื่อนอุบลรัตน์ ขอนแก่น

6 กิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับนักศึกษาและมหาวิทยาลัยขอนแก่น

6.1 ผู้แทนสมาคมฯ ศิษย์เก่าที่ร่วมเป็นกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปี 2522 คือ

นายกสมาคมฯ โดยตำแหน่ง นายอุทัย ผ่านเจริญ

เลขาธิการสมาคมฯ โดยตำแหน่ง น.ส.สุระพร รัตนโกศล

บุคคลที่คณะกรรมการบริหารแต่ละปีเห็นสมควร นายเรืองฤทธิ์ พูลสวัสดิ์

6.2 ในปี 2522 นี้ สมาคมฯ ได้บริจาคเงินสมทบทุนกองทุนเงินยืมฉุกเฉิน นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นจำนวนเงิน 20,960 บาท กับที่ได้บริจาคในปีก่อน 10,000 บาท รวมเป็นยอดเงิน 30,960 บาท

6.3 สมาคมฯ ได้แสดงความจำนงค์จะบริจาคเงินสมทบทุนอาหารกลางวันนักศึกษายากจนอีกจำนวน 6,000 บาท ซึ่งเงินจำนวนนี้ คุณวิฑูรย์ อร่ามพงษ์พันธ์ ได้เก็บเอาไว้และจะมอบให้มหาวิทยาลัยในระหว่างต้นปีการศึกษา 2523 (มิ.ย.23)

6.4 สมาคมฯ ได้มอบค่าเสื้อนักกีฬาชมรมรักบี้ มข. จำนวน 900 บาท ตามที่ขอมา

6.5. สมาคมฯ ได้มอบนาฬิกาแขวนให้ ร.ร.สาธิต มข. จำนวน 2 เรือน

6.6 สมาคมฯ ร่วมกับ มข. จัดวางหรีดหน้าศาลากลาง ขอนแก่น วันปิยมหาราชที่ 23 ตุลาคม 2522

6.7 สมาคมฯ ร่วมกับ มข. จัดกิจกรรมทั่วไปในวันสถาปนามหาวิทยาลัย 25 มกราคม 2522

6.8 สมาคมฯ จัดส่งวิทยากร บรรยายในวันปัจฉิมนิเทศน์บัณฑิตใหม่รุ่นที่ 13 ที่สโมสรนักศึกษา มข. ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2523

7 สินทรัพย์ของสมาคมฯ ที่เพิ่มขึ้นในปี 2522

7.1 เครื่องพิมพ์ดีดกระเป๋าหิ้ว โอลิมเปีย 2 เครื่อง

7.2 เครื่องโรเนียวเอกสาร เกสเตทนอร์ รุ่น 460 เอส 1 เครื่อง

7.3 เสื้อครุย เพิ่มจาก 10 ตัว เป็น 12 ตัว

10 พฤษภาคม 2523

– ชุมนุมศิษย์เก่า ที่ภัตตาคารเจ้าพระยา และประชุมใหญ่ **เลือกตั้งกรรมการบริหารสมาคมฯ** ได้

คุณจีระพันธ์	อรรถจินดา	เป็นนายกสมาคม
คุณพงษ์ศักดิ์	เยี่ยงศรีเมือง	อุปนายก
คุณสมควร	มาสมบูรณ์	อุปนายก
คุณสมุทร	เมฆใจดี	อุปนายก
คุณสุระพร	รัตนโกศล	เลขาธิการ 1
คุณจารุวรรณ	สโรบล	เลขาธิการ 2
คุณสุรางค์	สุขมาก	เหรัญญิก

ผลงาน

– จัดนิทรรศการแสดงสินค้า "ส่งเสริมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เงินสุทธิประมาณ 70,000.–บาทเศษ

– บริจาคเงินทุนฉุกเฉินแก่นักศึกษาปัจจุบัน ในนามสมาคมฯ 30,000.–บาท

บริจาคเงินทุนฉุกเฉินแก่นักศึกษาปัจจุบันในนามมหาวิทยาลัย 6,000.–บาท

บริจาคค่าอาหารกลางวัน 1,000.–บาท

บริจาคให้ชมรมรักบี้ มข. ปี 23, 24 2,500.–บาท

บริจาคซื้อเครื่องดนตรีให้ อมข. 15,000.–บาท

บริจาคเป็นทุนซื้ออุปกรณ์กีฬา (คณะเกษตร ขอมา) 1,465.–บาท

บริจาคซื้อเสื้อสามารถนักกีฬา ให้คณะกรรมการพัฒนากีฬา 450.–บาท

บริจาคในงานวิ่งการกุศล "วันมหิดล" ที่ขอนแก่น 1,000.–บาท

บริจาคสมทบเป็นค่าเครื่องดื่มในงานปัจฉิมนิเทศ 1,000.–บาท

– บริจาคเก้าอี้ให้ อมข. 100 ตัว

– สร้างสนามเด็กเล่นที่ มข. (จะเปิดในวันที่ 25 ม.ค.26) 10,000.–บาท

– ซื้อเก้าอี้ประชุม 20 ตัว (ให้สมาคมฯ)

– จัดชุมนุมศิษย์เก่า 2 ครั้ง (ที่โรงแรมเจ้าพระยา และที่อัมรินทร์)

– แจกหนังสือ "ทำเนียบศิษย์เก่า" ฉบับปรับปรุงใหม่ 3,000 เล่ม

– เปิดบัญชีฝากประจำที่ธนาคารกรุงเทพ สาขาถนนตะนาว 40,000.–บาท
ไว้เป็นทุนซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่ทำการถาวรของสมาคมฯต่อไป

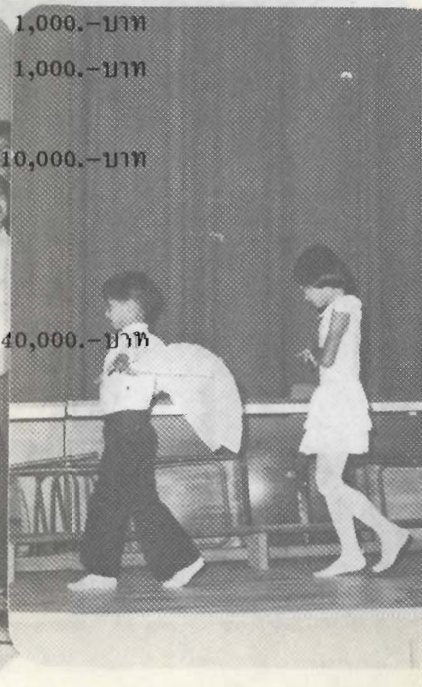

วันคืนสู่เหย้า ครั้งที่ 2
ต้อนรับปีใหม่

20 มิถุนายน 2525

ชุมนุมศิษย์เก่าที่โรงแรมอัมรินทร์ และประชุมใหญ่เลือกนายกสมาคมฯ ได้แก่ คุณอภิสิทธิ์ รุจิเกียรติกำจร นายกสมาคมฯ โดยความเห็นชอบของสมาชิกสมาคมฯ ได้แต่งตั้งกรรมการบริหารสมาคมฯ, กรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนรุ่น และอนุกรรมการแต่ละฝ่ายดังนี้

กรรมการบริหารสมาคม

		โทรศัพท์
1. คุณอภิสิทธิ์ รุจิเกียรติกำจร	นายกสมาคมฯ	2799900
2. คุณสมควร มาสมบูรณ์	อุปนายกสมาคมฯ	2867763
3. คุณจารุวรรณ สโรบล	อุปนายกสมาคมฯ	2814714
4. คุณประกายแก้ว ประพฤติถ้อย	อุปนายกสมาคมฯ	—
5. คุณสมบัติ ศิริอุดมเศรษฐ	เหรัญญิก	3110471
6. คุณอรสา วิมลเฉลา	ประชาสัมพันธ์	2228402-3
7. คุณนิพนธ์ สุวรรณสุขโรจน์	สาราณียกร	—
8. คุณวินิตา สุวรรณช่าง	เลขาธิการ	—
9. คุณบัณฑิต วุฒิรักษ์ชัยนันท์	นายทะเบียน	2823821
10. คุณหทัย อู่ไทย	ปฏิคม	—
11. คุณวุฒิพงษ์ ศรีบุญลือ	จัดหาทุน	2571023
12. คุณสถาพร บุณยประสพ	สวัสดิการและสันทนาการ	—
13. คุณดวงพร ศรีสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่โครงการและกิจกรรม	—
14. คุณนิรันดร์ พิทักษ์มโนรมย์	เจ้าหน้าที่สถานที่และพัสดุ	2452248, 2453298
15. คุณกิตติ คัมภีระ	เจ้าหน้าที่การกีฬา	—
16. คุณปรัชญา อยู่ประเสริฐ	ที่ปรึกษากฎหมาย	—

กรรมการที่ปรึกษา

1. คุณธำรงค์ แสงสุริยจันทร์	2571300	6. คุณสุรศักดิ์ สหศักดิ์มนตรี	5210422
2. คุณอุทัย ผ่านเจริญ	—	7. ร.ต.อ.อธิลักษณ์ เจริญมิตร	2821127, 5856756
3. คุณจิรพันธ์ อรรถจินดา	2822673	8. คุณวิเชียร ทรัพย์เจริญ	511043 (ตราด)
4. คุณวิฑูรย์ อร่ามพงศ์พันธ์	—	9. คุณชานินทร์ บำรุงทรัพย์	3146101
5. คุณอัศนี ปราจีนบูรวรรณ์	—	10. คุณสุรางค์ สุขมาก	—

อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

1. คุณวนิดา ศิริประสมทรัพย์
2. คุณวิสันต์ ตันฑิกุล
3. คุณพงศกิจ สุทธพงศ์
4. คุณสุธน ชินสุวรรณ

อนุกรรมการฝ่ายสาราณียกร

1. คุณสมใจ เสรีวิชัยสวัสดิ์
2. คุณวินิตา สุวรรณช่าง
3. คุณดุสิต ทองสลวย
4. คุณมาลีรัตน์ ชุนชฎาธาร

ผู้แทนรุ่น

รุ่น	ชื่อ	โทรศัพท์	
คณะเกษตรศาสตร์		บ้าน	ที่ทำงาน
ก.1	คุณชลิต เศรษฐบุตร	4117709	5793548
ก.2	คุณสุนทร วิทยาธีรรัตน์	—	5794131
ก.3	ม.ล.จักรานพคุณ ทองใหญ่	—	5790150
ก.4	คุณรัชนี สุวภาพ	5882846	5761994 ต่อ 93
ก.5	คุณกิติยา กิจควรดี	—	5790141–2
ก.6	คุณศิริพร การินทร์	—	5793548
ก.7	คุณสุภาพ สุนทรนนท์	—	5793896
ก.8	คุณวิชิต ศิริสันธนะ	—	—
ก.9	คุณจรูญ เชื้อสำราญรัตน์	—	2819670
ก.10	คุณรัตนา ตั้งปอง	—	ที่ว่าการเขตบางกะปิ
ก.11	คุณศิริศักดิ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	—	—
ก.12	คุณสุรศักดิ์ จินดาประสาน	2793000	—
ก.13	คุณสมเกียรติ กลิ่นสุคนธ์	—	—
ก.14	คุณวิกรม สิตะหิรัญ	—	2517360–8

คณะวิศวกรรมศาสตร์

วศ.1	คุณสุธรรม ใคร้วานิช	—	2227219
วศ.2	คุณอภิณห์ กลิ่นอวล	—	—
วศ.3	คุณสมศักดิ์ ศรีสุภรณ์วาณิชย์	2211116–7	—
วศ.4	คุณชูเงิน วุฒิพันธ์	2790968	5880266
วศ.5	คุณสาโรช นักปราชญ์	—	—
วศ.6	คุณฉกาจ จำเริญพฤกษ์	—	3921243
วศ.7	คุณวัฒนา เทวาหุดี	—	2815778
วศ.8	คุณสถาพร บุณยประสพ	—	—
วศ.9	คุณชูชัย สินธุวงษ์	—	—
วศ.10	คุณชัยวัฒน์ ขยันการนาวี	—	—
วศ.11	คุณสุวัฒน์ ชมพูนุชประภา	—	—
วศ.12	คุณสมชาย วราภาสกุล	—	2892528
วศ.13	คุณพงศกิจ สุทธพงศ์	—	2141711

คณะศึกษาศาสตร์

ศ.1 (มข.6)	คุณสมคะเน วินัยพานิช	—	5850484
ศ.2 (มข.7)	คุณลาวัณย์ พิพัฒนาไพบูรณ์	3953708–9	—
ศ.3 (มข.8)	คุณเบญจมาศ แก้วนุช	—	—
ศ.4 (มข.9)	คุณจุรีย์ คุปต์สินชัย	—	—
ศ.5 (มข.10)	คุณศิริพรรณ วีระนันทาเวทย์	—	2525183
ศ.6 (มข.11)	คุณอรสา พงศ์พรพัฒน์	—	—
ศ.7 (มข.12)	คุณอรวรรณ วงษ์วิบูลย์สิน	—	—
ศ.8 (มข.13)	คุณสายใจ วคินระพี	—	—
ศ.9 (มข.14)	คุณดุสิต ทองสลวย	4684398	—

คณะพยาบาลศาสตร์

พ.8	คุณมะลิวา กุลทอง	—	2231361 แผนก 234
พ.9	คุณสัมพันธ์ สันทนาคณิต	3777227	—
พ.10	คุณสุวรีย์ วงษ์ขมทอง	2814572	—
พ.11	คุณชูชื่น ดำรงธรรม	711067 (สมุทรสงคราม)	
พ.12	คุณพวงเพ็ญ ชั้นประเสริฐ	—	2828881
พ.13	คุณภาวดี สุขุม	—	2338180 ต่อ 36
พ.14	คุณอุไรวรรณ อินทรโมษิต	—	2520570
พ.15	คุณพวงแก้ว เทพคเชนทร์	—	2811043 ต่อ ตึกอายุรกรรมหญิง

คณะแพทย์ศาสตร์

พท.10	พญ.วัฒนา แสวงกิจ	—	รพ.ตำรวจ
พท.11	นพ.สมชิต ตรีทิพย์สถิตย์	—	5236151–9 ต่อ 30, 31

คณะวิทยาศาสตร์

วิทย์ 10	คุณสุมน อนุสิภฐกุล	2110122	5168750 ต่อ 30
วิทย์ 11	คุณสุธน ชินสุวรรณ	—	3940045
วิทย์ 12	คุณณรงค์ เกิดกุญชร	—	2797180–9 ต่อ 126–8
วิทย์ 13	คุณวิสันต์ ตัณฑิกุล	3112532	—
วิทย์ 14	คุณบรรจบ ศรีภา	—	—
วิทย์ 15	คุณมนัส ศุภศิริลักษณ์	—	—

คณะกรรมการบริหารสมาคมฯชุดนี้ได้กำหนดนโยบาย เป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในวาระดังนี้

1. **งานประชาสัมพันธ์** คณะกรรมการฯ จะเน้นงานประชาสัมพันธ์ โดยจะส่งข่าวคราวความคืบหน้าของการดำเนินงานและงานสมาชิกสัมพันธ์
2. **การระดมทุน** โดยความร่วมมือของบรรดาศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อใช้เป็นทุนดำเนินงาน นับตั้งแต่การจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกวันสถาปนา การจัดงานแสดงสินค้า การจัดแข่งขันกีฬา ฯลฯ
3. **การเผยแพร่ชื่อเสียงของสมาคมฯ** โดยการหาทุนการศึกษาแก่นักศึกษายากจน มหาวิทยาลัยขอนแก่น การจัดโครงการอาหารกลางวันนักศึกษา การจัดทำโครงการพัฒนาในท้องที่ที่ยากจนในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. **เริ่มโครงการจัดหาที่ตั้งสำนักงานสมาคมฯ**
5. **จัดให้มีงานเลี้ยงเพื่อพบปะสังสรรระหว่างศิษย์เก่าในสัปดาห์ที่คล้ายวันสถาปนามหาวิทยาลัย** สำหรับปีนี้จัดในวันที่ 29 มกราคม 2526 ซึ่งมีรายการที่สนุก ประทับใจ และให้คุณค่า พร้อมกับแจกหนังสือที่ระลึกและของรางวัลสำหรับผู้ไปร่วมงาน

ผลงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการฯ ชุดนี้

1. จัดพิมพ์ข่าวสารส่งให้สมาชิกและศิษย์เก่า ตั้งแต่เริ่มรับงานในเดือนสิงหาคม ให้ส่งข่าวสารไปแล้ว 4 ครั้ง และงานสมาชิกสัมพันธ์ได้รับสมาชิกใหม่จำนวนหนึ่ง
2. จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกวันคล้ายวันสถาปนา
3. ได้ระดมการหาทุนดำเนินงานโดยความร่วมมือของบรรดาศิษย์เก่า
4. ได้วางรากฐานสำหรับการจัดหาที่ตั้งสำนักงานฯ
5. จัดงานเลี้ยงพบปะสังสรรเลี้ยงอาหารคนชราที่บ้านบางแค ในวันที่ 29 มกราคม 2526
6. ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ศิษย์ปัจจุบันในรูปทุนการศึกษา, และ , อื่น ๆ

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการชุดนี้จะดำเนินงานไปบรรลุเป้าหมายทั้งหมดก็ด้วยความช่วยเหลือของพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อน ๆ ศิษย์เก่าทุกท่าน เราจึงขอฝากความหวังไว้กับทุกท่านด้วย

ท่านเป็นสมาชิกสมาคมหรือยัง รีบหน่อยนะจ๊ะ เราจะได้รู้ว่าเขาทำอะไรกัน

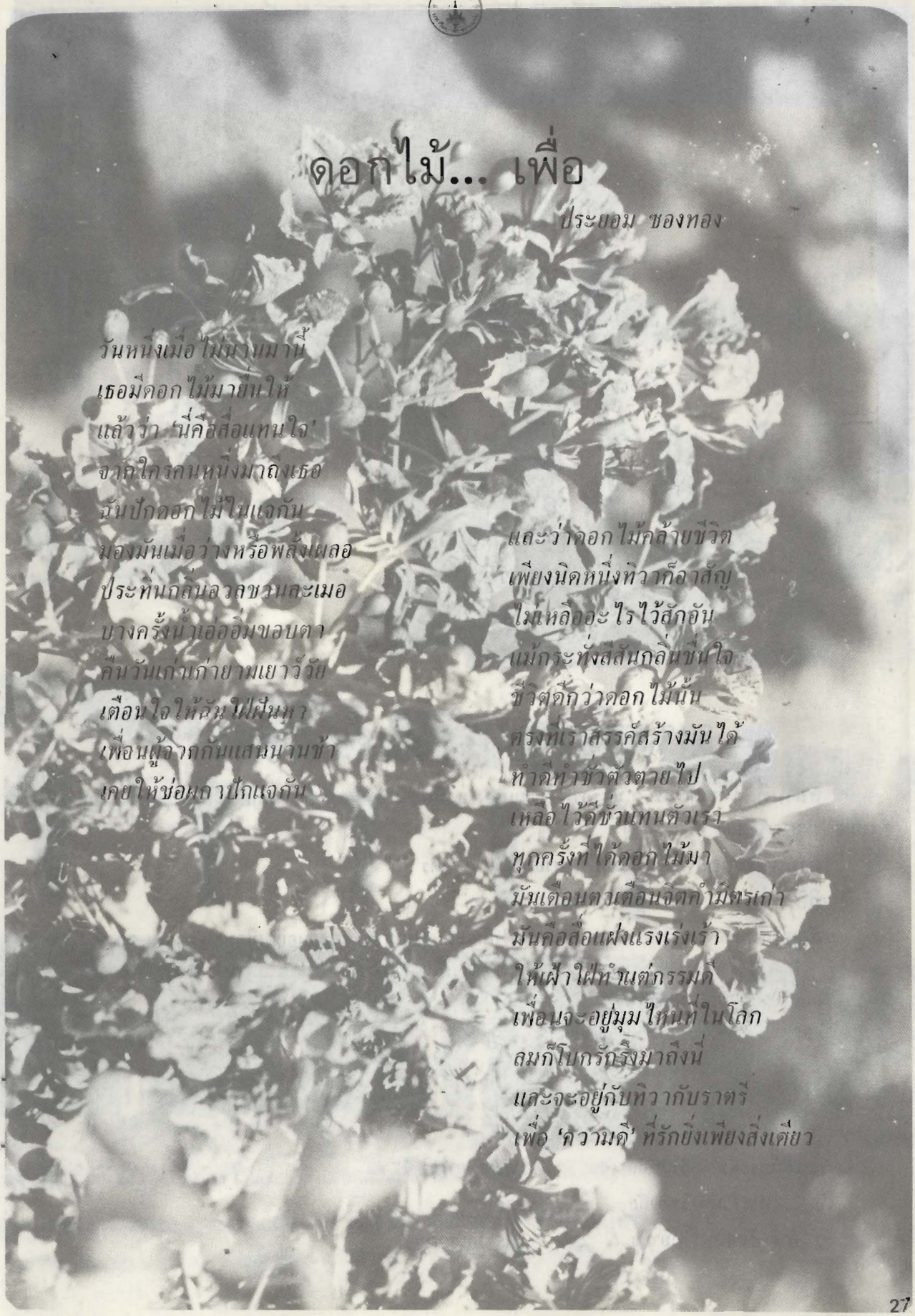

ดอกไม้... เพื่อ

ประถม ซองทอง

วันหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้
เธอมีดอกไม้มายื่นให้
แล้วว่า 'นี่คือสื่อแทนใจ'
จากใครคนหนึ่งมาถึงเธอ
ฉันปักดอกไม้ไม่แจกัน
มองมันเมื่อว่างหรือพลั้งเผลอ
ประทินกลิ่นอวลชวนละเมอ
บางครั้งน้ำเออล้อมขอบตา
คืนวันเก่าเก่ายามเยาว์วัย
เตือนใจให้ฉันใฝ่ฝันหา
เพื่อนผู้จากกันแสนนานข้า
เคยให้ช่อผกาปักแจกัน

และว่าดอกไม้คล้ายชีวิต
เพียงนิดหนึ่งหาวก็อาสัญ
ไม่เหลืออะไรไว้สักอัน
แม้กระทั่งสีสันกลิ่นชื่นใจ
ชีวิตดีกว่าดอกไม้นั้น
ตรงที่เราสรรค์สร้างมันได้
ทำดีทำชั่วตัวตายไป
เหลือไว้ดีชั่วแทนตัวเรา
ทุกครั้งที่ได้ดอกไม้มา
มันเตือนตาเตือนจิตคำมิตรเก่า
มันคือสื่อแฝงแรงเร่งเร้า
ให้เฝ้าใฝ่หาแต่กรรมดี
เพื่อนจะอยู่มุมไหนที่ในโลก
ลมก็โบกรักริ่งมาถึงนี่
และจะอยู่กับหวากับราตรี
เพื่อ 'ความดี' ที่รักยิ่งเพียงสิ่งเดียว

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สถานที่ตั้ง เลขที่ 123 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กม. มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,600 ไร่

ด้านตะวันออก มีถนนมิตรภาพ สายขอนแก่น–อุดร

ทิศใต้ มีทางหลวงสายขอนแก่น–เลย

สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น คือรูปพระธาตุพนม ประดิษฐานอยู่เหนือขอนไม้แก่น สองข้างมีเทวดาอัญเชิญมิ่งขวัญสิริมงคลจากองค์พระธาตุพนมประทานสู่สถาบันแห่งนี้ พื้นหลังแบ่งเป็น 3 ช่อง หมายถึงคุณธรรมของนักศึกษาได้แก่

1. วิทยา คือความรู้ดี
2. จริยา คือความประพฤติดี
3. ปัญญา คือความฉลาดเกิดแต่เรียนและคิด

(ตามแนวความคิดของพระยาอนุมานราชธน)

ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย *"ต้นกาลพฤกษ์"*

สี ประจำมหาวิทยาลัย *"สีอิฐ"*

วันสถาปนามหาวิทยาลัย *"25 มกราคม"*

ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัย

เมื่อ พ.ศ. 2484 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันทมหิดล รัฐบาลจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการดำริเริ่มจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดอุบลราชธานีแต่ได้เกิดสงครามอาเซียบูรพา ดังนั้นการดำริจัดตั้งมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดอุบลราชธานีก็สลายตัวไปโดยปริยาย

ในปี พ.ศ. 2489 ได้มีการดำริที่จะตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในส่วนภูมิภาค คือมหาวิทยาลัยภาคเหนือ มหาวิทยาลัยภาคใต้ และมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี พ.ศ. 2505 คณะกรรมการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้มีมติให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือขึ้นที่จังหวัดขอนแก่นให้ชื่อสถาบันแห่งนี้ว่า KHON KAEN INSTITUTE TECHNOLOGY ใช้อักษรย่อว่า K.I.T. ต่อมาเพื่อให้สอดคล้องกับการขอความช่วยเหลือเงินทุนพิเศษสหประชาชาติ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงมอบให้คณะการศึกษาแห่งชาติ เป็นเจ้าของโครงการ และสถาบันนี้มีชื่อว่ามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับการเลือกสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ได้เลือกสถานที่ 4 แห่ง คือ สถานพยาบาลสีฐาน, บ้านเป้าโนนสมบูรณ์, สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ท่าพระ และบ้านคำแก่นคูณ ตำบลสำราญ ในที่สุดคณะกรรมการได้ตกลงเลือกบ้านสีฐานเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2506 คณะกรรมการจัดหาที่ดินได้สำรวจหาที่ตั้งมหาวิทยาลัยภายในรัศมี 10 ก.ม. ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น และได้ตกลงให้จัดตั้งที่บ้านสีฐานบ้านหนองแวงและมอดินแดง รัฐบาลจึงได้ซื้อและจัดสรรที่ดินบริเวณดังกล่าวนี้ประมาณ 5,000 ไร่

ในปี พ.ศ. 2507 เริ่มรับนักศึกษารุ่นแรกเข้าเรียนในคณะเกษตรศาสตร์ (จำนวน 49 คน) และคณะวิศวกรรมศาสตร์ (จำนวน 58 คน) โดยฝากศึกษาอยู่ที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์, มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ กรุงเทพฯ ส่วนทางด้านจังหวัดขอนแก่น ก็ตั้งสำนักงานจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหน่วยจัดตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ที่บ้านสีฐานทำการเปิดป่าตัดถนนและก่อสร้างตึกวิทยาศาสตร์ขึ้นในครั้งแรก

ในปี พ.ศ. 2508 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัย โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีจงจันสารสิน เป็นประธานคณะกรรมการได้รับนักศึกษารุ่น 2 โดยจัดการสอนเอง แต่อาศัยสถานที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ และคณะรัฐมนตรีมีมติให้มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชื่อใหม่ว่า "มหาวิทยาลัยขอนแก่น" ตามชื่อเมืองที่ตั้ง

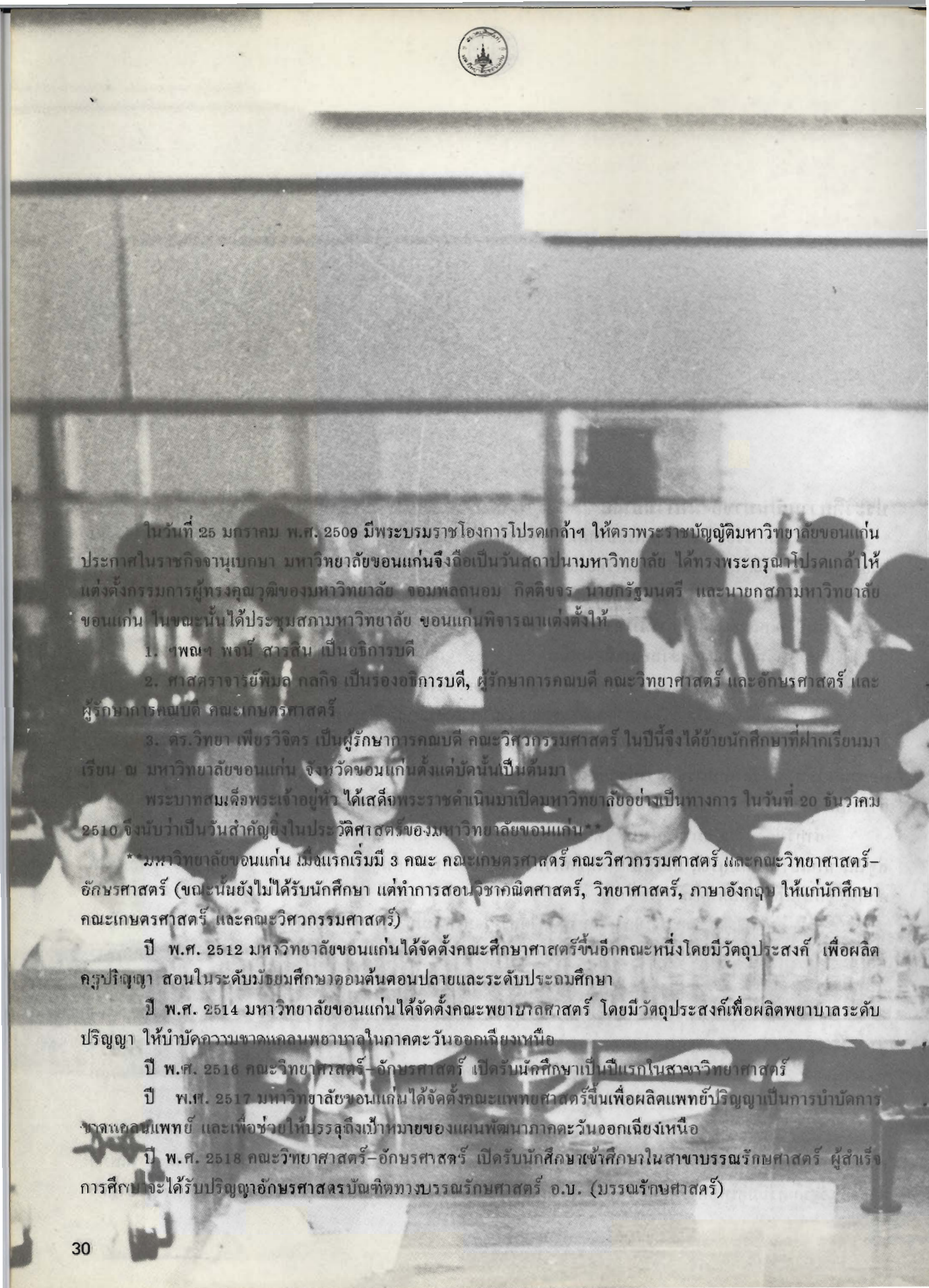

ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2509 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงถือเป็นวันสถาปนามหาวิทยาลัย ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัย จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี และนายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในขณะนั้นได้ประชุมสภามหาวิทยาลัย ขอนแก่นพิจารณาแต่งตั้งให้

1. ฯพณฯ พจน์ สารสิน เป็นอธิการบดี

2. ศาสตราจารย์พิมล กลกิจ เป็นรองอธิการบดี, ผู้รักษาการคณบดี คณะวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์ และผู้รักษาการคณบดี คณะเกษตรศาสตร์

3. ดร.วิทยา เพียรวิจิตร เป็นผู้รักษาการคณบดี คณะวิศวกรรมศาสตร์ ในปีนี้จึงได้ย้ายนักศึกษาที่ฝากเรียนมาเรียน ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 20 ธันวาคม 2510 จึงนับว่าเป็นวันสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น**

** มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อแรกเริ่มมี 3 คณะ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์-อักษรศาสตร์ (ขณะนั้นยังไม่ได้รับนักศึกษา แต่ทำการสอนวิชาคณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, ภาษาอังกฤษ ให้แก่นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์)

ปี พ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ขึ้นอีกคณะหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตครูปริญญา สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตอนปลายและระดับประถมศึกษา

ปี พ.ศ. 2514 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดตั้งคณะพยาบาลศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพยาบาลระดับปริญญา ให้บำบัดความขาดแคลนพยาบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี พ.ศ. 2516 คณะวิทยาศาสตร์-อักษรศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเป็นปีแรกในสาขาวิทยาศาสตร์

ปี พ.ศ. 2517 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ขึ้นเพื่อผลิตแพทย์ปริญญาเป็นการบำบัดการขาดแคลนแพทย์ และเพื่อช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายของแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี พ.ศ. 2518 คณะวิทยาศาสตร์-อักษรศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสาขาบรรณรักษศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิตทางบรรณรักษศาสตร์ อ.บ. (บรรณรักษศาสตร์)

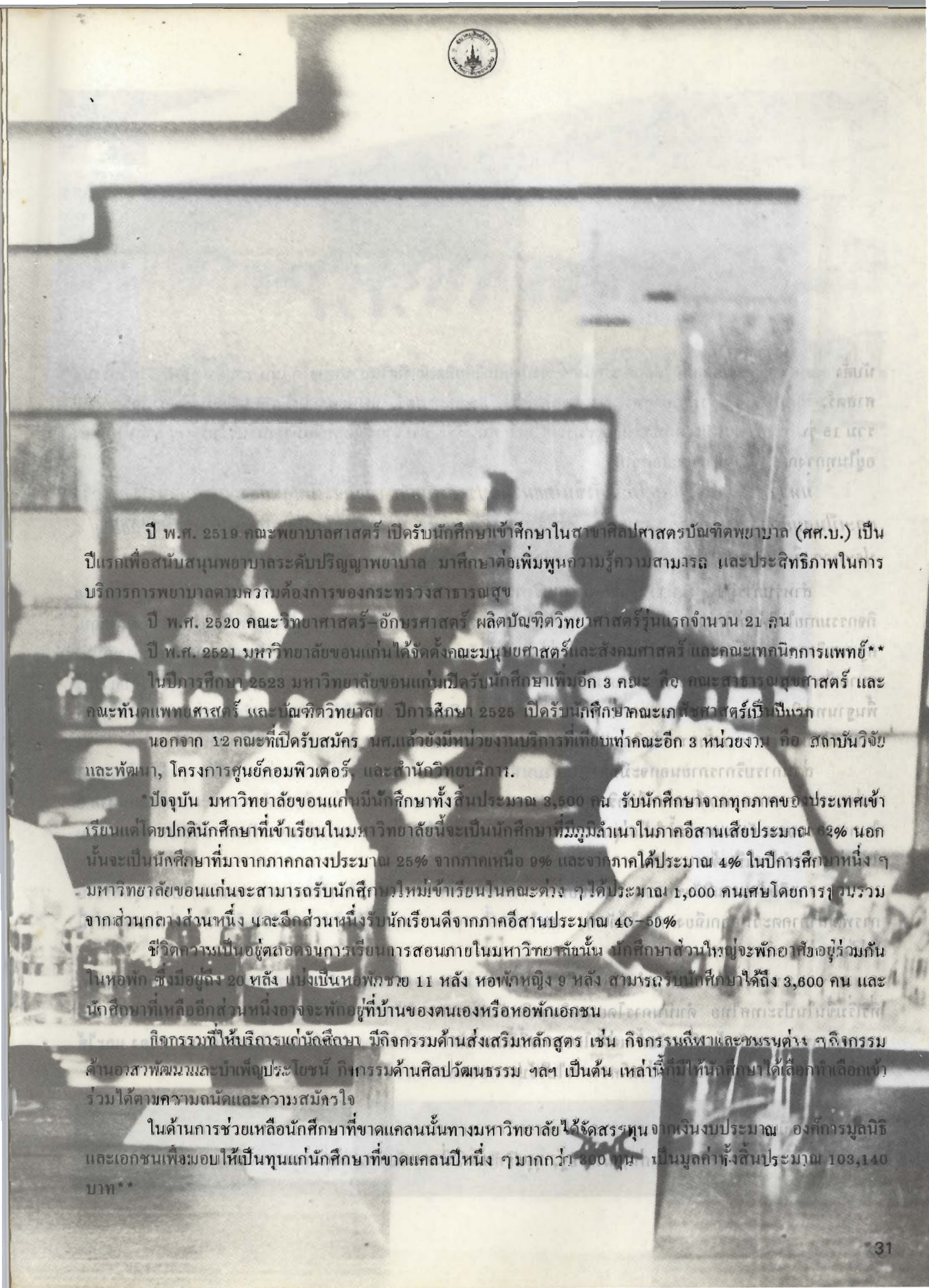

ปี พ.ศ. 2519 คณะพยาบาลศาสตร์ เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาในสาขาศิลปศาสตรบัณฑิตพยาบาล (ศศ.บ.) เป็นปีแรกเพื่อสนับสนุนพยาบาลระดับปริญญาพยาบาล มาศึกษาต่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพในการบริการการพยาบาลตามความต้องการของกระทรวงสาธารณสุข

ปี พ.ศ. 2520 คณะวิทยาศาสตร์–อักษรศาสตร์ ผลิตบัณฑิตวิทยาศาสตร์รุ่นแรกจำนวน 21 คน

ปี พ.ศ. 2521 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดตั้งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะเทคนิคการแพทย์**

ในปีการศึกษา 2523 มหาวิทยาลัยขอนแก่นเปิดรับนักศึกษาเพิ่มอีก 3 คณะ คือ คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ปีการศึกษา 2525 เปิดรับนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์เป็นปีแรก

นอกจาก 12 คณะที่เปิดรับสมัคร นศ.แล้วยังมีหน่วยงานบริการที่เทียบเท่าคณะอีก 3 หน่วยงาน คือ สถาบันวิจัยและพัฒนา, โครงการศูนย์คอมพิวเตอร์, และสำนักวิทยบริการ.

*ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีนักศึกษาทั้งสิ้นประมาณ 8,500 คน รับนักศึกษาจากทุกภาคของประเทศเข้าเรียนแต่โดยปกตินักศึกษาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยนี้จะเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในภาคอีสานเสียประมาณ 82% นอกนั้นจะเป็นนักศึกษาที่มาจากภาคกลางประมาณ 25% จากภาคเหนือ 9% และจากภาคใต้ประมาณ 4% ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะสามารถรับนักศึกษาใหม่เข้าเรียนในคณะต่าง ๆ ได้ประมาณ 1,000 คนเศษโดยการรวบรวมจากส่วนกลางส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งรับนักเรียนดีจากภาคอีสานประมาณ 40–50%

ชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัยนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่ร่วมกันในหอพัก ซึ่งมีอยู่ถึง 20 หลัง แบ่งเป็นหอพักชาย 11 หลัง หอพักหญิง 9 หลัง สามารถรับนักศึกษาได้ถึง 3,600 คน และนักศึกษาที่เหลืออีกส่วนหนึ่งอาจจะพักอยู่ที่บ้านของตนเองหรือหอพักเอกชน

กิจกรรมที่ให้บริการแก่นักศึกษา มีกิจกรรมด้านส่งเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับชนบทต่าง ๆ กิจกรรมด้านอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ เป็นต้น เหล่านี้ก็มีให้นักศึกษาได้เลือกทำเลือกเข้าร่วมได้ตามความถนัดและความสมัครใจ

ในด้านการช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลนนั้นทางมหาวิทยาลัยได้จัดสรรทุนจากเงินงบประมาณ องค์การมูลนิธิและเอกชนเพื่อมอบให้เป็นทุนแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนปีหนึ่ง ๆ มากกว่า 800 ทุน เป็นมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 103,140 บาท**

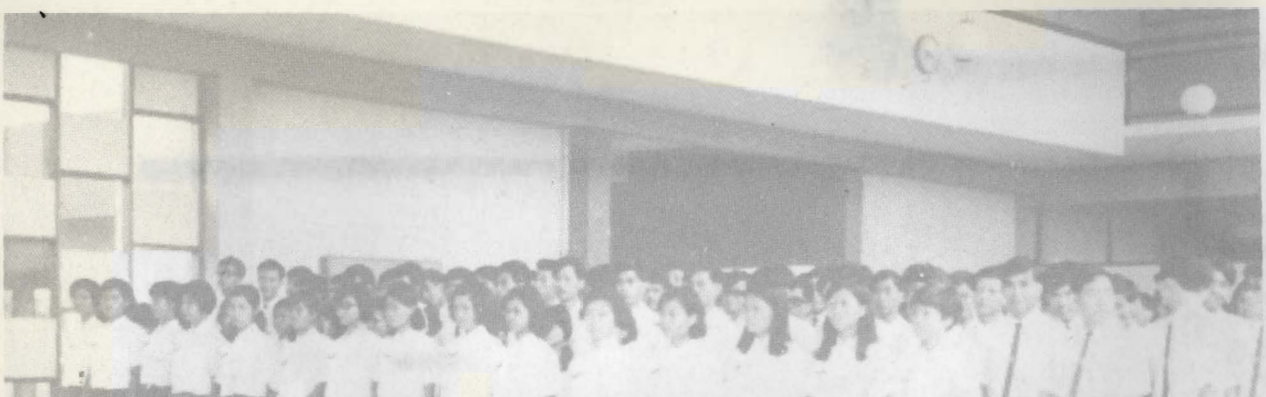

นับตั้งแต่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ก่อตั้งมาจนกระทั่งปัจจุบันได้ผลิตบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ เช่น เกษตรศาสตร์, วิศวกรรม-ศาสตร์, ศึกษาศาสตร์, วิทยาศาสตร์, พยาบาลศาสตร์, แพทยศาสตร์, มนุษยศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ออกไปรวม 15 รุ่น เป็นจำนวนบัณฑิตทั้งสิ้น ประมาณ 5,000 คน ซึ่งได้กระจายกันออกไปทำงานรับใช้ประเทศชาติบ้านเมืองอยู่ในทุกวงการของรัฐบาลและเอกชน.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อที่จะเป็นศูนย์รวมความคิดทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภารกิจหลักที่สำคัญของมหาวิทยาลัยมีอยู่ 4 ประการ คือ ผลิตบัณฑิต, วิจัย, บริการทางวิชาการต่อสังคม, และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.

สำหรับภารกิจของมหาวิทยาลัยในด้านบริการสังคม ได้จัดให้มีกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กิจกรรมภายในได้แก่ โครงการฝึกอบรมต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, อบรมครูสอนภาษาอังกฤษ, ครูสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ อบรมครู่ผู้ทำหน้าที่ปัจจุบันพยาบาลในโรงเรียน, ฝึกอบรมการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ถนน และสะพานชนบท, อบรมวิชาดิน-ปุ๋ยแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร, อบรมอาสาสมัครเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางวิศวกรรมศาสตร์ นอกจากนี้ก็มีการบรรยาย การผลิตเอกสาร การให้บริการแนะนำและส่งเสริมเกี่ยวกับการเกษตรอีกมากมาย รวมทั้งการให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยอีกด้วย.

ส่วนการบริการภายนอกจะมีทั้งงานของมหาวิทยาลัยเอง และงานร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น โครงการหน่วยแพทย์อาสาของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจังหวัดขอนแก่น, ร่วมมือกับตำรวจตระเวณชายแดนภาค 2 ในการสำรวจและจัดหาแหล่งน้ำให้แก่ชุมชน บริการแนะแนวการศึกษา และอบรมด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนให้แก่ครูประจำการเป็นต้น.

ภารกิจด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยนั้น พยายามเน้นหนักไปในเรื่องที่สามารถเอาผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ทันที และในปีหนึ่ง ๆ มหาวิทยาลัยก็ได้ทำการวิจัยในโครงการที่เด่น ๆ เหล่านี้ไม่น้อยกว่า 50 โครงการ.

ผลงานดีเด่นที่ควรแก่การนำมากล่าวถึงอย่างยิ่ง คือโครงการสร้างเครื่องมือแปรรูปอาหาร ซึ่งเป็นโครงการแรกที่ริเริ่มขึ้นในประเทศไทย ดำเนินการโดยภาควิชาผลิตภัณฑ์เกษตร ได้สร้างเครื่องมือแปรรูปอาหารในระดับกำลังผลิตขนาดเล็กเหมาะสมกับท้องถิ่น นับตั้งแต่ตั้งโครงการนี้ขึ้นมาได้ผลิตเครื่องมือแปรรูปอาหารไปแล้วถึง 35 เครื่อง และได้จัดส่งไปให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการไปใช้ประกอบและสอนวิชาโภชนาการอยู่ในขณะนี้.

คัดย่อ โดย วินิตา สุวรรณช่าง
จาก – แนะนำมหาวิทยาลัยขอนแก่น, นรเชษฐ์, คุรุปริทัศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5, พฤษภาคม 2523.

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด

๑๐๔๓ พหลโยธิน กรุงเทพฯ

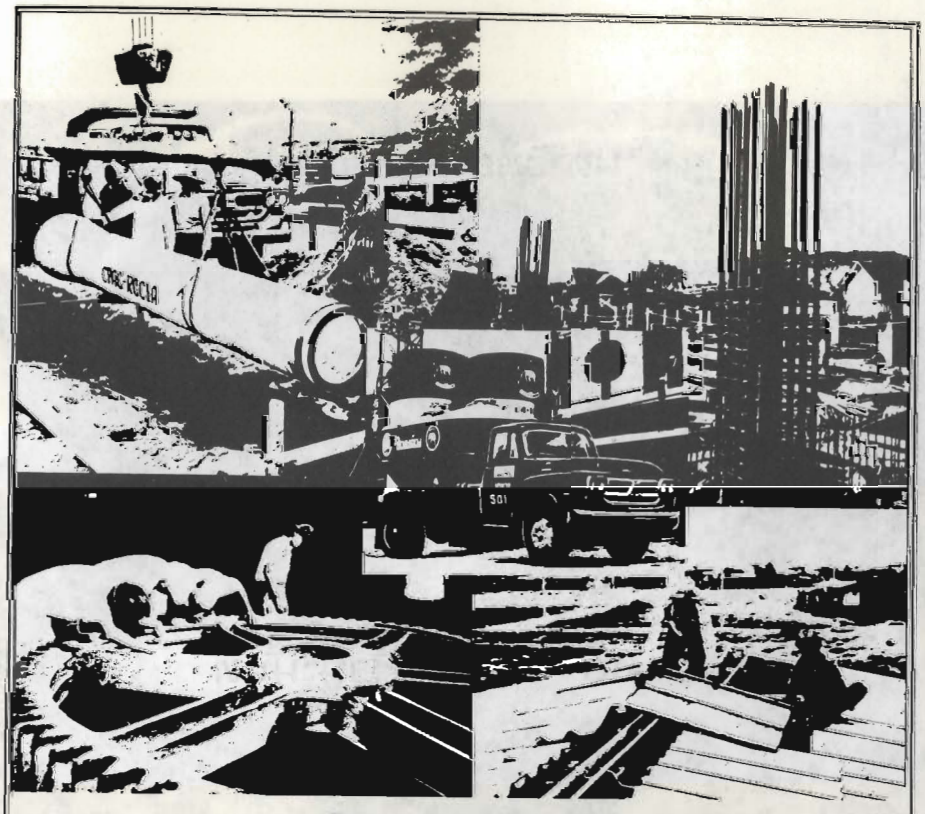

สร้างสรรค์....

กว่า 60 ปี ที่เครือซีเมนต์ไทยได้ร่วมสร้างสรรค์นำความก้าวหน้ามาสู่บ้านเมืองไทยของเรา เรานำวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้เราพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเราให้ทันสมัย และมีคุณภาพสูงสมกับที่ได้รับความเชื่อถือตลอดมา ปัจจุบันเครือซีเมนต์ไทยสามารถผลิตวัสดุก่อสร้างได้กว่า 2,000 รายการ เพื่อรับใช้วงการก่อสร้างอย่างครบครัน นับตั้งแต่ฐานรากไปจนถึงหลังคา

เราภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์บ้านเมืองไทยของเราให้เจริญรุดหน้ายิ่งขึ้นไป เพื่อความอยู่ดีกินดีของชาวไทยด้วยกัน

เครือซีเมนต์ไทย

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด

๑๐๔๓ พหลโยธิน กรุงเทพฯ

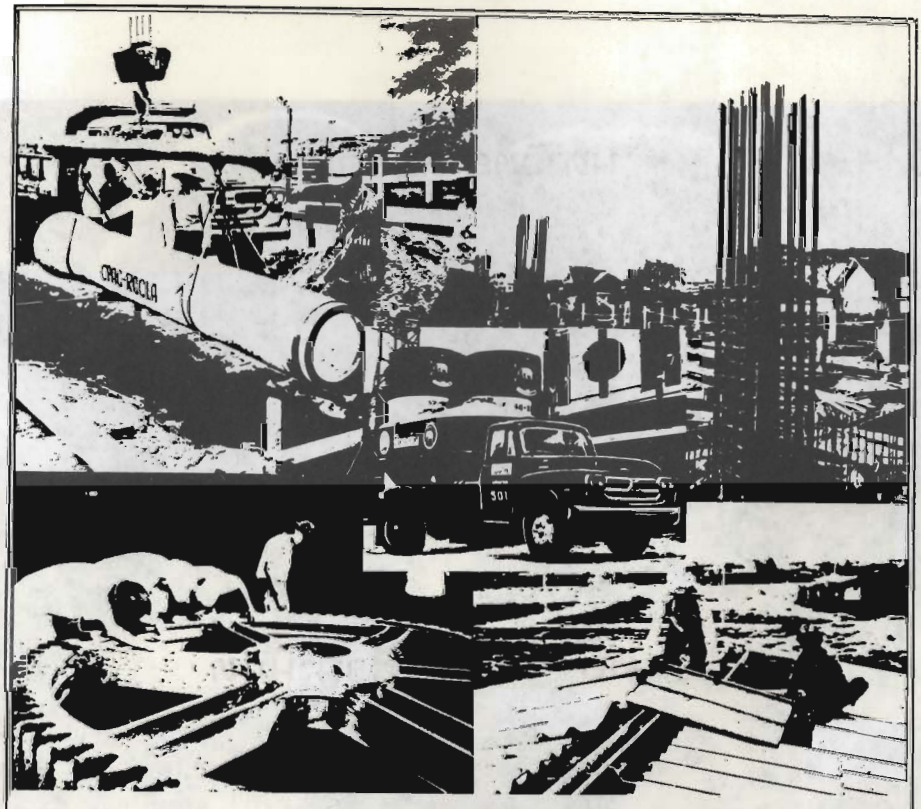

สร้างสรรค์....

กว่า 60 ปี ที่เครือซิเมนต์ไทยได้ร่วมสร้างสรรค์ความก้าวหน้ามาสู่บ้านเมืองไทยของเรา เรานำวิทยาการใหม่ ๆ มาใช้เราพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเราให้รุดหน้า และมีคุณภาพสูงสมกับที่ได้รับความเชื่อถือตลอดมา บัดนี้เครือซิเมนต์ไทยสามารถผลิตวัสดุก่อสร้างได้กว่า 2,000 รายการ เพื่อรับใช้วงการก่อสร้างอย่างครบครัน นับตั้งแต่ฐานรากไปจนถึงหลังคา

เรามีใจที่ได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์บ้านเมืองไทยของเราให้เจริญรุดหน้ายิ่งขึ้นไป เพื่อความอยู่ดีมีสุขของเราชาวไทยด้วยกัน

เครือซิเมนต์ไทย

ขอสนับสนุนกิจกรรมของสมาคมศิษย์เก่า

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

โลกต้องพึ่งพาน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างมาก

ประเทศไทยต้องอาศัยพลังงานจากน้ำมันปิโตรเลียมเกือบทั้งหมด หรือพลังงานกว่า 85 เปอร์เซ็นต์ ได้มาจาก น้ำมัน และปัจจุบันต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศทั้งสิ้น ในรูปของน้ำมันดิบเพื่อการกลั่น หรือน้ำมันสำเร็จรูป คนไทยควรช่วยเศรษฐกิจของประเทศชาติ ด้วยการประหยัดพลังงาน หากท่านคิดจะช่วยประเทศด้วยการประหยัดพลังงาน ก็ควรจะต้องช่วยกันประหยัดน้ำมัน การประหยัดน้ำมัน ก็คือส่วนหนึ่งอันสำคัญในการประหยัดพลังงานนั่นเอง

ด้วยความปรารถนาดีจาก

บกนท-TORC

บริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด
ชั้น 6 อาคารสำรสิน
14 ถนนสุรศักดิ์
โทร. 233-9781 - 5

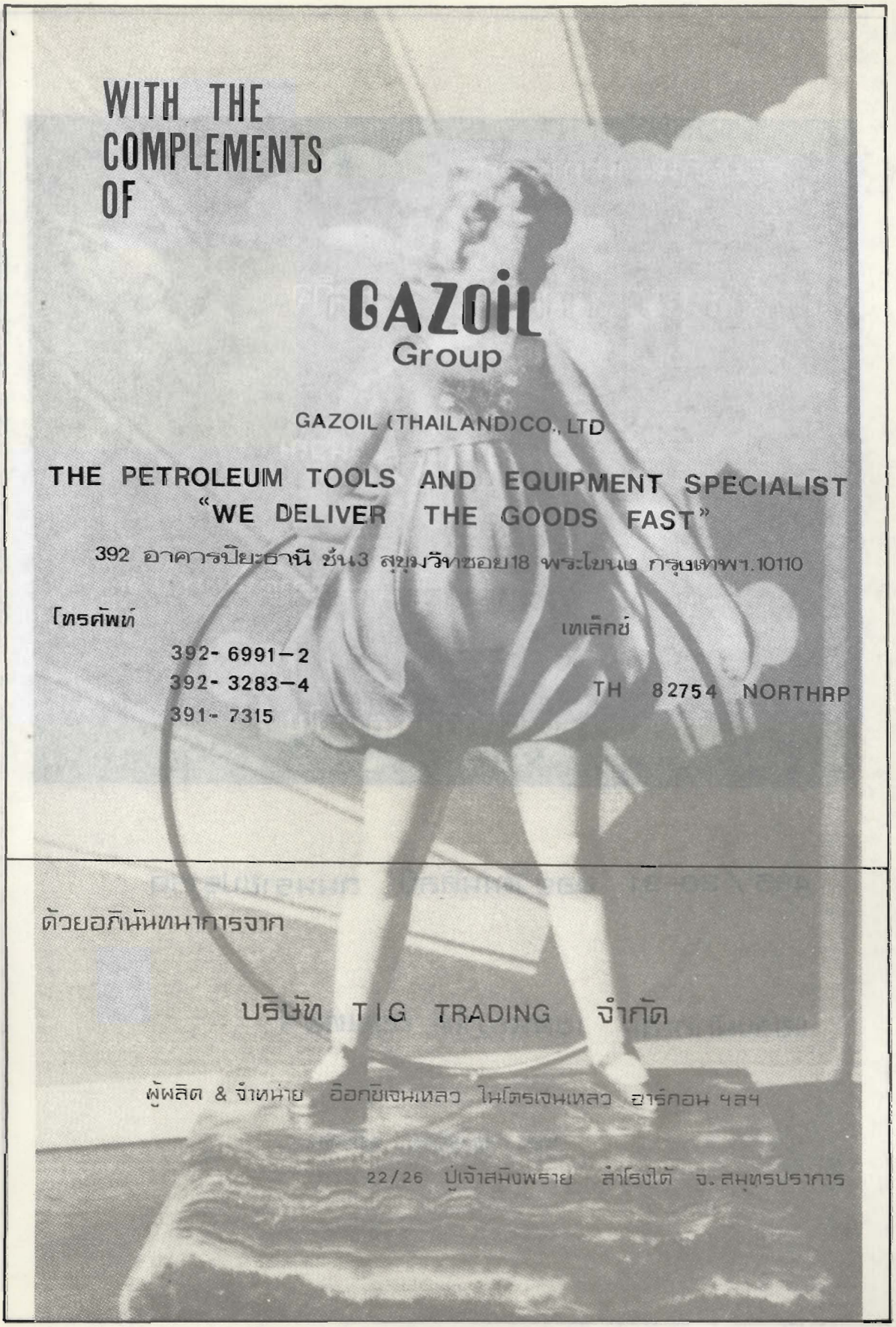

WITH THE
COMPLEMENTS
OF

GAZOIL
Group

GAZOIL (THAILAND) CO., LTD

THE PETROLEUM TOOLS AND EQUIPMENT SPECIALIST
"WE DELIVER THE GOODS FAST"

392 อาคารปิยะธานี ชั้น3 สุขุมวิทซอย18 พระโขนง กรุงเทพฯ.10110

โทรศัพท์

392- 6991—2
392- 3283—4
391- 7315

เทเล็กซ์

TH 82754 NORTHRP

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท TIG TRADING จำกัด

ผู้ผลิต & จำหน่าย อ๊อกซิเจนเหลว ไนโตรเจนเหลว อาร์กอน ฯลฯ

22/26 ปู่เจ้าสมิงพราย สำโรงใต้ จ. สมุทรปราการ

485 / 30-31 ซอยวัฒนศิลป์ ถนนราชปรารถ

แขวงมักกะสัน เขตพญาไท กรุงเทพฯ

โทร. 2528200 2521452

บริษัท ยูเนียนแอสโซซิเอทส์ จำกัด

1246 - 1248 ศูนย์การค้าคลองเตย ถนนพระราม 4 กทม - 11
โทร. 2861030 , 2867760 , 2867934

รายการสินค้า

1 ระบบกันซึมหลังคา - ห้องใต้ดิน
PABCO , PABCO GUMLON TAC , PABCO CINTAFORT
THOROSEAL , THOROSEAL PLASTERMIX

2 น้ำยาผสมคอนกรีต - ปูนทราย

น้ำยากันซึม	-	COLEMANOID NO.1
น้ำยาผสมปูนฉาบแทนปูนขาว	-	COLEMANOID NO. 5
น้ำยาผสมปูนฉาบเพิ่มความเหนียว ป้องกันแตกร้าว	-	BURKE BOND CRETE , ACRYL 60
น้ำยา RETARDER	-	CERINOL VZ , ZEECON-R
น้ำยาเร่งการแข็งตัวของคอนกรีต	-	CEMENTONE

3 วัสดุผิวแกร่งและกันกรด
FERROCON , COLORCRETE , HARDENER MORITA , BURKE SPARK RESISTANT
CHEMICRETE-E , THOROSET FLOOR HARDENER

4 วัสดุประเภท NON-SHRINK GROUT
ABC , BURKE , THOROSET

5 ยางหยอดร่องถนนและสนามบิน
AQUASEAL 99 , AQUASEAL 608

6 น้ำยาผสม ASPHALT
NOSTRIP

7 วัสดุอุดรอยต่อและแตกร้าวทุกชนิด
THIOCAUK , THOROSPAN , WATERPLUG , VERTIJOINT
THORITE , BURKE FIBER EXPANSION JOINT ขนาดต่างๆ

8 แผ่นยางกันน้ำ PVC และ RUBBER WATERSTOPS ทุกขนาดและยางรองคอสพาน

9 เทปปิดรอยแตกร้าวคอนกรีต - น้ำยาบ่มผิวคอนกรีต
AQUABAR FLASHING TAPE ขนาด 2", 3", 4", 6", 12" และ 24"
น้ำยาบ่มผิวคอนกรีต EDOCO

10 วัสดุ EPOXY ชนิดต่างๆ CRETE-BOND NO. 1, CRETE-BOND NO. 3
CHEMICRETE-A, -E, -SV

ประหยัดไฟถึง 10% ให้แสงสว่างเท่าเดิม

TLD ทีแอลดี
หลอดนีออนยอดประหยัด จากฟิลิปส์

TLD หลอดนีออนเรียวกระทัดรัดใหม่ จากฟิลิปส์ ช่วยคุณประหยัดไฟถึง 10% เพราะหลอดนีออน ยอดประหยัดของฟิลิปส์ ขนาด 18 วัตต์ และ 36 วัตต์ ให้ความสว่างเทียบเท่าหลอดนีออนธรรมดา ขนาด 20 วัตต์ และ 40 วัตต์ ประหยัดค่าใช้จ่ายกว่า และเมื่อใช้ร่วมกับบัลลาสต์ และสตาร์เตอร์ของฟิลิปส์ ที่มีประสิทธิภาพเยี่ยม จะช่วยประหยัดไฟเพิ่มอีก พร้อมทั้งช่วยยืดอายุการใช้งานของหลอดนีออนยอดประหยัดด้วย

คุณสมบัติพิเศษของ TLD

วงแหวนพิเศษป้องกันขั้วหลอดดำ

หลอดนีออนยอดประหยัด ของฟิลิปส์มีวงแหวนพิเศษวางอยู่ภายในขั้วหลอด ทำหน้าที่ป้องกันแสงไม่ให้กระทบกับผนังที่ขั้วหลอด ช่วยกระจายแสงให้ทั่ว ความร้อนจะไม่ตกอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ขั้วหลอดจึงไม่ดำ

สวมเข้าขั้วหลอดเดิมได้สบาย

หลอดนีออนยอดประหยัด ของฟิลิปส์ มีขนาดเรียวกระทัดรัดกว่าหลอดนีออนทั่วไป แต่ก็สวมเข้ากับขั้วและขาหลอดเดิมได้ทันที

ให้แสงสว่างเท่าเดิม

หลอด TLD 18W/54 = หลอด TL 20W/54
หลอด TLD 36W/54 = หลอด TL 40W/54

แสงฟิลิปส์ส่องสว่างนานวันกว่า

PHILIPS ฟิลิปส์
คุ้มค่ากว่า

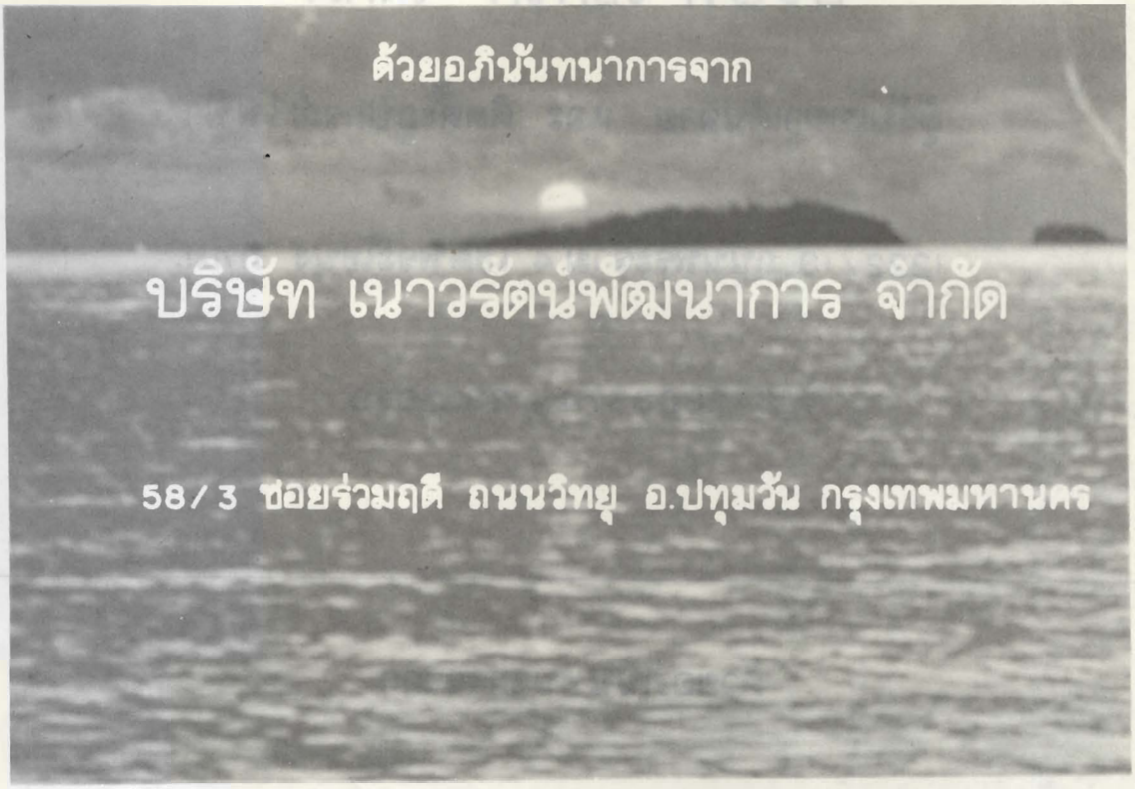

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท เซ็กโก้ จำกัด

ผู้รับเหมาเดินสาย และ ติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า

1222/18 ถนนพระราม 4 เขตพระโขนง กทม.

โทร. 2868374 , 2863969

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท กรุงเทพตาปและลวด จำกัด

606 ถนนเลียบเจ้าพระยา ยานนาวา กรุงเทพมหานคร

โทร. 2800302 , 2840304

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท อิริคสัน เทเลโฟน คอร์ปอเรชั่น ฟาร์อีสท์ จำกัด

ผู้เชี่ยวชาญทางโทรคมนาคม

518/4 ตึกศิริณี ถนนเพลินจิต กรุงเทพมหานคร

โทร. 2518191-5

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทพิพัฒน์

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ยูนิแก๊ส จำกัด

184-186 ถนนประดิพัทธ์ กรุงเทพมหานคร

โทร. 278-4766, 279-5604

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ต.อุปกรณ์

76/18-19 ถนนอุดรดุษฎี จ.อุดรธานี

จำหน่าย อะไหล่รถยนต์ รถแทรคเตอร์ ทุกชนิด

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขอนแก่นยูไนเต็ดอลูมิเนียม

64-64/1 ถนนหน้าเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น

รับทำอลูมิเนียม และ รับเหมาก่อสร้างทั่วไป

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เฮงเตียวฮง

322 ถนนศรีจันทร์ อ. เมือง จ. ขอนแก่น

รับเหมาก่อสร้างทั่วไป

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด อำพลอุบลก่อสร้าง

56/7 ถนนชวาลานอก ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กาฬสินธุ์ก่อสร้าง

143-5 ถนนศรีจันทร์ อ.เมือง จ. ขอนแก่น

รับเหมาก่อสร้างงานโยธาทั่วไป

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท อุบลเกษตรสิน จำกัด

147/4 ชยางกูร อ. เมือง จ. ขอนแก่น

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

นาย นครินทร์ เกื้อนพคุณ

เกษตร ฯ รุ่น 9

สมาชิกสภาจังหวัดนครราชสีมา อำเภอครบุรี

ด้วยอภินันทนาการจาก หจก.โชคดีมอเตอร์

จำหน่าย รถมอเตอร์ไซด์ ซูซูกิ ยามาฮ่า ทั้งสดและผ่อน

1411 ข้างกองเมือง 2 อ. เมือง จ. นครราชสีมา

โทร. 243943 , 245604

ด้วยอภินันทนาการจาก บริษัท ชานนท์ จำกัด

99 ถนนมิตรภาพ อ.เมือง จ.นครราชสีมา โทร. 241101 , 244994

243458, 244423

จำหน่าย รถยนต์บรรทุกฮีโน่ ทุกประเภท ทุกรุ่น ทั้งสภาพใหม่

และที่ใช้แล้ว มากที่สุดในภาคอีสาน

" บริการเหมือนมิตร ด้วยไมตรีจิตรจากชานนท์ "

ด้วยอภินันทนาการจาก

นาย อภิชาติ ประจงพงศ์พันธ์ (วิศวฯรุ่น6)

รับงานเจาะระเบิดหิน และรับปรึกษา

165 โรงโม่หินสากลพัฒนา กม.161 ถนนมิตรภาพ จ.นครราชสีมา

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิเชียรกลการ

ผู้ผลิตชิ้นส่วน และ อะไหล่รถยนต์

181/25 ถนนสนามบินน้ำ ต.ท่าทราย

อ.เมือง จ.นนทบุรี

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ยานยนต์สรรพกิจเดินรถ จำกัด

255/2 ถนนศรีจันทร์ อ. เมือง จ. ขอนแก่น

โทร. 236092

บริการนำเที่ยว–ทัศนาจร

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิเชียรกลการ

ผู้ผลิตชิ้นส่วน และ อะไหล่รถยนต์

181/25 ถนนสนามบินน้ำ ต.ท่าทราย

อ.เมือง จ.นนทบุรี

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ยานยนต์สรรพกิจเดินรถ จำกัด

255/2 ถนนศรีจันทร์ อ. เมือง จ. ขอนแก่น

โทร. 236092

บริการนำเที่ยว–ทัศนาจร

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิเชียรกลการ

ผู้ผลิตชิ้นส่วน และ อะไหล่รถยนต์

181/25 ถนนสนามบินน้ำ ต.ท่าทราย

อ.เมือง จ.นนทบุรี

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ยานยนต์สรรพกิจเดินรถ จำกัด

255/2 ถนนศรีจันทร์ อ. เมือง จ. ขอนแก่น

โทร. 236092

บริการนำเที่ยว–ทัศนาจร

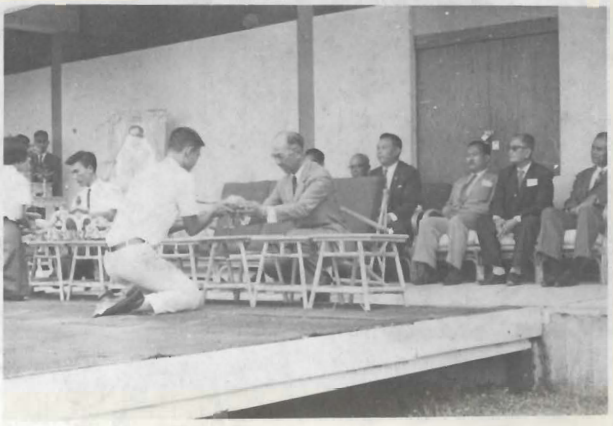

ประจำปี

ยินดีต้อนรับ
น้อง...
โค้ก

รับน้อง 24

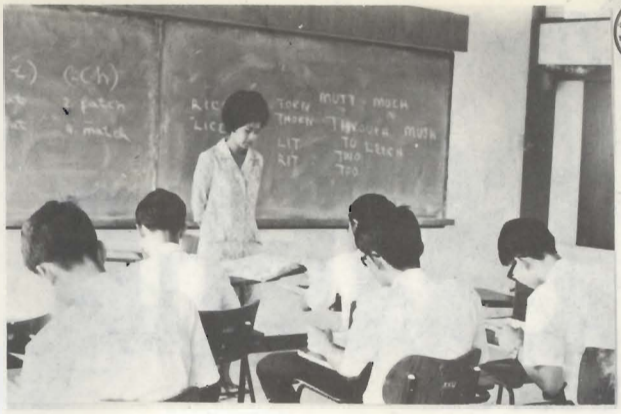

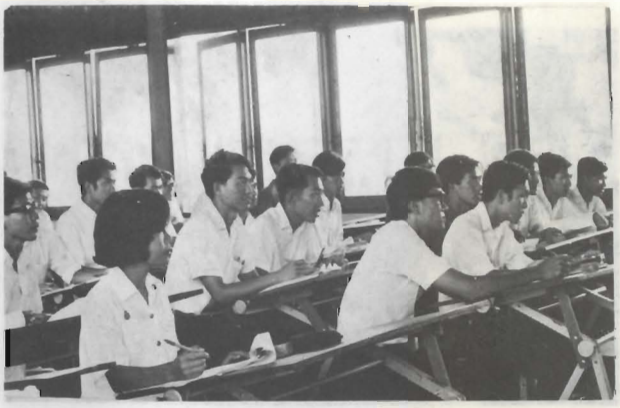

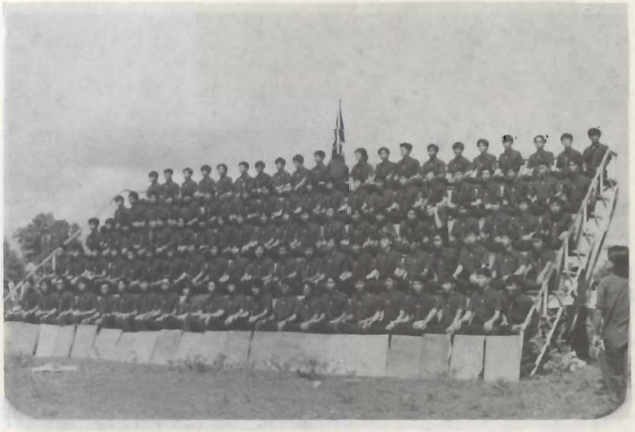

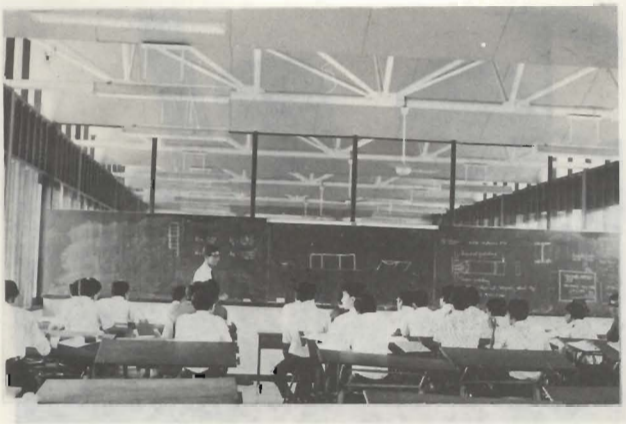

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอแสดง
ความยินดี
ฟ้า-สามัคคี-น้องพี่มน

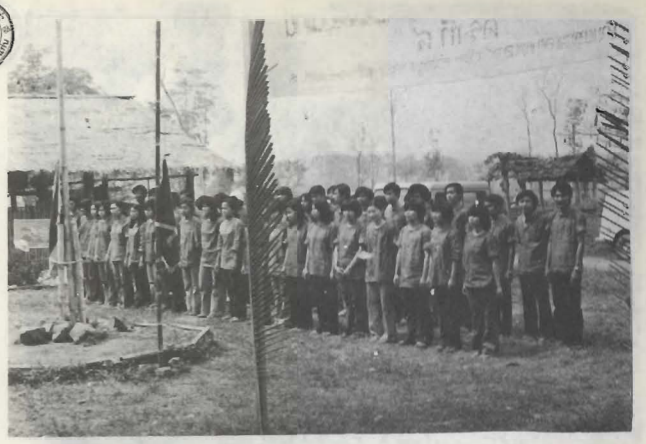

เป้าหลอมแห่งมอดินแดง

*อุทัย ผ่านเจริญ**

เราจบ ม.ศ.5 มาจากคนละทิศละทาง ในปี พ.ศ. ที่ยุ่งเหยิงแห่งการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่แต่ละแห่งดำเนินการสอบคัดเลือกด้วยตัวของตัวเอง เราวิ่งสอบกันเกือบทุกสถาบัน แล้วเราก็สอบได้กันคนละหลาย ๆ แห่งเช่นกัน ผลสุดท้ายเราตัดสินใจเลือกเอาคณะวิศวะมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ทำเก๋กว่าใครอื่นด้วยการคัดเลือกจากคะแนน ม.ศ.5 แทนการสอบแข่งขันเหมือนที่สถาบันอื่นเขาทำกัน

เราเกือบร้อยชีวิต โคจรมาพบกันในครั้งแรกที่หัวลำโพง บนตู้รถไฟขบวนพิเศษ กรุงเทพฯ–ขอนแก่น ในวันต้น ๆ ของเดือนมิถุนายน 2509 ความโกลาหลวุ่นวายมีตั้งแต่ก่อนออกเดินทาง เสียงขนข้าวของ เสียงเอะอะโวยวายชุลมุนวุ่นวายไปหมด จนกระทั่งถึงนัยน์ตาคลอด้วยหยาดน้ำของแม่บางคน...ของสาวรุ่นกำดัดบางนาง ทำให้บรรยากาศก่อนออกเดินทางดูเหมือนกับจะส่งนักรบไปชายแดนยิ่งกว่าจะส่งลูกหรือแฟนไปเรียนหนังสือเสียอีก มันก็น่าอยู่หรอก เพราะตั้งแต่เกิดมาบางคนไม่เคยเห็นเลยว่า อีสาน หน้าตามันเป็นอย่างไร ได้ยินแต่กิตติศัพท์ถึงความแห้งแล้ง แล้งเข็ญ แล้วจะไม่ให้เป็นห่วงเป็นใยยังไงไหว

คนที่นั่งอยู่บนขบวนรถไฟ พลอยใจคอไม่ดีนัก.... คิดผิดหรือเปล่าหนอ ทีดันมาตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยนี้ เพิ่งเปิดมาได้ 2 ปี และ 2 ปีที่ผ่านมาอาศัยตึกเรียนสถาบันอื่นในกรุงเทพฯ ปีนี้เป็นปีที่ 3 และเป็นปีแรกที่จะย้ายไปเรียนในที่ของตนเองจริง ๆ คือที่ ขอนแก่น เพราะตึกเรียนเพิ่งจะสร้างเสร็จ

มาถึงขอนแก่นก็เย็นคล้อย ลงจากสถานีรถไฟ มีคนมาต้อนให้เดินลอดขอนไม้แก่นอันเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัด เสร็จแล้วขึ้นรถบัสที่ทางมหาวิทยาลัยเตรียมมาไว้ วิ่งไปได้สักระยะก็หยุดให้ลงไปไหว้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เสร็จแล้วจึงวิ่งออกนอกเมืองไปนาน นานที่เดียว สองข้างทางเห็นแต่ป่า

"อยู่กรุงดี ๆ ไม่ชอบ ดันเลือกมาอยู่ป่า...สมน้ำหน้า...ช่าง แม่ม....จะ ไหน ๆ ก็มาแล้ว เกิดเป็นชายไปตายดาบหน้า ถ้าจะตายจริง ๆ แล้วค่อยหนีกลับกรุงเทพฯ..." เสียงนักผจญภัยจำเป็นหลายคนกัดฟันกรอดอยู่ในใจ

* วศ.บ.(เกียรตินิยม) มข.รุ่นที่ 3 ปริญญาโทจาก
เอ.ไอ.ที. ปัจจุบันอยู่กรมทางหลวง
นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น
2522-2523

แล้วเราก็มาถึงประตูมหาวิทยาลัยด้านหน้าที่เรียกกันว่า ประตูมอดินแดง เพราะอยู่บนเนินดินสีแดง เมื่อมองจากตัวเมืองจะเห็นเนินดินแดงนี้เด่นชัดมาก เป็นที่ ๆ ชาวเมืองพูดถึงด้วยความพรั่นพรึง เพราะเป็นมอดินแดงแห่งอุบัติเหตุและความตายของผู้โดยสารยานพาหนะ และเชื่อกันว่าเป็นสุสานหรือยุทธภูมิของนักรบโบราณ มอดินแดงเมื่อก่อนนั้นจึงเปรียบเสมือนแดนอาถรรพ์ หรือแดนสนธยาเลยทีเดียว

เราถูกไล่ให้ลงจากรถบัสตรงบริเวณหน้าประตูมอดินแดง แล้วเดินเรียงแถวไปตามถนนลาดยางสีดำที่โดดเดี่ยว ยาวเหยียด ลึกเข้าไปด้านใน สองข้างทางเป็นป่า ป่าทั้งนั้นไม่เห็นอะไรนอกจากนี้เลย เราเดินเข้าไปประมาณกิโลเมตรเศษ จึงค่อยเห็นตึกอยู่ 3 หลัง กลางป่าทางขวามือ ซึ่งก็คือโรงอาหารเก่า หอ 1 และ หอ 2

กว่าเราจะผ่านความโกลาหล ขนย้ายข้าวของเข้าไปอยู่ในหอพักตามที่เขาจัดเตรียมเอาไว้ให้ก็ค่ำมืด หาข้าวรองท้องได้เสร็จแล้วพยายามข่มตาข่มใจนอนให้หลับ เสียงจักจั่น หริ่งหรีด เรไร ดังระงมลั่นป่า นี่ถ้าไม่บังเอิญเขาจัดให้อยู่ห้องละ 2 คน คงเป็นต้องได้นอนคลุมโปงทั้งคืนแน่

วันที่ 2 เหตุการณ์เงียบเชียบผิดเมื่อวานเย็น นอกจากมีแผ่นโปสเตอร์ติดประกาศอยู่หลายแผ่น เราพยายามรอรถ 2 แถวอยู่นานกว่าจะมีโอกาสเข้าดูตัวเมือง และหาซื้อของใช้ที่จำเป็น

คืนวันที่ 2 น้องใหม่วิศวฯถูกเรียกประชุมที่ตึกวิศวฯ เวลา 2 ทุ่มตรง พวกเราเดินจากหอพักผ่านโรงอาหารเก่าแล้วฝ่าลงไปในป่าละเมาะ ท่ามกลางความมืด จนกระทั่งมาถึงตึกกลมอันเป็นส่วนหนึ่งของตึกวิทย์ แล้วเราพยายามบุกไปข้างหน้าอย่างทุลักทุเล ขวากหนามจากต้นเล็บเหยี่ยวยังพอทน แต่ถ้าบังเอิญไปเหยียบงูเข้าคงซวยไม่น้อย ความจริงถนนจากโรงอาหารผ่านด้านข้างตึกกลมจนถึงตึกวิศวฯนั้นลาดยางเรียบร้อยแล้ว แต่ปกาศิตบนโปสเตอร์แผ่นเล็กที่ติดที่หอพักสั่งให้ไปประชุม 2 ทุ่มตรง และห้ามเดินบนถนน เอากะพ่อสิ

เราบุกออกมาจนถึงถนนเส้นเดียวที่ผ่านหน้าตึกวิศวฯ เจอรุ่นพี่กลุ่มใหญ่ในชุดเสื้อช็อบสีกรมท่า กรูกันเข้ามาชี้หน้า ว๊ากด้วยเสียงอันดังไม่ให้เหยียบถนนหน้าตึก ห้ามเดินเข้าทางด้านหน้าตึก แต่ให้วิ่งอ้อมไปด้านข้างทางหลังตึก

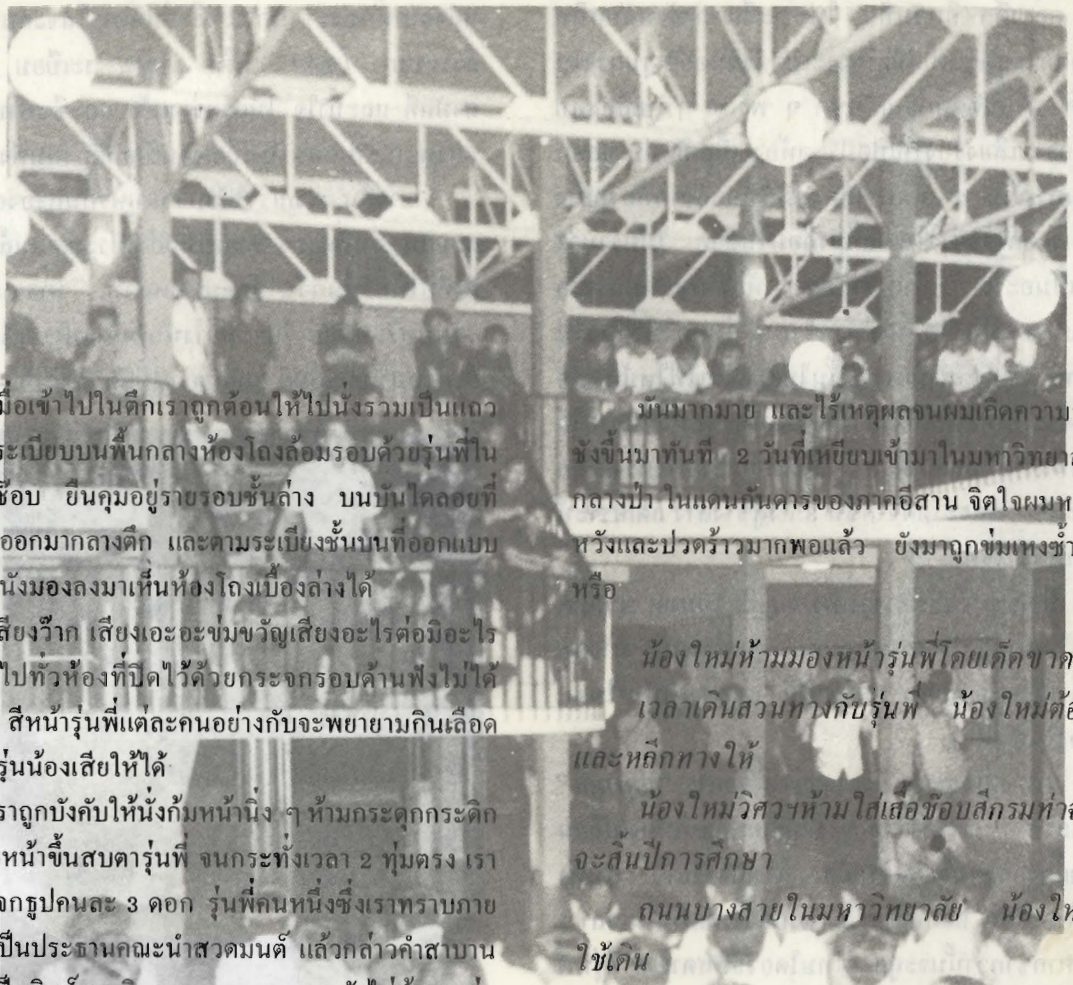

เมื่อเข้าไปในตึกเราถูกต้อนให้ไปนั่งรวมเป็นแถวอย่างมีระเบียบบนพื้นกลางห้องโถงล้อมรอบด้วยรุ่นพี่ในชุดเสื้อช็อบ ยืนคุมอยู่รายรอบชั้นล่าง บนบันไดลอยที่โค้งเด่นออกมากลางตึก และตามระเบียงชั้นบนที่ออกแบบติดริมผนังมองลงมาเห็นห้องโถงเบื้องล่างได้

เสียงว๊าก เสียงเอะอะข่มขวัญเสียงอะไรต่อมิอะไรดังก้องไปทั่วห้องที่ปิดไว้ด้วยกระจกรอบด้านฟังไม่ได้ศัพท์ สีหน้ารุ่นพี่แต่ละคนอย่างกับจะพยายามกินเลือดกินเนื้อรุ่นน้องเสียให้ได้

เราถูกบังคับให้นั่งก้มหน้านิ่ง ๆ ห้ามกระดุกกระดิก ห้ามเงยหน้าขึ้นสบตารุ่นพี่ จนกระทั่งเวลา 2 ทุ่มตรง เราได้รับแจกธูปคนละ 3 ดอก รุ่นพี่คนหนึ่งซึ่งเราทราบภายหลังว่าเป็นประธานคณะนำสวดมนต์ แล้วกล่าวคำสาบานตนเข้าเป็นศิษย์พระวิษณุ บรรยากาศดูขลังไม่น้อย ต่อจากนั้นมีการแนะนำให้รู้จักกรรมการนักศึกษาประจำคณะ และสุดท้ายประธานเชียร์มาประกาศถึง กฎ ระเบียบ หน้าที่ และข้อห้ามต่าง ๆ ที่น้องใหม่จะต้องยึดถือปฏิบัติอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง

มันมากมาย และไร้เหตุผลจนผมเกิดความรู้สึกชิงชังขึ้นมาทันที 2 วันที่เหยียบเข้ามาในมหาวิทยาลัยที่อยู่กลางป่า ในแดนกันดารของภาคอีสาน จิตใจผมหดหู่ ผิดหวังและปวดร้าวมากพอแล้ว ยังมาถูกข่มเหงซ้ำเติมอีกหรือ

น้องใหม่ห้ามมองหน้ารุ่นพี่โดยเด็ดขาด

เวลาเดินสวนทางกับรุ่นพี่ น้องใหม่ต้องเงียบและหลีกทางให้

น้องใหม่วิศวฯห้ามใส่เสื้อช็อบสีกรมท่าจนกว่าจะสิ้นปีการศึกษา

ถนนบางสายในมหาวิทยาลัย น้องใหม่ห้ามใช้เดิน

ห้องเรียนบางห้อง หรือบริเวณตึกบางแห่ง ห้ามน้องใหม่เข้าใกล้

โต๊ะที่โรงอาหารบางแถวสงวนไว้สำหรับรุ่นพี่โดยเฉพาะเท่านั้น ฯลฯ

กลางดึก คืนวันที่ 5 ในขณะที่เรากำลังหลับสนิท ก็ต้องตกใจสุดขีดเมื่อมีเสียงระเบิดดังขึ้นอย่างรุนแรงในหอพัก ดังลั่นติดต่อกันเป็นชุด ๆ พร้อม ๆกับเสียงทุบโครมครามเสียงร้องให้เปิดประตูห้อง เมื่อเปิดประตูออกก็มีคนกรูเข้ามา 2–3 คน ไล่ตะเพิดให้ออกจากห้องอย่างเร็ว เราตกใจอย่างไม่เคยมีมาก่อนในชีวิต ไม่ทราบว่าอะไรเป็นอะไร วิ่งเท้าเปล่าออกจากห้องในชุดนอน เมื่อออกมานอกห้องได้ยินเสียงตะโกนไล่บอกให้วิ่งลงไปข้างล่าง จิตใต้สำนึกขณะนั้นไม่แน่ใจว่าไฟไหม้หอพักหรือโจรปล้นหอพักกันแน่ เราวิ่งอย่างชุลมุนวุ่นวายไล่หลังกันลงไป บางคนด้วยอารามตกใจ วิ่งเกาะกรงเหล็กข้างระเบียงจะกระโดดจากชั้น 3 ลงสู่ข้างล่าง แต่เคราะห์ดีที่มีคนคว้าไว้ทัน

เมื่อลงมาถึงชั้นล่างรุ่นพี่รออยู่เต็มไปหมด พวกเราถูกจับให้เข้าแถวในสภาพชุดนอนของแต่ละคน บางคนกางเกงแพร บางคนกางเกงขาสั้น และบางคนมาในชุดกางเกงในตัวเดียว

เราทราบด้วยความงงงวยว่า นี่คือการ *"ปลุกหอ"* ในคืนแรก เราได้รับอนุญาตให้รีบกลับเข้าห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่ในชุดเสื้อยืด กางเกงขายาว ถุงเท้า รองเท้าพร้อม แล้วกลับลงมาเข้าแถวใหม่ภายในเวลา 5 นาที หากช้ากว่านั้นจะถูกลงโทษโดยวิธีพิสดารเท่าที่รุ่นพี่จะคิดค้นออกมาได้

ตั้งแต่นั้นมา เราจะนอนในชุดเตรียมพร้อม คือเสื้อยืด กางเกงขายาว ถุงเท้ารองเท้าผูกเชือกเรียบร้อยทันทีที่มีเสียงระเบิด ซึ่งเราทราบภายหลังว่าเป็นเสียงประทัด เราจะเลิกผ้าห่ม ลุกขึ้นเปิดประตูแล้ววิ่งลงมาข้างล่างหน้าหอให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

เราถูกจับให้เข้าแถวยาว นับยอดจำนวนเพื่อสำรวจว่าใครหายไปบ้างจะได้หมายหัวไว้จัดการภายหลัง แล้วเราก็ออกวิ่งกลางดึกไปตามถนนต่าง ๆ ในมอดินแดง และสุดท้ายมาหยุดบริเวณที่เราเรียกกันว่า *"สะพานมอดินแดง"* เป็นสะพานคอนกรีตยาวเหยียดทอดข้ามทางน้ำจากด้านมอดินแดงไปสู่ประตูสีฐาน

ท่ามกลางความเงียบ ความมืด และความหนาวเย็นของบรรยากาศตอนดึก 3 พวกเราถูกจับมาเข้าแถวกายบริหารด้วยการวิดพื้นโดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 30 ครั้งต่อคน หลังจากนั้นประธานคณะหรือรุ่นพี่อาวุโสจะอบรมและย้ำถึงระบบ *"โซตัส"* หรือ อาวุโส ระเบียบ ประเพณี สามัคคี และน้ำใจ ให้กระจ่างแจ้ง และซึมซาบในหัวใจของพวกเราทุกคน ถึงเบื่อแสนเบื่อก็ต้องทนฟัง

บางคืน พวกเราได้รับแจกบุหรี่ก้นกรองอย่างดีคนละมวน รุ่นพี่จะบรรจงจุดให้อย่างประณีต แล้วเราก็ถูกบังคับให้นั่งพ่นควันให้ดูจนหมดมวน บางคนไอสำลักควันบุหรี่แทบแย่ ในระหว่างนั้นเหล้าแม่โขงเพียง ๆ จะส่งผ่านมาทีละเต็มฝาจุกเกลียวที่ปิดขวดตัวมันเอง แล้ว

เราก็ต้องยกกระดกเข้าปากจนหมดเกลี้ยง กลืนลงลำคอด้วยความลำบากยากเย็น ขื่นขม แล้วอ้าปากพิสูจน์ว่าได้กลืนลงไปในลำคอจริง ๆ

"พี่ ๆ ไม่ต้องการให้พวกคุณติดหรือเป็นทาสอบายมุขเหล่านี้ แต่ในสังคมของชาวช่างหรือวิศวกร คุณจะต้องเจอตั้งแต่กรรมกรแบกหาม จนกระทั่งเศรษฐีนายทุนใหญ่ คุณหนีไม่พ้นสิ่งเหล่านี้ คุณจะต้องรู้จักมันและคุ้นเคยกับมัน...ในวงเหล้า คนที่กินเหล้าแล้วไม่เมา หรือเมาทีหลังย่อมได้เปรียบ...."

เสียงใครคนหนึ่งพ่นปรัชญาสาโทให้ฟัง แต่ตอนนั้นผมอยากจะอาเจียน มันขึ้นมันขม มึนและปวดหนึบบนศีรษะ

เราถูกจับให้ซ้อมเพลงเชียร์ที่นี่อีก นอกเหนือจากที่ถูกจับให้ร้องในระหว่างการประชุมเชียร์แต่ละนัด เรา *"บูม...บูม"* กันอย่างเอาเป็นเอาตาย ตะโกนกันจนสุดหลอดเสียง จะยังไงก็ตาม ร้องเสร็จรุ่นพี่พูดได้คำเดียวว่า *"ดัง...ดัง เอาใหม่..."* แล้วเราก็ต้องร้องใหม่อีกหลายหน

เสียง บูม ของเราดังก้องกังวานสะท้านลงไปในแอ่งน้ำที่แห้งขอดเบื้องล้างสะพาน ลอยไกลไปตามแมกไม้ลำเนาป่า...หลายคนคงสะท้านในหัวอก...อยากให้มันลอยไกลออกไปถึงเพื่อน พ่อ แม่ หรือคนรัก...ให้ได้ยิน

และรับรู้ถึงเสียงร้องของความกดดัน ความทรมาน และความสังเวชใจนี้ด้วย

ในเดือนแรก เราจะถูกปลุกหอสัปดาห์ละหลายครั้ง คืนเว้นคืน หรือคืนเว้นสองคืนหรือสามคืนเอาแม่ไม้ได้แล้วแต่อารมณ์ของรุ่นพี่ นอกเหนือไปจากการประชุมเชียร์เวลาเที่ยงวัน และเวลากลางคืน เกือบจะทุกวัน

เราอยู่กันด้วยเครียดและความกดดัน ธรรมชาติค่อนข้างจะโหดร้าย ร้อนจัดในตอนกลางคืน ฝนตกในตอนเย็นหรือค่ำ และหนาวเย็นในยามดึก สภาพแวดล้อมแสนจะหดหู่ เช้าขึ้นมานอกจากหอพัก 2 หอที่มีอยู่ในขณะนั้น ก็เห็นแต่โรงอาหารเก่าอีกหลังหนึ่งที่โดดเด่นอยู่กลางป่า ออกจากโรงอาหารมองเห็นอยู่เพียง 2 ตึกที่มีอยู่ คือตึกวิทยาศาสตร์ และตึกวิศวฯ ส่วนตึกคณะเกษตร, สโมสรนักศึกษา เห็นแต่โครงสร้าง และนั่งร้านระเกะระกะไปหมด...กับรุ่นพี่ ดูเหมือนจะอยู่กันคนละโลก คนละสถานภาพ

"หนไม่ได้ก็ลาออกไป...แค่นี้หนไม่ได้แล้วจะเป็นนายช่างได้ยังไง..."

เสียงตะโกนถากถางจากรุ่นพี่ดังเข้าหูตลอดเวลา

ดูเหมือนจะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่เมื่อยิ่งถูกกดขี่ถูกบีบคั้น ก็จะยิ่งเกาะกลุ่มรวมตัวกันเหนียวแน่นยิ่งขึ้น เราจึงสนิทสนม รู้จักกันในหมู่น้องใหม่โดยทั่วหน้าอย่างรวดเร็ว และพร้อมที่จะรวมพลังเพื่อกันและกันทันทีเมื่อถึงคราวจำเป็น

สิ่งที่ทารุณจิตใจของเรามากที่สุดอีกประการหนึ่งคือเรื่อง *"น้ำ"*

ไม่ใช่เราขาดน้ำกันวันสองวัน แต่เราขาดแคลนกันทั้งปี แรก ๆ ก็ไหลดี ต่อมาเริ่มหยุดหายไปสองวันสามวันสลับกันไป ต่อมาค่อยเริ่มหยุดหายไปทีละ 7 วัน แล้วเลื่อนมาเป็นครึ่งเดือน สุดท้ายคือไม่มีน้ำประปาไหลเลยต้องอาศัยรถน้ำมาส่งจากในตัวเมือง

เทศกาลขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ ส่งผลกระทบต่อความวิปริตผันแปรทางอารมณ์จิตใจพวกเราอย่างมาก ตื่นเช้าขึ้นมาปวดท้องเข้าส้วมไม่ได้เพราะส้วมชักโครกเมื่อน้ำประปาไม่ไหลส้วมก็เป็นอันไร้ประโยชน์ ประเภทหนึ่งต้องหาทางปล่อยทุกข์ในที่ใดที่หนึ่ง หรือบ้านใครคนใดคนหนึ่งที่รู้จักในตัวเมืองขอนแก่น อีกประเภทหนึ่งต้องพยายามเปลี่ยนแปลงเวลาปลดทุกข์มาเป็นตอนกลางคืน ตอนดึก ๆ หรือตอนเช้ามืด โดยอาศัยป่าละเมาะที่อยู่รายรอบหอพัก

ที่ทำให้กระอักกระอ่วนใจยิ่งไปกว่านั้นคือ ในยุคนั้นมีเพียง 2 หอพัก ประกอบกับนักศึกษาหญิงมีจำนวนน้อย ทางการจึงจัดให้หอ 2 เป็นหอชายล้วน ส่วนหอ 1 เป็นหอผสม โดยให้นักศึกษาหญิงอยู่ชั้นบนสุดคือชั้น 4 ส่วนชั้น 2–3 สำหรับนักศึกษาชาย เมื่อยามที่เราจะไปปลดทุกข์ในป่า ถ้าใกล้บริเวณหอพัก คนที่อยู่ข้างบนก็จะมองลอดหน้าต่างลงมาเห็น ถ้าไกลออกไปก็จะเป็นป่ารกชัฏน่ากลัวอันตรายยิ่งขึ้น เราจึงต้องยกกันไปเป็นทีม ยืดหัวหาดกันคนละมุมพุ่มไม้ แล้วต่างคนต่างก็เร่งทำเวลาของ

ตัวเอง ใครที่เสร็จก่อนก็ต้องคอยดูที่ทางไม่ให้กลุ่มใหม่หรือใครทะเร่อทะร่าเข้ามาได้ แล้วเราก็ผ่านนาทีวิกฤตของแต่ละวันไปด้วยความสังเวชและขบขำในอารมณ์

เราจะมีถังน้ำพลาสติกกันคนละใบ รองน้ำจากแทงค์น้ำใต้หอพัก แล้วแบกขึ้นไปเก็บไว้ในห้อง เช้าขึ้นมาบังคับตัวเองให้ล้างหน้าและแปรงฟันอย่างประหยัด คนละไม่เกิน 1 ขัน มิฉะนั้นน้ำจะไม่พอแจกจ่ายให้เพื่อนร่วมห้อง

ฤดูสอบมาถึง เรายังขาดแคลนน้ำเหมือนเดิม เราเข้าห้องสอบโดยไม่ได้อาบน้ำ เมื่อประกาศผลสอบเพื่อนเราหลายคนเป็นรีพีทเตอร์และอีกหลายคนต้องรีไทร์ ผมไม่เห็นน้ำตาของเพื่อนสักหยด เพราะในดินแดนกันดารที่เราเรียกกันว่ามอดินแดงแห่งที่ราบสูงนี้ "น้ำ" มีค่ายิ่งนัก มีค่าเกินกว่าจะให้น้ำตาสักหยดร่วงลงสู่พื้น

เราก้าวมาถึงวันแห่งการเป็นบัณฑิตได้ด้วยความลำบากยากเข็ญ บางคนใช้เวลา 5 ปี 6 ปี หรือ 7 ปีก็มี พวกเราไม่ถึงครึ่งที่ใช้เวลาตามกำหนด 4 ปี...เศร้าใจยิ่งกว่านั้นที่เพื่อนเราหลายคนถูกเชิญให้ออกโดยไม่ได้ใบผ่านทางติดตัว

หลายปีผ่านไป เราต่างโลดแล่นไปตามเส้นทางตามบท ตามจังหวะชีวิตของแต่ละคน ดีบ้าง เลวบ้าง รุ่งเรืองและตกต่ำตามเพรงกรรมของแต่ละคน

เราพบกันเป็นครั้งคราวเล่าประสบการณ์ของกันและกันให้ฟัง อภิปราย ถกเถียง หาข้อบกพร่อง และข้อแก้ไขในปัญหาต่าง ๆ ที่พอจะหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็น

ประสบการณ์ของแต่ละคน เมื่อนำมาเขียนรวมกันคงได้เป็นหนังสือเล่มโต เร่าร้อนคุกรุ่นไปด้วยพลังหนุ่มที่ฮึกเหิมกับงานสร้างสรรค์ ชุ่มโชกด้วยหยาดเหงื่อ แรงงาน หรือไม่ก็ไหลเรื่อยเอื่อยเฉื่อยไปตามกระแสน้ำด้วยความเซ็งสุดแสนในบางเวลา

จะอย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเผชิญนั้นมันยังไม่หนักหนาหรือเลวร้ายไปกว่าสิ่งที่เราได้รับได้ผจญในรั้วมอดินแดง ความโหดเหี้ยมของระบบที่รุ่นพี่ปกครองรุ่นน้อง ความแล้งเข็ญของดินแดง ความหนาวเย็นและโหดร้ายของธรรมชาติ เหล่านี้ เปรียบเสมือนเบ้าหลอมที่หล่อหลอมร่างกายจิตใจของพวกเราให้กร้าวแกร่ง และพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาใด ๆ โดยไม่พรั่นพรึง

ในโอกาสใดที่เรายกแก้วขึ้นดื่มด้วยความอบอุ่นใจในความสำเร็จของพวกเราบางคน ในขณะที่ความร้อนผ่าวของน้ำเจือแอลกอฮอล์ไหลผ่านลำคอลงไป เราไม่ลืมที่จะระลึกถึงและขอบคุณ

"คณะวิศวกรรมศาสตร์ เบ้าหลอมนักสร้างสรรค์ทรหดแห่งมอดินแดง"

สิ่งแวดล้อมกับความคิด

เตือนจิต นวตรังค์

ในสายตาของเด็กน้อยนั้น
บริสุทธิ์และมองโลกในแง่ดีอยู่เสมอ
สมอง ความนึกคิด
การเปรียบเทียบสิ่งนั้นสิ่งนี้
ยังหยาบและอ่อนด้วย
เธอไม่รู้หรอกว่า
ความโหดร้ายในโลกนี้
มีอยู่มากมายเหลือเกิน
เล่ห์เหลี่ยมกลโกง
การเอารัดเอาเปรียบ
ปรากฏอยู่เกือบทุกหนทุกแห่ง
เคียงข้างความดีงามในโลก
ดวงตะวันที่ผันแปรไปวันต่อวัน
ฤดูกาลหนาวร้อน
และผู้คนในสังคมแวดล้อม
อบรมบ่มเพาะและสั่งสมสติปัญญาของเธอ
มากขึ้น มากขึ้น
โลกกว้างขึ้น กว้างขึ้น
หากจังหวะชีวิตของเธอดีพอ
สายตาของเธอก็จะเห็นดอกไม้งาม
บานสะพรั่งในสวนในท้องทุ่งหรือในหุบเขาห่างไกล
และเธอได้กลิ่นหอมที่ล่องลอยอยู่ในสายลม
ความคิดที่กลั่นมาจากความรับรู้
ก็จะดีงามยามที่เธอเป็นหนุ่มสาว
และหากจังหวะชีวิตของเธอดีกว่านั้น
เธอก็จะได้เห็นงูพิษและแมลงร้ายบางชนิด
ซ่อนกายในมุมมืด
กายใต้ดอกไม้ใบหญ้าอันสวยสด
และเธอได้รับคำแนะนำของผู้คนเคียงข้าง
ถึงพิษร้ายและนิสัยใจคอของสัตว์เหล่านั้น
ทั้งเธอได้รู้ถึงการป้องกัน
และการต่อสู้เพื่อขจัดความไม่ดีงามทั้งปวง
เธอก็คือหนุ่มสาวที่เพียบพร้อมพอสมควร
ที่จะอยู่และสร้างสรรค์สังคมแวดล้อม
ให้บริสุทธิ์และดีงาม
เพื่อผู้คนทั้งหมด
และเด็กน้อยรุ่นต่อต่อไป
ที่จะเกิดมาในโลก

เธอจะรู้ว่ามันโหดร้ายนัก
ที่ผู้คนผู้มีจังหวะชีวิตอันต่ำต้อย
ต้องตกเป็นเหยื่อของความเลวร้ายในสังคม

คัดจาก หนังสือคุรุปริทัศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 พ.ค. 23

บันทึกแห่งความทรงจำ

พิจิตรา

"หากจะมีใครถามถึงประสบการณ์ช่วงหนึ่งของชีวิตครั้งใดที่ก่อให้เกิดความประทับใจบ้าง? ฉันจะตอบอย่างภาคภูมิใจว่า เมื่อครั้งที่ยังเป็นนักศึกษาของสถาบันอันทรงเกียรติแห่งภาคอีสาน.....ม.ข."

ในปีการศึกษา 2513-2514 ฉันได้เข้ามาเป็นน้องใหม่ในรั้วสีแสดแห่งคณะศึกษาศาสตร์ ในขณะนั้นคณะศึกษาศาสตร์ได้มีนักศึกษามาแล้ว 2 รุ่น ฉันเป็นรุ่นที่ 3 ของคณะ แต่เป็นรุ่นที่ 8 ของมหาวิทยาลัย วันแรกที่ฉันไปถึงฉันอบอุ่นใจมากที่มีรุ่นพี่มา take care พาไปไหว้พระหน้ามอ ซึ่งนับว่าโชคดีกว่า Roommate คนหนึ่งของฉันซึ่งเป็นรุ่น 1 ของคณะพยาบาลศาสตร์ ตอนนั้นเรามีหอพักหญิงเพียงแค่ 2 หอ คือหอ 1 และหอ 2 ฉันอยู่หอ 2 ซึ่งมีแม่บ้านที่แสนจะใจดีมาก ๆ คอยขายขนมแก้หิวในตอนดึก ๆ ฉันจำได้ว่าชอบขนมโก๋อ่อนที่มีถั่วตัดอยู่ข้างใน ราคาอันละ 50 สตางค์ และขนมปังไส้สับปะรดของแม่บ้านเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ฉันและเพื่อน ๆ พากันน้ำหนักขึ้นคนละ 3-5 กิโลกรัม ในเทอมแรกของการเรียนทั้ง ๆ ที่รุ่นพี่ได้พากันเตือนไว้แล้วก็ตาม

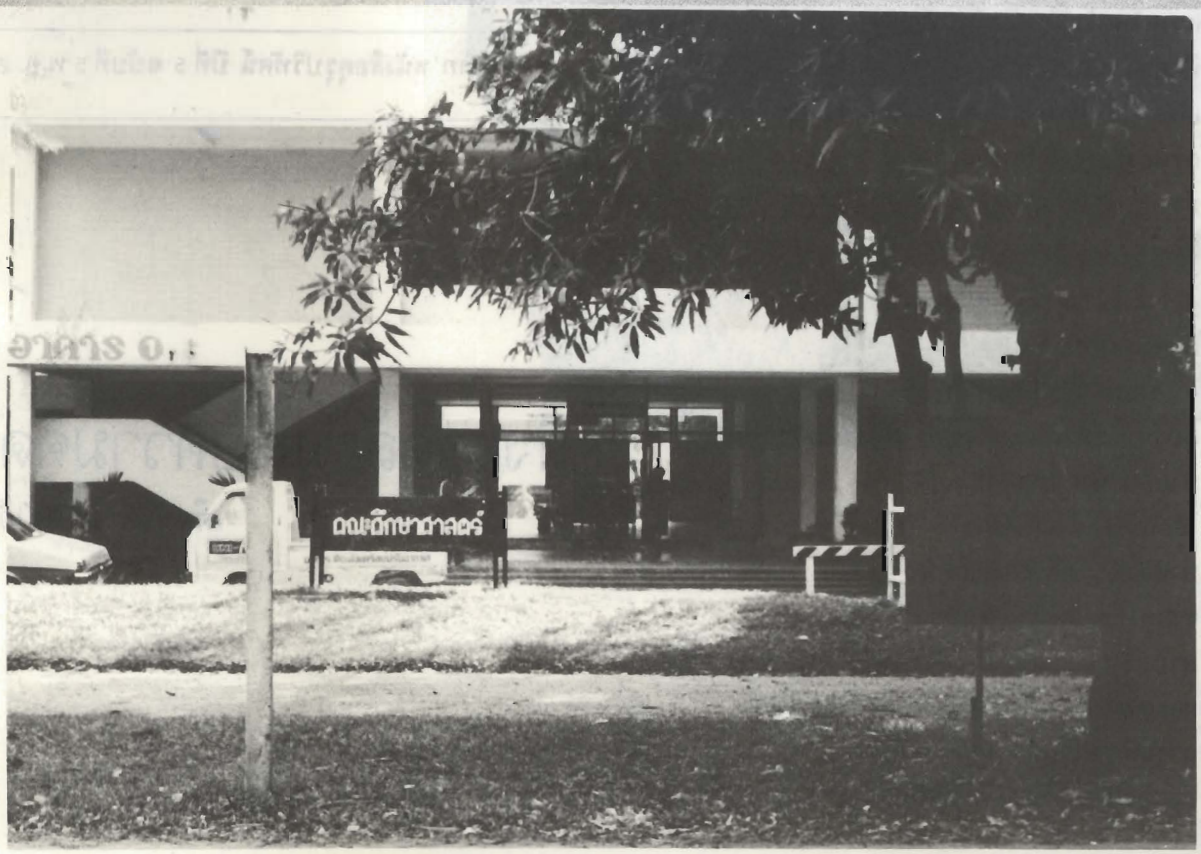

ในช่วงปี 1 เทอมต้น ตอนนั้นเป็นยุคที่ระบบ SOTUS ยังคงเฟื่องฟูอยู่ทั่วไปในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในรั้ว ม.ข.ของเราก็ไม่ได้น้อยหน้า ระบบว๊าก และเชียร์ยังคง *dominate* อยู่ท่ามกลางความรู้สึกต่อต้านลึก ๆ ของผู้ถูกว๊าก ฉันจำได้ว่าในรุ่น 8 ของเราก็เช่นเดียวกับทุกรุ่นที่มีผู้ขบถและต่อต้านกับระบบ *Seniority* อยู่จำนวนหนึ่ง แล้วได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงจากรุ่นพี่ด้วยการโยนน้ำ และคลาน ฯลฯ ซึ่งภาพเหล่านั้นยังเป็นภาพที่ตรึงตราใจฉันอยู่ตราบจนทุกวันนี้ มีทั้งภาพของการปลุกจากหอพักในยามค่ำคืนอันแสนสบายแล้วมาวิ่งและกลับมากินข้าวต้มเนื้อเก้งเอาตอนสว่าง รวมทั้งการเชียร์กลาง* เชียร์คณะที่สลับกันอย่างครื้นเครงของรุ่นพี่ ในขณะที่เป็นความทุกข์ใจของรุ่นน้องที่เปรียบเสมือนหุ่นยนต์ บางวันมีเวลาที่จะกินข้าวกลางวันเพียง 15 นาที ก็ต้องรีบวิ่งไปเชียร์ที่ตึกกลม แค่วิ่งไปวิ่งมาจากโรงอาหารก็แทบจะหมดเวลาอยู่แล้ว แถมเวลาเชียร์ถ้าร้องเสียงหลงก็ต้องถูกทำโทษ และนอกจากนั้นเหล่ารุ่นพี่ได้มีวินัยบางอย่างคอยบังคับรุ่นน้อง เช่นเรื่องการแต่งกายห้ามใส่เสื้อลอยชาย ห้ามใส่รองเท้าแตะ ห้ามขึ้นบันไดเวียนหน้าตึกวิทย์ เป็นต้น ซึ่งหากมีการละเมิดก็จะถูกนำมาลงโทษในช่วงเชียร์กลางหรือเชียร์คณะนั่นเอง ฉันไม่อาจจะบรรยายภาพเหล่านี้ออกมาได้ทั้งหมด *แต่ฉันได้ให้สัญญากับตัวเองแล้วว่าฉันจะไม่ยอมให้ภาพและความรู้สึกลับข้องใจของผู้ที่ถูกกระทำเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างแน่นอน*

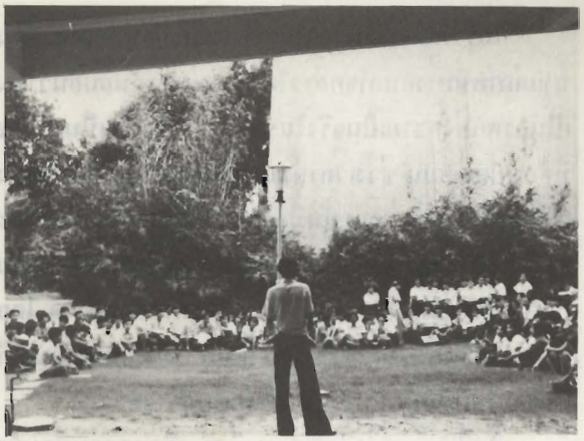

ในเทอมที่ 2 เมื่อหอพักชายส่วนหนึ่งได้สร้างเสร็จแล้ว จึงมีนักศึกษาส่วนหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นน้องใหม่ย้ายไปอยู่หอ 3 ซึ่งเป็นหอพักชายเดิมที่ย้ายออกไป ตอนนั้นพวกผู้ชายก็ตัวแสบคอยกลั่นแกล้งพวกเราด้วยการเอาตุ๊กแกมาปล่อยไว้ให้พวกเรากลัว .แถมยังมีเรื่องต่าง ๆ มาหลอก เช่น เรื่องการกินเป็ปซี่ตายของรุ่นพี่ในหอพักแห่งนั้น เป็นต้น

ส่วนเรื่องการเชียร์ในเทอม 2 นี้ค่อยผ่อนคลายลงไปบ้าง โดยเฉพาะเชียร์กลางยังคงมีแต่เชียร์คณะบ้างประปรายไม่บ้าเลือดเหมือนเทอมแรก นักศึกษาหลายคนที่ยังปรับตัวไม่ได้กับระบบการเรียน และระบบการปกครองแบบอาวุโส ส่วนหนึ่งเริ่มท้อถอยและเตรียมสอบ *Entrance* ใหม่ อีกส่วนหนึ่งก็ลุ้นกันจนสุดกำลัง ปลายปีนั้น พวกเราศึกษาศาสตร์ปี 1 มี *drop out rate* ประมาณ 30% ส่วนผู้ที่อยู่อีกหลายคนก็ขวัญกระเจิง

ฉันลืมเล่า*เรื่องตึกเรียนของคณะ* ตอนนี้พวกเราต้องมาเรียนร่วมกันหลายคณะที่ตึกวิทย์และตึกกลม ขณะนั้นคณะเรายังไม่มีตึกเรียนของตนเอง ทำให้พวกเราอดอิจฉาพวกวิศว และเกษตรไม่ได้ เมื่อพวกเราถามเพื่อนต่างคณะเหล่านั้นว่าไปไหน เพื่อน ๆ ตอบว่า *ไปคณะ* ฉันและเพื่อนศึกษาศาสตร์ได้แต่แอบอิจฉาอยู่เต็มกำลังคอยนึกว่าเมื่อไหร่หนอเราจะได้มีตึกคณะของตนเองบ้างจะได้ตอบอย่างยืดอกว่า*ไปคณะ*กับเขาบ้าง ในทางจิตวิทยามันคือ *sense of belonging* ที่เป็น Need ของพวกเรานั่นเอง ซึ่งกว่าเราจะสนอง Need ตัวนี้ได้ ก็ต่อเมื่อฉันเรียนอยู่ปี 2 และเริ่มมาเรียนกันที่ตึกคณะที่สิฐานอย่างจริงจังในปี 3 เทอมปลายและในช่วงปี 4

ไม่รู้ว่าฉันจะมองโลกในแง่ร้ายหรือเปล่านะ ที่สะท้อนมาแต่ภาพที่บางคนอาจกล่าวได้ว่าหดหู่ แต่ฉันยืนยันว่ามันเป็นภาพแห่งความเป็นจริงในช่วงนั้น ที่ฉันถือเป็นภารกิจที่ต้องเปิดเผยมัน ช่วงเวลานั้นเองก็มีเงื่อนไขที่ดีหลายอย่างเหมือนกัน เช่น ขณะนั้นมีจำนวนนักศึกษาน้อยคณะละไม่กี่คน และต้องกิน นอน ศึกษาร่วมกันทำให้รู้จักกันเกือบทั้งมหาวิทยาลัย และรู้สึกรักใคร่กันเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในแต่ละชั้นปีซึ่งโดนระบบอาวุโสสืบทอดกันมาก็ยิ่งมีความเห็นอกเห็นใจกันเป็นพิเศษก็ว่าได้

สิ่งที่ฉันจะเล่าอีกอย่างหนึ่งถึงเรื่องความขัดแย้งของนักศึกษากันเองคือระหว่างคณะเกษตรกับคณะวิศวฯ ซึ่งแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ กัน รวมถึงการยกพวกตีกันบ้าง และความขัดแย้งกับภายนอกมหาวิทยาลัยคือวิศวฯ กับพวก ส.ป.อ. ซึ่งอยู่ในเมือง พวกเราคงจำได้เหมือนกับฉันที่ยังจำภาพนี้ได้ด้วยความหวาดหวั่นอีกเช่นเคย

สิ่งบันเทิงในช่วงเวลานั้น ที่รุ่นพี่ได้จัดสรรให้รุ่นน้องคือการจัดดนตรีและเต้นรำ ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการจัดกันอย่างเป็นทางการจากรุ่นพี่ เพื่อเตรียมไว้ออกงานใหญ่คือวันรับน้องใหม่ และงานวันสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ที่จะตามมาคือวันรับปริญญาและวันสถาปนามหาวิทยาลัย

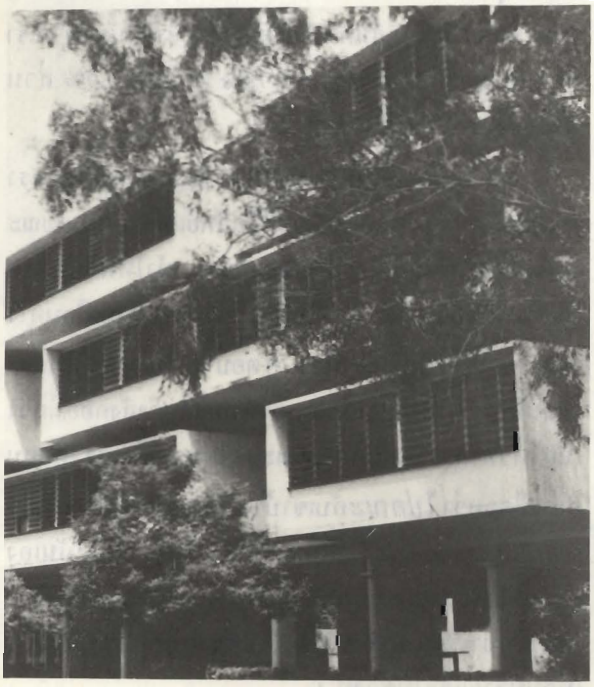

ในปลายปี พ.ศ. 2514 นั่นเอง ได้มีการออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นค่ายที่ริเริ่มโดยพี่จากคณะวิศวฯ พวกเราจากหลายคณะได้ร่วมกันออกค่ายกันที่อำเภอสีชมพูด้วยการไปสร้างเขื่อนกั้นน้ำที่นั่น ซึ่งผลตามต่อมาก็คือได้มีการออกค่ายซ้ำที่นั้นอีกเพื่อซ่อมเขื่อนนี้ในปีหลัง ๆ และ*มีการออกค่ายในทำนองนี้อีกมากมาย ผู้นำนักศึกษาหลายคนได้ใช้ประสบการณ์ช่วงนี้ของชีวิตในการสัมผัสกับปัญหากับชนบท*

ระหว่างปี 2515-2516 ได้มีเหตุการณ์การขับไล่อธิการบดี และการพิทักษ์ผลประโยชน์ของนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย ช่วงนั้นนักศึกษาได้เข้าร่วมผนึกกำลังกันอย่างเป็นเอกภาพ *แม้ว่าครั้งหนึ่งพวกเราจะเคยพ่ายแพ้ถึงกับถูกหัณฑ์บนกันทั้งมหาวิทยาลัยก็ตาม แต่พวกเราก็ยังคงร่วมกันคัดค้านความอยุติธรรมของสังคมเสมอมา*

ระยะเหตุการณ์ 13–14 ตุลาคม 16 ชาว ม.ข.ก็ได้มีการเข้าร่วมและประสานกับขบวนการประชาธิปไตยของทั้งประเทศเช่นกัน พวกเราคัดค้านเผด็จการถนอม–ประภาสกันที่ขอนแก่น และส่วนหนึ่งได้เหมารถเข้ามาร่วมต่อสู้ในช่วงวันที่ 14 ตุลาคมนั่นเอง

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 16 เป็นช่วงประชาธิปไตยเบิกบานอย่างแท้จริง นักศึกษาหลายกลุ่ม หลายชมรม ได้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตามเงื่อนไขของกลุ่ม ส่วนใหญ่เพื่อน ๆ ในคณะเราชอบทำงานพัฒนาโดยมีวัดหรือศาสนาเป็นศูนย์กลาง บางกลุ่มผลัดกันออกไปช่วยสอนหนังสือในชนบทโดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีครูคนเดียวหรือสองคน ในขณะที่มีชั้นเรียนถึง 4 ห้อง บางกลุ่มจัดการสอนเด็ก ๆ ในวันเสาร์–อาทิตย์ เป็นต้น

ในปี 2517 อันเป็นปีสุดท้ายของฉัน พวกเราต้องออกฝึกสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ในตัวจังหวัดและอำเภอ พวกเราหลายคนได้อาศัยประสบการณ์นี้พัฒนาตนเองขึ้นมาทั้งในแง่ของความรู้ ประสบการณ์การสอน และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการรับรู้ปัญหาของชนบทมากขึ้น ประสบการณ์อันนี้เองที่ทางคณะได้จัดไว้ให้พวกเราอย่างสมบูรณ์ที่สุด ฉันไม่ทราบว่าในระยะหลัง ๆ แนวนโยบายเรื่องการฝึกสอนของคณะเป็นอย่างไร แต่ในช่วงเวลานั้นพวกที่ไปฝึกสอนในระดับอำเภอจะได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่ามากที่สุด หากเป็นไปได้อยากให้ทางคณะจัดให้มีการฝึกสอนในแถบอำเภออยู่อีก อาจกล่าวได้ว่า ในช่วงการฝึกสอนนี้เองเป็นช่วงแห่งความทรงจำที่มีความสุขและมีความหมายของนักศึกษาศึกษาศาสตร์ทุกคนก็ว่าได้ และเมื่อยิ่งมองรำลึกถึงมันครั้งใด ฉันอดยิ้มกับตนเองอย่างมีความสุขทุกครั้งไป

เมื่อถึงเทอมสุดท้ายของปี 4 ทุกคนตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ เพราะความหวังของการเป็นบัณฑิตอยู่ใกล้แค่เอื้อม ในที่สุดวันแห่งการอำลาก็มาถึงเมื่อทุกคนสอบเสร็จวันสุดท้าย ต่างอำลากันด้วยความอาลัย แล้วก็ตกมาอยู่ในวัฏจักรของการแข่งขันกันหางานทำ และการว่างงานกันอีก แม้ว่าในส่วนหนึ่งของจิตใจจะหวาดหวั่นเรื่องการหางานทำ แต่อีกส่วนหนึ่งของจิตใจก็ยังมั่นใจว่าจะหางานได้ พวกเราค่อนข้างได้เปรียบในแง่ของการมีวิชาเอกกันคนละ 2 สาขา ซึ่งแตกต่างไปจากที่อื่นที่มีวิชาเอกสาขาเดียว

พวกเราหลายคนต้องอยู่เรียนต่ออีก 1 เทอม แต่แทบทุกคนก็มารับพระราชทานปริญญาบัตรพร้อมกันในเดือนมกราคม *ฉันเคยนับสถิติคนในรุ่นที่มารับปริญญาพร้อมกันน่าเสียดายที่มีประมาณ 50% ของจำนวนที่เข้ามาตอนปี 1 เท่านั้น* วันนั้นเป็นวันที่มีความสำคัญต่อพวกเราอีกครั้งหนึ่ง เพราะหลังจากแยกย้ายกันไปเมื่อแรกจบพึ่งจะได้มาเจอกันพร้อมหน้าพร้อมตา และหลังจากนั้นผ่านไปแล้ว จนกระทั่งถึงทุกวันนี้ หลายคนไม่ได้มีโอกาสเจอกันอีกเลย และบางคนก็จะไม่ได้มีโอกาสเจอกันอีกแล้ว... *แต่ภารกิจที่ทุกคนต่างแยกย้ายกันไปทำในแต่ละส่วนของประเทศเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งคือเพื่อหล่อหลอมให้เยาวชนไทยได้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นพลังหลักของชาติในการสร้างสังคมให้ดีกว่าเดิม* **นี่คือภารกิจของเรา... ชาวศึกษาศาสตร์ ม.ข.**

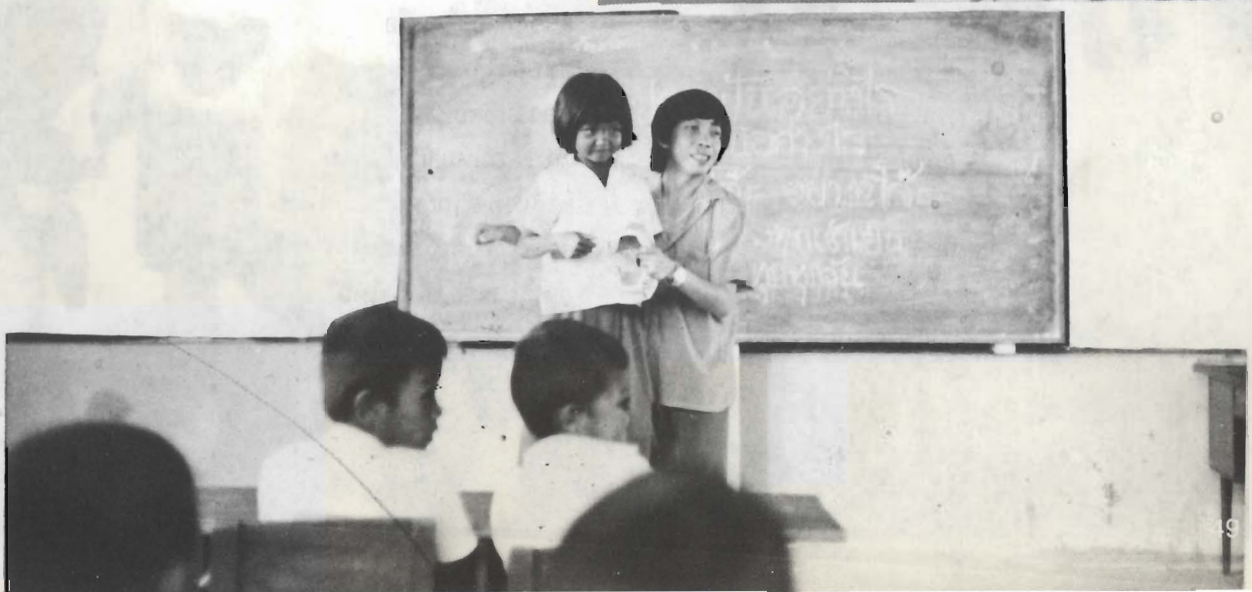

แด่หนุ่มสาว

'ยา วดี

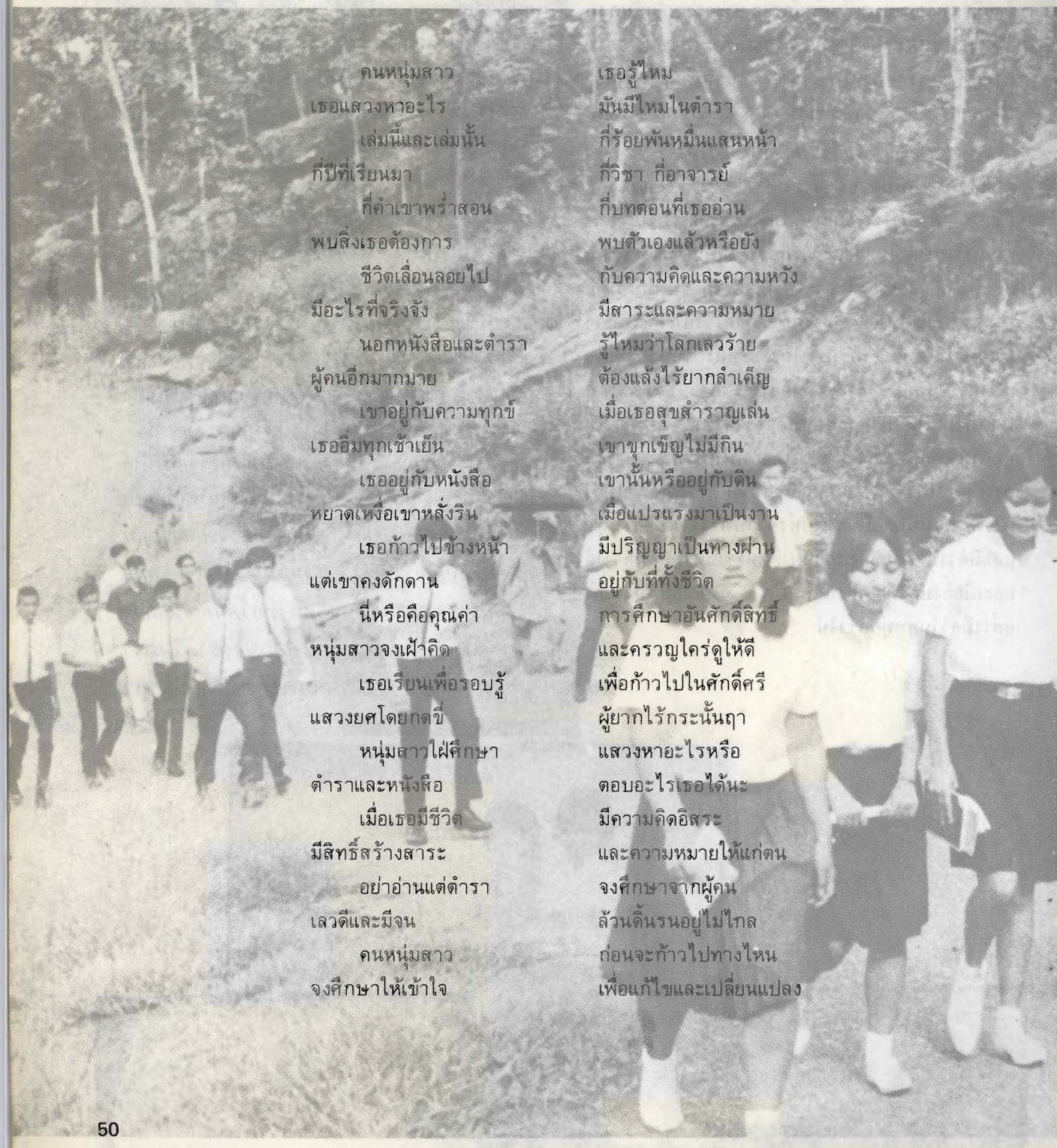

คนหนุ่มสาว
เธอแสวงหาอะไร
เล่มนี้และเล่มนั้น
กี่ปีที่เรียนมา
กี่คำเขาพร่ำสอน
พบสิ่งเธอต้องการ
ชีวิตเลื่อนลอยไป
มีอะไรที่จริงจัง
นอกหนังสือและตำรา
ผู้คนอีกมากมาย
เขาอยู่กับความทุกข์
เธออิ่มทุกเช้าเย็น
เธออยู่กับหนังสือ
หยาดเหงื่อเขาหลั่งริน
เธอก้าวไปข้างหน้า
แต่เขาคงดักดาน
นี่หรือคือคุณค่า
หนุ่มสาวจงเฝ้าคิด
เธอเรียนเพื่อรอบรู้
แสวงยศโดยกดขี่
หนุ่มสาวใฝ่ศึกษา
ตำราและหนังสือ
เมื่อเธอมีชีวิต
มีสิทธิ์สร้างสาระ
อย่าอ่านแต่ตำรา
เลวดีและมีจน
คนหนุ่มสาว
จงศึกษาให้เข้าใจ

เธอรู้ไหม
มันมีไหมในตำรา
กี่ร้อยพันหมื่นแสนหน้า
กี่วิชา กี่อาจารย์
กี่บทตอนที่เธออ่าน
พบตัวเองแล้วหรือยัง
กับความคิดและความหวัง
มีสาระและความหมาย
รู้ไหมว่าโลกเลวร้าย
ต้องแล้งไร้ยากลำเค็ญ
เมื่อเธอสุขสำราญเล่น
เขาขุกเข็ญไม่มีกิน
เขานั้นหรืออยู่กับดิน
เมื่อแปรแรงมาเป็นงาน
มีปริญญาเป็นทางผ่าน
อยู่กับที่ทั้งชีวิต
การศึกษาอันศักดิ์สิทธิ์
และครวญใคร่ดูให้ดี
เพื่อก้าวไปในศักดิ์ศรี
ผู้ยากไร้กระนั้นฤา
แสวงหาอะไรหรือ
ตอบอะไรเธอได้นะ
มีความคิดอิสระ
และความหมายให้แก่ตน
จงศึกษาจากผู้คน
ล้วนดิ้นรนอยู่ไม่ไกล
ก่อนจะก้าวไปทางไหน
เพื่อแก้ไขและเปลี่ยนแปลง

สู่ทางการพัฒนาภาคอีสาน

คัดจากหนังสือรายงาน
การสัมนาทางวิชาการ
18-20 กุมภาพันธ์ 2525
ณ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ซึ่งจัดโดย
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษย์ศาสตร์ และสังคมศาสตร์
ร่วมกับ สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

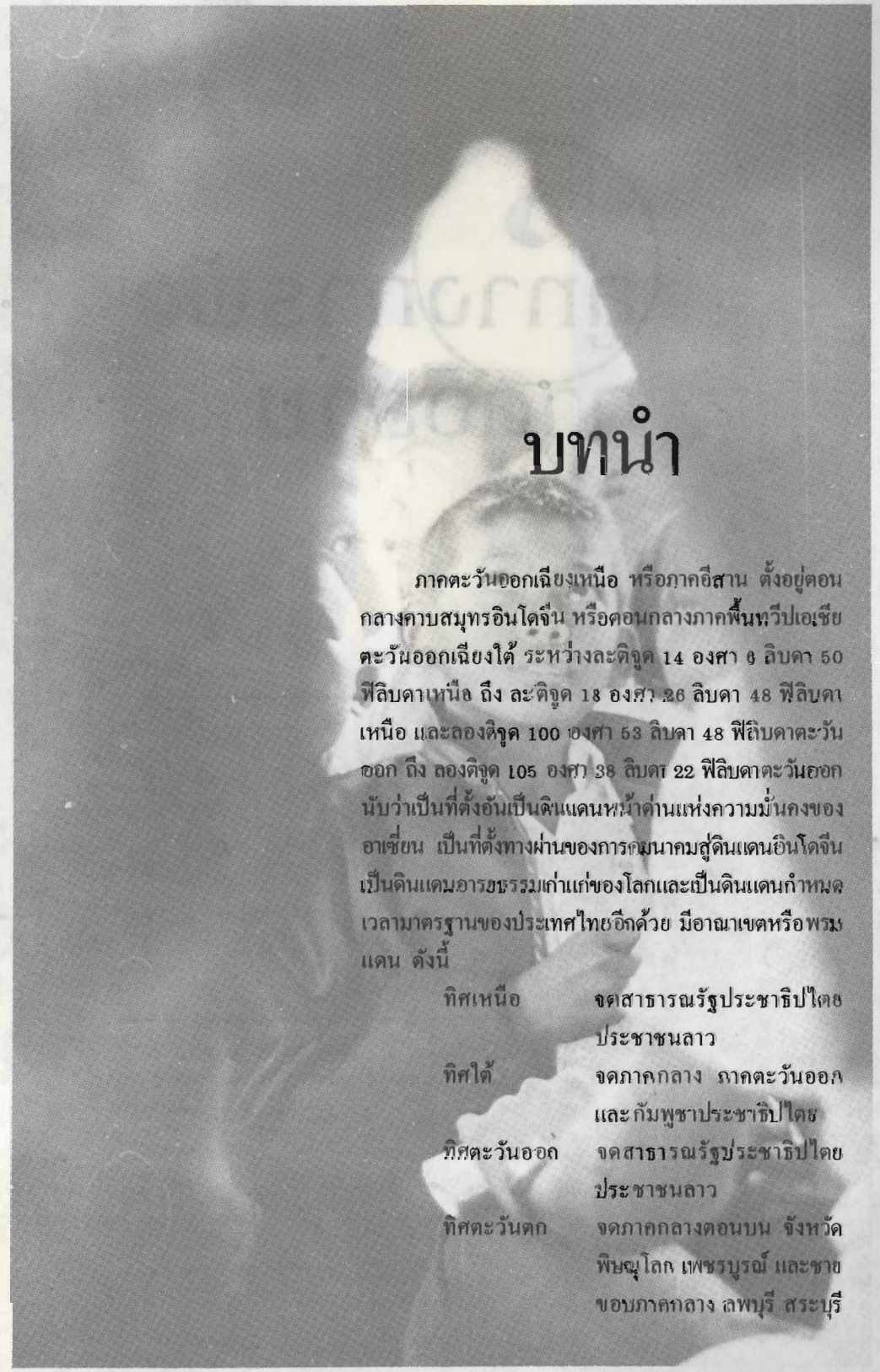

บทนำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ตั้งอยู่ตอนกลางคาบสมุทรอินโดจีน หรือตอนกลางภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างละติจูด 14 องศา 6 ลิบดา 50 ฟิลิบดาเหนือ ถึง ละติจูด 18 องศา 26 ลิบดา 48 ฟิลิบดาเหนือ และลองติจูด 100 องศา 53 ลิบดา 48 ฟิลิบดาตะวันออก ถึง ลองติจูด 105 องศา 38 ลิบดา 22 ฟิลิบดาตะวันออก นับว่าเป็นที่ตั้งอันเป็นดินแดนหน้าด่านแห่งความมั่นคงของอาเซี่ยน เป็นที่ตั้งทางผ่านของการคมนาคมสู่ดินแดนอินโดจีน เป็นดินแดนอารยธรรมเก่าแก่ของโลกและเป็นดินแดนกำหนดเวลามาตรฐานของประเทศไทยอีกด้วย มีอาณาเขตหรือพรมแดน ดังนี้

ทิศเหนือ	จดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	จดภาคกลาง ภาคตะวันออก และกัมพูชาประชาธิปไตย
ทิศตะวันออก	จดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	จดภาคกลางตอนบน จังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ และชายขอบภาคกลาง ลพบุรี สระบุรี

ภาคอีสานมีเนื้อที่ประมาณ 170,226 ตารางกิโลเมตร หรือ 106.4 ล้านไร่ หรือประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ประเทศ ประกอบด้วย 16 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย อุดรธานี และอุบลราชธานี สภาพทางโครงสร้างและธรณีวิทยาของภาคอีสานมีลักษณะโครงสร้างเป็นที่ราบสูงมาก่อนได้รับการกัดเซาะพังทลาย ทำให้เกิดที่ราบแบบลูกคลื่น (Underlating & Rolling Plains) สูง ๆ ต่ำ ๆ สลับกันที่ดอนที่เนิน แผ่ขยายปกคลุมทั่วทั้งภาคตอนกลางค่อนไปทางเหนือเล็กน้อย มีทิวเขาภูพาน ทอดทิวแบ่งภาคอีสานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแอ่งแม่โขง (Mekhong basin) เป็น 2 แอ่งย่อย คือ แอ่งสกลนคร มีหนองหานเป็นจุดต่ำสุดของแอ่ง และแอ่งโคราช มีทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นจุดศูนย์กลางและที่ลุ่มต่ำของแอ่ง

หินพื้นฐานที่รองรับหรือหินฐานธรณี (bed rocks) ประมาณ 95% เป็นหินชุดโคราช (Khorat Groups) ซึ่งประกอบด้วย หินทราย หินทรายละเอียด หรือหินดินทราย และหินดินดาน หินเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในโครงสร้างของดินซึ่งส่วนใหญ่จะมีเนื้อเป็นดินทรายร่วนหรือร่วนปนทราย หรือดินทรายจัด ในชั้นของดินมีศิลาแลงปนดินอยู่ในดินชั้นล่าง ทำให้สภาพการระบายน้ำดีเกินไป ไม่อุ้มน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ดินส่วนใหญ่เป็นดินชุดโคราช และชุดร้อยเอ็ด

ลักษณะภูมิอากาศของภาคอีสาน มีภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน หรือทุ่งหญ้าซาวันนา (Tropical Grassland or Savanna Climate) ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม (Monsoon) ทำให้ได้รับความชุ่มชื้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ แต่ปริมาณความชุ่มชื้นหรือฝนชุกที่ทำให้ปริมาณน้ำฝนพอเพียงในการเพาะปลูกนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณจำนวนพายุดีเปรสชั่นที่ผ่านมากกว่าลักษณะอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 26–27°C พิสัยอุณหภูมิสูงเกือบตลอดทั้งปี มีช่วงแห้งแล้งอย่างเด่นชัด 4–5 เดือน ฝนตกน้อยกว่า 2.4 นิ้วหรือไม่ตกเลย ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยตกต่ำกว่าอัตราฝนเฉลี่ยทั่วประเทศ แต่มากกว่าภาคเหนือ และตกพอ ๆ กับภาคกลาง กล่าวคือ มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,370 ม.ม. ต่อปี ฝนจะตกชุกทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของภาค และค่อย ๆ ลดลงไปสู่ทางด้านตะวันตก ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารของภาค

ลักษณะพืชพรรณธรรมชาติ โดยทั่วไปมีป่าไม้ทุกชนิด ส่วนมากเป็นป่าโคกหรือป่าแดง ป่าเต็งรัง ซึ่งเป็นป่าโปร่ง มีต้นไม้ขนาดกลางขึ้นสลับกับต้นหญ้า ต้นไม้ส่วนใหญ่ได้แก่ ต้นพลวง (กุง) ต้นเหียง (ซาด) ต้นเต็ง (จิก) ต้นรัง (ซัง) และหญ้าคา หญ้าแผน หญ้าแพรก พื้นที่ป่าไม้ในภาคอีสาน เมื่อปี พ.ศ. 2480 มีเนื้อที่ป่า 63.6 ล้านไร่ ปี 2520 เหลือเนื้อที่ประมาณ 15.8% ของพื้นที่ภาค หรือ 16.8 ล้านไร่

ภาคอีสานมีประชากรทั้งสิ้น 15,461,000 คน เป็นชาย 7,705,000 คน และหญิง 7,756,000 คน นับจำนวนครัวเรือน 2,709,000 ครัวเรือน ในจำนวนนี้ เป็นประชากรอายุต่ำกว่า 14 ปี ร้อยละ 43.4 เป็นวัยแรงงาน (อายุระหว่าง 15–60 ปี) ร้อยละ 52.3 และเป็นคนชรา (อายุมากกว่า 60 ปี) ร้อยละ 4.3[1] ประชากรของภาคอีสานร้อยละ 95 อาศัยอยู่ในชนบท ในจำนวนประชากรที่อยู่ในชนบททั้งหมดกว่าร้อยละ 88 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมพื้นที่ถือครองทำการเกษตรของภาคนี้มี 36.4 ล้านไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าว 27.6 ล้านไร่ หรือ 7.2 ของพื้นที่ภาคเท่านั้น[1] พืชหลักที่ปลูกคือ ข้าว โดยเฉพาะข้าวเหนียว ซึ่งเป็นอาหารหลักของประชากรภาคอีสาน ส่วนพืชไร่ ที่ปลูกมากได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด และปอ นอกจากนี้แล้วประชากรภาคอีสานยังต้องพึ่งรายได้จากกิจกรรมนอกการเกษตร หรือรายได้นอกฟาร์มมากขึ้น ซึ่งได้แก่ ระดับอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย หมอนขิด ทอเสื่อ จักสาน ตีเหล็ก ตีมีด และปั้นตุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีระดับอุตสาหกรรมในเมือง อันได้แก่ การรับจ้างทำงาน ส่วนทางด้านอุตสาหกรรม ภาคอีสานส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาทางด้านการเกษตรจะเห็นได้จากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีมากถึง 16,903โรง เป็นโรงสีข้าว รองลงมาคือ มันสำปะหลัง (จำนวนโรงงาน 2,010 โรง) และเครื่องจักร ผลิตภัณฑ์ขนส่ง (จำนวนโรงงาน 1,440 โรง) จังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ รองลงมาคือ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา ส่วนจังหวัดหนองคายมีโรงงานเหล่านี้น้อยที่สุด

ในด้านการสหกรณ์ ภาคอีสานมีสหกรณ์อยู่ 5 ประเภท เหมือนกับภาคอื่น เป็นสหกรณ์ของเกษตร 247 สหกรณ์ สหกรณ์นิคม 6 สหกรณ์ สหกรณ์ร้านค้า 35 ร้าน สหกรณ์ออมทรัพย์ 60 สหกรณ์ และสหกรณ์บริการ 27 สหกรณ์ นอกจากนี้แล้วยังมีชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดอีก 7 สหกรณ์

เมื่อปี 2520 ภาคอีสานมีสัดส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากรประมาณ 1 : 30,480 จากสถิติจำนวนผู้ป่วยที่มารับการรักษา สัดส่วนของแพทย์ต่อผู้ป่วยเท่ากับ 1 : 3,409 ในปี 2522 มีจำนวนโรงพยาบาลจังหวัด 17 โรงพยาบาลโรงพยาบาลอำเภอ 105 โรงพยาบาล มีจำนวนสถานีอนามัย 1,254 แห่ง และสำนักงานผดุงครรภ์ 694 แห่ง[2]

จากระดับการให้บริการการศึกษา 6 ระดับ ในปี 2522 ภาคอีสานมีจำนวนเด็กก่อนวัยเรียนประมาณ 0.043 ล้านคน ในระดับการศึกษาก่อนภาคบังคับ (4–6 ปี) ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในเขตเมืองเท่านั้น ชาวชนบทยากจนไม่มีโอกาสส่งบุตรธิดาเข้ามารับบริการ ระดับการศึกษาภาคบังคับ มีจำนวนนักเรียน 2.791 ล้านคน หรือประมาณ 93.2% ของจำนวนเด็กวัยเรียนทั้งสิ้น (6–11 ปี) มีอัตราครูต่อนักเรียน 1 : 29 และอัตราห้องเรียนต่อนักเรียน 1 : 27 โรงเรียน ส่วนใหญ่ 98.6% หรือ 12,368 โรง สังกัด สำนักงานการศึกษาประชาบาล ระดับการศึกษามัธยม มีจำนวนนักเรียน 0.390 ล้านคน มีจำนวนโรงเรียนมัธยมประจำตำบลโดยเฉลี่ย 1

โรงเรียน ต่อ 10 ตำบล มีอัตราครูต่อนักเรียน 1 : 21 และอัตราห้องเรียนต่อนักเรียน 1 : 36 ระดับการศึกษาด้านอาชีวะ มีการเปิดสอนอาชีวะ จำนวน 32 แห่ง เป็นโรงเรียนหรือวิทยาลัยเกษตรกรรม 10 แห่ง โรงเรียนหรือวิทยาลัยเทคนิค 14 แห่ง เป็นวิทยาลัยอาชีวะ 8 แห่ง ส่วนระดับการฝึกหัดครู มีสถาบันฝึกหัดครู 8 แห่ง เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี มีการฝึกหัดครูพลศึกษา 3 แห่ง มีนักศึกษาทั้งสิ้น 0.019 ล้านคน และระดับอุดมศึกษา มีสถาบันอุดมศึกษาที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 6,559 คน นอกจากนี้ ยังมีจำนวนนักเรียนการศึกษานอกโรงเรียน 17,045 และจำนวนนักเรียนจบศึกษาสงเคราะห์ 1,942 คน ในปี 252 อีกด้วย[1]

สภาพปัญหาของการพัฒนาจากอดีตถึงปัจจุบัน

ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะ 20 กว่าปีที่ผ่านมา หากพิจารณาในแง่ผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมแล้วจะได้ผลค่อนข้างน่าพอใจ การขยายตัวของเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 7–8% ต่อปี[2] ถ้าพิจารณาการพัฒนาให้ลึกซึ้งแล้วโดยมองถึงผลของการพัฒนามีการกระจายจ่ายปันทรัพยากรซึ่งได้รับอย่างไม่ทั่วถึง ประชากรส่วนน้อยได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรมากกว่าประชาชนจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างและเหลื่อมล้ำในฐานะรายได้ของประชากรในแต่ละภาค โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนา พ.ศ. 2503–2522 ชี้ให้เห็นแนวโน้มของรายได้ถัวเฉลี่ยต่อบุคคลจะทวีปัญหาความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2522 ภาคนี้มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพียง 4,091 บาทเทียบกับประชากรในกรุงเทพฯ มีรายได้ต่อหัวถึง 30,161 บาท ต่างกัน 6 เท่าตัว

จากการศึกษาหลาย ๆ ทางพบว่า สถิติในปี 2522 ยังมีประชากรที่อยู่ในชนบทไม่ต่ำกว่า 85% ของประชากรทั้งหมด และพบว่าจำนวนจากชนบทนั้นอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึง 5.5 หรือ 13,372,877 คนจากชาวชนบททั้งสิ้น 34,342,615 คน และจำนวนคนยากจนในชนบทมีไม่ต่ำกว่า 11,515,874 คน และอยู่ในภาคอีสาน 6,017,795 คนหรือประมาณ 52.3% ของคนยากจนทั้งหมด ถ้าหากเราจำแนกครอบครัวตามฐานะรายได้คิดเป็นเดือน คือกลุ่มยากจน (รายได้ต่ำกว่า 165 บาทต่อคน) กลุ่มค่อนข้างยากจน (รายได้ 166–250 บาทต่อคน) กลุ่มฐานะค่อนข้างดี (รายได้ 221–330 บาทต่อตน) และกลุ่มฐานะดี (รายได้ตั้งแต่ 331 บาทขึ้นไปต่อคน) จากการสำรวจครัวเรือนในภาคนี้ พบว่าครัวเรือนที่ฐานะยากจนมีถึง 43.32 ของครัวเรือนทั้งหมด เมื่อครอบครัวค่อนข้างยากจนและยากจนรวมกันเท่ากับกว่า 70 เปอร์เซนต์ ในขณะที่ครัวเรือนฐานะดีและค่อนข้างดีมีเพียง 7.34 และ 22.30 เปอร์เซนต์ตามลำดับ[1]

ปัญหาความยากจนและความล้าหลังทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาเชื่อมโยงกับความเสื่อมโทรมและคุณภาพของชีวิต ดัชนีทางด้านสาธารณสุขชี้ให้เห็นว่าคนในภาคนี้เป็นโรคพยาธิลำไส้ โรคขาดอาหาร โรคโลหิตจาง และขาดการศึกษาสูงมาก ถ้าหากปล่อยปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อความมั่นคงของรัฐไม่มีทางหลีกเลี่ยง

ฉะนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 จึงเปิดทางเลือกการพัฒนาอีกทางเลือกหนึ่ง คือ การพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน มีแผนที่จะเน้นการพัฒนาชนบทโดยเฉพาะ มีหลักเกณฑ์ที่ยึดพื้นที่ยากจนเป็นหลักในภาคอีสานนี้ กำหนดระดับความยากจนอาศัยการใช้ที่ดินประชาชนใช้อยู่ในปี 2522 เป็นหลักในการกำหนดประกอบกับอัตราผลตอบแทนที่ได้จากที่ดินดังกล่าวโดยเฉลี่ยของแต่ละครัวเรือน[2] พบว่าในภาคอีสานนี้ พื้นที่ยากจนมีทั้งหมด 16 จังหวัด 129 อำเภอ 18 กิ่งอำเภอ จากจังหวัดยากจนทั่วประเทศ 37 จังหวัด 216 อำเภอ 30 กิ่งอำเภอ[3] โดยมีเป้าหมายของหลักการพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ ดังนี้[4]

1) จัดตั้งให้มีแหล่งการช่วยเหลือผู้ขาดอาหารหลักในระดับหมู่บ้าน คือจัดตั้งธนาคารข้าวขึ้น

2) จัดตั้งแหล่งกลาง ในการเช่ากระบือในระดับหมู่บ้านในเขตขาดแคลน คือจัดตั้งธนาคารควาย

3) เพิ่มความสามารถในการผลิตอาหารโปรตีน เพื่อการบริโภคจากการประมงขนาดเล็ก และเลี้ยงไก่พื้นบ้าน

4) เพิ่มความสามารถของหมู่บ้านในด้านปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจเช่น น้ำสะอาด เชื้อเพลิง ปุ๋ย ฯลฯ

5) เพิ่มความสามารถในการดูแลสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐาน ให้ครบวงจรจากระดับหมู่บ้านจนถึงอำเภอ คือจากผู้สื่อข่าวสาธารณสุขอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กองทุนยาและเวชภัณฑ์หมู่บ้านจนถึงโรงพยาบาล

6) จัดบริการให้สินเชื่อแทนพ่อค้าคนกลางเพิ่มขึ้นในพื้นที่ยากจน และบริการทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนยากจน

7) เพิ่มคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น โดยผลิตตำราเรียนที่เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเพิ่มบัณฑิตอาสาสมัครเข้าไปทำงานในพื้นที่ยากจน

สำหรับปัญหาต่าง ๆ ที่ภาคอีสานประสบอยู่ในขณะนี้พอจะสรุปได้ ดังนี้

ทางด้านการเกษตร

เนื่องจากภาคอีสานมีทรัพยากรเพื่อการเกษตรที่ไม่ดี การพัฒนาการเกษตรกรรมจึงมีข้อจำกัดมากมาย โดยเฉพาะปัญหาเรื่องดินเค็ม การขาดแคลนน้ำ และขาดเทคโนโลยี

ดิน ดินของภาคอีสานมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเค็มมีเกือบ 50 กระจายอยู่ทั่วภาค บริเวณที่ดินไม่เค็มก็เป็นดินร่วนปนทราย เป็นหินลูกรังไม่มีความอุดมสมบูรณ์ และไม่อุ้มน้ำ น้ำในภาคอีสาน ถ้าฝนทิ้งช่วงแล้วจะทำการเพาะปลูกไม่ได้ ไม่เหมือนภาคกลาง ที่ดินสามารถอุ้มน้ำไว้ได้เป็นเวลานาน และสามารถทนฝนทิ้งช่วงได้นานกว่า

ฝน ภาคอีสานมีฝนตกประมาณ 1,200–1,400 ม.ม. ต่อปี ซึ่งนับว่าตกเป็นปริมาณมากพอสมควร แต่ปัญหาคือการกระจายน้ำฝนช่วงปีต่อปี หรือตลอดปีสู้ภาคกลางและภาคใต้ไม่ได้ ในภาคอีสานฝนตกเป็นช่วง ๆ ถ้าฝนตกหนักหรือทิ้งช่วงนาน ความเสียหายของพืชพันธุ์จะเกิดขึ้นทุกที่ เพราะ 80–90 ของพื้นที่เป็นเขตเกษตรกรรมอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

นอกจากนี้การขาดวิชาการสมัยใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ขีดความสามารถในการพัฒนาการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนมีจำกัดมาก

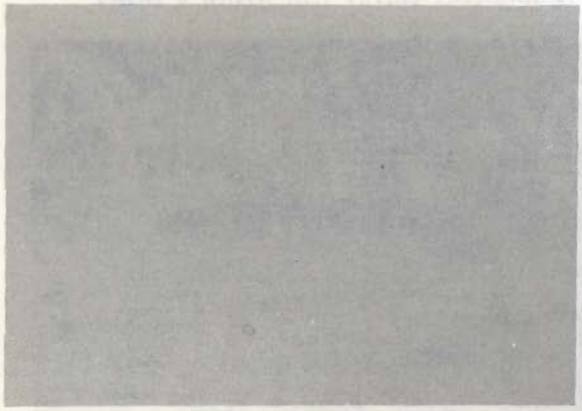

With compliments:

DIMET

Dimet (Siam) Ltd.
5-6 Sukaphibal 2 Rd.
Minburi, Bangkok
Tel:3177347-9, 3177315

DIMETCOTE®	-	high performance protective inorganic zinc coating
AMERCOAT®	-	high performance protective organic coating
DIMET CONSTRUCTION PRODUCT	-	chemical aids for construction
DIMETMAG	-	magnesium anodes for cathodic protection
DIMETZINC	-	zinc anodes for cathodic protection

With the Compliments of

THAILAND AIRPORT CONSULTANTS JOINT VENTURE (TAC JV)

JAPAN AIRPORT CONSULTANTS. INC.
NIPPON KOEI CO., LTD.
MATSUDA. HIRATA & SAKAMOTO ARCHITECTS & ENGINEERS. INC.
NATIONAL ENGINEERING CONSULTANTS CO., LTD.
THAI D C I CO., LTD.
ROBERT G. BOUGHEY AND ASSOCIATES CO., LTD.

AEC

Asian Engineering Consultants Corp., Ltd.

6th floor, Suriyotai Building, 260 Phaholyothin Road,
P.O. Box 4-182, Bangkok 4, Thailand,
Telex: 84525 AECCORP TH Cable: ASIACONSUL.
Tel: 279-7590-5, 279-2993, 279-8225.

Road and Highway Design
Construction Supervision
Civil Engineering
Structural Engineering
Airfield Engineering
Transportation and Communications
Bridge Design
High-rise Building Design
Harbors and Ports
Railway Design
Traffic Studies
Topographic Surveys

Aerial Photogrammetry
Economic Studies
Urban and Regional Planning
Housing Complex Development
Public Utility Design
Land Use Studies
Cost Estimation
Feasibility Studies
Water Supply and Sewerage
Water Resources Engineering
Irrigation and Drainage

ด้วยความปรารถนาดี

จาก

SQUARE D COMPANY
THAILAND LIMITED

ชั้น 8 ตึก อื้อจือเหลียง ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ 10500 โทร 235-9828

บริษัท ที.ซี อัลฟาท์ เทรดดิ้ง จำกัด

1895/146 ข้างโรงภาพยนต์ โคลัมเบีย

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตบางเขน

กรุงเทพฯ 10900 โทร 579-3703

รับเหมาก่อสร้างทุกชนิด

ขอสนับสนุน

สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธัญญกาญจน์

30/43 ถ. เรวดี ต. ตลาดขวัญ อ. เมือง จ. นนทบุรี

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท บุ้นสุยและบุตร จำกัด

67/1 ถ. จรัสเมือง ต. รองเมือง กรุงเทพ ฯ

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท อี. เอ็น. ซี. จำกัด

57/5 ภานุวงศ์ สุขุมวิท อ. เมือง จ. สมุทรปราการ

บริการ ชุบโลหะด้วยนิเกิล และ โครเมียม

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

หจก. ส. เจริญกิจไพศาลก่อสร้าง

82/34 อ่อนนุช สวนหลวง พระโขนง กรุงเทพ ฯ

รับเหมาก่อสร้างทั่วไป

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหะภัณฑ์วัฒนา

9/8 ถนนชัยพฤกษ์9 บ้านพฤกษะชาติ ละพานลูง

อ.บางกะปิ ก.ท. 24 โทร. 3771621

จำหน่าย เครื่องมือแพทย์ อุปกรณ์แพทย์ วัสดุการแพทย์
อุปกรณ์ห้องแลป และ ครุภัณฑ์ แบบส่เตนเลส
อลูมิเนียม พลาสติก แก้ว ฯ ล ฯ

ด้วยอภินันทนาการจาก

โรงโม่หินสากลพัฒนา

จำหน่าย หินสำหรับงานก่อสร้างทุกประเภท

165 หมู่ 6 ถนนมิตรภาพ กม. 161 อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

โทร. 311229

ด้วยอภินันทนาการ

บริษัท ไทย ดี ซี ไอ จำกัด
THAI D C I COMPANY LIMITED
วิศวกรที่ปรึกษา
CONSULTING ENGINEERS

198/5 ชั้น 2 ถนนพระราม 6
กรุงเทพ ฯ 4

198/5 Rama 6 Road Bangkok, THAILAND
Phone 278-2515, 278-3405, 278-3406, 279-6630 TELEX : 82320 DELCAC TH

WITH THE COMPLIMENTS

OF

Consulting Engineers

NIPPON KOEI CO., LTD.

President KIKUO IKEDA
4, KOJIMACHI 5-CHOME, CHIYODA-KU
TOKYO, JAPAN

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด แหลมทองก่อสร้าง

7-10 เพชรเกษม อ. หาดใหญ่ จ. สงขลา

รับเหมาก่อสร้าง

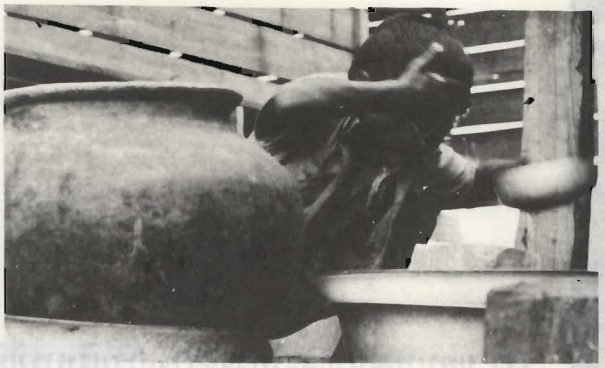

แหล่งน้ำ มีแหล่งไม่พอเพียง เพราะมีการเพิ่มขึ้นของประชากร มีการเปลี่ยนแปลงภาวะทางธรรมชาติเช่นการทำลายป่า และการตื้นเขินของห้วย หนอง คลอง บึง

รายได้นอกฟาร์ม

1. ในการพัฒนาชนบทนั้น รัฐบาลยังไม่ได้ให้ความสนใจกับกิจการนอกฟาร์มมากเท่าที่ควร เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของชนบท ก็มักคิดถึงแต่เรื่องการเกษตรเป็นสำคัญ ทั้ง ๆ ที่รายได้ที่สำคัญส่วนหนึ่งของเกษตรกรมาจากกิจกรรมนอกฟาร์ม คือกิจกรรมที่มิใช่การเกษตร นอกจากนั้น ยังมีปัญหาการขาดข้อมูล และขาดความเข้าใจในสิ่งดังกล่าว

2. สำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือนซึ่งเป็นสิ่งที่ครัวเรือนในชนบททำอยู่แล้วนั้น ยังขาดการพัฒนาผู้ประกอบการไม่ทำกันจีรังยั่งยืน แรงงานเกือบทั้งหมดเป็นแรงงานในครัวเรือน มีการใช้แรงงานสตรีมากเป็นพิเศษ แรงงานเด็กมีมากในบางกิจการ

3. วัตถุดิบส่วนมากเป็นวัตถุดิบจากการเกษตร ส่วนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นแบบง่าย ๆ ส่วนมากใช้เครื่องมือแบบเก่า ๆ ที่ใช้มานาน อย่างไรก็ตามปัญหาที่ผู้ผลิตประสบ คือ การจัดหาวัตถุดิบเพื่อการผลิตไม่ได้รับความสะดวก และคุณภาพไม่ดี ในบางครั้งพ่อค้าคนกลางอาจจะเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบให้ ซึ่งถือว่าเป็นการให้สินเชื่ออย่างหนึ่ง

4. มีระบบตลาดที่ล้าหลังมาก ตลาดที่มีอยู่ก็แคบและจำกัดในเขตอำเภอและจังหวัดเท่านั้น ซึ่งสภาพความต้องการต่าง ๆ ก็ไม่คงที่แน่นอน

การอุตสาหกรรม เนื่องจากที่ภาคอีสานมีลู่ทางการพัฒนาอุตสาหกรรมทางด้านการเกษตร ทั้งที่เป็นอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตร เพื่อที่จะให้อุตสาหกรรมสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองจะต้องมีพร้อมซึ่งปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมทั้งปริมาณ คุณค่า และราคา และมีตลาดรองรับที่ดี มีปริมาณที่เพียงพอ และแน่นอน ของวัตถุดิบ และปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่รัฐบาลในการเป็นคนกลาง ระหว่างเจ้าของปัจจัยการผลิตทางเกษตร และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการศึกษา เพื่อการพัฒนาการศึกษาในการสร้างคนชนบทให้เป็นคนเมือง และสร้างคนในท้องถิ่นที่ยากไร้ให้ไปเป็นอุตสาหกรรม ทำอย่างไรจึงจะสร้างระบบการศึกษาที่ทำให้คนชนบทรักชนบท มีความสุข มีชีวิตที่ดีในชนบท ภาคอีสานอันประกอบไปด้วยคนอีสาน หรือคนชนบทหรือคนที่ยากจน มีปัญหาในการพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. ปัญหาโอกาสทางการศึกษาที่ทัดเทียมกับภาคอื่น ๆ

2. ปัญหาการกระจายทรัพยากรทางการศึกษา ที่ยังเหลื่อมล้ำกันระหว่างอำเภอถึงภูมิภาค

3. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงประชากรในวัยเรียนในอนาคต ที่มีผลกระทบจากการวางแผนครอบครัว

การสาธารณสุข สาเหตุของการเกิดปัญหาสุขภาพขึ้นที่ภาคอีสาน เนื่องมาจากมีการขาดการกระจายแพทย์มาสู่ชนบท

การสหกรณ์ จากปัญหาที่การสหกรณ์ในภาคอีสานประสบความล้มเหลวอยู่ในขณะนี้ เนื่องมาจากการขาดความรอบรู้และขาดความร่วมมือในระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ประชากร ปัญหาที่ภาคอีสานประสบในด้านประชากร คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรในเรื่องการเกิดซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้ามาก อันมีผลกระทบต่อการสาธารณสุข มีผลกระทบต่อการศึกษา มีผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ และในด้านเงินสำรองออมทรัพย์ เพื่อใช้จ่ายในการลงทุนซื้อปัจจัยการผลิต ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ มีการปฏิวัติทางด้านประชากร คือมีแนวโน้มของการคุมกำเนิดสูงขึ้น และอัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างรวดเร็ว แต่ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา อัตราการเกิดของประชากรอีสานสูงกว่าภาคอื่น ๆ ดังนั้น ในจุดแห่งการเริ่มต้นของการปฏิวัติประชากรนี้ ภาคอีสานก็ยังเผชิญปัญหาอัตราการเข้าสู่แรงงานยังคงสูง คือประมาณ 3.3 ในขณะที่แหล่งที่จะรองรับแรงงานมีอยู่จำกัด เพราะไม่มีการพัฒนาในด้านอื่นเกิดขึ้น

บทคัดย่อ "ลู่ทางการพัฒนาอีสาน"

(1) แผนพัฒนาและโครงสร้างการบริหารที่มีต่อการพัฒนาอีสาน

โดย นายโมสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์

เราจะแยกการพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น คือ **แผนพัฒนาชนบท** ในเรื่องแผนพัฒนาภาคอีสานนั้นกล่าวได้ว่าแผนพัฒนาภาคจริง ๆ ขณะนี้ไม่มี เป็นแต่เพียงแนวความคิดเท่านั้น เพราะความหมายของคำว่า ภาค ไม่สู้มีความหมายในทางปฏิบัติ การปฏิบัติอยู่ที่จังหวัดมากกว่า ฉะนั้นในระดับปฏิบัติจึงมีแต่แผนพัฒนาจังหวัด ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้เปิดทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับการพัฒนา คือ "แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน" มีหลักการยึดพื้นที่ยากจนเป็นหลัก โดยพิจารณาจากกลยุทธ ในการพัฒนาที่ผิดพลาดจากในอดีตที่ผลักดันภาคชนบทยากจนเข้าสู่ระบบการแข่งขันธุรกิจทางการเกษตร ปรากฏผลว่าล้มเหลวเพราะคนเหล่านั้นไร้การศึกษา เจ็บไข้ได้ป่วยและไม่มีกิจ ไม่สามารถช่วยตนเองได้ ฯลฯ ทั้งยังไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะเข้าสู่ระบบการแข่งขันได้ ในแผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนจึงทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นขึ้นรวมทั้งสิ้น 26 โครงการ เพื่อใช้ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 นี้ โดยเน้นเรื่อง **การประหยัดค่าใช้จ่ายและการเพิ่มความสามารถของประชาชน** มากที่สุด แทบทุกโครงการจะมีเป้าหมายในเรื่องนี้ซึ่งใช้งบประมาณของรัฐบาลน้อยมาก

โครงสร้างในการบริหาร ได้แบ่งการบริหารออกเป็น 2 ระดับคือ Inter Sectorial เป็นระดับกระทรวงต่าง ๆ และ Inter Level คือ กระทรวง กรม กอง จังหวัด อำเภอ และตำบล เป็นระดับการทำงานตามระดับขั้นต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวพันกันหมด โดยมีเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันคือพื้นที่ชนบทยากจน โดยพยายามที่จะแก้ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนและปัญหาการขาดการประสานในการทำงานร่วมกัน โดยพยายามก่อให้เกิดพลังในการรับใช้ประชาชนเพิ่มขึ้น

(2) ลู่ทางพัฒนาทางด้านการเกษตรในภาคอีสาน

โดย ดร. อาณัติ อาภาภิรม

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในปัจจุบันมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกมีความเห็นว่าการพัฒนาจะดีขึ้นเรื่อย ๆ เพราะประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูง คือ ประมาณ 7–8% และขณะนี้มีการพบทรัพยากรธรรมชาติใหม่ ๆ แต่กลุ่มที่สองเห็นว่า การพัฒนาประเทศในปัจจุบันมีปัญหามาก เพราะอัตราการขยายตัวที่สูงดังกล่าวตกอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ฉะนั้นปัญหาที่แท้จริงคือปัญหาการกระจายรายได้ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดปัญหาสังคม และกลายเป็นปัญหาทางการเมือง

ภาคอีสานเป็นจุดใหญ่ที่สร้างปัญหาการกระจายรายได้ 50% ของเขตยากจนปานกลาง และยากจนมากอยู่ในภาคอีสาน สาเหตุหนึ่งที่ภาคอีสานยังจนและยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากทรัพยากรต่าง ๆ มีน้อย และไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนภาคอื่น ๆ ในการพัฒนาที่แล้วมาภาคอีสานใช้เพียงดินและน้ำ ซึ่งก็สู้ภาคอื่นไม่ได้ ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าภาคอื่น แต่ผลผลิตที่ได้ต้องขายในราคาเดียวกัน ดังนั้นรายได้ของคนอีสานจึงต่ำ นอกจากนี้ทรัพยากรส่วนใหญ่ถูกแบ่งไปพัฒนาเมืองใหญ่หรือเมืองหลวง อาทิเช่น ระบบการตลาด ทำให้เกษตรกรอีสานเป็นทั้งผู้ผลิต และผู้รับกรรม การขาดเงินลงทุนในด้านเทคโนโลยี ระบบการศึกษาเป็นอภิสิทธิ์ของคนในเมืองใหญ่ การอุตสาหกรรมเป็นผลประโยชน์ของคนเมืองใหญ่ส่วนมาก และอำนาจของรัฐในประเทศไทยเป็นแบบรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลางมากเกินไป สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ภาคอีสานไม่เจริญเท่าที่ควร

แนวทางพัฒนาการเกษตรในภาคอีสาน

การพัฒนาประเทศแบ่งออกเป็น 2 แนวทางใหญ่ ๆ คือ พัฒนาเพื่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และพัฒนาเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งการพัฒนาภาคอีสานจะต้องใช้แนวทางที่ 2 ให้คนอีสานมีการพึ่งตนเองมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นที่จะพัฒนาการเกษตรกรรมเป็นหลักนั้น มีแนวทางในการพัฒนาอยู่ 3 แนวทางคือ 1. แผนที่เป็นหน้าที่ 2. วางแผนโดยใช้พืชเป็นหลัก 3. พัฒนาโดยเน้นพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งแนวทางที่ 3 นี้เป็นลู่ทางที่ใช้ในการพัฒนาภาคอีสานปัจจุบัน จากการพิจารณาทรัพยากรดินและน้ำได้แบ่งพื้นที่ภาคอีสานออกเป็น 2 เขตใหญ่ ๆ คือ

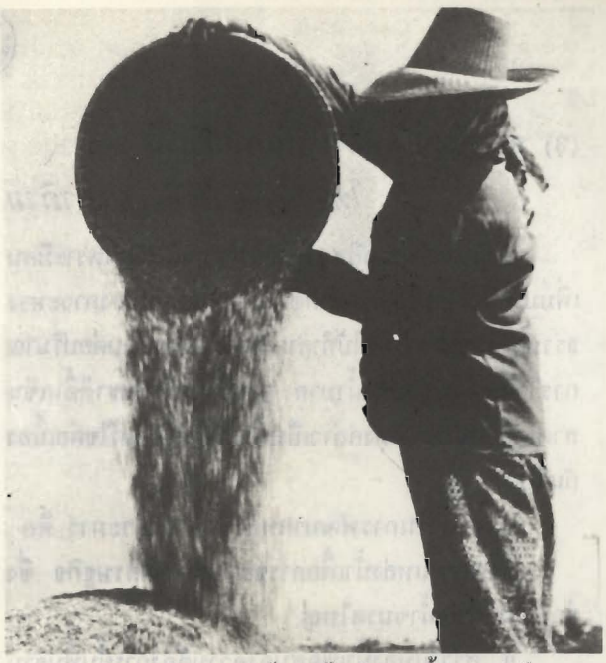

1. เขตเกษตรกรรมก้าวหน้า ในเขตนี้รัฐบาลได้ลงทุนทางด้านปัจจัยพื้นฐานมากมาย (infrastructure) แต่ยังมีปัญหาทางด้านปัจจัยการตลาด การจัดการเรื่องการผลิตและเงินทุน ซึ่งทางแก้คือให้ภาคเอกชนเข้าช่วย โดยจะต้องมีการปรับทัศนคติซึ่งกันและกันจากความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนร่วมกับแรงงาน ผลผลิต ที่ดิน ที่เกษตรกรมีอยู่ก็จะสามารถพัฒนาเขตนี้ในรูปแบบการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้

2. เขตเกษตรกรรมล้าหลัง การพัฒนาในเขตนี้เป็นไปได้ยากมาก แนวทางพอที่จะทำได้คือการสร้างเงื่อนไขให้ประชาชนในเขตนี้ มีความสามารถในการผลิตในการดำรงชีวิต และมีความสามารถในการหาเงินได้ขึ้น ถ้าสถานการณ์รอบข้างเอื้ออำนวยเกษตรกรในเขตนี้ก็จะมีรายได้ดีขึ้น จากโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลพยายามสร้างเงื่อนไขดังกล่าวนั้น ทำให้สามารถแบ่งการพัฒนาชนบทยากจนเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยการผลิต และองค์กรประชาชน ซึ่งการพัฒนาทั้ง 3 ช่วงจะต้องทำพร้อมกัน และสอดคล้องกันในเวลาที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม ประเด็นหนึ่งที่น่าพิจารณาคือ ตามที่เข้าใจว่า รายได้จากการเกษตรกรรมเป็นรายได้หลักของชาวอีสานนั้นจริงหรือไม่ เพราะยังขาดข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ และถ้าปรากฏว่า คนอีสานทำการเกษตรเป็นรายได้เสริม แต่รายได้หลักมาจากการขายแรงงานและขายบริการ แนวทางการพัฒนาภาคอีสานต้องเปลี่ยนใหม่ และรัฐบาลจะต้องเริ่มที่จะวางแผนระบบการขายแรงงานของภาคอีสานให้มีประสิทธิภาพสูง

(3) การพัฒนาแหล่งน้ำในภาคอีสาน

โดย ดร. อาณัติ อาภาภิรม

ปัญหาน้ำในภาคอีสานรุนแรงขึ้นทุกปี ทั้งนี้เพราะมีคนเพิ่มมากขึ้น คนจึงใช้น้ำมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงภาวะทางธรรมชาติ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณการไหลของน้ำในแม่น้ำมาก และลำน้ำธรรมชาติตื้นเขิน สาเหตุสามประการดังกล่าวเป็นเรื่องที่จะต้องแก้ไขต่อเนื่องกันไป

แนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำมี 2 ประการ คือ

1. สร้างแหล่งน้ำเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่

2. สร้างแหล่งน้ำเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน เช่น ประชาชนในภาคอีสาน อย่างน้อยการมีน้ำทำการเกษตรกรรมได้ปีละครั้ง มีน้ำบริโภคในหน้าแล้ง มีน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์และปลาเพื่อเป็นแหล่งโปรตีนราคาถูกในหมู่บ้าน และมีน้ำพอที่จะปลูกพืชเศรษฐกิจ ปลูกผักสวนครัวเพื่อเป็นรายได้เสริม

เมื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำ 2 แนวทางดังกล่าว และพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 50 ไร่ จากพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมด 100 ไร่นั้น แบ่งพื้นที่ภาคอีสานออกเป็น 3 เขต คือ

เขตที่ 1 เป็นเขตที่สามารถได้รับน้ำจากแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีเขื่อนใหญ่ ๆ 4 เขื่อน คือ เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนลำปาว เขื่อนลำโดมน้อย และเขื่อนน้ำอูน

เขตที่ 2 เป็นเขตที่อยู่ริมแม่น้ำโขง แม่น้ำชี แม่น้ำมูล ซึ่งสามารถสูบน้ำจากแม่น้ำเหล่านี้มาทำการเพาะปลูกได้

สำหรับเขตที่ 1 และ 2 จัดว่าเป็นเขตเกษตรกรรมก้าวหน้า มีดินและน้ำดี สามารถเพิ่มผลผลิตเพื่อขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ จากศักยภาพของน้ำที่มีอยู่ในขณะนี้ คาดว่าเมื่อพัฒนาเต็มที่แล้วพื้นที่ในน้ำไม่เกิน 10 ล้านไร่

เขตที่ 3 เป็นเขตเกษตรกรรมล้าหลัง ดินและน้ำไม่ดี มีพื้นที่ประมาณ 40 ล้านไร่ ซึ่งจะต้องใช้แหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน ปัญหาที่สำคัญของแหล่งน้ำขนาดเล็ก คือ การสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กยากกว่าแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการออกแบบ การดำเนินการ และการจัดองค์กรประชาชนให้พร้อมที่จะนำน้ำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(4) การพัฒนารายได้นอกฟาร์ม

โดย ดร. ทองโรจน์ อ่อนจันทร์

ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรนั้น เกษตรกรมีรายได้จากสองแหล่ง คือ รายได้จากการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลัก กับรายได้ที่จากกิจการนอกฟาร์ม ที่สำคัญคือ นับวันเกษตรกรจะพึ่งรายได้จากกิจการนอกฟาร์มในอัตราส่วนที่สูงขึ้น ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่รัฐจะได้มีการวางแผนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริหารในเขตชนบท เพื่อเป็นแหล่งรายได้ของเกษตรกร เพราะในการพัฒนาชนบทนั้น จะมุ่งเน้นแต่เพียงการเกษตรอย่างเดียวไม่ได้ เนื่องจากโครงสร้างของเศรษฐกิจชนบทมิได้อิงอยู่กับการเกษตรเท่านั้น แต่ยังมีส่วนที่เป็นอุตสาหกรรมและส่วนที่เป็นการบริการเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น การสร้างงานนอกการเกษตร จะช่วยพยุงฐานะของชาวชนบทให้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

กิจการนอกฟาร์มอันเป็นแหล่งรายได้อีกแหล่งหนึ่งของเกษตรกร อาจประกอบด้วยอุตสาหกรรมในครัวเรือน และอุตสาหกรรมในระดับเมือง หรืออุตสาหกรรมขนาดย่อมที่จะกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือนจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ในช่วงเวลาหลังฤดูการทำนา แต่ข้อจำกัดก็คือ เรื่องตลาดที่มีอยู่อย่างจำกัด และราคาของสินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือนและในอนาคต อุตสาห-กรรมในครัวเรือนจะค่อย ๆ หายไป เมื่อประเทศมีการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตามรัฐควรจะได้พัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกร แม้จะในระยะเวลาอันสั้น ๆ ก็ตาม สำหรับอุตสาหกรรมขนาดย่อมในแผน ฯ 5 นี้ ได้พยายามกระจายอุตสาหกรรมขนาดย่อมไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการผ่อนคลายปัญหาการย้ายถิ่นมาหางานทำในกรุงเทพ ฯ ของชาวชนบท อุตสาหกรรมขนาดย่อมนี้จะเป็นอุตสาหกรรมการเกษตรซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพึ่งเขตเกษตรก้าวหน้าในด้านวัตถุดิบที่จะมาป้อนโรงงาน แต่ปัญหาของอุตสาหกรรมขนาดย่อมก็คือปัญหาการขาดเงินทุน ซึ่งสถาบันการเงินต่าง ๆ ไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก และปัญหาวัตถุดิบ ซึ่งไม่สามารถจะมีป้อนโรงงานได้ตลอดทั้งปี

(5) ลู่ทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคอีสาน

โดย ดร. จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา

ก่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 4 ได้ตระหนักถึงอัตราความเจริญเติบโต การพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว เช่น โดยเฉลี่ยในอดีตที่ผ่านมา อัตราความเจริญเติบโต 8% โดยเฉลี่ย โดยสนใจแต่มิได้คำนึงถึงว่าความเจริญเติบโตเหล่านั้นจะได้ตกยังแหล่งไหนบ้าง ปรากฏว่าความเจริญเติบโตเพียงบางแห่งและคนเพียงบางกลุ่มนั้น หาได้กระจายไปยังเกษตรกรหรือประชาชนโดยทั่วไปไม่ ด้วยเหตุนี้ในแผน ฯ 5 จึงเน้นถึงเรื่องการกระจายการพัฒนาไปยังแหล่งต่าง ๆ โดยทั่วไป โดยมีกลยุทธใหม่ที่เรียกว่า กลยุทธในการพัฒนาชนบทโดยหวังว่าประชากรโดยทั่วไปจะมี "ความอยู่ดีกินดี" มากขึ้น

ในแผนพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งพยายามที่จะพัฒนาอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ โดยพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตร (Agro Industry) และอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อการอุตสาหกรรม (Industro-Agriculture) อุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง และอุตสาหกรรมปุ๋ย ตามลำดับ โดยมีจุดประสงค์ที่มุ่งเน้นการกระจายอุตสาหกรรมมาสู่ส่วนภูมิภาค เช่นในภาคอีสานนี้ควรพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ฟอกหนัง น้ำมันพืช อาหารกระป๋อง ฯลฯ เหตุผลที่พัฒนาอุตสาหกรรมประเภทนี้เพราะใกล้แหล่งวัตถุดิบและไม่สูญเสียค่าขนส่ง ในหน้าที่ของรัฐบาลมีหน้าที่สนับสนุน และส่งเสริมบริการขั้นพื้นฐาน (Infrastructure) และให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ประกอบการที่มีวัตถุประสงค์มาตั้งอุตสาหกรรมในแหล่งภูมิภาคพอสมควร เช่น ลดหย่อนภาษี สนับสนุนทางด้านการเงิน

(6) การศึกษากับการพัฒนาชนบทอีสาน

โดย ดร. พจน์ สะเพียรชัย

การศึกษากับการพัฒนามีความสัมพันธ์กัน การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมการเมืองของประเทศ ตัวบ่งชี้หรือดัชนีของการพัฒนาอันหนึ่งก็คือระดับการศึกษาของทรัพยากรมนุษย์ในชาติ ปัจจุบันการศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานอันหนึ่งคล้ายปัจจัยสี่ การศึกษาเป็นอาหารทางสมอง ถ้าไม่มีสมองก็ไม่พัฒนา การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนควรได้รับ ทั้งการศึกษาภาคบังคับในระบบและนอกระบบ โดยความเชื่อที่ว่าการศึกษาจะเป็นเครื่องพัฒนาคน พัฒนาคนคุณภาพชีวิตและในที่สุดก็จะพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงช่วยขจัดปัดเป่าความยากไร้ทั้งหลายได้ คนที่ได้รับการศึกษานั้น แม้จะจนอย่างอื่น แต่ไม่อับจนปัญญา คิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในที่สุด

การศึกษาเป็นระบบหนึ่งของระบบสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ระบบการศึกษาดีไม่ดีอ่อนแอคลอนแคลนก็เป็นไปตามระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ระบบการศึกษาของเราสร้างคนชนบทให้เป็นคนเมือง สร้างคนในท้องถิ่นที่ยากไร้ให้ไปอยู่ย่านอุตสาหกรรม ปัญหาอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะสร้างระบบการศึกษาที่ทำให้คนชนบทให้รักชนบท มีความสุขมีชีวิตที่ดีในชนบท ไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปอยู่ในเมือง อยู่ที่ไหนก็ได้

คนอีสานคือคนชนบท คือคนที่ยากจน จากตัวเลขสถิติข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้นว่า สัดส่วนของคนชนบทกับเทศบาล สภาวะทางเศรษฐกิจ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน ผลผลิตต่อไร่ก็ต่ำสุดของประเทศ คุณภาพของชีวิตจึงด้อยกว่าทุกภูมิภาค แต่อัตราส่วนเด็กที่เป็นภาระมีอัตราสูง 92–95% อัตราส่วนของประชากรต่อแพทย์หนึ่งคนก็สูงมาก เช่น ที่ศรีสะเกษ 1 : 60,000 คน โรงเรียนที่มีครูคน

เดียวกว่าร้อยแห่งก็กระจายอยู่ในภูมิภาคนี้ทั้งสิ้น คุณภาพทางการศึกษาและผลการพัฒนาการศึกษาในรอบ 10 ปี ยังด้อยกว่าภูมิภาคอื่นเช่นกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้รับการศึกษาต่อด้วย

ภาคอีสานเมื่อจนเงินก็จนการศึกษา จนการที่จะเอาเงินไปซื้อโอกาสทางการศึกษาให้บุตรธิดา ฉะนั้น ปัญหาทางการศึกษาของภาคอีสานพอสรุปได้ คือ

1. ปัญหาโอกาสทางการศึกษา ทำอย่างไรจึงจะจัดโอกาสทางการศึกษาได้เท่าเทียมภาคอื่น
2. ปัญหาการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาที่ยังเหลื่อมล้ำกัน
3. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงประชากรในวัยเรียน ในอนาคตที่ผลกระทบจากการวางแผนครอบครัว

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ต้องมีการวางแผนและการจัดการที่ดี แน่นอนที่สุดต้องมีข้อมูลที่ดี ผู้บริหารการศึกษาในภูมิภาคนี้ จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงจริงจังและจริงใจ ใช้ระบบข้อมูลเป็นพื้นฐานการตัดสินใจและจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

2. ต้องใช้ระบบการศึกษานอกโรงเรียนให้มากเป็นประโยชน์ที่สุดเท่าที่จะมากได้ และให้สอดคล้องกับงานอาชีพของผู้เรียน ไม่ใช่เรียนเพื่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว แต่เรียนแล้วต้องมีวิธีการผลิตและหากินได้ด้วย

3. โครงการพัฒนาชนบทยากจน ควรใช้การศึกษาเสริมโครงการจะเป็นการผลิตการอบรมใด ๆ ต้องระดมทำร่วมกัน เช่น การเกษตรเข้าหมู่บ้าน ก. ส่งเสริมการเลี้ยงปลา การศึกษานอกโรงเรียนหรือในระบบ ต้องผลิตตำราการเลี้ยงปลาให้ชาวบ้านอ่าน ให้ประสานสัมพันธ์กัน ถ้าไม่ทำเช่นนี้ก็เป็นการแบ่งแยกแย่งยื้อทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์แล้วความจนก็จะยิ่งจนลง ๆ

(7) สาธารณสุขมูลฐานเพื่ออีสาน

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ กวี ทังสุบุตร

สาธารณสุขมูลฐานเป็นปัญหาปลายเหตุมากกว่าปัญหาต้นเหตุ ปัญหาสาธารณสุขนั้นจะพบว่าการกระจายของแพทย์ส่วนใหญ่อยู่ที่กรุงเทพ ฯ หรือในตัวจังหวัด ในระดับอำเภอมีไม่เพียงพอ ถ้าในระดับตำบลไม่มีเลย ปัญหาอยู่ที่การกระจายแพทย์ให้ไปรับใช้ชนบท การแก้ปัญหาทางตรงในการดึงแพทย์มาให้ชนบท คือการตั้งโรงเรียนแพทย์ขึ้นในต่างจังหวัด และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้เหมาะสม เลิกการให้เป็นแพทย์ เฉพาะทางเร่งผลิตแพทย์ ให้สามารถรักษาโรคได้ทุกอย่าง เพื่อผลิตแพทย์ให้ทำงานได้ที่โรงพยาบาลอำเภอ ด้วยความเหมาะสม การสร้างตาข่ายสาธารณสุขเป็นสิ่งจำเป็นและกระทำได้ดังนี้

1. ระดับหมู่บ้าน จัดการอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. ระดับตำบล จัดการอบรมเจ้าหน้าที่ ผดุงครรภ์และเจ้าพนักงานสาธารณสุข ให้บริการแก่ประชาชนและสามารถเป็นพี่เลี้ยงและนิเทศงานให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอีกด้วย

3. เพิ่มคุณภาพของประชาชนให้รู้จักรักษาสุขภาพของตนเอง โดยใช้ "วิทยาลัยชาวบ้าน"

การแก้ปัญหาทางอ้อมต้องทำในระยะยาว ดังนี้

1. ระยะอยู่ในครรภ์ ต้องบริบาลและบำรุงทารกเพื่อให้สมบูรณ์

2. ระยะหลังคลอด ให้บริการและความรู้แก่แม่ในการบริบาลทารก

3. ระยะอายุ 2 ½ – 6 ขวบ ควรจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก โดยจัดการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน และผู้ดูแลเด็ก

4. ระยะอายุ 6 – 12 ขวบ ควรปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับในการสอนสุขศึกษาให้เป็นประโยชน์จริง ๆ และนักเรียนนำมาปฏิบัติได้

5. ระยะหลังวัยเรียน ควรให้การศึกษานอกโรงเรียน โดยวิทยาลัยชาวบ้าน และอาสาสมัครกลุ่มเตรียมประชาชน

ทันตแพทย์เป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้ทำงานในชนบท เพราะคนชนบทเป็นโรคเกี่ยวกับฟันและเหงือกมาก โดยตั้งหลักสูตร วิทยาศาสตร์บัณฑิต ทันตกรรม เพื่อผลิตบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการรักษาและป้องกันโรคฟันและโรคเหงือกให้ไปอยู่ในระดับอำเภอได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาชนบทได้อีกรูปหนึ่ง

แนวความคิดของศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่นในปัจจุบัน ในการแก้ปัญหาสาธารณสุขของชาติ คือไม่ใช่เฉพาะเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุขของประเทศจะให้บริการแก่ประชาชนเท่านั้น แต่จะต้องดำเนินการสร้างสุขนิสัยให้เกิดในประชาชนของชาติ ให้ความรู้พื้นฐานทางด้านสุขศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน ให้ประชาชนทุกคนสามารถแก้ปัญหาพื้นฐานทางสาธารณสุขด้วยตนเองและร่วมมือกันทุกฝ่าย ฉะนั้น การจัดหลักสูตรของศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ จึงได้พยายามที่กระจายความคิดอันนี้ให้ปลูกฝังลงไปในนักศึกษาของทุกคณะ เมื่อจบออกไปเป็นบัณฑิตก็จะได้มีแนวความคิดอันถูกต้อง สอดคล้อง และไปในแนวอันเดียวกัน ทั้งได้พยายามกระจายความคิดเหล่านี้ให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจอีกด้วย

(8) บทบาทของสหกรณ์และการพัฒนาอีสาน

โดย นายเชาวรัตน์ งามจบวิทยานนท์

สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจแบบหนึ่ง ที่จัดตั้งและดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลผู้มีความประสงค์มีความต้องการอย่างเดียวกัน ที่จะขจัดปัญหาและความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจหรือความเดือดร้อนของหมู่สมาชิก โดยถือเป็นหลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย ความยุติธรรม และหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พยายามตัดคนกลางให้น้อยลง ในภาคอีสานสหกรณ์ที่มีบทบาทมีอยู่ ๖ ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์บริการ นอกจากนี้ยังมีชุมชนสหกรณ์ระดับจังหวัดอีก รัฐมีแนวนโยบายที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มให้สถาบันเดียวกัน คือ สหกรณ์การเกษตร เพื่อให้เป็นแกนนำในการพัฒนาการเกษตรในชนบทให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย สหกรณ์การเกษตร มีบทบาทและหน้าที่สำคัญ เช่น ให้เงินกู้ รับฝากเงิน ตลอดทั้งจัดการขายหรือแปรรูป การตลาด และเอื้ออำนวยด้านต่าง ๆ ให้มวลสมาชิก แต่บทบาทจริง ๆ นั้น คือ

1. ให้เงินกู้แก่สมาชิกได้อย่างพอเพียง
2. ช่วยในการขยายผลผลิต
3. จัดหาสิ่งของจำเป็นในการประกอบอาชีพ
4. รับฝากเงิน

(9) ประชากรกับการพัฒนาภาคอีสาน

โดย ดร. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

ภาคอีสานจัดว่าเป็นภาคที่มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงกว่าภาคอื่น ๆ จะเห็นได้จากการที่ภาคอีสานมีอัตราการเกิดร้อยละ 2.5 ต่อปี ในขณะที่ภาคอื่น ๆ มีอัตราการเกิดลดลง และจากประมาณการของแผน ฯ 5 ที่คาดว่าอัตราการเติบโตของประชาชาติ (NGR) ของภาคอีสานจะมีอัตราร้อยละ 1.9 เมื่อสิ้นปี 2529 ซึ่งก็มีแนวโน้มว่าจะไม่เป็นไปตามประมาณการนี้ นอกจากนี้ภาคอีสานยังเป็นภาคที่มีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่สูงเป็นอันดับ 2 รองจากภาคกลาง แต่พื้นที่ทำกินในทางเกษตรของภาคอีสานมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำกว่าภาคกลางมาก ประกอบกับการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อส่งน้ำให้พื้นที่ทางการเกษตรยังอยู่ในวงจำกัด คือ ประมาณ 2 ล้านไร่เศษเท่านั้น ทั้งนี้เพราะสาเหตุแห่งข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์จึงทำให้ระบบชลประทานขนาดใหญ่เพื่อการเกษตรในภาคอีสานต่ำกว่าภาคอื่น และระบบชลประทานขนาดใหญ่เพื่อการเกษตรในภาคอีสานต่ำกว่าภาคอื่น และระบบชลประทานขนาดเล็กก็มีขอบเขต ในการเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรตลอดปี หรือในการทำนาช่วงฤดูแล้ง ซึ่งต้องอาศัยแรงงานของระบบชลประทานกับอัตราการเพิ่มของประชากร กล่าวคือ พื้นที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานขนาดเล็กจะต้องมีอัตราการเกิดค่อนข้างสูง จากสภาพความหนาแน่นของประชากรในภาคอีสาน และขีดความสามารถของพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรทำให้ประชากรตกอยู่ในภาวะแห่งความยากจน เมื่อพิจารณาชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในภาคอีสาน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สุขภาพอนามัยหรือที่อยู่อาศัย จะพบว่าสภาพความเป็นอยู่ของประชากรในภาคอีสานต่ำกว่าภาคอื่น ๆ มาก จากสภาพชีวิตความเป็นอยู่ดังกล่าวนี้เองเป็นปัจจัยอันหนึ่งให้ประชากรอีสานต้องอพยพย้ายถิ่นไปหางานทำในภูมิภาคอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรุงเทพมหานคร และถ้าพิจารณาการสูญเสียประชากรเนื่องจากการแลกเปลี่ยนประชากรแล้ว ภาคอีสานมีการสูญเสียประชากรมากกว่าภาคอื่น ๆ คือมีอัตราการย้ายเข้าน้อยกว่าอัตราการย้ายออก

เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรในภาคอีสานสูงกว่าภาคอื่น ทำให้มีประชากรที่อยู่ในวัยเด็กมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะมีผลกระทบต่อ (2) โครงสร้างทางอายุ กล่าวคือ ฐานปีรามิดของคนอีสานจะกว้างมาก แสดงว่าคนอีสานต้องมีภาระในการเลี้ยงดูประชากรวัยเด็ก ซึ่งจะมีส่วนสัมพันธ์กับการสาธารณสุขด้วย (2) การที่ครอบครัวของอีสานมีลูกมาก เฉลี่ยแล้ว 4–5 คน ทำให้เกิดปัญหาเรื่องรายได้ของครอบครัวที่ไม่พอเพียงกับรายจ่ายเพื่อเลี้ยงดูสมาชิก เป็นผลให้ครอบครัวชาวอีสานที่มีลูกมาก ๆ ต้องตกอยู่ในภาวะการเป็นหนี้สินหรืออาจต้องสูญเสียที่ดินทำกินไปเป็นจำนวนมาก แม้ในขณะนี้ภาคอีสานจะมีแนวโน้มของอัตราการเกิดที่ลดลงอย่างรวดเร็ว อาจกล่าวได้ว่า การเริ่มต้นแห่งการปฏิวัติประชากรในภาคอีสาน ทั้งนี้เป็นเพราะชาวอีสานมีแนวโน้มที่จะคุมกำเนิดกันมากขึ้น จึงทำให้อัตราการเกิดลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว แต่เนื่องจากประชากรอีสานมีอัตราการเกิดสูง ทำให้มีประชากรที่เข้าสู่แรงงานสูง แต่ภาคอีสานมิได้รับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อรองรับกำลังแรงงานเหล่านี้ และเป็นที่คาดการณ์ว่าผลอันเนื่องมาจากการปฏิวัติประชากรวัยเด็กในหมู่บ้านต่าง ๆ มีจำนวนลดลง ผลที่ตามมาก็คือ โรงเรียนที่มีอยู่ในหมู่บ้านอาจจะเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า และต้องปิดไปในที่สุดเหมือนกับเกิดกับภาคเหนือมาแล้ว ดังนั้นแทนที่การลดอัตราการเกิดจะเป็นผลดี แต่กลับมีส่วนทำให้ประชากรขาดโอกาสในการศึกษา ทางแก้ไขก็คือ การคมนาคมขนส่งจากหมู่บ้านไปยังโรงเรียนใหญ่ ๆ ซึ่งสามารถให้บริการแก่นักเรียนในหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน นอกจากนี้ภาคอีสานยังมีลักษณะของประชากรที่กระจายตัวอย่างมาก การลงทุนเพื่อให้บริการต่อประชากรจึงมีอัตราการลงทุนต่อหัวสูง ดังนั้นจึงควรจะได้มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการตั้งพื้นฐานและชุมชน เพื่อให้การให้บริการของรัฐเป็นไปโดยสะดวก และคุ้มค่าต่อการลงทุนในการให้บริการนั้น ๆ

(10) เงื่อนไขและอุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในการพัฒนาอีสาน

โดย ดร. ธวัช มกรพงศ์

การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเรื่องของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิต การเพิ่มรายได้ประชาชาติ การเพิ่มรายได้ต่อหัว และการแยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชนทั้งประเทศให้สูงขึ้น ตลอดจนการกระจายแบ่งปันรายได้อย่างเท่าเทียมกัน ประเทศไทยมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประเทศทางด้านการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยมากกว่าประสิทธิภาพ เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ อีกทั้งปัญหาของอัตราการเจริญเติบโตของประชากร ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาสูงมากมีผลทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่เพิ่มเท่าที่ควร

จากสมการ

อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ = อัตราการเพิ่มของการลงทุน – อัตราการเพิ่มของประชากร

อัตราส่วนระหว่างทุนกับผลผลิต

ปัญหาการเพิ่มของประชากรนี้ มีผลทำให้เกิดการบุกรุกที่ดินในป่าสงวนมีผลทางการเมืองติดตามมา การพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ได้ผลควรเน้นและให้ความสำคัญต่อ

1. การวางแผนการผลิต (Production Planning)
2. การควบคุมการบริโภค (Consumption Control)

ทั้ง 2 สิ่ง จะทำให้ทิศทางการ **ลงทุน** และการบริโภคเป็นอย่างถูกต้องตามทิศทางที่เราต้องการ เช่น การควบคุมการลงทุนในกิจการที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่มากกว่ากิจการบันเทิงเริงรมณ์ การลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย.

สรุปผลการสัมนา

แนวในการพัฒนาภาคอีสาน มีแนวทางพัฒนาเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นหลัก คือพัฒนากลุ่มเป้าหมายเพื่อสนองความต้องการด้านปัจจัย 4 และให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตพอสมควร ทั้งนี้โดยใช้แนวทางที่สร้างการช่วยตนเองให้เกิดขึ้น (Self - Reliance) เพื่อให้คนภาคอีสานมีการพึ่งตนเองมากที่สุด จะได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและทางการเมือง เนื่องจากภาคอีสานเป็นจุดใหญ่ซึ่งสร้างปัญหากระจายรายได้ให้กับประเทศ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนั้น แผนพัฒนาระดับภาคอีสานจริง ๆ ไม่มีในขณะนี้มีแต่เพียงแนวความคิดเท่านั้น ฉะนั้น ในระดับปฏิบัติจึงมีแต่แผนพัฒนาจังหวัด ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้เปิดทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับการพัฒนา คือ "แผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน" มีหลักการยึดพื้นที่ยากจนเป็นหลัก มีโครงการทั้งสิ้น 26 โครงการ เพื่อใช้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 นี้ โดยเน้นเรื่องการประหยัดค่าใช้จ่ายและการเพิ่มความสามารถของประชาชนมากที่สุด แทบทุกโครงการจะมีเป้าหมายในเรื่องนี้ ซึ่งใช้งบประมาณของรัฐบาลน้อยมาก ทั้งนี้ทุกโครงการยึดแนวนโยบาย 3 ประการ คือ นโยบายจำนวนคนและแรงงานที่มีอยู่ นโยบายให้มีต้นทุนในการผลิตต่ำ และนโยบายที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายให้มากที่สุดของชาวชนบท และมีแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการพัฒนาดังนี้ คือ พยายามเข้าใจคนที่เราต้องการพัฒนา ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าร่วมด้วยความเข้าใจ สามารถเข้าร่วมโครงการได้เพื่อหวังพึ่งตนเองให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

จากการที่รายได้ของประชากรภาคอีสานมาจากสองทาง คือ รายได้จากกิจกรรมการเกษตรและรายได้จากกิจกรรมนอกการเกษตร เพื่อที่จะลดปัญหาการกระจายรายได้ซึ่งภาคอีสานได้รับผลกระทบจากปัญหานี้อย่างหนัก ฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึงรายได้จากกิจกรรมการเกษตร เพื่อการพัฒนาได้แบ่งพื้นที่การเกษตรโดยพิจารณาจากทรัพยากรคนและน้ำที่มีออกเป็น 2 พื้นที่ใหญ่ คือ พื้นที่ที่หนึ่ง พื้นที่เกษตรกรรมก้าวหน้า และพื้นที่ ที่สอง พื้นที่เกษตรกรรมล้าหลัง สำหรับพื้นที่ที่หนึ่งนั้น อีกนัยหนึ่ง ได้แก่พื้นที่ที่สามารถรับน้ำได้จากแหล่งน้ำขนาดใหญ่และพื้นที่ที่อยู่ริมแม่น้ำที่มีน้ำไหลตลอดปี (ภาคอีสานมีพื้นที่ ที่หนึ่งนี้ ประมาณ 10 ล้านไร่ จากพื้นที่ที่เพาะปลูกทั้งหมด 50 ล้านไร่) การพัฒนาควรได้รับความร่วมมือจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายด้วยกัน คือ ฝ่ายรัฐบาลให้การลงทุนทางด้านปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure)ตัวอย่างหนึ่งที่รัฐบาลทำอยู่ขณะนี้ ได้แก่ การสร้างเขื่อนสร้างแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเป็นต้น ฝ่ายเกษตรกร ให้ปัจจัยแรงงานที่ดี และผลผลิต และฝ่ายเอกชนให้การจัดการเรื่องการผลิตการตลาด และเงินทุนที่ยังขาดอยู่ขณะนี้ คือความร่วมมือของฝ่ายเอกชน ซึ่งควรจะต้องมีการปรับทัศนคติซึ่งกันและกัน เพื่อการพัฒนาในรูปแบบการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่เกษตรกรรมก้าวหน้านี้

ส่วนพื้นที่ ที่สอง การพัฒนาเขตเกษตรกรรมล้าหลัง อันได้แก่ พื้นที่ในถิ่นทุรกันดารที่ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน และไม่สามารถสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ได้ (ภาคอีสานมีพื้นที่ที่สองนี้ประมาณ 40 ล้านไร่ จากพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 50 ล้านไร่) การพัฒนาจะกระทำได้โดยการสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ ให้กับประชากรอีสาน คือสร้างเงื่อนไขให้เขามีความสามารถในการผลิต ในการดำรงชีวิตมีความสามารถในการหาเงินให้ดีขึ้น และหวังว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกและในประเทศจะเอื้ออำนวยให้เขามีรายได้ดีขึ้น ทั้งนี้ เงื่อนไขในการพัฒนาควรจะสร้างได้เป็น 3 ช่วงด้วยกัน คือ ปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) หรือสิ่งก่อสร้างที่เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิตการเกษตร และองค์กรประชาชน สำหรับช่วงเวลาการสร้างเงื่อนไขในการพัฒนาทั้ง 3 ช่วงนี้ควรจะกระทำพร้อมกันให้ได้ จังหวะในเวลาที่เหมาะสมแล้วแต่ทรัพยากรที่มีอยู่ เงื่อนไขอันหนึ่งได้แก่ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ซึ่งเงื่อนไขนี้สร้างเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน 4 ประการ คือ ควรมีน้ำทำนาหรือเพาะปลูกได้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง การมีน้ำใช้ในหน้าแล้ง การมีน้ำสำหรับเลี้ยงสัตว์และปลาเพื่อหาโปรตีนราคาถูกในหมู่บ้านได้ และมีน้ำพอที่จะปลูกพืชเศรษฐกิจ (cash crops) ปลูกผัก สวนครัวในหน้าแล้งเป็นรายได้เสริม ขณะนี้แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กได้วางไว้เรียบร้อยแล้วและได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ลู่ทางการพัฒนาพื้นที่ที่สองนี้ได้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน ในการสัมมนา ได้พูดถึงลู่ทางการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเป็นประเด็นสำคัญ ลู่ทางการพัฒนานี้จะสำเร็จได้ จะต้องมีองค์การของรัฐบาลที่รับผิดชอบในด้านการดำเนินการ การออกแบบ การสร้าง และการดูแลรักษา และการจัดองค์การประชาชนเพื่อรองรับการพัฒนาควรจะได้มี

การจัดทำอย่างรัดกุมและเหมาะสมด้วย ในขณะเดียวกันจะมีปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากลู่ทางการพัฒนานี้ ซึ่งที่ประชุมได้เสนอไว้สองประการ คือ ประการที่หนึ่ง ปัญหาดินเค็ม ซึ่งอาจแก้ไขได้ โดยใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม และประการที่สอง ปัญหาสุขภาพ ในด้านอัตราคนป่วยเป็นโรคพยาธิใบไม้ในตับมีมากขึ้น เนื่องจากโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กมีปลาขนาดเล็ก ซึ่งเป็นตัวกระจายเชื้อโรคพยาธิใบไม้ในตับได้ดีกว่าแหล่งเก็บน้ำขนาดใหญ่ ซึ่งอันนี้จะแก้ไขได้โดยอาศัยสาธารณสุขมูลฐาน เพื่อการป้องกัน อย่างไรก็ตาม ผลดีที่เห็นเด่นชัดอันหนึ่งจากลู่ทางการพัฒนานี้ก็มีด้วย คือ ถ้าความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นแล้ว ปัญหาเรื่องอพยพย้ายถิ่นของประชากรจะมีน้อยลง

สำหรับรายได้จากกิจกรรมนอกการเกษตรของประชากรภาคอีสาน จากการสัมนาได้มีการเสนอให้เน้นพื้นที่การพัฒนาว่าควรเป็นเขตชนบท (เขตที่ไม่ใช่เขตเทศบาล) มากกว่าที่จะเน้นหมู่บ้านตามที่แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 ได้เขียนไว้ และเนื่องจากโครงการต่าง ๆ ในแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 5 เป็นการพัฒนาทางด้านการเกษตรเสียส่วนใหญ่ ซึ่งในขณะนี้ได้มีข้อจำกัดทางเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงได้เสนอให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านกิจกรรมนอกการเกษตร กิจกรรมนอกการเกษตร มี 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ กิจกรรมนอกฟาร์ม และการอุตสาหกรรม การพัฒนากิจกรรมนอกฟาร์มได้แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมในครัวเรือนและระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับครัวเรือนนั้น เนื่องจากกิจการส่วนใหญ่ ชาวบ้านได้กระทำอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ในระยะสั้น ส่วนในระยะยาว แนวโน้มที่อุตสาหกรรมระดับนี้จะเป็นอุตสาหกรรมระดับเมือง จะมีมาก ถ้าได้มีการพัฒนาอย่างดี ซึ่งลู่ทางในการพัฒนานี้ ได้เสนอไว้ 3 ประการคือ การปรับปรุงคุณภาพของสินค้าให้ตรงความต้องการของตลาด การสร้างระบบตลาดที่มีความมั่นใจให้แก่ผู้ผลิตและเป็นระบบตลาดที่มีรัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง และการให้มีวัตถุดิบในการผลิตอย่างพอเพียง ผลที่จะเกิดตามจากลู่ทางการพัฒนานี้ คือ จะช่วยในเรื่องปัญหาการย้ายถิ่นของประชากร และขณะเดียวกันจะเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น

สำหรับระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมในเมืองหรืออุตสาหกรรมขนาดย่อม จากปัญหาที่เป็นอยู่ขณะนี้ ได้มีการเสนอลู่ทางการพัฒนาดังนี้ คือ ให้มีการกระจายการขยายตัวของอุตสาหกรรมขนาดย่อมไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน รัฐบาลให้การส่งเสริมอย่างจริงจังในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยการผลิต เช่น ค่าแรง และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เป็นต้น ให้ได้รับการส่งเสริมทางด้านเงินทุนอย่างจริงจังจากแหล่งเงินทุนทั้งจากภาครัฐบาล และภาคเอกชน และควรส่งเสริมให้มีลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชนบททั้งในเรื่องของการเกษตร การอุตสาหกรรม และการบริการเป็นต้น

ในพื้นที่เกษตรกรรมก้าวหน้าของภาคอีสาน มีลู่ทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตร เช่น รถไถ แทรกเตอร์ หรืออุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบการเกษตร (Agro Industry) มาก อาทิเช่น อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันพืช อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง และอุตสาหกรรมสำเร็จรูป เป็นต้น การขยายตัวของอุตสาหกรรมนี้ ก่อให้เกิดการว่าจ้างแรงงาน ทำให้คนมีรายได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาชนบทที่พื้นที่ยากจน เนื่องจากอุตสาหกรรมที่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง จะต้องกอปรไปด้วยปัจจัยสามประการ คือ มีปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมทั้งปริมาณ คุณค่า และราคา ซึ่งจะทำให้ต้นทุนอยู่ในลักษณะที่แข่งขันกับคนอื่นได้ และให้มีตลาดรองรับสินค้าที่ถูกผลิตออกมา ดังนั้น ลู่ทางในการพัฒนาที่ได้เสนอไว้ คือ รัฐบาลควรมีบทบาทสร้างปัจจัยพื้นฐานให้ สนับสนุนหาแหล่งตลาดรองรับผลผลิต และประสานงานระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมกับเจ้าของปัจจัยการผลิต ขณะเดียวกัน ควรให้สิ่งจูงใจและสิทธิพิเศษสำหรับอุตสาหกรรมที่จะมาตั้งในส่วนภูมิภาค และสนับสนุนช่วยทางด้านเทคโนโลยีการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตปัจจัยการเกษตรด้วย ลู่ทางการพัฒนานี้จะมีส่วนรองรับผลอันเกิดจากการปฏิวัติประชากรที่เกิดขึ้นในภาคอีสานขณะนี้ คือ มีการว่าจ้างแรงงานทั้งในพื้นที่เกษตรกรรมก้าวหน้า และพื้นที่เกษตรกรรมล้าหลัง อันเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน ให้มีอำนาจซื้อเพื่อการอุปโภคบริโภคมากขึ้น ซึ่งอำนาจซื้อส่วนหนึ่งจะนำมาสู่การออมทรัพย์เพื่อการลงทุนในรูปปัจจัยการผลิตทางเกษตร และการขยายตัวของอุตสาหกรรมต่อไปในที่สุด วงจรนี้จะมีอยู่ตราบเท่าที่การพัฒนาได้มีลู่ทางที่จะกระทำสำเร็จ

ในขณะที่ได้พิจารณาถึงลู่ทางการพัฒนา ทั้งรายได้จากกิจกรรมการเกษตร และรายได้จากกิจกรรมนอกการเกษตร อันจะมีผลโดยตรงต่อการแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ของประชากรภาคอีสานแล้ว การพัฒนาทางด้านคุณภาพของประชากร อาทิเช่น การศึกษา การสาธารณสุข และการสหกรณ์ก็จำเป็นที่จะต้องมีควบคู่กันไปด้วย เงื่อนไขการพัฒนาด้านต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตพอสมควร อาทิเช่น ทางด้านการศึกษาจากปัญหาที่เป็นอยู่ขณะนี้ที่สัมนาได้เสนอให้มีการวางแผนและการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบที่ดี โดยใช้ระบบข้อมูลเป็นพื้นฐานการตัดสินใจ และจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการศึกษานอกโรงเรียนควรจะเน้นให้สอดคล้องกับงานอาชีพของผู้เรียน ในขณะเดียวกันโครงการพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน ควรใช้การศึกษาเสริมโครงการด้วย ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกันในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการสาธารณสุข ซึ่งดูลักษณะเป็นปัญหาปลายเหตุมากกว่าปัญหาต้นเหตุ ลู่ทางการพัฒนาได้มีการเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยในการแก้ไขปัญหาทางตรง ได้เสนอให้มีการตั้งโรงเรียนแพทย์ในต่างจังหวัดเพื่อดึงแพทย์มาสู่ชนบท ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อผลิตแพทย์ให้สามารถรักษาโรคได้ทุกอย่าง และสร้างตาข่ายสาธารณสุขในระดับหมู่บ้าน ตำบล และให้มีวิทยาลัยชาวบ้านเกิดขึ้น ส่วนการแก้ไขปัญหาทางอ้อม ลู่ทางการพัฒนาได้เสนอให้มีการเพิ่มคุณภาพของคนทุกระยะ เริ่มตั้งแต่ระยะทารกอยู่ในครรภ์ ระยะหลังคลอด ระยะก่อนวัยเรียน (อายุ 2½ –6 ขวบ) ระยะ 6–12 ขวบ และระยะหลังวัยเรียน ลู่ทางการพัฒนานี้ต้องกระทำกันในระยะยาวและต่อเนื่อง โดยหวังผลในระยะยาว

ส่วนในด้านการสหกรณ์ การพัฒนาจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการพัฒนารายได้ ทั้งจากกิจกรรมการเกษตร และกิจกรรมนอกการเกษตร คือปัญหาทางด้านการตลาด ถ้าหากได้มีการจัดระบบของการสหกรณ์ให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตร ลู่ทางการพัฒนาได้เสนอให้มีการจัดรูปองค์การของสหกรณ์เสียใหม่ในแนวทางที่ไม่ให้มีลักษณะเป็นราชการเกินไป ควรได้รับการฝึกอบรมในการเรียนรู้เพื่อสามารถจัดการสินเชื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ และปรับปรุงสินเชื่อเพื่อสนองแผนการผลิตของเกษตรกรสมาชิก แผนการตลาด และแผนการซื้ออย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ เพื่อความสำเร็จของลู่ทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันคือพื้นที่ชนบทยากจน โครงสร้างในการบริหารการพัฒนา ควรเป็นแบบที่มีความสัมพันธ์กันทั้งระดับ Inter Sectoral และระดับ Inter Level จะได้ไม่เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนและปัญหาการขาดการประสานงานในการทำงานร่วมกัน ในขณะเดียวกัน ในแผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนควรจะได้มีโครงสร้างของโครงการทั้งระบบอุตสาหกรรมและระบบการเกษตรของประเทศ ที่มีการกระจายปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านเงินทุนไปทั่วประเทศ ให้ได้ดุลมากเท่าที่จะเป็นไปได้ กล่าวคือในขณะที่การขยายตัวของภาคเกษตรได้กระจายไปทั่วทุกท้องที่ของประเทศ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีการขยายตัวมากและมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูงมักจะอยู่ที่กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพ ฯ เท่านั้น ส่วนอุตสาหกรรมในท้องถิ่นในต่างจังหวัดมีการขยายตัวน้อยมาก ซึ่งแสดงถึงการไม่ได้ดุลเงื่อนไขการพัฒนาที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ตามแผนพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน ถ้ากระทำได้สำเร็จ จะสามารถรองรับปัญหาประชากรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย อาทิเช่น ปัญหาการอพยพหลั่งไหลของคนชนบทเข้าไปรับจ้างหางานทำที่กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ฉะนั้นการจัดชุมชนในรูปแบบที่ดี เพื่อสะดวกต่อการรับบริการของรัฐ การให้ความสะดวกในด้านการคมนาคมเพื่อประโยชน์การศึกษา การสนับสนุนให้เป้าหมายลดอัตราการเกิดให้เหลือร้อยละ 1.5 ต่อปี ในปี พ.ศ. 2529 และการพิจารณาถึงแหล่งที่เป็นรายได้ที่แท้จริงของประชากรอีสาน จะทำให้โครงสร้างของแผนงานพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจนมีความสมบูรณ์ และสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งจะนำมาเพื่อการแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ให้กับประเทศไทยในที่สุด.

ขอนแก่น

กล่าวกันว่าขอนแก่นคือเมืองหลวงแห่งภาคอีสาน เพราะจังหวัดนี้ตั้งอยู่ใจกลางที่ราบสูง เป็นศูนย์กลางการเดินทางจากอีสานตอนล่างสู่ตอนกลางและอีสานตอนบน นอกจากนี้ขอนแก่นยังเป็นศูนย์การศึกษาที่ตั้งมหาวิทยาลัยของรัฐคือ*มหาวิทยาลัยขอนแก่น* และอนาคตอันใกล้นี้ขอนแก่นก็จะเป็นศูนย์กลางการเดินทางมาท่องเที่ยวภาคอีสาน

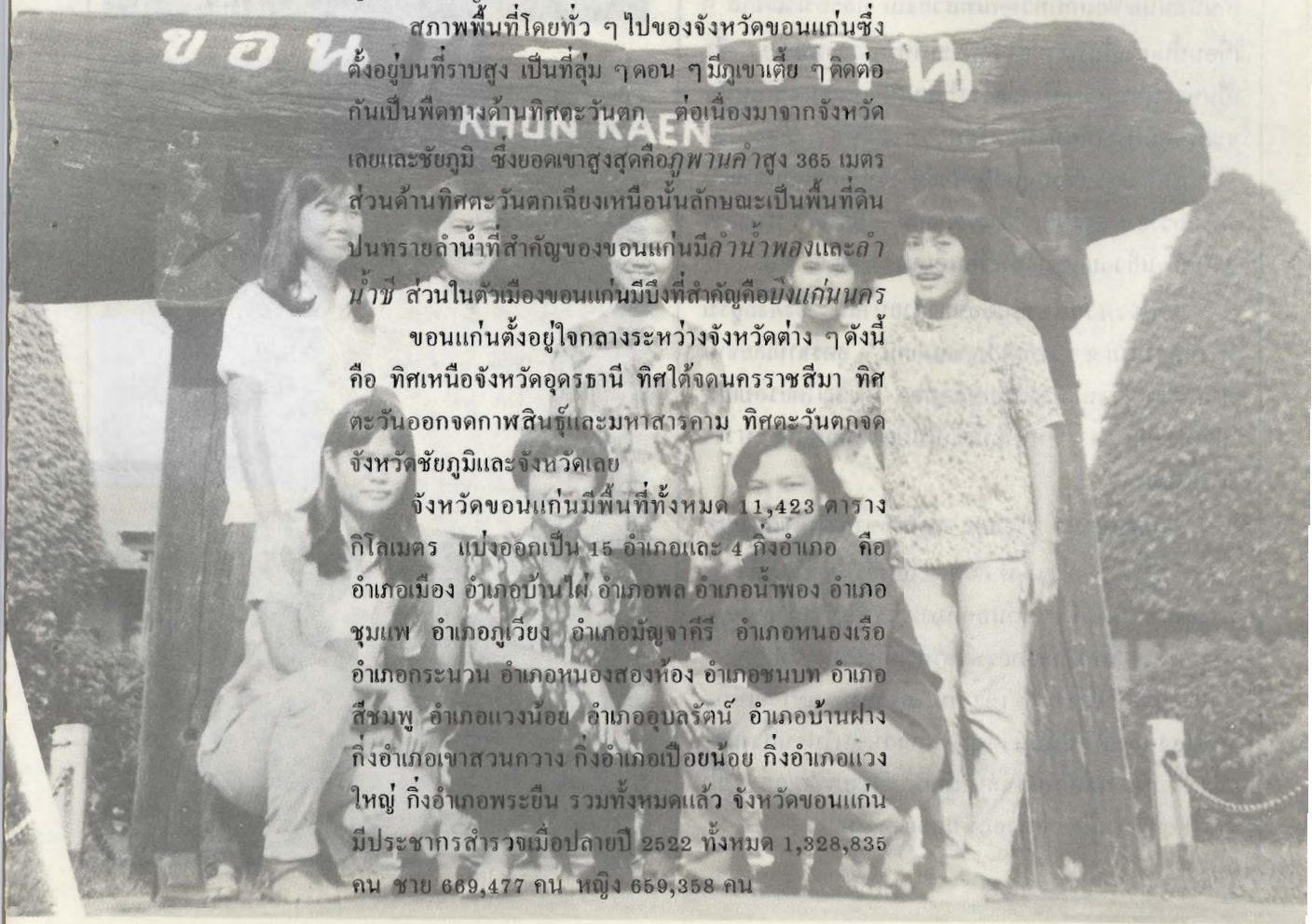

ภูมิศาสตร์

สภาพพื้นที่โดยทั่ว ๆ ไปของจังหวัดขอนแก่นซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบสูง เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ มีภูเขาเตี้ย ๆ ติดต่อกันเป็นพืดทางด้านทิศตะวันตก ต่อเนื่องมาจากจังหวัดเลยและชัยภูมิ ซึ่งยอดเขาสูงสุดคือ*ภูพานคำ*สูง 365 เมตร ส่วนด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือนั้นลักษณะเป็นพื้นที่ดินปนทรายลำน้ำที่สำคัญของขอนแก่นมี*ลำน้ำพอง*และ*ลำน้ำชี* ส่วนในตัวเมืองขอนแก่นมีบึงที่สำคัญคือ*บึงแก่นนคร*

ขอนแก่นตั้งอยู่ใจกลางระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ คือ ทิศเหนือจังหวัดอุดรธานี ทิศใต้จดนครราชสีมา ทิศตะวันออกจดกาฬสินธุ์และมหาสารคาม ทิศตะวันตกจดจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเลย

จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ทั้งหมด 11,423 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 15 อำเภอและ 4 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านไผ่ อำเภอพล อำเภอน้ำพอง อำเภอชุมแพ อำเภอภูเวียง อำเภอมัญจาคีรี อำเภอหนองเรือ อำเภอกระนวน อำเภอหนองสองห้อง อำเภอชนบท อำเภอสีชมพู อำเภอแวงน้อย อำเภออุบลรัตน์ อำเภอบ้านฝาง กิ่งอำเภอเขาสวนกวาง กิ่งอำเภอเปือยน้อย กิ่งอำเภอแวงใหญ่ กิ่งอำเภอพระยืน รวมทั้งหมดแล้ว จังหวัดขอนแก่นมีประชากรสำรวจเมื่อปลายปี 2522 ทั้งหมด 1,328,835 คน ชาย 669,477 คน หญิง 659,358 คน

สถานที่ท่องเที่ยว

ชนบท อำเภอหนึ่งของขอนแก่นมีชื่อเสียงมากในเรื่องผ้าไหมจนเป็นที่รู้จักกันดีเมื่อพูดถึง*ผ้าไหมชนบท* แทบทุกครัวเรือนของอำเภอนี้จะมีการทอผ้านับแต่ระดับใต้ถุนเรือนไปจนถึงระดับโรงงานใหญ่ ๆ หลายแห่งในชนบท นอกจากนี้ผู้ที่เดินทางมาชมการทอผ้ามัดหมี่ก็จะได้เห็นทุกขั้นตอนของการทอผ้ามัดหมี่ที่สวยงาม ตั้งแต่ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ไปจนกระทั่ง ทอออกมาเป็นผืนลวดลายวิจิตร การเดินทางไปอำเภอชนบทก็สะดวกสบายมากเพราะชนบทอยู่ห่างจากขอนแก่นเพียง 57 กม. โดยแยกจากทางหลวงสาย 2 ตรงสี่แยกบ้านไผ่ก่อนถึงขอนแก่น 46 กม. เข้าไปอีกประมาณ 11 กม.

เขื่อนอุบลรัตน์ หรือ*เขื่อนน้ำพอง* เป็นเขื่อนสำคัญอีกแห่งหนึ่งซึ่งสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังน้ำมาใช้ในภาคอีสานและส่งไปยังประเทศลาวด้วย รอบ ๆ อ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนก็มีทิวทัศน์ที่สวยงาม และบริเวณใกล้ ๆ เขื่อนนั้นเองเป็นที่ตั้งของวัดพระบาทมี*หลวงพ่อขาว* ซึ่งเป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่สร้างไว้บนเนินเขาสูง จากบนนั้นจะเห็นภูมิประเทศทั้งหมดรอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ ทั้งอากาศก็เย็นสบายมาก เขื่อนอุบลรัตน์อยู่ห่างจากขอนแก่นมาตามทางหลวงสาย 2 ช่วงระหว่างขอนแก่น – อุดรธานี ประมาณ 26 กม. แล้วแยกซ้ายเข้าเขื่อนอีกประมาณ 25 กม.

หนองหวาย เป็นชื่อของฝายน้ำล้น ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงสาย 2 ช่วงระหว่างขอนแก่น – อุดรธานีเลยจากปากทางเข้าเขื่อนอุบลรัตน์มาเล็กน้อย บริเวณโดยรอบเป็นแนวป่าริมลำน้ำ เหมาะที่จะเป็นที่แวะพักผ่อนระหว่างการเดินทาง

วนอุทยานถ้ำผาพวง อยู่บนเขาสูงในเขต*วนอุทยานถ้ำผาพวง* อ.ชุมแพ ลักษณะเป็นถ้ำใหญ่ห้องเดี่ยว ๆ การเดินทางจากขอนแก่นออกมาตามเส้นทางสายขอนแก่น – เลย ผ่านตัวอำเภอชุมแพไปจนถึงทางแยกวนอุทยาน รวมระยะทางประมาณ 123 กม. ปากถ้ำทางเข้าอยู่เหนือภูเขาสูงต้องเดินขึ้นบันไดสูงชันวกวนขึ้นไปจนถึงในถ้ำ เมื่อมองลงมาจะเป็นทิวทัศน์ป่าเขาสวยงามที่เรียกว่า "ป่าเขาใหญ่" ภายในมีหินงอกหินย้อยงดงาม

พระธาตุขามแก่น ตามประวัติความเป็นมาของจังหวัดขอนแก่น เหลืออยู่เพียง*พระธาตุขามแก่น*ที่ซ่อมแซมบูรณะมาอยู่เป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองขอนแก่นในปัจจุบันนี้นั้น พระธาตุขามแก่นก็ประดิษฐานอยู่ที่ *วัดเจติยภูมิ* อ.น้ำพอง การเดินทางจากขอนแก่นมาตามทางหลวงสาย 2 ประมาณ 35 กม. แยกขวาเข้า อ.น้ำพอง 8 กม. จากอ.น้ำพองไปพระธาตุอีก 22 กม. เป็นถนนราดยาง 13 กม. ที่เหลือเป็นทางลูกรังสภาพไม่ดีนัก

ผานกเค้า คือขุนเขาสูงอยู่ชนแดนระหว่างขอนแก่นและเลย รูปร่างแปลกคล้ายนกตะคุ่มอยู่เหนือลำน้ำพอง มองออกไปก็จะเห็นภูกระดึงอยู่ลิบ ๆ จุดนี้จึงเป็นเสมือนประตูบานแรกของผู้ที่จะเดินทางไปเที่ยวภูกระดึง มักจะแวะซื้อหาเสบียงกรังและอาหารพื้นบ้านเช่นข้าวเหนียวไก่ย่างกันเสียก่อน ผานกเค้าตั้งอยู่ริมทางหมายเลข 201 ก่อนถึงทางแยกเข้าภูกระดึง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น เป็นศูนย์รวบรวมสงวนรักษาศิลปวัตถุ และโบราณวัตถุ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการขุดค้นแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์*ที่บ้านเชียง* อ.หนองหาน อุดรธานี *เมืองโบราณฟ้าแดดสูงยาง* กาฬสินธุ์ *เมืองนครจำปาศรีและเมืองกันธารวิสัย* จังหวัดมหาสารคาม พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งสง่าอยู่ในตัวเมืองจังหวัดขอนแก่นนั่นเองเปิดให้ชมทุกวัน เว้นจันทร์, ศุกร์ วันธรรมดาเสียค่าผ่านประตูคนละ 3 บาท วันเสาร์ อาทิตย์เปิดให้เข้าชมฟรี.

ประวัติศาสตร์

เหตุที่ขนานนามว่า*ขอนแก่น*นั้นเล่าว่า *ที่บ้านขาม ใหญ่*นั้นมีต้นมะขามใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง ยืนต้นอับเฉาตายมานานแล้ว กลับมีใบเจริญงอกงามขึ้นอีก ชาวบ้านเห็นเป็นอัศจรรย์ จึงพร้อมใจกันก่อเจดีย์คร่อมต้นมะขามนั้นไว้ โดยบรรจุพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า 9 บทไว้ ในนั้นเรียกว่า "*พระเจ้าเก้าองค์*" เจดีย์รูปเดิมเป็นปรางค์ สร้างเสร็จแล้วเรียกกันต่อมาว่า*เจดีย์ขามแก่น* ต่อมามีการซ่อมแซมรูปทรงเจดีย์ที่เห็นอยู่ก็จึงเปลี่ยนไปเจดีย์ขามแก่นจัดอยู่ในลักษณะพระธรรมเจดีย์ถือเป็นปูชนียสถานสำคัญมีพิธีเคารพสักการะในวันเพ็ญเดือน 6 ของทุก ๆปี และอาจถือเอานิมิตนี้เองมาตั้งเป็นนามเมืองคือ เมืองขามแก่น ต่อมาเรียกเพี้ยนไปว่าเป็นเมืองขอนแก่นจนทุกวันนี้

จังหวัดขอนแก่นเริ่มตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2339 ในสมัยรัชกาลที่ 1 โปรดฯ ให้ยกบ้านดอนกะยอม เมืองเพียหรือ อ.บ้านไผ่ในปัจจุบันนี้ ขึ้นเป็นเมืองให้ชื่อว่าเมืองขอนแก่น และได้มีการย้ายเมืองอีกหลายครั้ง ไปยังบ้านดอนบม บ้านทุ่ม จนกระทั่งย้ายมาตั้งที่บ้านเมืองเก่าและบ้านพระลับในที่สุด

การคมนาคม

จังหวัดขอนแก่นอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 445 กิโลเมตร มีเส้นทางการคมนาคมทางรถยนต์ ตามทางหลวงสาย 1 (ถนนพหลโยธิน) ถึงสระบุรี 107 กม. และเดินทางตามทางหลวงสาย 2 (ถนนมิตรภาพ) การเดินทาง*ทางรถไฟ* สายตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทาง 450 กม. ถึงสถานีขอนแก่น ส่วน*ทางอากาศ*มีเครื่องบินของ บดท. บินสู่สนามบินขอนแก่นเป็นประจำทุกวัน

สำหรับเส้นทางคมนาคมภายในจังหวัดขอนแก่นมีดังนี้ ขอนแก่น – บ้านไผ่ 44 กม. ขอนแก่น – พล 74 กม. ขอนแก่น – น้ำพอง 43 กม. ขอนแก่น – ชุมแพ 82 กม. ขอนแก่น – ภูเวียง 67 กม. ขอนแก่น – มัญจาคีรี 56 กม. ขอนแก่น – หนองเรือ 45 กม. ขอนแก่น – กระนวน 66 กม. ขอนแก่น – หนองสองห้อง 96 กม. ขอนแก่น – ชนบท 54 กม. ขอนแก่น – สีชมพู 113 กม. ขอนแก่น – แวงน้อย 96 กม. ขอนแก่น – อุบลรัตน์ 52 กม. ขอนแก่น – บ้างฝาง 22 กม. ขอนแก่น – พระยืน 30 กม. ขอนแก่น – เปือยน้อย 30 กม. ขอนแก่น แวงใหญ่ 92 กม. ขอนแก่น – เขาสวนกวาง 42 กม.

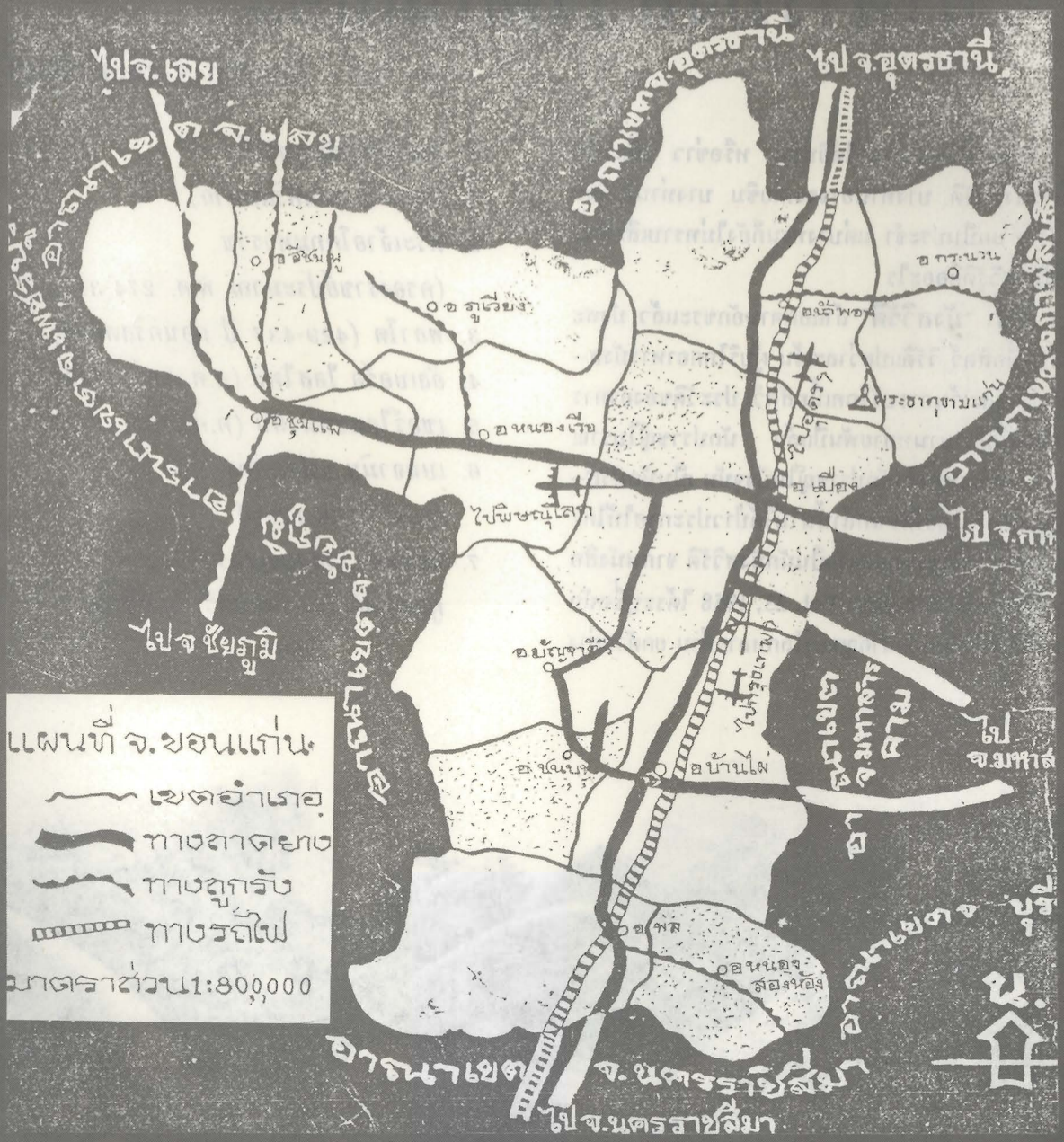
ไป จ.เลย
ไป จ.อุดรธานี
อ.ภูเวียง
อ.หนองเรือ
ไปพิษณุโลก
ไป จ.ชัยภูมิ
อ.บ้านไผ่
อ.พล
อ.หนองสองห้อง
ไป จ.นครราชสีมา
แผนที่ จ.ขอนแก่น
เขตอำเภอ
ทางลาดยาง
ทางลูกรัง
ทางรถไฟ
มาตราส่วน1:800,000

“มาบริโภค อาหารมังสวิรัติกันเถอะ”

โดย ธำรงค์ แสงสุริยจันทร์

หลายท่านคงจะเคยได้ยินชื่อ หรือข่าว เกี่ยวกับอาหารมังสวิรัติ บางท่านอาจจะเคยชิม บางท่านอาจจะรับประทานเป็นประจำ แต่บางท่านก็ยังไม่ทราบเสียด้วยซ้ำว่ามังสวิรัติคืออะไร

คำว่า “**มังสวิรัติ**” ถ้าแยกตามอักขระแล้ว มังสะแปลว่าเนื้อสัตว์ วิรัติแปลว่าละเว้น ผู้บริโภคอาหารมังสะ–วิรัติ คือผู้ละเว้นการบริโภคเนื้อสัตว์ ประวัติของอาหารมังสวิรัตินี้มีมานานหลายพันปีแล้ว นักปราชญ์โบราณเรื่อยมา จนกระทั่งถึงนักปราชญ์ในปัจจุบัน เป็นนักมังสะ–วิรัติมากมาย โดยที่เขาเหล่านั้นไม่ได้ป่าวประกาศให้ใครรู้เท่าใดนัก หลักฐานบุคคลที่เป็นนักมังสวิรัติ จากหนังสือ Encyclopedia Britanica Vol. 23, 1958 ได้ระบุชื่อนักมังสวิรัติ ที่เป็นบุคคลสำคัญของโลกหลายท่าน ยกตัวอย่างเช่น

1. *พระสัมมาสัมพุทธเจ้า (543 ปี ก่อนคริสตกาล)*
2. *พระเจ้าอโศกมหาราช (ครองราชย์ประมาณ พ.ศ. 274-311)*
3. *พลาโต (429-437 ปี ก่อนคริสตกาล)*
4. *อัลเบอร์ต ไอสไตน์ (ค.ศ. 1879-1955)*
5. *เซอร์ไอแซคนิวตัน (ค.ศ. 1642-1727)*
6. *เบนจามิน แฟรงคลิน (ค.ศ. 1706-1790)*
7. *จอห์นนี่ ไวส์สมุลเลอร์ ผู้แสดงนำในภาพยนตร์ “ทาร์ซาน” ฯลฯ*

พระในพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ก็เป็นนักมังสวิรัติทั้งหมด ศาสนิกชนของอีกหลายศาสนา เช่น ซิกซ์ ฮินดู คริสต์ศาสนา คณะเซเว่นเดย์แอดเวนติส ฯลฯ ก็เป็นนักมังสวิรัติ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป อเมริกา จะมีชมรมหรือสมาคมนักมังสวิรัติแทบทุกประเทศ ในประเทศไทยเราเมื่อไม่นานมานี้ หนังสือพิมพ์ฉบับใหญ่ของเมืองไทยก็ได้ลงข่าวเกี่ยวกับการค้นพบหมู่บ้านมังสวิรัติ ซึ่งทั้งหมู่บ้านเป็นนักมังสวิรัติ ดังนั้น น่าจะมีอะไรดีในการบริโภคอาหารมังสวิรัติ จึงทำให้คนหลายกลุ่มบริโภคอาหารมังสวิรัติ

ในประเทศไทย อาหารมังสวิรัติ ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากนัก อาจจะเป็นเพราะผู้ที่บริโภคอาหารมังสวิรัติ ยังมีไม่มาก มีประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือสังคมไทยได้พยายามปิดกั้นการประกาศความดี โดยมักจะเตือนกันเสมอว่า ทำดีทำไป แต่อย่าอวดดี ใครอวดดีหาว่าขี้โม้ ขี้คุย ยกตน เลยทำให้คนที่ทำความดีไม่ค่อยกล้าแสดงตน ปล่อยให้ความไม่ดี ประกาศศักดาอย่างครึกโครม ค่านิยมที่หันเหไปสู่ทางเสื่อม จึงมีมากกว่าค่านิยมที่จะพากันทำในสิ่งที่ดี ถึงเวลาแล้วที่คนทำดีทั้งหลายควรช่วยกันประกาศแนวทางของการทำดี เพื่อจะได้มีหลักฐานยืนยันว่า สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุขได้ยิ่งขึ้น ก็ในเมื่อคนในสังคมช่วยกันเผยแพร่สิ่งที่ดีงามออกสู่สาธารณชนให้มาก ผู้บริโภคอาหารมังสวิรัติ คือ ตัวอย่างหนึ่งของการทำดี อย่างน้อยเขาเหล่านั้นก็ทำให้เกิดการเบียดเบียนต่อชีวิตสัตว์ เพื่อนร่วมโลกน้อยลง ถึงแม้ว่าจะเป็นส่วนน้อย แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีเสียเลย

คุณประโยชน์ของอาหารมังสวิรัติ มีหลายประการ สรุปส่วนที่สำคัญได้ดังนี้

1. ด้านโรคภัยไข้เจ็บ ผู้ที่รับประทานอาหารมังสวิรัติ จะมีโอกาสเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ น้อยที่สุด ผู้บริโภคเนื้อสัตว์จะมีโอกาสสัมผัสโรคร้ายแรงต่าง ๆ และความผิดปกติของระบบในร่างกาย ในอัตราที่สูงลิ่ว คนในประเทศที่พัฒนาแล้ว (ทางวัตถุ) ทั้งหลาย กำลังผลาญพร่าบริโภคอาหารเกินพอดี โดยเฉพาะอาหารเนื้อสัตว์ บริโภคมากอย่างยิ่ง โรคภัยต่าง ๆ กำลังคุกคามอย่างบ้าเลือด ในกลุ่มผู้กินสัตว์ทั้งหลาย ล้วนรักษาได้ยาก จนแม้วงการ

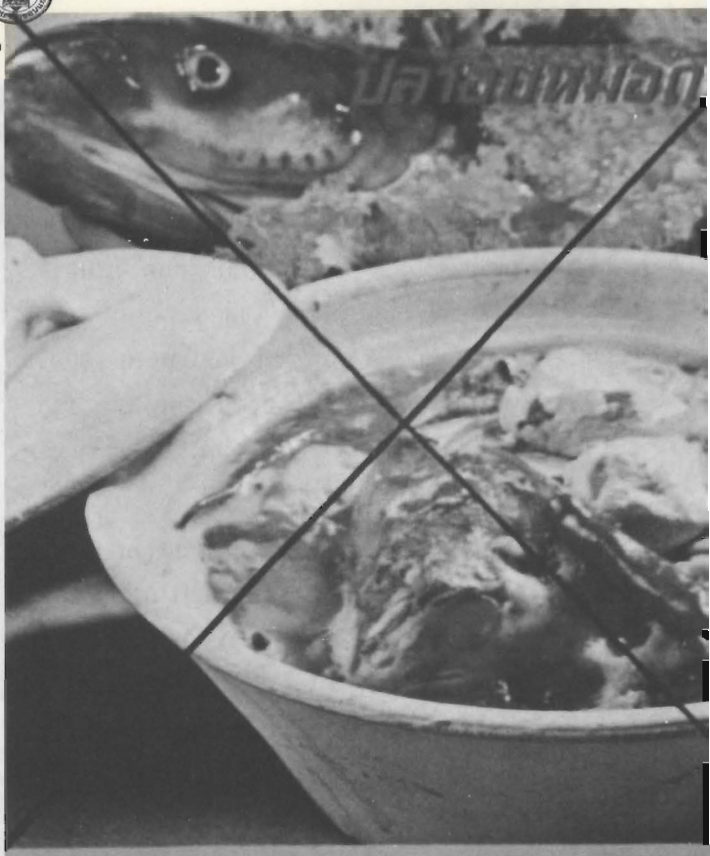

แพทย์ชั้นนำทั้งหลาย กำลังจะสะบัดหัวให้กับการรักษาโรคเหล่านี้ ยังไม่มีแพทย์ผู้ใดในประเทศใดกล้ายืนยันว่าสามารถรักษาโรคร้าย (โรคกินไม่ยั้ง) เหล่านี้ให้หายขาดได้ เช่น โรคมะเร็ง, โรคเกี่ยวกับหลอดเลือดในสมอง, โรคหัวใจขาดเลือด, โรคเบาหวาน, โรคความดันโลหิตสูง, โรคหลอดเลือดแข็ง–เปราะ–ตีบตัน, โรคอ้วน ฯลฯ และรวมทั้งโรคแทรก ที่เป็นต่อเนื่องมาจากโรคเหล่านี้ นับชนิดแทบมิถ้วน แต่ผู้บริโภคอาหารมังสวิรัติ โอกาสที่จะเป็นโรคเหล่านี้แทบไม่มีเลย

2. ด้านเศรษฐกิจ พืชผัก ผลไม้ มีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์หลายเท่านัก จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า ถ้ารับประทานอาหารมังสวิรัติแล้ว เศรษฐกิจส่วนตัวจะดีขึ้น

3. ด้านคุณค่าทางโภชนาการ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของการบริโภคแล้ว อาหารมังสวิรัติมีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนสมบูรณ์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะอาหารโปรตีน โปรตีนที่ได้จากพืชตระกูลถั่วทุกชนิด เป็นโปรตีนชั้น 1 สดจากธรรมชาติ และมีปริมาณเพียงพอ ราคาก็ถูกกว่าเนื้อสัตว์หลายเท่า โปรตีนที่ได้จากเนื้อสัตว์เป็นโปรตีนชั้น 2 ที่ย่อยมาจากพืชผัก ผลไม้อีกที ความสด และการให้พลังงาน จึงด้อยกว่าโปรตีน จากพืชผัก ผลไม้ วิตามินต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่รับประทานอาหารมังสวิรัติ ไม่มีความจำเป็นต้องรับประทานวิตามินสังเคราะห์แต่อย่างใด เพราะวิตามินสังเคราะห์ส่วนใหญ่ก็สกัดมาจากพืชผัก ผลไม้ นี่เอง จากการทดลองเพื่อหาผลผลิตของอาหาร ปรากฏว่าโปรตีนจากพืชผัก ผลไม้ 9 กิโลกรัม เมื่อสัตว์บริโภคเข้าไป จะกลายเป็นโปรตีนในเนื้อสัตว์เพียง 1 กิโลกรัม จะเห็นได้ว่า เราได้สูญเสียอาหารที่มีคุณค่าไปอย่างมากมาย เพื่อสร้างเนื้อสัตว์ขึ้นมา

4. ด้านจิตใจ เนื้อสัตว์ได้มาจากการฆ่า ทำลายชีวิตสัตว์ ได้มาจากความเจ็บปวดของชีวิตอื่น ซึ่งบางชีวิตเขาก็ไม่มีพิษมีภัยต่อมนุษย์เลย สัตว์บางชนิดกว่าจะได้เนื้อเขามากิน ต้องเอาชีวิตของเราเข้าเสี่ยงก็มีมาก เช่น การออกจับปลาในทะเล การล่าสู และสัตว์ป่าต่าง ๆ เป็นต้น ผู้ที่บริโภคอาหารมังสวิรัติจึงเป็นผู้ได้ทำทานแก่ชีวิตสัตว์อื่น ชีวิตของใคร ใครก็รัก ดังนั้นการให้ทานชีวิตแก่เขา การไม่พรากชีวิตเขาโดยไม่จำเป็น เพื่อให้เรามีชีวิตอยู่ จึงเป็นการทำประโยชน์ต่อชีวิตอื่น ที่มีคุณค่าสูงมิใช่หรือ ผู้บริโภคอาหารมังสวิรัติจะเป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยนขึ้น ใจเย็นขึ้น ตามความเย็นของอาหารที่บริโภค ผู้ที่ได้ทดลองจะรู้ถึงความรู้สึกนี้ได้ด้วยตนเอง

ชีวิตในอดีตของข้าพเจ้าไม่เคยคิดเลยว่า ข้าพเจ้าจะมารู้จักคบคุ้นกับอาหารมังสวิรัติ หลังจากที่ข้าพเจ้าศึกษา และทดลองบริโภคอาหารมังสวิรัติมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2521 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ปรากฏว่าได้รับประโยชน์จากอาหารมังสวิรัติอย่างมากมาย ตัวข้าพเจ้าเอง เมื่อครั้งบริโภคอาหารเนื้อสัตว์อยู่ ปรากฏว่าเป็นโรคกระเพาะอาหาร โรคปวดตามข้อ ร่างกายอ่อนแอ เป็นไข้ และเป็นหวัดง่าย หลังจากหันมาบริโภคอาหารมังสวิรัติแล้ว ปรากฏว่าโรคกระเพาะอาหารหายไป โดยไม่ต้องรับประทานยาใด ๆเลย โรคปวดตามข้อก็หายไป ร่างกายแข็งแรงขึ้น ไม่ค่อยเจ็บป่วย การดำเนินชีวิตในด้านอื่นของข้าพเจ้าก็ได้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น อย่างชนิดคาดไม่ถึง จิตใจและสมองปลอดโปร่งขึ้น เข้าใจความเป็นไปของโลกดีขึ้น ชีวิตมีอิสระในตัวเองมากยิ่งขึ้น

คุณประโยชน์ ข้อมูลทางวิชาการ ตลอดจนพยานหลักฐานบุคคลผู้ที่ได้ทดลองบริโภคอาหารมังสวิรัตินี้ยังมีอีกมาก มีสมาคม มูลนิธิ และชมรม ที่ดำเนินการเผยแพร่สาระในสิ่งนี้หลายแห่งเช่น *กองทัพธรรมมูลนิธิ เลขที่ 67/1 ซอยประสาทสิน ถนนสุขาภิบาล 1 บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240* ฯลฯ ท่านที่สนใจเอกสาร และข้อมูลเพิ่มเติม เชิญติดต่อได้

เรา ท่านทั้งหลาย ได้ทดลองในสิ่งต่าง ๆ ที่เขาว่าดีมากมายหลายอย่าง ทั้ง ๆ ที่ทดลองไปแล้ว บางอย่างไม่เห็นดีอย่างเขาว่าเลย **"อาหารมังสวิรัติ"** หลายคนเขาทดลองแล้ว เขาว่าดี ถ้าเราจะมาทดลองบริโภคอาหารมังสวิรัติดูอีกสักอย่าง คงจะไม่เสียหายนักมิใช่หรือ ?

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ไทยอาซาฮีโซดาไฟ จำกัด

1016 ชั้น 2 อาคารคาเอ่ย์ทรัลต์

ถนนพระราม 4 บางรัก กรุงเทพ ฯ

โทร. 233-1231-8

ผู้ผลิต เคมีภัณฑ์

โรงงาน 1

202 ถนนสุขสวัสดิ์ กม. 17

อำเภอเมือง ตำบลปากคลอง ฯ

สมุทรปราการ 10290

โทร. 462-6341-4

โรงงาน 2

757 หมู่ 1 ถนนสุขุมวิท

อำเภอเมือง ตำบลบางปูใหม่

สมุทรปราการ 10280

โทร. 395-4346-7

อภินันทนาการ..... จาก

RUAM TSIN

ห้างฯ รวมสิน

80 - 86 ถนนสุริยเดชบำรุง จังหวัด ร้อยเอ็ด

โทร. 511086

จำหน่าย .-

วิทยุ โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ

เครื่องเสียง อุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องไฟฟ้าทุกชนิด.....

21 / 1-4 ถนนสุนทรเทพ (ริมปึงพลาญชัย) จังหวัด ร้อยเอ็ด

โทร. 511556

จำหน่าย .- เฟอร์นิเจอร์ ชุดรับแขก & เครื่องเรือนทุกชนิด

***** ผู้แทนจำหน่าย เชลล์แก๊ส เตาแก๊สทุกชนิด *****

อภินันทนาการ จาก *

หจก. ศรีนครินทร์ ร้อยเอ็ด

... จำหน่าย ...

วัสดุก่อสร้าง วงกบประตูหน้าต่าง

ผลิตภัณฑ์คอนกรีต ทั้งปลีก และ ส่ง

117 ถนนกองพลสิบ ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด

อภินันทนาการ จาก

นาย สมศักดิ์ จันทรรวงทอง

วิศวกร

สำนักงาน อุตสาหกรรม จังหวัด ร้อยเอ็ด

78/2 ถ. รณชัยชาญยุทธ ต. ในเมือง อ. เมือง จ. ร้อยเอ็ด

โทร. 511337

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท โรงอัดมันเม็ด ศรีราชา จำกัด

อ. ศรีราชา

จ.ชลบุรี

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท จิ้วฮวด จำกัด

500 ม.3 ต. แสนสุข อ. เมือง จ.ชลบุรี

ผู้ผลิต ซ้อสพริกสด ตรา"ลลากทอง"

น้ำมันหอย ตรา"แม่ครัว"

ด้วยอภินันทนาการจาก

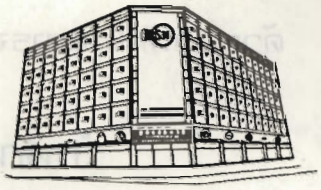

บริษัท มินเซนแมชีนเนอรี่ จำกัด

777 ถนนเจริญกรุง/มหาไชย เขตพระนคร กรุงเทพฯ

โทร 2212313, 2213801, 2218419, 2229201-5

ศูนย์รวม

เครื่องจักรกลการเกษตรและอุตสาหกรรมทุกชนิด

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

พิเชษฐชัยอีเลคโทรนิกส์

21 ถนนพาหุรัด หน้าตลาดบ้านหม้อ กรุงเทพมหานคร

☎ 222-7338

SUPER COLOR BOOSTER
TAX-3SV 300Ω/75Ω 30dB

PX ANTENNA

จำหน่าย วิทยุ และ โทรทัศน์

Antenna Booster
making TV colorful & clear

ด้วยอภินันทนาการจาก

สำนักงานทนายความวิเชียร และ เพื่อน

133 / 19 เพชรเกษม บางหว้า ภาษีเจริญ กรุงเทพ ฯ

โทร. 4671539 4671041

ทนายความประจำ

นาย ปัญญา กี่สุขพันธ์ นาย อนันต์ ยมจินดา

นาย วิรัช เทพโกศลประณีธ์ นาย สุรพงษ์ สัตย์ซื่อ

นาย วีรพล โมระกราน์ต์

ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน ทิวา สิ้จากภัย

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สายไฟฟ้าไทย จำกัด

118 ถ. ปู่เจ้าสมิงพราย สำโรงใต้ จ. สมุทรปราการ

สำนักงานใหญ่ โทร. 2140073, 2140020, 2140639

โรงงาน โทร. 3940607, 3940608, 3940865

ผู้ผลิต ลวดทองแดงเคลือบน้ำยาวานิช super enamelled wire

ได้รับการรับรองคุณภาพจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมควบคุมคุณสมบัติ

ด้านคุณภาพตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มอก., JIS, DIN และ BS.

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สหไทยแลนด์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด

303 อาคารศูนย์การค้าสยาม พระราม 1 กรุงเทพฯ

ตัวแทนจำหน่ายเครื่องจักรอุตสาหกรรมลิ่งทอ

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สาย 5 ผลิตภัณฑ์ก๊าซ จำกัด

SAI 5 GAS PRODUCT CO., LTD.

99 หมู่ 9 ถ.พุทธมณฑล สาย 5 ต.ไร่ขิง อ.สามพราน

จ. นครปฐม

ผู้ผลิต ก๊าซอะซิทีลีน

โดย

นาย ไพรัช จิรัฐิติเจริญ (วศ.7) กรรมการผู้จัดการ

นาย วุฒิพงษ์ สุวรรณปราโมทย์ (วศ.7) กรรมการ

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท จ. จิรพัฑก์ จำกัด

เลขที่ 1066 – 68 ถนนประชาชื่น อ. ดุสิต

กรุงเทพมหานคร โทร. 585 – 5427, 585 – 9881

585 – 7597, 585 – 6334

รับเหมาก่อสร้าง และ ออกแบบงานโฆษณาทุกชนิด

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท วี.ไอ.พี. เม็ทเทิล จำกัด

588/3 – 4 – 5 ถนนพระราม 6 ตัดใหม่ พญาไท

กรุงเทพมหานคร โทร. 281 – 3233, 281 – 3193

จำหน่าย และ ติดตั้งวงกบประตู, หน้าต่างอลูมิเนียม

เคร่าฝ้าอลูมิเนียม (ที – บาร์) เคร่าเหล็กชุบสังกะสี

โดยช่างผู้ชำนาญ

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท เซอรามีก้า อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

101/43 หมู่ 20 นิคมอุสาหกรรมนวนคร ก.ม.46 พหลโยธิน

ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

โทร. 5168421-5 ต่อ 162

"ผู้ผลิตกระเบื้องโมเสค ที่ทรงคุณค่า ในด้านคุณภาพ และรูปลักษณ์

อภินันทนาการ

จาก

บริษัท เฮเวอร์ทรัสต์ จำกัด

38/14-15 ถนนรัชดาภิเษก ยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ด้วยอภินันทนาการ จาก

บริษัท ธงชัย ชัพพลาย [1978]

อภินันทนาการ

จาก

Mobil

บริษัท โมบิลออยล์ไทยแลนด์ จำกัด

โทร. 2520435

โมบิล ลำเลิศ เรื่องหล่อลื่น

ด้วยอภินันทนาการจาก

หจก. เปี๊ยกเชอร์วิส

42/6 ถ. งามวงศ์วาน ทุ่งสองห้อง อ. บางเขน กรุงเทพ ฯ โทร. 5885000

รับซ่อมรถ BENZ และรถยนต์ทุกชนิด

และรับดัดแปลงเครื่องยนต์ทุกชนิด

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

นาย ชูวิทย์ คูห์ศรีวินิจ

613 - 8 ซอยโรจน์ศิลป สุขสวัสดิ์ บางประกอก กรุงเทพ ฯ

ค้าขาย

ด้วยอภินันทนาการจาก

คุณ สมศักดิ์ ศรีสุภรวาณิชย์

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ธนาพรอีเล็คทริค จำกัด

361 ซอยโรจนสิน ถนนสุขสวัสดิ์ (20)

ต.บางปะกอก อ.ราชบูรณะ กทม.

ผลิตและจำหน่าย สายไฟฟ้าที่ได้มาตรฐานชนิดตัวนำทองแดง

และอลูมิเนียม เครื่องหมาย ดอนติเนนตัล เฟรดริค

สวดทองแดงกลมเปลือยทุกขนาด ที วี ซี เคเบิลคอมเปาน์ทุกเกรด

ด้วยอภินันทนาการ จาก

บริษัท ยูเนียนเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด

23 ศาลาแดง ซอย 1 ถนนสีลม บางรัก 10500 กรุงเทพฯ

โทร. 233-3287, 234-4308, 233-7935-6

จำหน่ายและบริการ เคมีซุบ และน้ำยาเคลือบกระจก โซลาร์ซีล

สำหรับกันความร้อน และกรองแสง

ผลิตภัณฑ์มาตรฐานจากประเทศออสเตรเลีย...

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ซัมมิท โอโตซีท อินดัสตรี จำกัด

SUMMIT AUTO SEATS INDUSTRY CO., LTD.

97/2 ซอยนาคสุวรรณ ถนนสาธุประดิษฐ์ ยานนาวา กรุงเทพฯ โทร. 2841835

Telex : AUTOSEA 84922 TH

ผลิตและจำหน่าย เบาะ และ ส่วนประกอบ รถยนต์ และ จักรยานยนต์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สินอนันต์ เคหะกิจ

2401-5 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ ต.บางกะปิ อ.ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10110

ตรงข้ามบริษัท ซิลประทานซีเมนต์ จำกัด โทร. 3146202 , 3140121-2

จำหน่าย เครื่องสุขภัณฑ์ อุปกรณ์ประปา ไฟฟ้า ปั๊มน้ำ "อิตาชิ" ลีทาบ้าน

และ "สปริงเกลอร์" อุปกรณ์ก่อสร้างทุกชนิด รับบริการติดตั้ง

ซ่อมแซม ประปา ไฟฟ้า ระบบสุขภัณฑ์ รับทาสีอาคาร

บริการรวดเร็ว ราคาย่อมเยา

OILTOOLS

An Associate of the Oiltools Group
BUMC Building, 144 Sukhumvit Road
Bangkok 10110, Thailand
Telephone: 252 7110, 251 3111-2
Telex : 82654 BUMC TH

OILTOOLS THAILAND LIMITED

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท มิตวรการ จำกัด

จำหน่ายเหล็กเส้น และ เหล็กสำหรับการก่อสร้างต่าง ๆ

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท แพคคอร์ด จำกัด

258/20 ถนนมหาจักร เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพมหานคร

โดย นาย บัณฑิต ยุวะยงดี

บริษัท คาลิกห้องเย็น จำกัด

1009 หมู่ 4 ซอยวัดทองคง ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง จ. สมุทรปราการ

โทร. 3953403 , 3954771-2

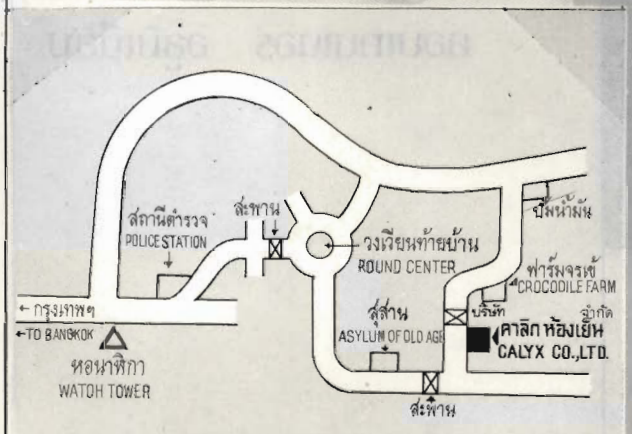

บริการรับฝากสินค้าแช่เย็น

อาหารทะเลสด ทุกชนิด

ผลิตและจำหน่ายอาหารทะเล

เพื่อการส่งออกต่างประเทศ

บริการ 24 ชั่วโมง

ธนาคารกสิกรไทย

สำนักงานใหญ่
เลขที่ 400 ถนนพหลโยธิน
กรุงเทพ 10400

โทร. 270-1122, 270-1133

บริการทุกระดับประทับใจ

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท

ล๊อกซ์เลย์อลูมิเนียม

จำกัด

245 หมู่ 19 สำโรงใต้

โทร 3943313 , 3946066

ผู้ผลิต

ประตู - หน้าต่าง

คอนเทนเนอร์ อลูมิเนียม

ICI

ห้างหุ้นส่วนจำกัดธนะวัฒน์

crown

司公合兩發合

TANAVAT LTD. PARTNERSHIP

193–195 ถนนหน้าเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ☎ 237360

ผู้แทนจำหน่าย ICI TORA ALFA CROWN

จำหน่าย :– เครื่องมือช่างกล ช่างไม้ เครื่องเจาะไฟฟ้า
กบไฟฟ้า สีน้ำมัน และเครื่องประดับตัวถังรถยนต์

□ **โดยราคาย่อมเยา** □

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เพิ่มพูนการค้า

เลขที่ 64/4–5 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

☎ **236158**

จำหน่าย:– เครื่องเหล็ก, ปูนซีเมนต์, กระเบื้องต่าง ๆ
เครื่องสุขภัณฑ์ สีน้ำมัน สีน้ำ อุปกรณ์ไฟฟ้า-ประปา
และวัสดุก่อสร้างทุกชนิด โดยราคาย่อมเยาว์
= รับเหมาก่อสร้างทุกชนิด และให้เช่าเครื่องมือก่อสร้าง =

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด นำเจริญมอเตอร์

398 ถนนมหาจักร คลองถม อ.ป้อมปราบ ฯ กรุงเทพ ฯ

โทร. 221–3469, 222–3944, 223–4236

จำหน่าย มอเตอร์ ปั๊มน้ำต่าง ๆ และอุปกรณ์เครื่องมือใช้เกี่ยว ร.ง. อุตสาหกรรม

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. เจริญชัยเทรดดิ้ง

273/2 ถนนพระราม 4 คลองเตย อ.พระโขนง กรุงเทพมหานคร

โทร. 250–1395

จำหน่าย อุปกรณ์ต่าง ๆ ใช้กับโรงงาน

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท แอตแลนติค เทรดดิ้ง จำกัด

2038 ถนนลุ่ขุมวิท กรุงเทพมหานคร

โทร. 3110111 , 3110015-9

ผลิตและจำหน่ายยาทางการแพทย์

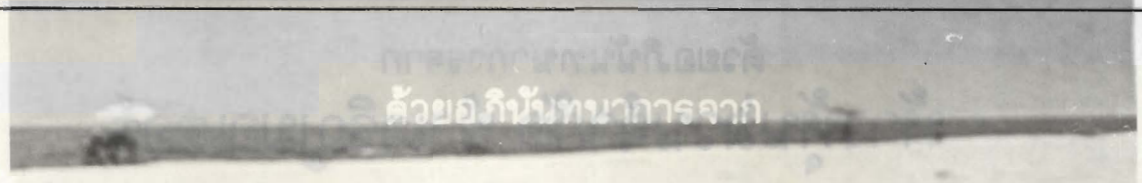

ถนนมิตรภาพ อำเภอปากช่อง จ.นครราชสีมา

โทร. 311917 , 311413

จำหน่าย – น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นทุกชนิด ทั้งลังและปลีกทั่วภาคอีสาน

อภินันทนาการ
จาก

ร้านไม้ไทยพานิช
หจก. ขอนแก่นไทยพานิช

205/19-20 ถนนกลางเมือง ขอนแก่น

238227, 239578
236342, 237288, 236485

จำหน่าย ไม้แปรรูป ประตู หน้าต่าง กระเบื้อง สังกะสี และอุปกรณ์ก่อสร้างทุกชนิด
บริการเยี่ยม เป็นกันเอง ราคายุติธรรม

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ขอนแก่นวัสดุก่อสร้าง

183-5 ถนนหน้าเมือง
อ. เมือง จ. ขอนแก่น

จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง
และรับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
วันชัยก่อสร้าง

200-200/2 ถนนข้าวสาร
กรุงเทพมหานคร

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทองเจริญก่อสร้าง

99/28 ถนนลาดพร้าว 87
ต. วังทองหลาง อ. บางกะปิ
กรุงเทพ ฯ 10

รับเหมาก่อสร้างทั่วไป

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด มิตรเคหะภัณฑ์

101 ถนนมนัส อ.เมือง จ.นครราชสีมา โทร. 241834, 245136

จำหน่าย วัสดุก่อสร้างทุกชนิด

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุญวัฒนานครราชสีมา

311/1-2 ถนน นครราชสีมา – โชคชัย หมู่ที่ 2 ตำบลหัวทะเล

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โทร. 241141

จำหน่าย วัสดุก่อสร้าง – และรับเหมาก่อสร้างงานโยธาทุกประเภท

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ซุ่ยเฮงหลีราชสีมา จำกัด

584 ถนนรถไฟ ต.บัวใหญ่ อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา โทร. 461024-5

รับซื้อ หัวมันสำปะหลัง มันเม็ด มันเส้น ข้าวโพด ปอฟอก และพืชไร่

ทุกชนิด และอัดมันเม็ด อัดปอฟอกส่งต่างประเทศโดยตรง

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท พี.เอช.เดเวลล็อปเม้นท์ จำกัด

127 ถนนนิเวศรัตน์ ต.บัวใหญ่ อ.บัวใหญ่ จ.นครราชสีมา โทร. 461167

รับซื้อ หัวมันสำปะหลัง มันเม็ด มันเส้น ข้าวโพด ปอฟอก และพืชไร่

ทุกชนิด และอัดมันเม็ด อัดปอฟอกส่งต่างประเทศโดยตรง

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุญไทยแมชีนเนอรี่

119 – 121 ถนนประจักษ์ (สี่แยก ค.ว.ก.) นครราชสีมา

โทร. 243043

จำหน่าย :- เครื่องสูบน้ำ มอเตอร์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องยนต์ เครื่องเชื่อมไฟฟ้า เครื่องผสมปูน เครื่องมือช่างกล เครื่องทุ่นแรง อะไหล่เครื่องยนต์ต่าง ๆ และ อุปกรณ์ก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการจาก

เจแม็ค (กรุงเทพ) หจก.

1/26–7 ซอย 30 สุขุมวิท โทรเลขย่อ "เจมแม็ค" กรุงเทพ ฯ

โทร. 391–6461

ผู้แทนจำหน่าย เหล็กก้านเจาะ ดอกเจาะหิน และอุปกรณ์เจาะ เครื่องเจาะ และเครื่องสกัด ลายลม และข้อต่อต่าง ๆ

ด้วยอภินันทนาการจาก

คุณ ชินวุฒิ บุนนาค

คุณ รัตนชัย เวโรจน์พิพัฒน์

ห้างหุ้นส่วนจำกัดสุวรรณศิลป์

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ยูไนเต็ด คอมมูนิเกชั่น อินดัสตรี้ จำกัด

ผู้แทนจำหน่าย อุปกรณ์สื่อสาร MOTOROLA

499/17 สี่แยกราชเทวี พญาไท กรุงเทพมหานคร

โทร. 282-5689, 282-5697

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สยามอุตสาหกรรม-การเกษตร (สับประรด) จก.

ถ. นิคมสาย 13 ต.มาบข่า อ. บ้านค่าย จ. ระยอง

ผลิตสับปะรดกระป๋อง

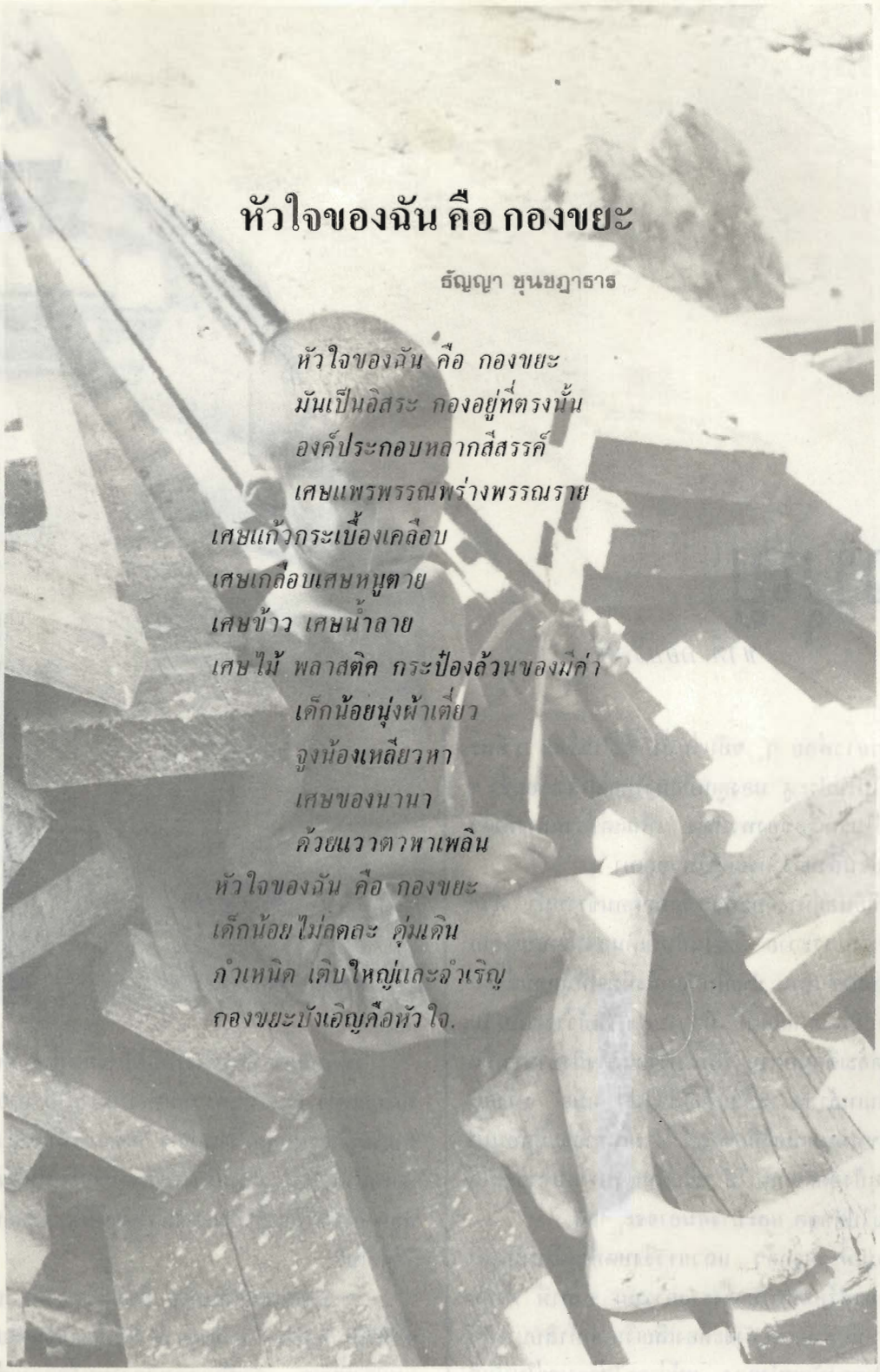

หัวใจของฉัน คือ กองขยะ

ธัญญา ชุนชฎาธาร

หัวใจของฉัน คือ กองขยะ
มันเป็นอิสระ กองอยู่ที่ตรงนั้น
องค์ประกอบหลากสีสรรค์
เศษแพรพรรณพร่างพรรณราย
เศษแก้วกระเบื้องเคลือบ
เศษเกลือบเศษหนูตาย
เศษข้าว เศษน้ำลาย
เศษไม้ พลาสติค กระป๋องล้วนของมีค่า
เด็กน้อยนุ่งผ้าเตี่ยว
จูงน้องเหลียวหา
เศษของนานา
ด้วยแวาตาพาเพลิน
หัวใจของฉัน คือ กองขยะ
เด็กน้อยไม่ลดละ ดุ่มเดิน
ก่อเหนิด เติบใหญ่และจำเริญ
กองขยะบังเอิญคือหัวใจ.

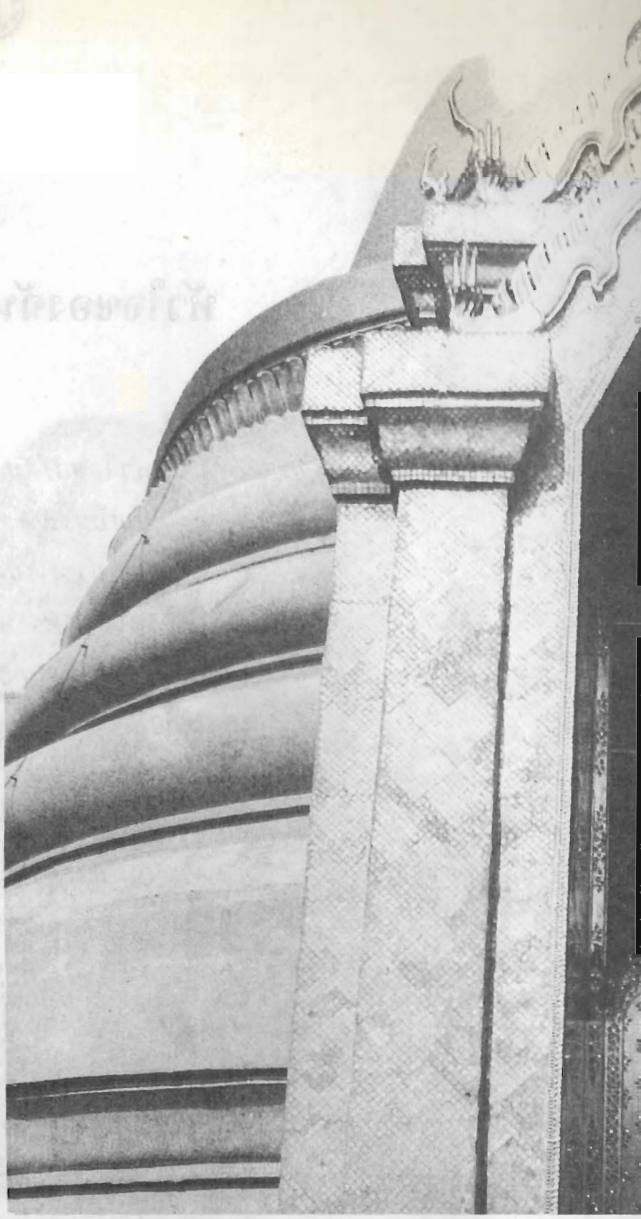

ซื้อบุญ

ชาติ กอบจิตติ

แถวยาวค่อย ๆ ขยับร่นสั้นเข้าไปเรื่อย ๆ ทีละคน ๆ เข้าไปในประตู มองดูเหมือนงูใหญ่กำลังเลื้อยช้า ๆ หายเข้าไปในรกเรื้อของพงหญ้า เห็นแต่ช่วงกลางลำตัวตลอดเรื่อยจนถึงหาง กระดิกไหวอยู่เบา ๆ

คนที่ยืนอยู่หางแถวก็ชะเง้อคอดูคนข้างหน้า ด้วยใบหน้ากระวนกระวาย ส่วนคนที่เดินสวนออกมาจากประตูก็ใบหน้าชื่นบาน มันเป็นวันหนึ่งที่ทำให้ทุกคนซึ่งยืนอยู่ในแถวอันยาวเหยียดนี้ มีความสุข แม้ว่าจะเป็นวันเดียวในแต่ละเดือนก็ตาม วันนี้ บางคนอาจถึงบ้านจนมืดค่ำด้วยกลิ่นเหล้ามีคราบอ้วกติดเสื้อไปฝากเมีย บางคนอาจจะหิ้วขนมนมเนยไปฝากลูก บางคนอาจจะมีกลิ่นน้ำหอมกลิ่นแป้งติดตัวกลับไป หรือผู้หญิงบางคนอาจจะได้ผ้าชิ้นใหม่ไปตัดชุด และบางคนอาจจะ ฯลฯ

เกือบเที่ยงอยู่แล้ว แถวยาวจึงหดสั้นเข้ามาถึงเขา เขารับเงินมาพร้อมกับใบแจ้งรายการหัก ค่าภาษี ค่าหุ้นสหกรณ์ ค่ายืมสหกรณ์ ยังจะต้องเสียเงินอีกห้าสิบบาทให้เป็นค่ากฐินของหัวหน้ากอง แม้ว่าจะไม่ระบุอยู่ในนั้นก็ตาม แต่เป็นที่ตกลงกันก่อนแล้วว่าจะหักเพื่อร่วมทำบุญกับหัวหน้ากอง บุญ....ใช่....ใช่....เป็นเงินที่ร่วมการทำบุญ

เขากลับเข้าห้องทำงานอีกในตอนบ่าย ห้องทำงานที่เงียบเหงา พวกเพื่อนร่วมที่ทำงานหายไป หายไปพร้อมกับเงินเดือนในตอนก่อนเที่ยง วันจันทร์นั่นแหละถึงจะได้เจอหน้ากันใหม่ ดูเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับในวันเงินเดือนออก ก็ใช่สิ มันเป็นวันแห่งความสุขนี่....จะอยู่ทำงานให้โง่ทำไม?

เขานั่งรถเมล์กลับบ้าน ที่จริงเขาเองก็ชอบเสียด้วยซ้ำที่ได้กลับบ้านเร็วกว่าทุกวัน ไม่ต้องเบียดเสียดแย่งกันแหย่ขาขึ้นรถ ถ้าเป็นเวลาเลิกงานหรือตอนเช้าก่อนมาทำงาน ซึ่งแม้แต่ที่ยืนก็ยังหาลำบาก แต่ตอนนี้รถไม่มีคนยืนเลย

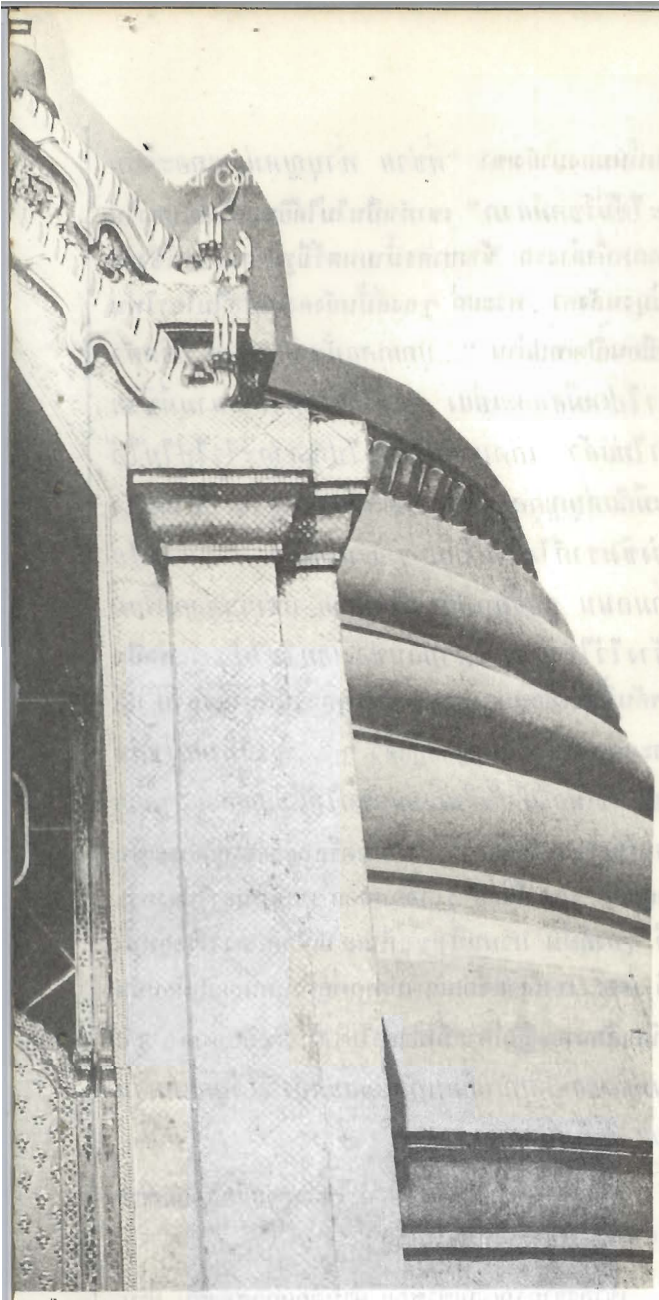

ภาพริมหน้าต่างรถเริ่มเคลื่อนไหว วิ่งสวนทางกับเขา เขาชอบมองมัน แม้ว่าจะเป็นตึกที่เคยเห็นอยู่ทุกวัน ๆ หรือป้อมยาม หรือคนที่ยืนคอยรถเมล์อยู่ตามป้าย มันไม่มีความหมายอะไรกับเขาหรอก เพียงแต่เขาชอบมอง ภาพที่เคลื่อนที่เหล่านั้นทำให้เขาคิดอะไรได้เรื่อยเปื่อย ซึ่งบางครั้งมันก็ไม่เกี่ยวกับสายตาที่เห็นเอาเสียเลย

กระเป๋าฉีกตั๋วส่งให้ เขารับแล้วพับมันเป็นชิ้นเล็ก ๆ เสียบไว้กับด้านหลังพนักพิงของเก้าอี้ตัวหน้า สายตาเริ่มมองข้างทางที่แล่นลับหายไปด้านหลัง กำลังแล่นเข้าสู่ป้าย ผู้หญิงท้องแก่โบกมือให้จอด แต่ไม่มีคนลงรถคันนี้ จึงแล่นเลยไป เขาหันมองย้อนเห็นผู้หญิงท้องกำลังค่ามา ทางเขาพอดี ส่วนผู้ชายมองรถเมล์คันนี้อย่างเสียดาย นี่ถ้าเขามีรถขับเอง คงต้องรับหญิงชายคู่นี้ไปด้วย น่าสงสาร ทั้งสองคนคงไม่ค่อยมีเงินกัน ถ้ามีคงไม่มายืนคอยรถเมล์หรอก ผู้หญิงก็ท้องโย้ออกอย่างนั้น .....แต่จริง ๆ แล้วเขาก็ไม่มีรถ จะมีได้ยังไงเงินเดือนสองพันกว่า แล้วยังต้องหักใช้สหกรณ์อยู่ทุกเดือน เขานึกเสียดายอยู่เหมือนกัน แต่ช่างมันเถอะ บางทีพ่ออาจจะสบายใจก็ได้ เพราะเงินที่เขากู้สหกรณ์มานั้น ทำให้น้องชายของเขาได้บวช *"แล้วเอ็งล่ะ เมื่อไหร่จะบวชให้พ่อกับแม่ได้เห็นชายผ้าเหลืองสักที?"* เขาไม่กล้าย้อนถามพ่อหรอกว่า *"ทำไมถึงต้องบวช?"* เขาไม่อยากทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจ แต่ถ้าถามเข้าจริง ๆ แกก็คงจะมีคำตอบให้ เหมือนกับที่เคยตอบพี่กับน้องเขามา *"บุญ ไงล่ะไอ้หนู"* แต่เขาก็แก้ตัวกับพ่อไปว่า *"ยังทำเรื่องขอลาบวชไม่ได้ จะลอกจากงานเดี๋ยวนี้ก็หายาก แต่พ่อเชื่อผมอย่างก็แล้วกัน ผมจะไม่ทำให้ใครต้องเดือดร้อนเพราะผม"* แต่ดูเหมือนคำสัญญาที่ให้กับพ่อ ก็ไม่ใช่สิ่งที่แกต้องการนัก.....

ยายคนหนึ่งงก ๆเงิ่น ๆขึ้นมาบนรถ แกเดินมานั่งคู่กับเขา *"พ่อหนุ่ม เดี๋ยวถึงแคลายบอกยายทีนา" "ผมลงก่อนแคลาย ยายส่งกระเป๋าไว้สิครับ" "ส่งแล้ว ....แต่กลัวเขาลืม"* เขายิ้มให้กับยายคนนั้น คนแก่นี่ดู ๆ ก็น่าสงสาร จะไปไหนมาไหนทีก็ลำบาก นี่ลูกหลานจะมีหรือเปล่าหนอ แก่ขนาดนี้แล้วยังปล่อยให้ไปไหน ๆคนเดียวได้ แต่เดี๋ยวนี้คงไม่มีใครสนใจคนแก่กันนักหรอก บนรถเมล์ก็ไม่มีใครยอมลุกยืนให้คนแก่นั่งกันแล้ว มีแต่แย่งที่คนแก่นั่งเสียด้วยซ้ำ

เด็กปั๊มยืนโบกธงสีเหลืองรูปหอย อยู่ก่อนถึงปั๊มตราหอย เด็นนั่นใส่หมวกสานปีกกว้างแต่งชุดสีน้ำเงินยังเด็กอยู่เลย จะต้องมายืนโบกกันทำไมนะ? ใครมันน้ำมันจะหมดก็เข้าไปเติมเองนั่นแหละ มายืนโบกอยู่ทำไมให้มันเมื่อยเปล่า ๆ

ตึกตรงนี้สร้างเสร็จแล้วเหรือ เผลอแผล็บเดียว สร้างกันไวดีจริง ๆแต่พวกคนสร้างกลับไม่ได้อยู่ คนไม่ได้สร้างเข้ามาอยู่แทน มันคงเป็นหน้าที่ของแต่ละคนมั้ง ใครมีหน้าที่อยู่ก็เข้ามาอยู่ไม่ต้องสร้าง ใครมีหน้าที่สร้างก็สร้างไปไม่ต้องอยู่

"....อ้าว....เอ้า....โชเฟอร์ผู้ใจดี จอดเดี๋ยว.... จอดเดี๋ยวรับหานน้ำเย็นชะก่อน....ท่านสาธุชนทั้งหลายอาตมามีบุญจะมาบอก.... " รถหยุดก็กลง จอดสนิท เขามองไปที่ต้นเสียง พระแก่ ๆองค์หนึ่งกำลังพูดที่ไมโครโฟน นั่งอยู่ท้ายรถปิคอัพสีแดงหลังคาสีดำ มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่อยู่ในหลังคานั้น ถัดออกมามีรูปปั้นฤษีตั้งอยู่บนโต๊ะหมู่ตัวเล็ก ข้างหน้าของพระแก่องค์นั้นมีบาตรใส่น้ำมนตร์ กราบเทียนยังติดเชรอะอยู่ปากบาตร ที่พรมน้ำมนตร์วางอยู่ข้าง ๆ *"....ทางวัดของเรายังขาดปัจจัยอีกเป็นจำนวนมาก และห่างไกลจากความเจริญ....* " เบื้องหน้าฤษีมีแอปเปิ้ลวางอยู่ใบหนึ่งสีแดงสด *"พระอุโบสถ ....อันความกรุณาปราณี จะมีใครบังคับก็หาไม่....* " รถจอดป้ายนี้นานกว่าทุกครั้งที่เคยจอดตลอดทาง เสียงเหรียญร่วงลงใส่บาตร ดังคร้อง แคร้งใกล้เข้ามา เด็กวัยรุ่นผอม ๆคนหนึ่งอุ้มบาตรเดินมาเรื่อย ๆยายที่นั่งข้าง ๆเขาขยับตัว แกะห่อผ้าออกจากชายพก แกคลี่แบ้งค์สิบยกมือขึ้นพนมจบเหนือหัวแล้วใส่ลงไปในบาตร วัยรุ่นคนนั้นมองมายังเขา *"พี่ช่วย ทำบุญหน่อยเถอะครับ จะได้มีโชคมีลาภ"* เขาทำเป็นไม่ได้ยินแล้วหันมองไปนอกหน้าต่างรถ ข้างบาตรน้ำมนตร์มีรูปถ่ายโบสถ์ซึ่งยังไม่มุงหลังคา พระแก่ ๆองค์นั้นยังคงพูดใส่ไมโครโฟนเหมือนเปิดเทปผ่าน *"....บุญกุศลนั้นเป็นของดี ที่ติดตัวเราไปเหมือนสะเป้ง เอาไว้เดินทางในยามที่ชีวิตหาไม่แล้ว เกิดมาแล้วตายไปก็เอาอะไรไปไม่ได้ จะมีก็แต่บุญกุศลนี่แหละที่จะนำติดตัวไป ใครจะมาแย่งชิงเราก็ไม่ได้ โยม ๆมีเงินหมื่นสองหมื่นเดินไปตามถนน ถูกจี้ถูกปล้นก็สูญหาย แต่บุญกุศลที่โยมสร้างไว้ใครจะมาจี้มาปล้นของโยมไม่ได้....* " รถปิคอัพคันนี้ทะเบียนกรุงเทพฯ พระพุทธรูปหน้านิ่งสงบ แต่พระแก่องค์นั้นยังคงพูดอยู่แจ้ว ๆ *"....ขอให้โยมโชคดีมีชัย โชเฟอร์ถ้ายังไม่มีเมียก็ขอให้ได้เมียสวย ๆอายุวรรโณสุขขลังพลัง....* " น้ำมนตร์สองสามหยดกระเซ็นมาถูกเขา รถเมล์ค่อย ๆเคลื่อนออก เขาหันมองไปยังพระแก่ ๆองค์นั้น แวบหนึ่งเขาเห็นแอปเปิ้ลสีแดงวางอยู่หน้าฤษี เออ....เขาก็เคยซื้อกลับไปฝากพ่อที่บ้านนอกเหมือนกัน ยังนึกเสียดายอยู่ไม่หายที่พ่อเอาไปใส่บาตรเสียหมด *"พ่อกินหรือพระกินก็เหมือนกันแหละ เอ็งก็ได้บุญเหมือนกัน"* พ่อว่ากับเขา

อ้าว....ตู้โทรศัพท์ตรงนี้ ทำไมกระจกแตกอีกแล้ว? คนเรานี่ชอบทำลายกันเสียจริง

เขาลงจากรถเดินเข้าซอย ผ่านตึกแถวสองชั้น ผ่านตลาดสด โรงเต้าหู้ ข้ามสะพาน ผ่านวัด คนพลุกพล่านผิดปกติ มีร้ัวสังกะสีเพิ่มขึ้น *".....งานประจำปีของเราก็เวียนมาถึงอีกครั้งหนึ่ง ปีนี้คณะกรรมการได้จัดเหรียญหลวงปู่ให้ท่านได้เช่าไว้บูชากัน มีทั้ง ทองเงิน นาค ทองแดง แล้วแต่ท่านจะศรัทธาเช่าหากัน และคืนนี้ก็มีวงดนตรีลูกทุ่งวงใหญ่ มาให้ความสำราญกับท่านเงินรายได้จากบัตรค่าผ่านประตู จะนำมาหล่อรูปหลวงปู่ของเราเท่าองค์จริง ส่วนที่เหลือจะเก็บไว้พัฒนาวัดของเราต่อไป ท่านดูดนตรีแล้วนอกจากจะได้รับความสำราญ แล้วท่านยังได้บุญกุศลอีกด้วย*

ชาติ กอบจิตติ เกิด พ.ศ.๒๔๙๗ ที่บ้านริมคลองสุนัขหอน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในครอบครัวชนชั้นกลาง พ่อและแม่เป็นเจ้าของร้านขายของชำ ความมุ่งมั่นที่จะเป็นนักเขียนก่อตัวในจิตใจของเขาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยม แต่ต้องไปเรียนศิลปะที่วิทยาลัยเพาะช่าง เนื่องจากเห็นว่าสามารถให้ความรู้ที่ยึดเป็นอาชีพได้ดีกว่าการเขียนหนังสือขาย อย่างน้อยที่สุดก็ในระยะก่อนที่จะประสบความสำเร็จเป็นนักเขียนอาชีพ ในระหว่างนี้ ชาติ กอบจิตติ ได้พยายามสะสมประสบการณ์โดยพยายามให้หลากหลายมากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการเข้าสู่วงการประพันธ์ จนกระทั่งเมื่อ พ.ศ.๒๕๒๒ รวมเรื่องสั้นชุดของเขาได้รับการตีพิมพ์ออกมาเป็นเล่มแรกชื่อ **ทางชนะ** โดยสำนักพิมพ์คนวรรณกรรม และนวนิยายขนาดสั้นเรื่อง **จนตรอก** ได้รับการตีพิมพ์ออกมาอีกโดยบริษัท สำนักพิมพ์ต้นหมาก จำกัด ในราวปลายปี พ.ศ.๒๕๒๓ และทำให้ ชาติ กอบจิตติ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางมากที่สุดสำหรับนักเขียน "คลื่นลูกใหม่" ในวงวรรณกรรม ซึ่งประสบปัญหาชะงักงันและค่อนข้างซบเซาในขณะนั้น ชาติ กอบจิตติ ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วเกินความคาดหมาย เมื่อเขียนเรื่องสั้นเรื่องแรกก็ได้รับการตีพิมพ์และได้รับรางวัลทันที และต่อมาได้รับรางวัลชมเชยจากการเขียนเรื่องสั้นประจำปี ๒๕๒๒ จากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย นวนิยายเรื่อง คำพิพากษา (พิมพ์ครั้งแรก บริษัทสำนักพิมพ์ต้นหมาก จำกัด พ.ศ.๒๕๒๔) เป็นนวนิยายเรื่องที่สองที่ ชาติ เขียนและประสบความสำเร็จได้รับรางวัลยอดเยี่ยมประเภทนวนิยาย ประจำปี ๒๕๒๔ จากคณะอนุกรรมการประกวดหนังสือ คณะกรรมการพัฒนาหนังสือประจำปี ๒๕๒๕ ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และต่อมา เรื่อง คำพิพากษา ก็ได้รับ "รางวัลซีไรท์" ประจำปี ๒๕๒๕ อีกครั้งหนึ่ง

ดีกว่าไปดูตามโรงหนังซึ่งท่านได้ความสนุกประเดี๋ยวประด๋าวเพียงอย่างเดียว แต่ถ้าท่านมาชมดนตรีของเราในคืนนี้ท่านจะได้บุญกุศลด้วย เหมือนกับยิงนกนัดเดียวได้นกสองตัว ค่ำคืนนี้ถ้าท่านเสร็จภาระกิจการงานแล้ว อาบน้ำอาบท่าเสร็จ ขวนพ่อขวนแม่ จูงลูกจูงหลานประสานมือแฟน มาจับจองเป็นเจ้าของที่นั่งชมวงดนตรีของเราให้สบายใจ ....มาร่วมกันทำบุญทำกุศล ให้เป็นศิริมงคลกับตัว...." เสียงเครื่องขยายดังก้องบริเวณนั้น โฆษกยังพูดอีกยืดยาวราวกับว่ามีเรื่องพูดไม่หยุดหย่อน บุญกุศลของโฆษกจะเป็นอะไรกันแน่หนอ? จะเป็นบุญกุศลเหมือนของพระแก่ ๆ องค์เมื่อกี้นี้หรือเปล่า? หรือว่าจะเหมือนบุญกุศลของหัวหน้ากอง.....

เขาเดินเลี้ยวเข้าซอยเล็กตรงข้ามวัด เป็นทางซีเมนต์แคบ ๆ สองข้างมีบ้านไม้ ส่วนใหญ่เป็นบ้านเช่าและห้องเช่า "....เมียมี....เมียพี่ต้องมา....นี่เมียไม่มา...." เสียงเพลงจากเครื่องขยายดังขึ้น เขาถอดรองเท้า แล้วหิ้วขึ้นห้องซึ่งเช่าอยู่ชั้นบน

เสียงเครื่องขยายที่ประกาศบุญกุศล ยังคงดังก้องไปทั่วสลับกับเสียงเพลง

เขาเปลี่ยนชุดเป็นนุ่งผ้าเช็ดตัว ล้วงเงินในกระเป๋าออกมานับ แบ้งค์ห้าร้อยสามใบ แบ้งค์ร้อยสามใบ แบ้งค์สิบเจ็ดใบ เศษสตางค์อีกสิบกว่าบาท ให้พ่อห้าร้อย ค่าเช่าห้องสี่ร้อย เขาไขกุญแจโต๊ะเขียนหนังสือ สอดแบ้งค์ห้าร้อยสองใบไว้ใต้กระดาษรองลิ้นชัก เงินส่วนที่เหลือไว้ในลิ้นชัก แล้วล้วงกุญแจ หยิบขันสบู่ หิ้วรองเท้าแตะเดินลงมาอาบน้ำข้างล่าง

น้ำราดลงบนลำตัวรู้สึกเย็นชื่น ความเหนียวเหนอะหนะคลายหาย ความเหน็ดเหนื่อยพลอยหลุดลงกับฟองสบู่ที่ถูกน้ำราด *....ผมจืดสาวไม่เก่ง....ต้องใช้ตู้เพลงจีบให้....* เขาเผลอร้องเพลงตามเสียงที่ดังมาจากเครื่องขยาย

ห้องน้ำที่บ้านนี้มีอยู่ห้องเดียว รวมห้องส้วมไว้ด้วย แต่มีห้องเช่าอยู่ทั้งหมดหกห้องที่จะใช้ห้องน้ำนี้ ชั้นบนสามห้องเป็นแถวยาว มีระเบียงตลอดผ่านหน้าห้องทุกห้อง ชั้นล่างสามห้อง ห้องแรกติดห้องน้ำนี่นักศึกษาผู้ชายเช่า

อยู่ ห้องถัดไปเป็นหญิงหม้ายรับจ้างซักรีด ห้องสุดท้ายติดประตูรั้วทางเข้า เป็นห้องของลุงกับป้ามีหลานอยู่ด้วยหนึ่งคน อายุสักสิบสองขวบได้ ตัวลุงขับสามล้อเครื่อง ป้าทอดกล้วยแขกขายอยู่ปากซอย เขายังเคยซื้อกิน แกก็ให้มากเสียจนเขาเกรงใจ ชั้นบนเป็นสองผัวเมียอาชีพเป็นครู เช่าไว้สองห้อง สุดท้ายเป็นห้องของเขาซึ่งอยู่บนห้องนักศึกษาชาย

เขาเดินออกจากห้องน้ำ ผ่านห้องเช่าข้างล่าง ป้านั่งกระโจมอกถือขันคอยอยู่หน้าห้องของแก *"คุณ คืนนี้ไปดูดนตรีหรือเปล่า?"* *"ยังไม่รู้เลยป้า แล้วป้าล่ะ"* "โอ้ย ไม่หรอกเสียดายตังค์"

เสียงเพลงยังคงดังอยู่เรื่อย ๆ สลับกับ.... *"ค่ำคืนนี้พ่อแม่พี่น้องที่เคารพรักทุกท่าน...."* เขาเดินเอาผ้าเช็ดตัวออกไปตากที่ระเบียง ที่จริงก็ดีเหมือนกันหาอะไรดูเพลิน ๆ มันก็ไม่กี่บาท พรุ่งนี้วันเสาร์ คืนนี้นอนดึกหน่อยไม่เป็นไร เดี๋ยวค่ำ ๆ ออกไปกินข้าวแล้วค่อยซื้อบัตรเข้าไปดู *"....ชาตินี้ ชาติหน้าก็ได้รับผลบุญตอบแทน...."*

ร้านตุ๊กตายิงปืนส่งเสียงเป๊าะแป๊ะ ตุ๊กตาลิงตีฉิ่งฉาบฉากหลังสีชมพูไหวยวบ ๆ เมื่อโดนลูกปืน ชิงช้าสวรรค์หมุนเนิบ ๆ ขึ้นไป ไฟนีออนสีเขียวสีแดงติดเป็นทางยาว เสียงเครื่องฉุดดังแท่ก แท่ก แท่ก แม่ค้าอ้อยยืนยิ้มหวานอยู่หลังรถเข็น อ้อยควั่นเป็นข้อ ๆ ค่อนตู้ มีน้ำแข็งวางวาวเป็นประกายกระทบกับแสงไฟ กลีบกุหลาบแดงเกลื่อนตู้ แม่ค้าหนมจีนนั่งอยู่หลังหาบ กำลังง่วนอยู่กับหม้อน้ำยา รถสาลี่ขายฝรั่งดอง มะม่วง ชมภู่ ฯลฯ เต็มเอี๊ยดอยู่บนตู้ เสียงเครื่องขยายฟังไม่ได้ศัพท์ จากชิงช้าสวรรค์ จากที่เช่าพระ จากที่ขายบัตรดนตรี

ผู้คนเบียดเสียดออแน่นอยู่หน้ารั้วสังกะสี มองดูรูปนักดนตรีและหางเครื่องสาว รูปหนึ่งหัวหน้าวงมีพวงมาลัยเต็มคอกำลังถูกสาวจูบฟอดขณะก้มคอลงไปรับพวงมาลัย เขาเดินเรียบเคียงเข้าไปยังช่องขายบัตร *"....สำหรับท่านผู้มีเกียรติที่ยืนอยู่ด้านนอก โปรดอย่าสังเลใจ เสียเงินแค่ยี่สิบบาทเท่านั้นเอง ท่านจะได้จับจองเป็นเจ้าของที่นั่งชมวงดนตรีวงใหญ่ของเราร้อยกว่าชีวิต ท่านเข้ามาก่อนก็จองที่นั่งได้ก่อน ท่านที่มาทีหลังก็จะได้นั่งแถวหลังห่างไกลเวที ฉะนั้นอย่าสังเลใจเลยครับ*

รีบซื้อบัตรกันเข้ามา นอกจากท่านจะได้ชมดนตรีแล้ว ท่านยังได้กุศลกลับไปอีก เพราะเงินรายได้ส่วนหนึ่งเราจะนำมา เหทองหล่อรูปหลวงปู่ของเรา ไว้เป็นที่กราบไหว้การพบูชาของพวกเรา....."

บุญกุศล....บุญ ทำบุญนี่ก็ต้องทำด้วยเงิน มันก็น่าแปลก ยังกับเป็นของซื้อขายกันได้ เขาส่งแบ้งค์สิบให้สองใบที่ช่องขายบัตร ผู้คนยังเข้าคิวซื้อกันอยู่ไม่ขาด พวกที่ยืนดูรูปก็สับเปลี่ยนกันมา ช่องประตูทางเข้าติดไฟนีออนสว่างจ้า มีผู้ชายสองคนยืนอยู่คนละข้าง ที่หน้าอกติดโบว์สีเขียวทั้งสองคน เขาส่งบัตรให้อีกคนหนึ่งฉีก *"....ฉีกนี้อย่าทิ้งนะครับ เวลาเข้า ออก จะได้เอาไว้แสดงได้"* เขาพับบัตรฉีกที่เหลือแล้วเดินเข้ารั้วสังกะสี เป็นความสุขนิด ๆ หน่อย ๆ ในวันเงินเดือนออก

ภายในรั้วสังกะสี เวทีดนตรีอยู่ในสุด ตกแต่งไว้ด้วยสีและลวดลายฉูดฉาด เครื่องดนตรีจัดไว้แล้วอย่างเป็นระเบียบ พร้อมที่จะลงมือเล่นได้ทันทีเมื่อถึงเวลา มีคนนั่งอยู่บนเก้าอี้เรียงหน้ากระดานเข้าหาเวทีดนตรีอยู่ก่อนแล้วสิบกว่าแถว เนื้อที่ยังเหลือไล่มาข้างหลังว่างโล่งอีกเยอะแต่ไม่มีเก้าอี้ให้นั่งเลยสักตัว เขายืนงงอยู่พักหนึ่ง หันมองรอบ ๆ มีเก้าอี้อีกกองพะเนินอยู่มุมด้านหนึ่งของรั้ว คงต้องไปหยิบมากางนั่งกันเอง เขาเดินไปยังกองเก้าอี้ *"เดี๋ยวครับพี่....."* เสียงคนเฝ้าเก้าอี้ดังขึ้น"

"ทำไมล่ะ?"

"ต้องเสียเงินค่าเช่าเก้าอี้อีกครับ อย่างเบาะสีแดงนี่ห้าบาท เก้าอี้เหล็กโน่นสองบาท"

"อ้าว ก็เสียค่าบัตรเข้ามาแล้วนี่"

"มันไม่เกี่ยวกัน ลืออย่างนี้ครับ ค่าบัตรนี่เราแบ่งกับทางวงดนตรี แต่เก้าอี้นี่เป็นรายได้ของวัด เหมือนเราทำบุญโดยตรงกับทางวัดนั่นแหละ พี่จะเอาเบาะหรือเหล็กล่ะ?"

มีคนสี่ห้าคนมายืนฟังอยู่ด้วย บางคนจ่ายสตางค์แล้วหิ้วเก้าอี้ออกไป เขายังยืนคิดอยู่ไม่ตกว่าจะร่วมทำบุญเก้าอี้หรือว่าจะเอายังไงดี มันงง ๆ เหมือนโดนหลอก แต่มันก็เหมือนหลอกกันชัด ๆ ทำไมไม่บอกก่อนที่จะซื้อบัตรเข้ามา หรือคิดค่าเก้าอี้รวมกันไปในบัตรเลยยี่สิบห้าบาท ถ้าเขาตัดสินใจดูก็เป็นความสมัครใจ บางทีเขาอาจจะไม่รู้สึกด้วยซ้ำ แต่นี่มันเหมือนกับมัดมือชก เพราะเสียเงินยี่สิบบาทเข้ามาแล้วนี่

"หรือพี่จะไม่เช่า ก็นั่งดูกับพื้นก็ได้" คนเฝ้าเก้าอี้พูด เขายิ่งรู้สึกโมโหเมื่อได้ยินคำพูด ซึ่งฟังดูน้ำเสียงเหมือนเป็นการจากกัน

"อย่างนี้มันหลอกกันนี่" เขาวางเก้าอี้ที่ถืออยู่ลงกับพื้นแล้วเดินออกจากตรงนั้น ทำไมนะทำไมจึงไม่บอกกันก่อน เขาเดินออกมาจากรั้วสังกะสี ตรงมายังช่องขายบัตร

"ขอคืนบัตรใบหนึ่ง" เขาพูดกับคนขาย แล้วยื่นบัตรชิกที่เหลือเข้าไปในช่องเล็ก ๆ

"คืนไม่ได้แล้วค่ะ บัตรซื้อไปแล้วไม่รับคืนนะคะ.... เอ้าคนข้างหลังนั่นเอากี่ใบคะ? นี่คุณ คืนไม่ได้แล้ว ไม่ได้ยินหรือไงคะ ออกไปข้างนอกเถอะค่ะ เกะกะคนข้างหลังเค้า" ยิ่งโดนคนขายบัตรไล่เขาก็ยิ่งอารมณ์ไม่สู้ดี เขาหันไปมองหน้าคนที่ยืนต่อจากเขา ซึ่งเป็นหญิงวัยกลางคน

"ป้า อย่าซื้อ ๆ เขาหลอกให้เสียเงินสองต่อ ซื้อบัตรแล้วยังต้องเข้าไปซื้อเก้าอี้วัดอีกห้าบาท อย่าซื้อเลยป้าเขาหลอกเรา" ป้าคนนั้นมองมายังเขาด้วยแววตาที่ไม่ค่อยเข้าใจ

ไม่เป็นไรหรอกหลานเอ้ย....ก็เหมือนทำบุญเข้าวัดนั่นแหละ"

เขาเดินกลับมายังห้องเช่า ทำถูกหรือเปล่านะ? ถ้าเสียเพิ่มอีกห้าบาทก็ได้เข้าไปดูดนตรี แต่นี่เสียยี่สิบบาทไม่ได้ดูอะไรเลย เหมือนกับเสียเงินไปเปล่า ๆ ปลี้ ๆ แต่ถ้าจะกลับไปดูก็คงไม่สนุกแล้ว เพราะใจมันไม่อยากดูเสียแล้ว ช่างมันเถอะยี่สิบบาท นึกว่าทำหล่นหายเสีย กลับบ้านนอนดีกว่า แต่แวบขึ้นมาเขาก็อดเสียดายไม่ได้

เขาไขกุญแจประตูรั้วเข้ามา ไฟนีออนในห้องป้ากับลุงเปิดสว่างอยู่ ประตูห้องก็ยังไม่ปิด แต่หน้าห้องตรงเงามืดมีหลานชายนั่งก้มหน้าอยู่ เขาหยุดยืนดู หลานป้ากำลังนั่งร้องไห้

"อ้าว เป็นอะไรร้องไห้"

"ลุงเขาตีเอานะสิ มือย่างรีจะขอเงินตั้งยี่สิบบาทไปดูดนตรี อ้อนวอนมาตั้งแต่เย็นแล้ว ลุงเขาหนไม่ไหวจึงหวดเข้าให้ เจ้านี่เขาเลยประห้วงไม่ยอมเข้าห้อง" เสียงป้าดังออกมาจากในห้อง แกกำลังลุกเดินออกมา

"อ๋อ....จะดูดนตรีเรอะ งั้นไม่ต้องร้อง นี่....นี่น้ามีบัตร เอาบัตรน้าไปดู"

"แล้วคุณทำไมไม่ดูล่ะ?" ป้าแกออกมายืนที่ประตูห้อง

"พอดีผมง่วงด้วย เลยขี้เกียจ"

"คุณเขาให้แล้ว ทำไมไม่ไหว้เขาเสียล่ะ?"

ในแสงแดดอบอุ่น
เด็ก ๆเล่น
วิ่งวนไป วนมา

พวกเด็ก ๆวิ่งเล่นกันในยามเช้า บนลานดินที่มีแสงแดดอบอุ่น เด็กตัวเล็ก ๆ มากมายวิ่งไปวิ่งมา ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เสียงหัวร่อเอิ๊กอ๊าก การเคลื่อนไหวอันดูไม่ทะมัดทะแมง แสงแดดอบอุ่น สิ่งเหล่านี้เพียงพอที่จะทำให้ผู้ที่พบเห็น เกิดความสุขจากความน่ารัก และไร้เดียงสาของเขา เด็ก ๆคือ แสงอาทิตย์อันอบอุ่นของโลก
เป็นความรู้สึกสงบล้ำ

คัดจาก "ขลุ่ยไม้ไผ่" โดย พจนา จันทรสันติ

จงหาเวลาคิด
เพราะมันคือที่มาของพลังงานความสามารถ
จงหาเวลาอ่านหนังสือ
เพราะมันเป็นรากฐานของปัญญา
จงเป็นมิตร
เพราะมันคือทางไปสู่ความสุข
จงเป็นผู้ให้
เพราะมันคือเคล็ดลับของการมีชีวิตที่สุขและร่ำรวยอยู่เสมอ
จงรักและทำตัวให้เป็นที่รัก
เพราะมันคือของขวัญอันล้ำค่าจากสวรรค์
จงหาเวลาหัวเราะ
เพราะมันคือดนตรีแห่งชีวิต
จงทำงาน
เพราะมันคือที่มาของความสำเร็จ

คืนนี้ คืนนี้

บรรยากาศของยามดึกวันนี้เยือกเย็นจนกระทั่งวิมลพยาบาลเวรดึกคืนนี้ซึ่งใส่เสื้อกันหนาวตัวใหญ่ยังต้องซุกมือซ่อนหลบความหนาวเย็น หลังจากวิมลรับรายงานอาการของผู้ป่วยทุกคนในดึกจากเจ้าหน้าที่เวรบ่ายเสร็จ เธอก็เดินตรวจดูผู้ป่วยทุกคนตามเตียง วันนี้ยอดผู้ป่วย 33 คน ซึ่งต้องให้นอนเตียงเสริมเป็นสภาพธรรมดาของโรงพยาบาลอำเภอ ที่จำนวนผู้ป่วยจะมากกว่าจำนวนเตียงผู้ป่วยเสมอ ๆ ส่วนหนึ่งของดึกจะมีผู้ป่วย (Cellulitis) อยู่ ซึ่งผู้ป่วยเหล่านี้ บ้างก็ให้ประวัติว่าอยู่เฉย ๆ ก็บวมปวดขึ้นมาแล้วก็ไปหาหมอตามบ้านที่คนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเชื่อถือเป่าน้ำมนต์ให้ เพราะราคาเป่าน้ำมนต์รักษาผู้ป่วยให้ตามสรรถามีเท่าไหร่ก็ให้เท่านั้น จนกระทั่งเจ้าพบสภาพผู้ป่วยเหล่านี้ที่โรงพยาบาลพร้อมกับแผลเน่าเปื่อยไปเลย วันแล้ววันเล่าจะมีผู้ป่วยแบบนี้มานอนรักษาในโรงพยาบาลเป็นประจำ บ้างก็มาพร้อมกับวัณโรค หรือไม่ก็มาพบ AFB + 4 ที่โรงพยาบาลผู้ป่วยเด็กเป็นโรคปอดอักเสบและมีท้องร่วงร่วมด้วย 3 คน จัดให้พักเตียงใกล้ ๆ กัน ร้องกวนตั้งแต่แรกรับเวร ผู้ป่วยหอบมากจนจมูกบานให้ออกซิเจนครอบจมูกไว้ ขาอันลีบเล็กและผิวหนังเหี่ยวย่นที่เกิดเนื่องจากขาดน้ำถูกแทงน้ำเกลือไว้ซึ่งจะต้องดูแลไว้ไม่ให้บวม ผู้ป่วยมีไข้สูงตลอดเวลาต้องให้ยาลดไข้ทุก 4 ชั่วโมง และเช็ดตัวด้วยน้ำอุ่น

หลังจากนั้นวิมลก็เดินดูผู้ป่วยห้องแยกโรคผู้ป่วย นายแสนปานกลาง อายุ 43 ปี การวินิจฉัยโรคของแพทย์ วัณโรคกับ Cellulitis ชายวัยกลางคนรูปร่างท้วม ผิวกล้ำเนื่องจากกรรมพันธุ์ซึ่งเป็นลักษณะของคนอีสาน ที่ต้นขาขวามีแผลซึ่งถูกพันไว้ด้วยผ้าพันแผลตลอดต้นขาช่วงบน วิมลเปิดดูแผล เห็นแผลชื้นมากจนแฉะ แขนข้างซ้ายมีน้ำเกลือซึ่งหยดอย่างช้า ๆ เพื่อเปิดเส้นเลือด ไว้จัดยาปฏิชีวนะทุก 4 ชั่วโมง วิมลจัดการวัด Vital signs อุณหภูมิ 37.6 ชีพจร 80 ครั้ง/นาที สม่ำเสมอ อัตราการหายใจ 34 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 120/80 มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของหัวใจ 80 ครั้ง/นาที ลุงแสนพูดกับวิมลอย่างแผ่วเบาโดยไม่ลืมตามองว่า "หมอครับผมแน่นหน้าอกหายใจไม่ค่อยสะดวก" "หมอ" เป็นคำที่ผู้ป่วยจะใช้เรียกบุคคลากรทุกคนในโรงพยาบาล วิมล "เดี๋ยวจะจัดให้ลุงนอนหัวสูงขึ้นนะคะ" วิมลจัดท่าให้นอนหัวสูงและจัดหาออกซิเจนให้ 4 ลิตร/นาที ในยามดึกอากาศหนาวเย็นเช่นนี้วิมลไม่อยากรบกวนผู้ป่วยโดยไม่จำเป็น แต่สภาพแผลของลุงแสน วิมลจะปล่อยให้แฉะต่อไปไม่ได้ วิมลจึงตัดสินใจเปิดแผลกลางดึก เมื่อเปิดแผลวิมลรู้สึกใจหายขึ้นมาทันที แต่ก็ไม่ได้แสดงกิริยาอาการอะไรให้ผู้ป่วยรู้ แผลนั้นเป็นแผลที่กรีดปากแผลให้กว้างมากจนวิมลสามารถใส่ถุงมือสอดมือน้อย ๆ ของเธอทำแผลได้ แผลไม่ค่อยมีเลือดไหล มองเห็นลายของกล้ามเนื้อต้นขาชัดเจนซึ่งสีซีด แสดงว่าในโพรงนั้นแต่ก่อนเคยเป็นหนองซังอยู่ วิมลใช้ก๊อสชุบน้ำเกลือล้างแผลสอดเข้าไว้ในโพรงของแผลและปิดแผลไว้

วิมล : ลุงต้องขึ้นไหมคะ

ลุงแสน : เล็กน้อยครับ

แล้ววิมลก็เดินกลับออกมาทำงานประจำ ทำความสะอาดเครื่องใช้ต่อ

ต่อมาวิมลไปจัดยาให้ลุงแสน PGS 2 ล้านยูนิต เข้าเส้นเลือดและจัดการวัด Vital signs อุณหภูมิ 37 ชีพจร 80 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจ 34 ครั้ง/นาที ความดันโลหิต 120/80 มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของหัวใจ 80 ครั้ง/นาที ให้ออกซิเจนไว้ต่อ

หลังจากฉีดยาและเดินดูผู้ป่วยตอนตีสองเสร็จ วิมลจึงกลับมานั่งพัก คืนนี้วิมลยอมรับว่าเหนื่อย เพราะว่า มีผู้ป่วยต้องสังเกตอาการอย่างใกล้ชิดหลายคน อีกทั้งปัญหาต่าง ๆ ของผู้ป่วยถูกนำมาพิจารณาในสมองจนวิมลรู้สึกปวดขมับขึ้นมาเป็นเป้าเป้า วิมลเป็นพยาบาลจบใหม่ที่เพิ่งพ้นสภาพนักศึกษามาไม่กี่เดือน เมื่อเป็นนักศึกษาตึกผู้ป่วยวัณโรค วิมลได้แต่เพียงดูงานเล็กน้อยและเรียนในห้องเรียนภาคบรรยายจากอาจารย์ การบรรยายก็ค่อนข้างจะมองภาพพจน์เน้นในลักษณะสมบูรณ์แบบมาก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันมากกับสภาพโรงพยาบาลอำเภอที่วิมลกำลังทำงานอยู่ขณะนี้ ห้องแยกโรคมีจำกัด ซึ่งจัดไว้สำหรับผู้ป่วยโรคติดต่อ เช่น วัณโรค แยกผู้ป่วยความต้านทานต่ำ เช่น ผู้ป่วย Burn ถ้าหากมีผู้ป่วยมากกว่าจำนวนห้อง จำเป็นต้องจำหน่ายผู้ป่วยที่พอจะกลับไปกินยาที่บ้านต่อได้ ก็จำหน่ายเพื่อจะได้รับผู้ป่วยมานอนรักษาได้

สักครู่ใหญ่วิมลก็ต้องวางผ้าชุบน้ำอุ่นในมือที่กำลังเช็ดตัวให้ผู้ป่วยเด็กปอดอักเสบอย่างรวดเร็ว เมื่อญาติผู้ป่วยห้องแยกโรคมาบอกว่า "หมอ ลุงแสนไม่หายใจ" วิมลรีบคว้ากระด่านรองหลังและรถช่วยผู้ป่วยนวดหัวใจและรายงานแพทย์เวร ขณะที่แพทย์เวรและเจ้าหน้าที่ช่วย Resussitate ผู้ป่วยอยู่นั้น วิมลเห็นหญิงวัยกลางคนรูปร่างผอมสูงผิวคล้ำใบหน้าซีดเซียว บอกถึงความอ่อนระโหยโรยแรงจากการไม่ได้หลับนอนมาหลายคืน ยืนน้ำตาคลอเบ้าไม่พูดจาสักแม้แต่น้อย จนกระทั่งแพทย์ได้ใส่เครื่องช่วยหายใจแก่ลุงแสนเรียบร้อย เธอจึงเดินเข้ามาถามแพทย์ด้วยน้ำเสียงที่สั่นเครือว่า "หมอ ลุงแสนจะฟื้นไหม"

แพทย์เวร : ป๋า...ลุงอาการหนักมาก เพราะขาเขาติดเชื้ออย่างมาก

ญาติ : ไม่พูด...น้ำตาไหลเป็นทางอาบแก้มทั้งสองข้าง

สี่วันที่ผ่านมาตั้งแต่ลุงแสนเข้ามาพักรักษาตัวในโรงพยาบาล วิมลสังเกตเห็นว่าในตอนกลางวันลุงแสนจะไม่มีใครเฝ้าเลย จะมีญาติเฝ้าก็เฉพาะกลางคืนเท่านั้น คนที่เฝ้าก็คือ เมียลุงแสนนั่นเอง ลุงแสนเป็นชาวไร่ ทำไร่ข้าวโพด อยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งห่างจากตัวอำเภอประมาณ 20 กิโลเมตร มีลูกเล็ก ๆ 4 คน ที่กำลังเรียนชั้นประถมอยู่ 2 คน ปีนี้ลุงแสนปลูกข้าวโพดไว้ เนื่องจากฝนแล้งข้าวโพดตายหมด ปีนี้ต้องติดหนี้เจ้าของปุ๋ยไว้ เพราะไม่ได้เก็บเกี่ยว ขณะป่วยที่โรงพยาบาล เมียลุงแสนจะเฝ้าเฉพาะตอนกลางคืน เช้าขึ้นจะต้องออกไปรับจ้างขุดมันสัมปะหลังในไร่วันละ 30 บาท เพื่อเอามาเป็นค่าใช้จ่าย

วิมลจำได้ว่า เมื่อวันแรกที่ลุงแสนเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล วิมลแนะนำให้ญาติซื้อผ้าขนหนูมาให้ลุงแสนมาใช้ปิดปากจมูกเวลาไอ ญาติก็รับฟังคำแนะนำและยืนสงบนิ่งโดยไม่พูดอะไรเลย ในวันต่อมาวิมลก็ไม่เคยเห็นเขามีผ้าปิดปากปิดจมูกเวลาไอ เวลาถามลุงแสนจะบอกว่า "เมียผมกำลังไปรับจ้างครับไม่รู้ว่าวันนี้จะมีเงินเหลือหอที่จะซื้อหรือเปล่า" ครั้งแรกวิมลยอมรับว่า ตัวเองไม่เข้าใจปัญหาผู้ป่วยสักอย่างได้แต่คิดในใจว่า ทำไมนะ เงิน 5 บาท เขาจะทำเพื่อสุขภาพเขาไม่ได้เชียวหรือ แต่ไม่พูดจึงจัดหาปลอกหมอนที่ขาดที่ยังสะอาดอยู่ให้ลุงแสนใช้

แช่ แต๊ก แช่ แต๊ก เสียงของเครื่องช่วยหายใจจากห้องแยกโรคดังตลอดเวลา วิมลต้องเข้าไปดูแลสม่ำเสมอเป็นช่วง ๆ และกลับออกมาดูแลผู้ป่วยอื่นในตึกจนกระทั่งแป๊ดโมงครึ่ง วิมลเดินลงจากตึกผู้ป่วยด้วยท่าทางเคร่งขรึมจิตใจไม่แจ่มใสนัก

สภาพของลุงแสนไม่ใช่ผู้ป่วยคนแรกที่วิมลเคยประสบ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นคล้าย ๆ กัน คนแล้วคนเล่า จนวิมลอดถอนหายใจไม่ได้ เมื่อคิดถึงปัญหาต่าง ๆ ของผู้ป่วย ปัญหาทางด้านความเจ็บป่วย เช่นนี้ คงจะต้องเป็นเช่นนี้ต่อไป ถ้าหากสภาพความเป็นอยู่ของเขาเหล่านี้ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือให้มีสภาพที่ดีขึ้น ซึ่งยังผลให้เกิดมีการศึกษาและการรับรู้ที่ดีไม่ได้หากมองเห็นความสำคัญของเขาเหล่านั้นน้อยเกินไป ในสภาพเช่นนี้วิมลคิดว่า การรักษาพยาบาลได้แค่บรรเทาปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้นเอง และจะต้องเกิดขึ้นวนเวียนกันอยู่เช่นนี้เรื่อย ๆ เมื่อไหร่นะปัญหาเหล่านี้จะได้รับการแก้ไข

ลุงแสนติดเชื้อมากแพทย์เวรก็บอกกับวิมลเหมือนกันว่า "ผู้ป่วยรายนี้คงหมดหวัง" "แล้วเมียและลูกลุงแสนจะอยู่อย่างไร" วิมลคิด เวรดึกเช่นคืนนี้คงจะต้องประสบพบอีกแน่ ๆ ถ้าหากปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนยังคงเป็นอยู่เช่นนี้

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กู่มงคล

54/1 สี่แยกกล้วยน้ำไท ถนนพระราม 4 กรุงเทพ ฯ

โทร. 3928831

คืนนี้ฟ้าฟั่นเฟือนดาวเดือนดับ
อัจกลับลับล่วง สิ้นดวงแสง
หว่างเส้นทางมืดมนหมดเรี่ยวแรง
พ่อเพื่อนแพง พี่น้องอย่าหมองตรม
โน่นหิ่งห้อยน้อยน้อยยังลอยลิ่ว
สะเก็ดไฟกระจายปลิวไปทุกหน
แสงอ่อนอ่อนซ่อนพลังความหวังคน
เถอะเสาะค้นพรุ่งนี้...จักมีทาง

'อรุณธรรม'

เทปเพลง "**กาลพฤกษ์**" ชุดที่หนึ่ง ปรับปรุงใหม่ ไพเราะ ประทับใจ
สมาคมฯ จะมอบแก่ท่าน 1 ชุด
เมื่อท่านบริจาคเงินช่วยเหลือกิจกรรมสมาคมฯ 100 บาท
ติดต่อที่
คุณอรสา วิมลเฉลา
บริษัทสยามราชธานี จำกัด
777-9 ถนนทรงวาด กรุงเทพฯ
โทร. 2228402, 2234394-6

ด้วยอภินันทนาการจาก

"เสรีวิลล่า"

บริษัทสุวิทย์และเสรี จำกัด **โทร. 3935850-1**

ขอขอบคุณ

บริษัทโพลิเทคโนโลยี่ จำกัด ที่เอื้อเฟื้อสถานที่

เป็นสำนักงานชั่วคราว สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาคารชุด ไทปิงทาวเวอร์ส

TAI PING TOWERS

ความหมายของบ้านในอนาคต

สนใจโปรดติดต่อสอบถามรายละเอียดหรือขอชมตัวอย่างห้องชุดได้ที่สำนักงานไทปิงทาวเวอร์ส

บริเวณก่อสร้าง : 582 ถนนสุขุมวิท 63 (เอกมัย) กรุงเทพฯ

โทร. 392-6375, 392-6378, 392-6493

เทเล็กซ์ 82019 CARPET TH

ด้วยอภินันทนาการจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธนะสินพัฒนา

สำนักงานใหญ่ 122 หมู่ที่ 3 ถนนศรีรับสุข แขวงบางเขน กรุงเทพฯ
รับเหมาก่อสร้างและให้เช่าเครื่องจักรทุกชนิด
โทร. 2335910-7

ด้วยอภินันทนาการจาก

ยิ่งเจริญพาณิชย์

128/1 ถนนมิตรภาพ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา โทร. 311331
จำหน่าย เครื่องเหล็ก, แป๊ปน้ำ, ปั๊มน้ำและอุปกรณ์การก่อสร้างทุกชนิด

ขอขอบคุณ

สำนักพิมพ์เมืองโบราณ

และเจ้าหน้าที่ของสำนักพิมพ์ทุกท่าน
ที่ให้ความช่วยเหลือในการรวบรวมเนื้อหา รูปภาพ

อภินันทนาการ จาก

ห้างฯ วิบูลย์พานิชย์ ร้อยเอ็ด

จำหน่ายสินค้าอุปโภค & บริโภค

30 - 32 ถนน สุริยเดชดำรง

อ. เมือง จ. ร้อยเอ็ด

โทร. 511580

อภินันทนาการ จาก ...

บริษัท โคว้ยู่ฮะมอเตอร์ จำกัด

ผู้แทนจำหน่าย รถยนต์ ยี่ห้อ อีซูซุ

แต่เพียงผู้เดียวใน จ. ร้อยเอ็ด

99/14 ถ. เทวาภิบาล ต. ในเมือง จ. ร้อยเอ็ด

** โทร. 511797 - 8 ****

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ชาญนครวิศวกรรม จำกัด

50/1 ถ. งามวงศ์วาน ต. ลาดยาว อ. บางเขน กรุงเทพ ฯ

บริการทำถังน้ำมัน

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท โกศลก่อสร้าง จำกัด

2372 สุขุมวิท ใกล้ซอย 64 พระโขนง กรุงเทพ ฯ

รับเหมาก่อสร้างงานโยธาทุกชนิด

มีเครื่องทุ่นแรงให้เช่า

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท กู้ชัย จำกัด

1818/4 ถนนรัฐพัฒนา จ. สกลนคร

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท กิจไพบูลย์อุบลก่อสร้าง

292 ถ. ประชา ต. เมืองเดช อ. เดชอุดม จ. อุบลราชธานี

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

328 - 330 ถนนบำรุงเมือง

ป้อมปราบ กทม. 10100

ด้วยอภินันทนาการ จาก

เจริญกิจเกษตรภัณฑ์ (เจียกี่)

จำหน่าย เมล็ดพันธุ์พืช-ผัก ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง สูบฉีดพ่นยา

เครื่องมือกสิกรรมต่างๆ

หัวอาหาร หมู เป็ด ไก่ ยาเสริม ยาบำรุงกัน

และ รักษาโรคสัตว์เลี้ยง อุปกรณ์สัตว์เลี้ยง

เลขที่ 23/6 ถนนคูเมือง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ☎ 611399

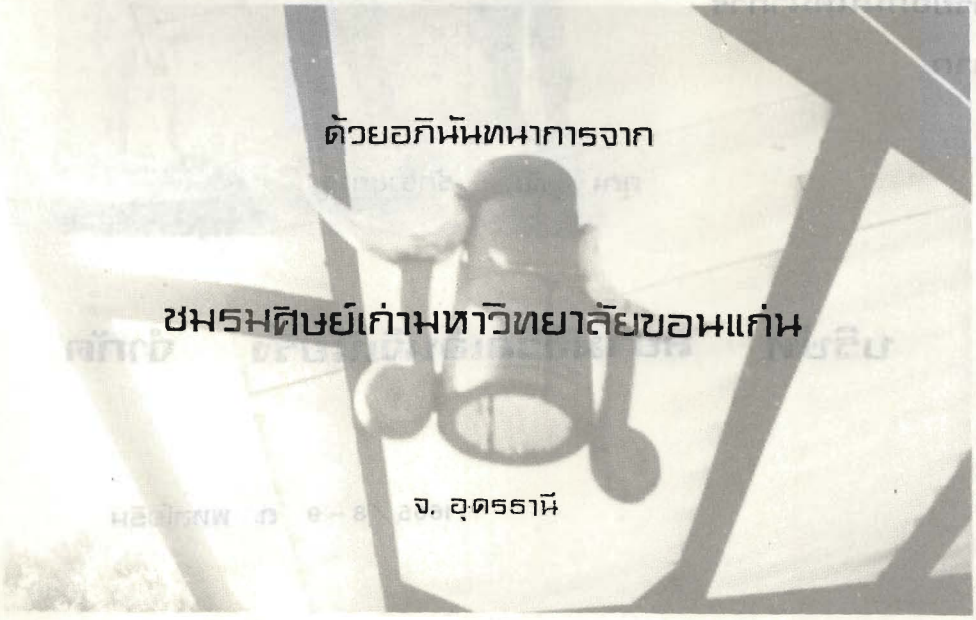

ด้วยอภินันทนาการจาก

หจก. สุพรรณพัฒนากิจ

223 หมู่ 4 ต. นางบวช อ. เดิมบางนางบวช จ. สุพรรณบุรี

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

คุณ อุทัย รักราชการ

บริษัท สยามซีวิลเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด

1665/8 – 9 ถ. พหลโยธิน

กรุงเทพ ฯ

ด้วยอภินันทนาการจาก

นายวิชัย ฤกษ์ภูริทัต วศ.บ.(มช.9) M.Eng.(A.I.T.)

กรรมการผู้จัดการ

บริษัท ที.เอ็ม.ดี. เอนจิเนียริ่ง จำกัด

T.M.D. ENGINEERING CO., LTD.

597 ซอยลองพระ ถนนลี่พระยา บางรัก กทม. โทร.2344383

บริการด้าน

- ออกแบบงานโยธา งานโครงสร้าง งานไฟฟ้า ระบบกำจัดน้ำเสีย ระบบการระบายน้ำ ระบบการปรับอากาศ ระบบประปา ระบบดับเพลิง
- รับปรึกษาและดำเนินการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภท
- ควบคุมงานก่อสร้างทุกประเภท
- รับเหมาก่อสร้างทุกประเภท

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท รวมโชคนราก่อสร้าง จำกัด

74 บุษย์พันธ์ อ.สุไหงโก-ลก จ.นราธิวาส

รับเหมาก่อสร้าง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท โรงไม้เอี๊ยะง้วน ตันหยงมัส จำกัด

743 ตันหยงมัส ระแงะ นราธิวาส

ด้วยอภินันทนาการ
จาก

หจก. ศิลากิจ

120 /1 - 9 ถ. งามวงศ์วาน ต. บางเขน อ. เมือง จ. นนทบุรี

SINO-THAI GROUP OF COMPANIES

SINO-THAI ENGINEERING & CONSTRUCTION CO., LTD.
Leading engineering and construction firm with largest fabrication plant specializes in Engineering Work; Hydro-Mechanical Work; Fabrication; Civil Construction; Mechanical Installation; Transmission Line and Electrical Work.

SINO-THAI INDUSTRIAL CORP. LTD.
A representative firm of KATO Construction Equipment and TCM industrial trucks, etc. in Thailand, as exclusive sales and service center.

SINO-THAI PRESSURE VESSEL CO., LTD.
Licensee of Ishikawajima-Harima Heavy Indsutries Co., Ltd. in Thailand for manufacturing of IHI-STPRESS Package Boilers.

Head Office:
Manabhan Building, 308 Silom Road, Bangkok Tel 2342407 Telex STICORP TH182831
Factory:
Bangna-Trad Highway Km 4.5, Bangkok Tel 393-5715-8, 393-7931-5

SINO-THAI AQUILA LTD.
The company offers modern and special construction equipment rental services, ranging from design and supply of specialized "Fabquip" slipform for silos and high-rise building; special concrete placing equipment, such as concrete pumps, tower cranes etc.

Address:
Phithan Building, 4th Floor, 292 Suriwong Road, Bangkok Tel 2338939 2352090

THAI SPECIAL STEEL CO., LTD.
Specializes in steel and special alloy castings business. Foundry is capable of offering special alloy castings to meet the requirements of customers in industrial and governmental sectors.

Address:
135 Soi Wat Suansom, Poochaosamingprai Road, Samutprakarn, Thailand Tel 3942326-7

Marathon

FOR COMMERCIAL AND DOMESTIC STRAIGHT SLIDING DOORS

CAPACITY

Max. weight: Junior 55kg (120 lb)
Senior 90kg (200 lb)

Max. door width: 1 520mm (5' 0")
Door thickness: 32-50mm ($1\frac{1}{4}$-$1\frac{7}{8}$")

เบอร์	ประตูกว้าง	หูหิ้วราง	วงกบยาว
J2X	60 – 75 ซ.ม.	6	150 ซ.ม.
J3X	75 – 90 ซ.ม.	6	180 ซ.ม.
J4X	90 – 105 ซ.ม.	6	200 ซ.ม.
J5X	105 – 120 ซ.ม.	6	244 ซ.ม.
S6X	120 – 150 ซ.ม.	7	300 ซ.ม.
S7X	150 – 175 ซ.ม.	8	350 ซ.ม.
S8X	175 – 200 ซ.ม.	8	400 ซ.ม.
S9X	200 – 225 ซ.ม.	10	450 ซ.ม.

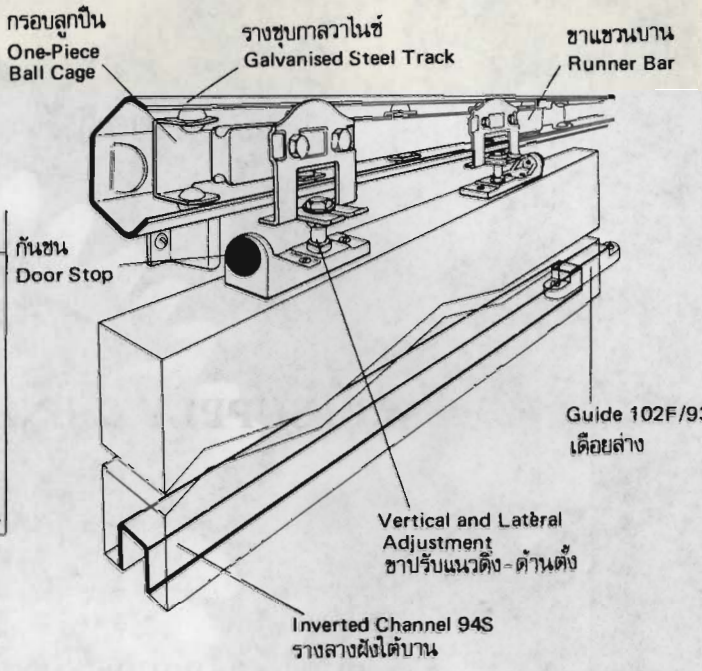

LOUIS T. LEONOWENS LTD.
บริษัท หลุยส์ ที. เลียวโนเวนส์ จำกัด
723 Siphya Road/Bangkok/Thailand/P.O. Box 791
โทร 2335910–7

HENDERSON

ด้วยสอดรับนโยบาย จาก

บริษัท **โพลีเทคโนโลยี่** จำกัด

4228-29 ซอยอินทุพัฒนา 2 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพมหานคร 10400 โทร 2452248

-ร้านขายอุปกรณ์ประตูหน้าต่างอลูมิเนียม ทั้งสำเร็จรูป และอุปกรณ์ต่างๆ

-ทำการออกแบบ ผลิต ติดตั้ง ประตูหน้าต่างอลูมิเนียมตามความต้องการของลูกค้า

-ผู้แทนจำหน่าย *Ideal Door, Henderson, Dexion, Varco, Deeco, Metro, Kay-Ray*

ด้วยอภินันทนาการจาก

A.M.E. SUPPLY & ENGINEERING CO., LTD.

594/10-11 NEW RAMA VI ROAD
BANGKOK. TEL. 2816376, 2821376

เป็นผู้แทนจำหน่าย CADWELD MOULD, WELD METAL

(EXOTHERMIC WELDING PROCESS FOR
ELECTRICAL CABLES AND GROUND WIRES)

ผลิตภัณฑ์ CADWELD PRODUCTS OF U.S.A. EXOWELD OF AUSTRALIA

HIGH FLOOR DRAIN, ROOF DRAIN, SCUPPER DRAIN

HIGH CALCIUM CARBONATE, BENTONITE, BARITE

ด้วยความเชื่อมือ แด่คนเชื่อมั่น

NISSAN STANZA FX The Confidence. ใหม่!

นิสสัน ได้ใช้เวลากว่า 10 ปี พัฒนาเครื่องยนต์ระบบ DIRECT DRIVE O.H.C. จนเป็นที่มั่นใจแน่นอน ว่ามีสมรรถภาพสมบูรณ์ แล้วจึงนำมาติดตั้งเพื่อขับเคลื่อนนิสสันสแตนซา FX ใหม่

เครื่องยนต์ DIRECT DRIVE นี้ให้ผลประโยชน์ที่สำคัญ ทันตาเห็นคือ

1. ลดน้ำหนัก ทำให้เครื่องยนต์เบาแรง บรรทุกและประหยัดยิ่งขึ้น
2. เนื้อที่ห้องโดยสารกว้างกว่าเดิม ทั้งส่วนกว้างและส่วนยาว
3. ให้ความแม่นยำในการบังคับขับเคลื่อน ทำให้ขับมันและปลอดภัยมาก
4. เร่งแซงแบบ "หลังติดเบาะ" ที่เดียว

ยิ่งไปกว่านั้น นิสสันสแตนซา FX ยังใช้ระบบกันสะเทือนอิสระทั้ง 4 ล้อ MACPHERSON 5 เกียร์เดินหน้า รูปทรงตามหลัก AERODYNAMICS ภายในบุพรมและอะคูสติคตัดเสียงรบกวน แอร์ วิทยุเทปสเตอริโอพร้อม

....คุณจะเลือก แบบ 4 ประตู 5 ประตู HATCH BACK หรือ 3 ประตู HATCH BACK แบบ SPORT 1600 cc และ 1800 cc แล้วแต่วิจารณญานของคุณเอง..

....เพราะ นิสสันสแตนซา FX ใหม่ THE CONFIDENCE เป็นรถของคุณ

นิสสัน ดัทสัน ประหยัด

บริษัท สยามกลการ จำกัด

865 หน้าสนามกีฬาแห่งชาติ กรุงเทพฯ โทร. 2529830, 2511121
และ บริษัท กลการ จำกัด ทั่วประเทศ

THE NAME OF QUALITY
NISSAN
SIAM MOTORS CO.,LTD.

บริษัท จิตติพรก่อสร้าง จำกัด
บริษัท ศิลาเสิศคิด จำกัด (โรงโม่หิน)

697/6 ถนนจรัลสนิทวงศ์
บางกอกน้อย กรุงเทพ 10700
โทร. 4242564
4247562

รับเหมาก่อสร้าง ทุกชนิด
จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง

ขอสนับสนุนกิจกรรมของสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ขอสนับสนุนกิจกรรมของสมาคมศิษย์เก่ามหาลัยขอนแก่น

โรงเลื่อยจักรนำชัยเสรี
ก. 35/5 ต. หอรัตนไชย อ. เมือง จ. พระนครศรีอยุธยา
โทร (035) 251535

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ซี.พี. เท็กซไทล์ จำกัด

140 กม.202 ถนนมิตรภาพ บ้านโนนทอง อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา

ผู้ผลิตและจำหน่าย กระสอบและเชือกปอ กระสอบพลาสติก ไหมพรม อาคริลิคไนล่อน ขนสัตว์ พรมทอมือ / พรมทอเครื่อง ปอ อาคริลิค ขนสัตว์ สีสวยสดลายงดงาม มีแบบต่าง ๆ ให้เลือกมากมาย สนใจเชิญแวะซื้อและเลือกชมได้ที่โรงงาน ในราคาพิเศษ

ด้วยอภินันทนาการจาก

หมู่บ้านทิพวัล 1

บ้านหรู อยู่สบาย ปลอดภัย มีสถานศึกษาดี

นอกจากแบบบ้านสวยหรูพร้อมโทรศัพท์ทุกหลังแล้ว ภายในหมู่บ้านยังมี โรงเรียนอัสสัมทิพวัล โรงเรียนเซนต์ไมเคิลทิพวัล สถานศึกษาที่เตรียมไว้สำหรับบุตรหลานของท่าน อีกทั้งสโมสรพักผ่อน รถโดยสารประจำหมู่บ้าน และหน่วยรักษาความปลอดภัยตลอด24ชั่วโมง คอยอำนวยความสะดวกแก่ทุกท่าน

บริษัท เทพารักษ์ที่ดิน จำกัด

อาคารไทยทีวีช่อง 3 โทร. 3143456 – 8

สนง.หมู่บ้านทิพวัล 1 โทร. 3940430 – 9

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท สากลสำรวจ จำกัด

35/11 ถนนพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 245-4490, 245-4034

ด้วยอภินันทนาการจาก

บริษัท ปทุมธานีคอนกรีต (พาโก้) จำกัด

ผู้ผลิตและจำหน่าย เสาเข็มคอนกรีตอัดแรง คานสะพานคอนกรีตอัดแรง

และผลิตภัณฑ์คอนกรีต ทุกชนิด ทุกขนาด

บริษัท แสงรุ่งโรจน์พานิช จำกัด

ผู้ผลิตและจำหน่ายไม้แปรรูปและไม้พื้น ขนาดและชนิดต่างๆ

ไม้ชาร์แก้ โมเสค และไม้อัดน้ำยา

สำนักงาน 1339 ถนนประชาราษฎร์ เชิงสะพานพระราม 8 ธนบุรี กทม. 10800

โทรศัพท์ 5852313, 5852447, 5851334, 5850413, 5851263, 5852386

บ้านเชียงในอดีต

ชาวอีสานในสมัยก่อนพุทธศักราช 2500 ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาและไม่แปลกอะไรกับการขุดพบพวกหม้อไหลายเขียนสี ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นใต้ถุนบ้าน บ่อน้ำ จากการขุดหลุมฝังเสาบ้านและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ แต่ภายหลังที่มีผู้สนใจอยากจะทราบความเป็นมาของโบราณวัตถุเหล่านั้นมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะหม้อลายเขียนสีบ้านเชียง บุคคลรุ่นแรกของจังหวัดอุดรธานีที่ถือจะกล่าวถึงไม่ได้ในฐานะเป็นผู้ขุดค้นคือ นายบรรลุ มนตรีพิทักษ์, นางพรหมมี ศรีสุนาครัว และนายเจริญ พลเดชา จนเป็นที่สนใจของกรมศิลปากรในปี พ.ศ. 2500 ชาวต่างประเทศที่เป็นนักโบราณคดีก็สนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ การขุดค้นเป็นทางการก็เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2509 เรื่องราวหม้อลายเขียนสีบ้านเชียงโด่งดังที่สุดเมื่อปี 2515 มีการเรียกร้องให้กระทรวงวัฒนธรรมประกาศคุ้มครองวัตถุโบราณเหล่านี้จนเป็นผลสำเร็จ ทางกรมศิลปากรได้จัดตั้ง คณะกรรมการขึ้นบำการขุดค้นมีโครงการ 6 ระยะ โดยเริ่มตั้งแต่ 2515–2520

ตำบลบ้านเชียงแหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เดินทางโดยรถยนต์จากอุดรตามทางสายอุดร–สกลนคร ระยะทางประมาณ 54 กิโลเมตร ตัวหมู่บ้านเชียงตั้งอยู่บนเนินสูงรูปไข่ ตามแนวตะวันตก ตามชายเนินมีป่าละเมาะเป็นหย่อม ๆ และทุ่งนา เนื้อที่ประมาณครึ่งตารางกิโลเมตร ปัจจุบันการเดินทางไปบ้านเชียงสะดวกสบายมากเพราะถนนเข้าหมู่บ้านลาดยางเสร็จเรียบร้อยแล้ว

จากผลการสำรวจขุดค้นที่ร่วมมือกับนักโบราณคดีต่างประเทศซึ่งมี ดร.พิสิฐ เจริญวงศ์ เป็นผู้นำฝ่ายไทย ทำให้เราทราบว่าบริเวณบ้านเชียงและบริเวณโดยรอบในอาณาเขตอุดรธานี ขอนแก่น หนองคาย สกลนคร เลย มีอารยธรรมของมนุษย์หลายสมัย คือ สมัยก่อนประวัติ–ศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์ตอนต้น และยุครวมสมัยปัจจุบัน ซึ่งพอจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเชียงในเรื่องต่าง ๆ โดยสังเขปดังต่อไปนี้

1. เขตที่ทำการสำรวจ มีศูนย์กลางอยู่บ้านเชียง ภายหลังขยายเขตการสำรวจถึงขอนแก่น, เลย, หนองคาย, สกลนคร, นครพนม, กาฬสินธ์, มหาสารคาม, ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี เพื่อต้องการความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมในบริเวณใกล้เคียงกัน บุคคลสำคัญฝ่ายนักโบราณคดีของไทยคือ ดร.พิสิฐ เจริญวงศ์ มี ดร.เซสเตอร์ กอร์แมน จากมหาวิทยาลัยโอทาโก นิวซีแลนด์ เป็นที่ปรึกษา

2. หลักฐานโบราณคดีที่ค้นพบ เมื่อลองมองย้อนหลังกลับสู่อดีต สมัยก่อนสุโขทัย อยุธยา ดินแดนบางแห่งในภาคอิสานมีความเจริญมาแล้วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การปกครอง การประดิษฐ์คิดค้น หลักฐานของความเจริญเท่าที่ได้ค้นพบปรากฏว่าบ้านเชียงเคยเป็นที่อยู่อาศัยของคนหลายพวกหลายสมัยซึ่งพอแยกประเภทดังนี้

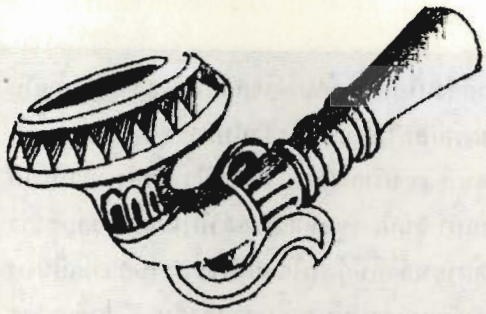

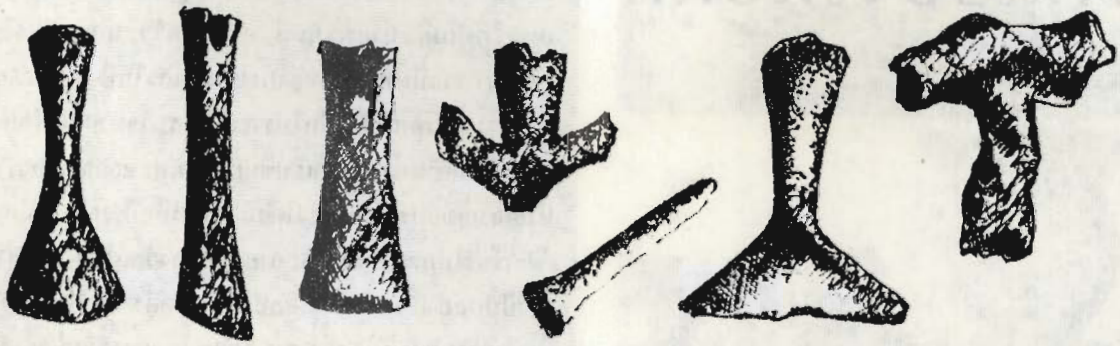

2.1 หลักฐานว่ามีการทอผ้า ได้มีการค้นพบเศษผ้าที่ติดอยู่กับโลหะทั้งสัมฤทธิ์และเหล็ก ผ้าทอด้วยด้ายเส้นใหญ่เนื้อหยาบ ทอด้วยลายขิดคือขึ้นหนึ่งลงหนึ่ง พบลูกกลิ้งดินเผาซึ่งสามารถนำมากลิ้งบนผืนผ้าสำหรับทำลวดลายผ้า แม้จะมีผู้สันนิษฐานว่า ลูกกลิ้งนี้น่าจะทำประโยชน์อย่างอื่น แต่ก็คงจะไม่เหมาะเท่ากับใช้พิมพ์ลายผ้า

2.2 ภาชนะดินเผา ภาชนะดินเผาเป็นหลักฐานสำคัญอย่างหนึ่งของวิชาโบราณคดี เพราะนอกจากจะบอกให้ทราบถึงอดีตของชุมชนแล้ว ยังบอกถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิควิทยาและเป็นหลักฐานที่มีอายุคงทนอยู่นานนับพันปีหมื่นปี ภาชนะดินเผาเป็นสิ่งที่กล่าวขวัญกันมากและต้องตาต้องใจคนมาก คือภาชนะลายเขียนสี เพราะดูแปลกและสวยงามพิสดารไม่เคยพบเห็นที่ใดเท่ากับที่บ้านเชียง ถ้าจะจัดประเภทหม้อลายเขียนสีก็จะมีรูปทรง 5 แบบ เช่น แบบกระถาง แบบแจกัน แบบพาน แบบหม้อก้นกลม แบบคนโทน้ำก้นกลม สำหรับลวดลายก็มีหลายลายเช่น ลายรูปสัตว์ เช่น งู แย้ กิ้งก่า ลายก้านขดเป็นลายที่พบมากที่สุด ถ้าไม่เขียนเป็นลายเด่นก็เป็นลายประกอบ ลายใบไม้ เป็นสัญญลักษณ์แห่งความสุขมีทั้งรูปเครือและใบไม้ แต่ตกแต่งหรูหราสวยงาม ลายวงปีของไม้ หรือลายน้ำวนคล้ายก้นหอยหรือลายนิ้วมือ ลายเรขาคณิต มีทั้งรูปสามเหลี่ยม นอกจากนี้ยังมีลายอวัยวะเพศหญิงและชาย

2.3 เครื่องมือเครื่องใช้

ก. ประเภทหิน ที่สำคัญคือขวานหิน ส่วนมากพบขนาดเล็ก ๆ ลูกดินเผาก้อนกลม ๆ คงเป็นลูกกระสุนใช้ยิงด้วยคันไม้ พบเบ้าดินเผาซึ่งใช้หลอมโลหะและเบ้าหินทรายสำหรับหลอมสัมฤทธิ์

ข. ประเภทโลหะสัมฤทธิ์ พบกำไล หอกสำริดแบบต่าง ๆ เป็นที่น่ายินดีสำหรับชาวไทยว่าจากการหาอายุเครื่องโลหะสำริดที่ขุดค้นได้ที่บ้านเชียงได้รับการยืนยันว่ามีอายุประมาณ 5,600 ปีมาแล้ว ซึ่งแสดงว่าพัฒนาการของการถลุงโลหะและหล่อหลอมสำริดได้มีขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเก่าแก่กว่าแห่งใด ๆ ในโลกเท่าที่ค้นหาได้ในขณะนี้ (2523) และจากหลักฐานนี้ขณะนี้ได้เกิดสมมุติฐานใหม่อีกว่าพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ในการหล่อโลหะสำริดได้เกิดขึ้นบริเวณบ้านเชียงและดินแดนแถบอิสานของไทยก่อนแล้วจึงได้แพร่ขยายไปสู่บริเวณอื่น ๆ ในทวีปอาเซียต่อไป

ปัญหาในระยะแรกมีการถกเถียงว่าชาวบ้านเชียงจะนำโลหะจากไหนมาหลอม คงจะไปซื้อขายนำมาจากแดนไกล แต่จากการสำรวจทางธรณีวิทยาไม่นานมานี้ได้พบว่าเทือกเขาภูพานมีแร่ทองแดง แร่เหล็ก ตะกั่ว แม้กระทั่งธาตุกัมมันตภาพรังสี ก็ยังค้นพบทั่วไปในภาคอิสาน สำหรับตะกั่วนั้นเล่ากันมาว่าพรานสมัยอดีตไม่เคยนำตะกั่วไปด้วยมากมายในเวลาไปล่าสัตว์ เพราะสามารถหาแหล่งตะกั่วทำลูกปืนได้ในป่า คนโบราณก็หวงแหนความรู้เมื่อตายไปคนรุ่นหลังไม่ทราบว่าแหล่งนั้นอยู่ที่ใด จำเป็นต้องสำรวจกันใหม่จึงพอจะเห็นหลักฐานบ้างแล้ว ภาคอิสานในอดีตนั้นคงไม่แห้งแล้งจนเกินไป แม้กระทั่งปัจจุบันถ้าเรารู้จักค้นหาทรัพยากรที่มีอยู่ในอดีตมาใช้ก็คงทำให้อิสานกลับอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาอีกครั้งก็เป็นได้

จากการสำรวจพบเกี่ยวกับแหล่งโลหะทำให้นักวิชาการได้ข้อมูลที่จะสันนิษฐานต่อไปว่า มนุษย์ยุคสำริด ณ บริเวณที่ราบบ้านเชียงย่อมรู้เส้นทางที่จะไปนำแร่ธาตุจากแหล่งในภูเขาใหญ่ ๆ เช่น แถบภูพาน เขตนครพนม สกลนคร และก็คงจะต้องผ่านชุมชนที่มีความเจริญคล้ายคลึงกันเพราะได้พบวัตถุโบราณที่คล้ายคลึงกันโดยเฉพาะเทคนิคในการทำภาชนะดินเผา การเพาะปลูก การผลิตเครื่องใช้โลหะต่าง ๆ ต่อจากนั้นความรู้ในการหล่อโลหะจึงได้แพร่ขยายไปสู่บริเวณอื่น ๆ อาจจะโดยการติดต่อสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับชนพวกอื่นหรือกลุ่มชนแถบอิสานได้อพยพย้ายไปก็เป็นได้

3. เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของชุมชนสมัยโบราณที่บ้านเชียงจากการอภิปรายของ ศจ.ชาร์ลส์ ไฮแอม นายแกรม เมลัน นายอำพัน กิจงาม ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกระดูกสัตว์โบราณและ ดร.พิสิฐ เจริญวงศ์ คณะโบราณคดี กรมศิลปากร เมื่อเดือนมิถุนายน 2521 ได้ให้ข้อมูลใหม่น่าศึกษาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของชุมชนโบราณบ้านเชียง

มีการศึกษาว่าคนสมัยนั้นกินอะไรเป็นอาหาร ดูวิธีการหาอาหารทำกันอย่างไร

สัตว์ที่ขุดพบที่บ้านเชียงในปี 2517 และ 2518 นั้นมีกว่า 60 พันธุ์ (species) ขอกล่าวถึงสัตว์แปลก ๆ เสียก่อน นั่นก็คือ แรด คุณอำพัน กิจงามว่า คงเป็นแรดพันธุ์ใหม่ชื่อ ไรนอส เซอรอส ซันไดคัส (Rhinoceros sondaicus) หรืออะไรทำนองนั้น แรดนี้เราพบหลายแห่งแล้วที่บ้านโคกคอน ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร และที่บ้านโนนชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ก็มี ยังไม่ทราบว่าเป็นพันธุ์เดียวกันหรือเปล่า คุณอำพันซึ่งขณะนี้กำลังวิเคราะห์อยู่กับศจ.ชาร์ลส์ ไฮแอม และผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ที่บริติชมิวเซียม

กบทีบ้านเชียงทั้งในอดีตและปัจจุบันก็คล้ายกัน แต่ว่ากบในสมัยก่อนนั้นตัวใหญ่กว่ามากเท่านั้น สัตว์ประเภทนี้นอกจากกบแล้วก็มีอึ่งอ่าง และคางคกด้วย แต่สองประเภทหลังนี้ยังพบว่ามีเพียงจำนวนน้อย

ตัวนิ่ม พังพอน กระต่าย กระจง นั้นมีที่บ้านเชียง รวมทั้งแมวดาว (Felis ben galensis) และเสือปลา

วัวปรากฏอยู่แต่ต้นราว 5,600 ปีมาแล้ว เช่นเดียวกับหมูและกวาง

กระดูกวัวและหมู (บางส่วน) บอกให้ทราบจากการศึกษาเปรียบเทียบว่าเป็นสัตว์ ก็หมายความว่าเขาเลี้ยงวัวหรืออาจจะเลี้ยงหมูด้วยตั้งแต่แรก คือ 5,600 ปีมาแล้ว และต่อเนื่องมาจนถึงเมื่อประมาณ 2,250 ปีมานี่เอง

กวางนั้นไม่ใช่สัตว์เลี้ยงในบ้านแน่ หมายความว่าคนที่นั่น แม้จะอยู่ในสังคมเกษตรเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์บางชนิดแล้ว ก็ยังออกป่าล่าสัตว์เป็นครั้งคราวอีกด้วย โครงกระดูกคนโครงหนึ่งรูปร่างใหญ่โตกว่าคนอื่น ๆ สวมสร้อยคอทำด้วยเขี้ยวเสือ มีปิ่นปักข้างกระโหลกขวา ข้างแขนซ้ายมีไบหอกทำด้วยกระดูกสัตว์ และเหนือขึ้นไปหน่อยมีกิ่งเขาเก้งเล็ก ๆ วางอยู่ คงจะเป็นพรานเจตบุตร

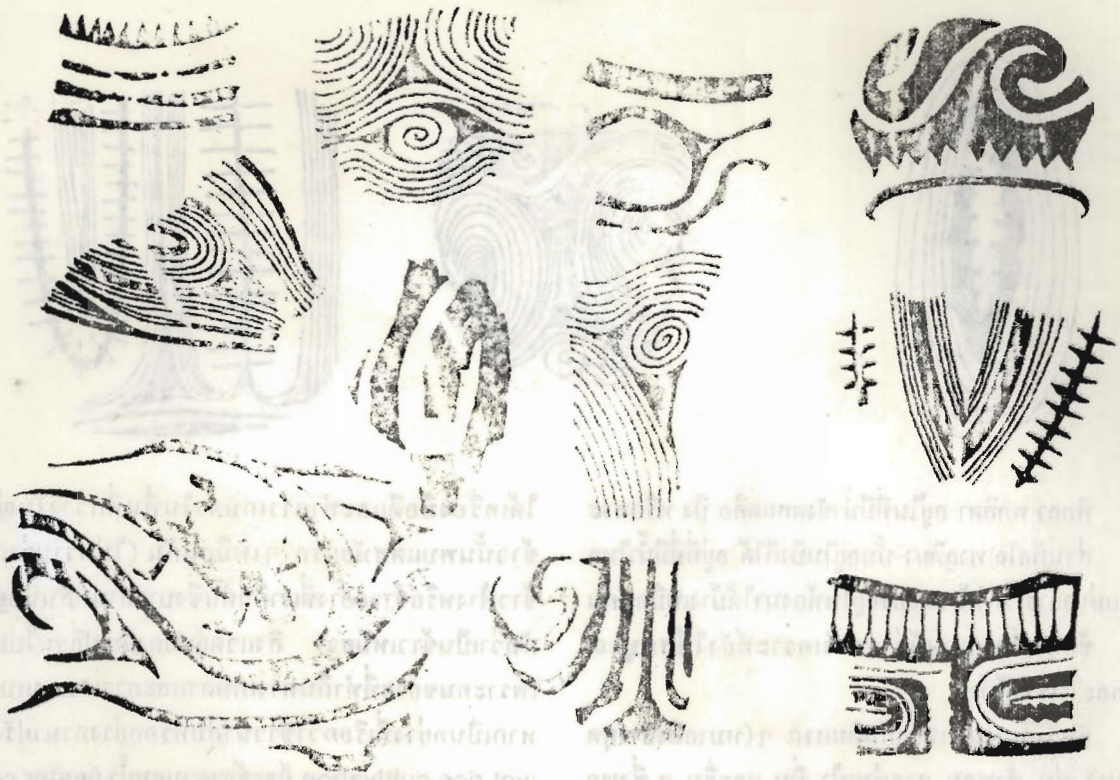

ว่ากินกันมากไปจนเกิดไม่ทันหรือว่าอย่างกลาง ๆ การหาปลาช่วงนี้เป็นต้นไปเป็นเพียงอาชีพรอง ไม่เป็นแต่เพียงหลักฐานเรื่องอาหารการกินอย่างเดียว แต่จะช่วยให้ทราบฤดูกาลที่คนเก็บเอามากินช่วยให้ทราบถึงสิ่งแวดล้อมแถบนั้นและบอกได้กระทั่งถึงอุณหภูมิสมัยนั้น ๆ ว่ากี่องศา จะเอาเซลเซียสหรือฟาเรนไฮท์ก็ได้

หอยที่พบที่บ้านเชียงมีสองพันธุ์ (species) คือ พิลลา แอมพุลเลเซีย (Pila ampullacea) และพิลลา พอลิตา (Pila polita) แกรม เมสัน มาอยู่เมืองไทยสองเดือนก็เที่ยวไปเก็บหอย ปัจจุบันมาเปรียบเทียบดูและจะส่งไปวิเคราะห์ที่มหาวิทยาลัยโอตาโก ประเทศนิวซีแลนด์

หอยอีกชนิดหนึ่งซึ่งอาจพบที่บ้านเชียงด้วย แต่ผู้วิเคราะห์ไม่ยืนยัน อย่างไรก็ดีที่พบที่แหล่งขุดค้นโนนชัย จังหวัดขอนแก่น มีฟิลโลพาลูดินา (Filopaludina) ด้วย

ทั้ง 3 ชนิดนี้อยู่ที่ไหนบ้าง หรืออยู่ที่ไหนได้บ้าง

พิลลา แอมพุลเลเซีย นั้นอยู่ได้ในที่น้ำขังตลอดเวลาเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ปรับตัวอยู่ในนาข้าวที่ไม่ได้ไถนานักก็ได้ แต่เข้าใจว่าลักษณะอาจแตกต่างกันไปบ้าง หอยที่อยู่ในที่มีน้ำขังตลอดนั้น หากอยู่ในดินก็ทำแบบกบจำศีลนั่นเหมือนกัน

กระดูกกวางนั้นพบในแหล่งโบราณคดีทั่วไปในภาคนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมคล้ายบ้านเชียงและโนนชัย ฯลฯ

กระจง กระต่าย นิ่ม พังพอน และสัตว์บางชนิดเช่นที่กล่าวมาแล้วยืนยันได้อย่างดีว่าชาวนาชาวไร่ และพวกเลี้ยงวัวและสัตว์อื่นที่บ้านเชียงออกป่าล่าสัตว์เป็นครั้งคราวด้วย ได้พบกระดูกไก่และสุนัขเลี้ยงแน่นอน

ความพบเมื่อประมาณ 3,600 ปีมานี้เอง ไม่ได้อยู่ในสมัยบ้านเชียงตั้งแต่แรก ชาร์ลส์ ไฮแอม และอำพัน กิจงาม กล่าวว่า กระดูกกีบเท้าข้อที่ 3 (3rd phalange) บอกลักษณะว่าเป็นควายที่ถูกใช้งานประเภทลากไถ กระดูกส่วนนี้แหละครับที่เอ็น (tendons) ส่วนที่เป็นเอ็กซ์เทน-เซอร์ (extensor) และเฟลกเซอร์ (Flexor) ยึดได้ดอนที่ไถก็เกร็ง (stress) เพราะต้องออกแรงมากกว่าปกติ กระดูกส่วนนั้นจึงเจริญผิดส่วนไปจากพวกที่ไม่ได้ใช้ไถนา

ปลามีมากแต่ต้นคือ 5,600 ปีมาแล้วเหมือนกัน และมีเรื่อยมาถึงประมาณ 3,600 ปีมาแล้ว ระหว่างนี้ถึงราว 3,200 ปีมาแล้ว ปรากฏว่ามีบ้างไม่มีบ้าง และหลังจากนั้นก็หายไปคนสมัยนั้นไม่กินปลากันแล้วหรือต้องห้าม หรือ

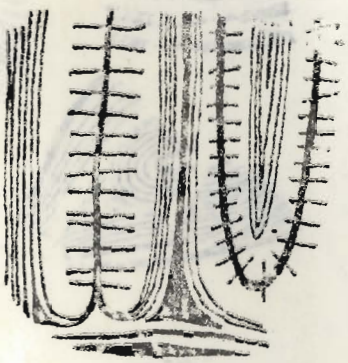

พิลลา พอลิตา อยู่ในที่มีน้ำขังตลอดคือ บึง หรือสระ

ส่วนพิลโล พาลูดินา นั้นอยู่ในบึงก็ได้ อยู่ที่ที่มีน้ำไหลเช่นแม่น้ำลำธารก็ได้ และยังอยู่ในท้องนาได้บ้างเหมือนกัน

ข้อมูลทั้งหมดแม้ว่าการวิเคราะห์ยังไม่สมบูรณ์บอกอะไรเราได้บ้าง

สัตว์ที่พบในการขุดค้นดินแรก ๆ (หมายถึงล่างสุดขึ้นมา) เช่น พังพอน กระต่ายป่า นิ่ม และอื่น ๆ ซึ่งพอบอกได้ว่าเป็นพวกที่ชอบน้ำและที่เตียนหรือค่อนข้างเตียนหรือทุ่งหญ้าหย่อม ๆ ไม่ใช่ป่าทึบ

สำหรับพังพอน เสียดายที่ไม่ได้แจ้งมาว่าเป็น "พังพอนธรรมดา" หรือ "พังพอนกินปู" แต่อย่างไรก็ตามน่าเชื่อว่าตั้งแต่ 5,600 ปีเป็นต้นมาแล้วเป็นอย่างน้อย สิ่งแวดล้อมที่นั่นน่าจะไม่ใช่ป่าทึบหอยหลายชนิดและเต่าบางชนิดพอขะยืนยันได้ว่ามีหนอง คลอง บึง ไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยนัก

ถึงเมื่อ 3,600 ปีมาแล้ว อาจจะเกิดการปฏิวัติครั้งใหญ่ เมื่อเผอิญมาตรงกับสมัยที่มีเครื่องไม้เครื่องมือเหล็กใช้ และควายเองก็ได้รับการยืนยันใช้ลากด้วยไถด้วย สมัยนี้เป็นต้นมาและที่มีการหักล้างถางพงกันขนาดใหญ่ เพราะได้เครื่องมือดีและทำการเกษตรในพื้นที่กว้างใหญ่ได้ ข้าวนั้นพบแต่สมัยแรก ๆ เหมือนกัน (ไม่ทราบว่าเป็นข้าวฟ่างหรือข้าวอย่างที่เรากินกันซึ่งบางท่านก็สันนิษฐานกันว่าเป็นข้าวเหนียว) สิ่งแวดล้อมคงจะเปลี่ยนไปมาก เพราะคนขยายที่ทำกินทางเกษตรและการเกษตรแบบนี้ หากเป็นอย่างที่เรียกว่าข้าวนาลุ่มหรืออย่างภาษาฝรั่งว่า wet rice cultivation ก็จะต้องควบคุมน้ำ (water control) ไว้เป็นอย่างดี ไม่งั้นข้าวไม่โต ก็คงต้องทำคันกั้นน้ำในนาแต่ละแปลง นี่เองเท่ากับกั้นน้ำซึ่งจะไหลจากที่สูงลงบึงหนอง หรือแอ่งที่อยู่ต่ำกว่า ไม่ช้าไม่นานแหล่งน้ำเหล่านี้ก็งวดและแห้งลง

ส่วนทางด้านเศรษฐกิจนั้น เมื่อพิจารณาว่าเป็นชุมชนกสิกรรมมาแต่แรกแล้วและไม่ใช่เพียงแค่นั้นหากมีเทคโนโลยี่สูงในเรื่องการโลหกรรมต่อเนื่องมาแต่ต้นอีกเหมือนกัน ฉะนั้น จึงไม่ใช่การเดา หากจะบอกว่าอีสานสมัยนั้นรุ่งเรืองพอตัวทีเดียว

จากจุลสาร "บ้านเชียงในอดีต"
ของศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี
วิทยาลัยครูอุดรธานี

"เขตสะสม" ก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ในอีสานเหนือ

ศรีศักร วัลลิโภดม

บทความเรื่องนี้อาจจะเป็นที่แปลกหูแปลกตาสำหรับผู้อ่าน เพราะเหตุว่ามีการนำเอาคำประหลาด ๆ มาใช้คือ คำว่า "เขตสะสม" จึงใคร่ขออธิบายเสียในตอนแรกว่าหมายถึงบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยให้มีคนหลายกลุ่มหลายเหล่าหรือหลายเผ่าพันธุ์ มาตั้งหลักแหล่งอยู่ใกล้กันหรือปะปนกัน บริเวณดังกล่าวนี้มักจะอยู่ในเขตชายแดนของบ้านเมืองหรือของอาณาจักรที่มีลักษณะโดดเดี่ยวห่างไกลจากการควบคุมทางการเมืองเป็นเหตุให้กลุ่มชนที่ต่างเผ่าพันธุ์เหล่านั้นมีการสังสรรค์กันในทางสังคมและวัฒนธรรมกันได้ ในบางครั้งก็ผลทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นรัฐหรือบ้านเมืองขึ้นมาได้ ส่วนการที่จะยั่งยืนอยู่เพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความผันแปรซึ่งอาจจะเกิดจากบทบาทของผู้นำหรือไม่ก็ความแตกต่างกันในเรื่องของเผ่าพันธุ์ของคนในสังคมนั้นเป็นสำคัญ

ข้าพเจ้าขอยืมคำว่า "เขตสะสม" นี้มาจากชาวบ้านในเขตตำบลเมืองเก่าจังหวัดสุโขทัย เพราะเมื่อเวลาออกไปปฏิบัติงานสนามทางมนุษยวิทยา เกี่ยวกับการตั้งหลักแหล่งของชุมชนนั้นพบว่าชาวบ้านมักจะเรียกบรรดาหมู่บ้านที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากคนหลายท้องถิ่นหรือจากต่างหมู่บ้านกัน อพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอยู่ในบริเวณเดียวกัน สังสรรค์กันจนเกิดมีวัดและเป็นหมู่บ้านขึ้น ข้าพเจ้าเห็นว่าแนวความคิดเช่นนี้อาจนำไปใช้กับแหล่งที่เกิดเป็นบ้านเมืองหรืออาณาจักรในบางท้องถิ่นในประเทศไทยได้ เท่าที่ได้ศึกษาจากลักษณะในทางภูมิ-ศาสตร์ หลักฐานทางโบราณคดีและตำนานพงศาวดาร แล้วพบว่ามีรัฐหรืออาณาจักรหลายแห่งในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นจากบริเวณที่เป็น "เขตสะสม" มาก่อนเช่น แคว้นหริภุญไชย แคว้นโยนก แคว้นสุโขทัย และแคว้นล้านช้าง ล้วนมีที่มีในตำนองนี้ทั้งสิ้น ในที่นี้โดยเหตุที่มีหน้ากระดาษจำกัดจะบอกกล่าวถึง บริเวณที่เป็นเขตสะสมเพียงแห่งเดียวในอีสานเหนือเท่านั้น

อีสานเหนือ หมายถึงบริเวณในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ตั้งแต่ฝั่งเหนือของลำแม่น้ำชีในเขตจังหวัดชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ขึ้นไปจนจดลุ่มแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดนครพนม สกลนคร อุดรธานีและหนองคาย เมื่อวิเคราะห์ตามลักษณะในทางภูมิศาสตร์และหลักฐานทางวัฒนธรรมแล้ว บริเวณอีสานเหนืออาจแบ่งออกได้เป็น 2 เขตใหญ่ ๆ คือ เขตลุ่มแม่น้ำชีกับลุ่มแม่น้ำโขง บริเวณลุ่มน้ำชีนั้นถือได้ว่าเป็นบริเวณแกนกลางในทางวัฒนธรรม เพราะเหตุว่ามีร่องรอยของเมืองโบราณและชุมชนโบราณใหญ่น้อยที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมเป็นแบบเดียวกันกระจายกันอยู่ รูปแบบทางวัฒนธรรมที่กล่าวถึงนี้ก็คือ คติการปักเสมาหิน และการนับถือพระพุทธ-ศาสนาลัทธิหินยาน เมืองสำคัญ ๆ ที่ปรากฏให้เห็นร่องรอยว่ามีความเจริญในทางศิลปวัฒนธรรมมาแล้วก็คือ เมืองฟ้าแดดสูงยาง เมืองกันทรวิชัย เมืองนครจำปาศรี เมืองดอนสวรรค์ และเมืองแอม เป็นต้น ส่วนบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงนั้นถือว่าเป็น "เขตสะสม" คลุมพื้นที่ตั้งแต่เขตจังหวัดนครพนม สกลนคร ขึ้นไปจนถึงอุดรธานี หนองคาย และจังหวัดเลย ปัจจุบันบริเวณนี้ก็เป็นเขตชายแดนและในอดีตก็เป็นเขตชายแดนเช่นกัน จะเห็นได้ว่าบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ในฝั่งไทยนั้น ตั้งแต่เขตอำเภอมุกดาหารจังหวัดอุบล-ราชธานีขึ้นมายังอุดรธานี หนองคายและเลยนั้น จะมีเทือกเขาภูพาน ขวางกั้นแยกออกจากที่ราบลุ่มในเขตลุ่มน้ำชี ส่วนทางฝั่งประเทศลาวก็เป็นที่ราบแคบ ๆ ริมฝั่งแม่น้ำถัดขึ้นไปเต็มไปด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อนที่แยกอาณาเขตประเทศลาวออกจากประเทศเวียดนาม หลักฐานทางวัฒนธรรมที่ชี้ให้เห็นว่าบริเวณนี้เป็น "เขตสะสม" นั้นอาจแยกพิจารณาออกเป็น 2 ประเภทคือ (1) หลักฐานทางโบราณวัตถุสถาน และ (2) หลักฐานทางเอกสาร

ชิ้นส่วนของปราสาทหินสมัยเจนละ พบที่เมืองเตยในเขตจังหวัดยะโสธร

Remains from a Chenla period stone sanctuary found at Dong Muang Toei, Kham Khuan Kaeo district, Yasothon province.

เสมาหินมีภาพสลักศิลปแบบทวารวดีในเขตเขาภูน้อย อำเภอนากลาง จังหวัดอุดรธานี
Two carved Dvaravati boundary markers on Phu Noi.

เป็น "เขตสะสม" นี้ กล่าวคือมีการพบโบราณวัตถุสถานที่เป็นศิลปกรรมแบบขอม หรือได้รับอิทธิพลขอมในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่พบมากที่สุดก็คือในเขตจังหวัดสกลนครต่อกับเขตจังหวัดอุดรธานี โดยเฉพาะที่สกลนครนั้นปรากฏมีการสร้างเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ขึ้นริมหนองหานหลวง สร้างถนน อ่างเก็บน้ำ ตระพัง และศาสนสถานขึ้นหลายแห่ง ที่เหลือให้เห็นได้ขณะนี้ก็มีปราสาทพระธาตุนารายณ์เจงเวง พระธาตุเชิงชุมและพระธาตุดุม ล้วนเป็นศิลปแบบขอมในสมัยพุทธศตวรรษที่ 16 ลงมาทั้งสิ้น บริเวณรอบนอกเมืองหนองหานหลวงออกไปต่อเขตจังหวัดอุดรธานี วัฒนธรรมขอมก็แพร่หลายเข้าแทนที่วัฒนธรรมพื้นเมืองเดิมในหลาย ๆ แห่ง อย่างเช่นบนยอดเขาภูเพ็กก็ได้มีการสร้างศาสนสถานแบบขอมขึ้น ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ก็มีการสร้างเมืองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบขอมขึ้น และมีการสร้างศาสนสถานกลางเมืองขึ้นในรูปแบบที่ได้รับวัฒนธรรมของขอม บรรดาเสมาหินที่เคยสร้างเนื่องในลัทธิพุทธศาสนาฝ่ายหินยาน ก็ได้รับการเปลี่ยนแปลงมาสร้างเป็นของเนื่องในลัทธิมหายาน และมีศิลปกรรมแบบขอมเข้ามาเจือปน มีการสร้างรูปเคารพที่เป็นศิลปกรรมแบบขอมเช่นเทวรูปแบบขอมเข้ามาเจือปน มีการสร้างรูปเคารพที่เป็นศิลปกรรมแบบขอมเช่นเทวรูปและพระพุทธรูปแบบนาคปรกเป็นต้น ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 ศิลปและวัฒนธรรมขอมแพร่หลายมากที่สุดใน "เขตสะสม" นี้ คือ ได้แพร่หลายทั่วไปจนถึงเขตอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี อำเภอเวียงคุก จังหวัดหนองคาย และเมืองซายฝงและนครเวียงจันทน์บนฝั่งลาว เกิดคติการสร้างรูปเคารพในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน โดยได้รับอิทธิพลศิลปแบบบายนของขอม ที่เมืองซายฝงในเขตลาวมีการสร้างอโรคยาศาลและพบจารึกของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แห่งกัมพูชามีร่องรอยของถนนขอมสร้างผ่านจังหวัดสกลนครไปถึงนครเวียงจันทน์ และที่เวียงจันทน์เองก็พบรูปปั้นศิลาขนาดใหญ่ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่เวียงคุกบนฝั่งไทยมีพระพุทธรูปในศิลปแบบลพบุรี ที่ได้รับอิทธิพลศิลปกรรมแบบบายน และที่สำคัญก็คือบริเวณไหล่เขาภูพานในเขตเมืองพาน อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นแหล่งศาสน สถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาคนี้ก็ปรากฏมีอิทธิพลของศิลปกรรม ทางศาสนา

แบบขอมเข้าแทนที่ แต่เดิมศาสนสถานของบริเวณนี้เป็นของเนื่องในลัทธิหินยานเป็นแหล่งในการทำวิปัสสนาของพระสงฆ์หรือผู้ที่สละกิเลสทางโลก มีการดัดแปลงโขดหินเพิงหิน ให้เป็นที่อาศัยทำวิปัสสนามีคติการปักเสมาหินและบูชารอยพระพุทธบาทครั้นถึงพุทธศตวรรษที่ 18 ที่ได้รับการเปลี่ยนให้เป็นศาสนสถานทางคติมหายาน ดังเห็นได้ชัดที่วัดลูกเขยว่ามีการดัดแปลงเพิงหินให้มีหน้าที่เหมือนกับปราสาท โดยนำเอาแท่งหินมาก่อเป็นผนัง และสกัดตอนล่างของโขดหินให้เป็นแท่นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป พร้อมกันกับเขียนภาพสีบนผนังของเพิงหินภายในให้เป็นรูปปรางค์ มีพระพุทธรูปยืนและมีพระสาวกเฝ้าแหนใกล้ ๆ กับเพิงหินที่ทำหน้าที่เป็นปราสาทนั้นก็มีโขดหินที่สลักเป็นรูปพระพุทธรูปนั่งและยืนหลายองค์ รวมทั้งรูปเทวรูปด้วยลักษณะศิลปกรรมแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นการผสมระหว่างศิลปแบบพื้นเมืองกับศิลปขอมในสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 นอกจากนั้นยังปรากฏมีพระพุทธรูปหินทรายศิลปแบบลพบุรี อีกเป็นจำนวนมาก บางองค์แลเห็นได้ชัดว่าเป็นการนำเอาแท่งเสมาหินสมัยทวารวดีมาสลักเป็นพระพุทธรูป และมีอีกหลาย ๆ องค์ที่เดียวที่แสดงว่าเป็นพระพุทธรูปที่สลักขึ้นในสมัยหลังพุทธศตวรรษที่ 18 ลงมา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการต่อเนื่องในเรื่องประเพณีการสร้างพระพุทธรูปหินในสมัยหลัง ๆ

ตามที่กล่าวมาแล้วนี้พอสรุปได้ว่า จากหลักฐานทางโบราณวัตถุสถานสมัยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ขึ้นไปนั้น ชี้ให้เห็นว่าบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงในอีสานเหนือนั้น ในชั้นแรกมีการกระจายของกลุ่มชนที่นับถือพุทธศาสนาลัทธิหินยานอยู่ในเขตจังหวัด อุดรธานีและบริเวณหนองหานหลวง ในเขตจังหวัดสกลนครอยู่ก่อน ซึ่งศูนย์กลางของบริเวณที่เป็นบ้านเมืองในระยะนั้นคงอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำชี ในเขตจังหวัดอุดรธานีขอนแก่น และกาฬสินธุ์ ต่อมาได้มีการกระจายของกลุ่มชนในเขตหนองหานหลวงเข้าไปในเขตอำเภอธาตุพนม ผสมผสานกับชนต่างเผ่าพันธุ์

กลุ่มเสมาหินบนยอดภูน้อยในเขตอำเภอนากลาง จังหวัดอุดรธานี

การตั้งเสมาหินปักแปดทิศรอบบริเวณที่ตั้งรอยพระพุทธบาท บนยอดเขา

ที่คงเคลื่อนย้ายมาจากถิ่นอื่นทางเหนือและทางตะวันออกของแม่น้ำโขงจนมีการสร้างพระธาตุพนมขึ้นเป็นศูนย์กลางในระบบความเชื่อ ส่วนเขตลุ่มแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดอุดรธานีและหนองคาย ก็มีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนที่นับถือพุทธศาสนาลัทธิหินยานเช่นเดียวกันกับในเขตลุ่มน้ำชีเข้าไปตั้งสร้างเป็นบ้านเมืองที่ นครเวียงจันทน์นับเป็นเมืองที่สำคัญแห่งแรกในเขตลุ่มแม่น้ำโขง ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 ได้มีอิทธิพลทางการเมือง และทางวัฒนธรรมจากกัมพูชาแพร่ขึ้นมาตามลำแม่น้ำโขง นำลัทธิทางศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาฝ่ายมหายานเข้ามาแพร่หลายในระยะนี้ได้มีการสร้างเป็นเมืองสำคัญขึ้น 2 แห่ง คือ เมืองหนองหานหลวงและที่สกลนคร และเมืองหนองหานน้อยในเขตจังหวัดอุดรธานีมีการสร้างปราสาทและโบราณวัตถุสถานแบบขอมขึ้นในภูมิภาคนี้ และแพร่หลายขึ้นไปจนถึง หนองคายและเวียงจันทน์

หลักฐานทางโบราณวัตถุสถาน

บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขงตั้งแต่เหนือปากแม่น้ำมูลในเขตอำเภอโขงเจียมจังหวัดอุบลราชธานีขึ้นมาจนถึงเขตจังหวัดนครพนมและหนองคายไม่ปรากฏพบร่องรอยของโบราณสถานวัตถุที่แสดงให้เห็นว่า เคยเป็นบ้านเมืองใหญ่โตมาก่อนสมัยพุทธศตวรรษที่ 16 แตกต่างไปจากบริเวณตอนใต้อำเภอโขงเจียมลงไปในเขตอำเภอพิบูลย์มังสาหาร และในเขตแคว้นจัมปาสักของประเทศลาว ที่ปรากฏพบโบราณสถานขนาดใหญ่ที่มีความเก่าแก่ไปถึงพุทธศตวรรษที่ 12 อย่างเช่น ถ้ำปราสาท ริมฝั่งแม่น้ำมูล อำเภอโขงเจียม และที่วัดสระปทุม (วัดใต้) ที่แก่งสะพือ อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และวัดภูในแคว้นจัมปาสักของลาว เป็นต้น ที่ล้วนแต่เป็นหลักฐานของบ้านเมือง ในสมัยอาณาจักรเจนละทั้งสิ้น การที่ไม่ปรากฏพบร่องรอยของบ้านเมืองตอนเหนือ อำเภอโขงเจียมขึ้นไปนี้ ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่า เป็นเขตปลอดคน โบราณสถานสำคัญที่พบมีแห่งเดียวคือ พระธาตุพนม แต่ก็เป็นเพียงศาสนสถานที่ไม่ได้ชี้ให้เห็นว่าผูกพันกับบ้านเมืองที่ใหญ่โตเป็นแว่นแคว้นในท้องถิ่นนี้ และยิ่งกว่านั้นรูปแบบและลักษณะทางศิลปกรรมของ ศาสนสถานแห่งนี้ ก็สะท้อนให้เห็นถึงส่วนผสมในทางวัฒนธรรมของชนหลายกลุ่มเหล่าอีกด้วย กล่าวคือพระธาตุองค์นี้ได้มีการก่อสร้างอย่างน้อย 3 ครั้ง ครั้งแรกคงเกิดขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 11–12 ร่องรอยของการใช้แท่งศิลาและแผ่นหินทำกรอบประตูนั้นชี้ให้เห็นว่าเคยสร้างให้เป็นปราสาทของพวกเจนละมาก่อน ต่อมาราวพุทธศตวรรษที่ 14–15 ก็ได้มีการสร้างอาคารใหม่ทับลงไปอีกทีหนึ่ง เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมลดชั้นก่อด้วยอิฐ รอบ ๆ อาคารและซุ้มประตูทั้งสี่ทิศ มีการสลักเป็นรูปเคารพและลวดลายประดับลงบนแผ่นอิฐ เทคนิคในการก่อสร้างเช่นการเรียงอิฐที่แนบสนิทโดยไม่แลเห็นวัตถุที่ใช้เป็นสอเชื่อมเป็นวิธีการของพวกขอม รวมทั้งเสาหล่อที่มีลักษณะกลมประดับอยู่กับแผ่นอิฐสลักลวดลายก็ละม้ายไปทางศิลปขอมโบราณ แต่ทว่าบรรดาลวดลายสลักอิฐเช่นลายผักกูด กลับมีลักษณะเป็นแบบศิลปทวารวดีคล้าย ๆ กับที่พบบนแผ่นเสมาหินที่เมืองฟ้าแดดสูงยาง ภาพสลักเป็นรูปคนขี่ม้าแสดงการผาดโผนบนผนังอาคารนั้นเป็นลักษณะที่ไม่เคยเห็นในศิลปกรรมของขอมและทวารวดี แต่พบในศิลปจามและจีนและในขณะเดียวกันลักษณะรูปร่างหน้าตาตลอดจนการแต่งกายของบุคคลในภาพสลักอิฐก็แตกต่างไปจากที่พบในศิลปขอม ทวารวดีและจาม แต่ในทำนองตรงข้าม แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่น่าจะเป็นคนพื้นเมืองมากกว่าอย่างอื่น ที่น่าสนใจที่สุดก็คือลักษณะหน้าบันของซุ้มแต่ละทิศนั้นคล้ายไปทางซุ้มของศาสน สถานที่พบในเกาะบาหลี และภาพสลักเป็นรูปเคารพประจำซุ้มทิศเหนือ ทิศใต้ และทิศตะวันตกกลับเป็นภาพของพระวิษณุ พระพรหม และพระศิวะ ในลัทธิศาสนาฮินดูแทน ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากลักษณะศิลปกรรมของอาคารพระธาตุพนม ที่สร้างขึ้นในระยะที่สองนี้แล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่า ศาสนสถานแห่งนี้มีลักษณะผสมของอิทธิพลในทางวัฒนธรรมของคนหลายกลุ่มเหล่า ที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นนี้ ส่วนการบูรณะพระธาตุพนมในครั้งที่สามนั้น เป็นเรื่องของภายหลังพุทธศตวรรษที่ 19 ลงมา จะไม่นำมากล่าวในที่นี้

อย่างไรก็ตามในขณะที่ลักษณะทางศิลปกรรมของพระธาตุพนมไม่อาจสะท้อนให้เห็นได้อย่างเพียงพอว่ากลุ่มชนที่อยู่ในท้องถิ่นนี้คือผู้ใดแน่นั้น ก็มีหลักฐานทางโบราณวัตถุอีกอย่างหนึ่งที่พอจะชี้เค้าเงื่อนให้ได้ สิ่งนั้นก็คือเสมาหินที่ปักอยู่รอบ ๆ องค์พระธาตุพนม รวมทั้งที่พบในเขตวัดหลักศิลา ตำบลรุกขนคร อำเภอธาตุพนมด้วย เสมาหินเหล่านี้ หลายหลักที่ฐานสลักเป็นรูปกลีบบัว และรูปหม้อน้ำ อันเป็นสัญญลักษณ์ในทางพุทธศาสนา ในการสำรวจและศึกษา เสมาหินในอีสานครั้งหลังของข้าพเจ้านั้น พบว่าใบเสมาที่สลักเป็นรูปหม้อน้ำดังกล่าวนี้ มีพบมากในเขตรอบ ๆ หนองหานหลวง จังหวัดสกลนคร ของที่พบในเขตอำเภอธาตุพนมนี้ คงเป็นของที่กระจายมาจากบริเวณหนองหานหลวงนั่นเอง จึงน่าจะเป็นไปได้ที่ว่าประชาชนที่มาตั้งหลักแหล่งอยู่ในเขตพระธาตุพนมนั้น ส่วนหนึ่งคือผู้ที่เคลื่อนย้ายมาจากแถวหนองหานหลวงในเขตจังหวัดสกลนคร และเสมาหินที่ปักขึ้นรอบ ๆ องค์พระธาตุนั้น ก็คงทำขึ้นพร้อม ๆ กันกับการสร้างอาคารนี้ขึ้นในสมัยที่สองนั่นเองทำให้เกิดปัญหาขึ้นในขณะนี้ว่าอาคารพระธาตุพนมในสมัยก่อนการบูรณะในครั้งที่สามภายหลังพุทธศตวรรษที่ 19 ลงมานั้น เป็นของที่สร้างขึ้นในลัทธิศาสนาไหนแน่ เพราะว่ามีทั้งพุทธศาสนาและศาสนา

พราหมณ์ปนกันอยู่

จากการพบเสมาหินในเขตพระธาตุพนมทำให้ข้าพเจ้าเชื่อว่า ผู้คนส่วนหนึ่งในท้องถิ่นนี้ มาจากทางสกลนครและจากสกลนครมีความสัมพันธ์กับบ้านเมืองในเขตจังหวัดอุดรธานีเพราะพบร่องรอยของชุมชนที่นิยมปักเสมาหินไว้ในเขตศักดิ์สิทธิ์อยู่ทั่วไป เช่นในเขตบ้านเชียงอำเภอหนองหาน บริเวณเมืองหนองหานน้อย พบที่เมืองโบราณที่บ้านดอนแก้ว กลางหนองหานกุมภวาปี นอกนั้นยังกระจายขึ้นไปในเขตอำเภอบ้านผือ อำเภอหนองบัวลำพูและอำเภอนากลางจนถึงเขตอำเภอวังสะพุงจังหวัดเลย อาจกล่าวได้ว่าคติในการปักเสมาหินนี้เป็นของที่กระจายจากบ้านเมืองในเขตลุ่มน้ำชีที่นับถือพระพุทธศาสนา ฝ่ายหินยานไปยังบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดสกลนครและนครพนม

ต่อจากเขตอำเภอธาตุพนม ขึ้นไปตามลำแม่น้ำโขงไปยังนครพนมและหนองคายก็ไม่ปรากฏพบร่องรอยของชุมชนที่เป็นบ้านเมืองใหญ่โตที่มีอายุเก่าแก่พุทธศตวรรษที่ 16–17 จนกระทั่งถึงเขตอำเภอท่าบ่อ บนฝั่งไทยและเมืองซายฝั่งและนครเวียงจันทน์บนฝั่งลาว ในเขตอำเภอท่าบ่อ ที่วัดพระองค์ตื๊อใกล้กับลำน้ำโขง ได้มีผู้เคลื่อนย้ายเสมาหินทรายแดงที่เป็นของสมัยทวารวดีมาปักไว้ในเขตวัด เข้าใจว่าคงจะย้ายมาจากแถว ๆ เขตอำเภอบ้านผือจังหวัดอุดรธานี ที่อยู่ในบริเวณต้นลำน้ำโขง แต่ที่ฝั่งลาวในเขตนครเวียงจันทน์นั้นพบร่องรอยเมืองโบราณขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นแบบไม่สม่ำเสมออันเป็นลักษณะของเมืองโบราณรุ่นแรก ๆ มีผู้พบพระพุทธรูปแบบทวารวดีในเขตเมืองเวียงจันทน์นี้ โดยเฉพาะเกาะดอนชิงชู้ ในแม่น้ำโขงหน้านครเวียงจันทน์ ลักษณะผังเมืองตลอดจนโบราณวัตถุที่พบนั้นเป็นสิ่งที่ยืนยันให้เห็นว่าเวียงจันทน์เคยเป็นเมืองมาแล้วแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 15–16 ลงมา และมีรูปแบบทางวัฒนธรรมเป็นแบบทวาราวดี เช่นเดียวกันกับบ้านเมืองที่พบในเขตจังหวัดอุดรธานี และในเขตลุ่มแม่น้ำชี

ประมาณตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 16 ลงมาปรากฏมีโบราณวัตถุสถานที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้นในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงที่เรียกว่า

ศิลปแบบทวารวดี

ภาพสลักบนแผ่นเสมาหิน ยนยอดภูน้อย อำเภอนากลาง จังหวัดอุดรธานี

Carving on a boundary marker on Phu Noi. Dvaravati period.

หลักฐานทางเอกสาร

บริเวณลุ่มน้ำโขงที่เรียกว่าเป็น "เขตสะสม" นี้ ไม่ไร้หลักฐานทางด้านเอกสาร เพราะเหตุว่าในสมัยพุทธ–ศตวรรษที่ 19 ลงมาได้กลายเป็นบริเวณที่สำคัญของอาณาจักรล้านช้าง หรือศรีสัตนาคนหุต เอกสารฉบับแรกที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือ อุรังคธาตุหรือตำนานพระธาตุพนม เป็นตำนานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของบ้านเมืองใน "เขตสะสม" เป็นอย่างดี พอสรุปใจความสำคัญได้ว่า การสร้างพระธาตุพนมนั้นเป็นเหตุการณ์ที่ใหญ่โต เป็นเรื่องของภูมิภาคใหญ่ไม่ใช่เฉพาะท้องถิ่น ได้มีการเข้ามาร่วมของกษัตริย์ และคนต่างแดนที่อยู่ห่างไกล พระธาตุพนมตั้งอยู่ ณ ภูกำพร้า เป็นบริเวณที่เป็นกลางไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ เพราะต้องการป้องกันการรบพุ่งแย่งชิงพระบรมธาตุกัน ส่วนบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องนั้นอาจแบ่งได้ดังนี้ กลุ่มที่อยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับพระธาตุ คือ เมืองศรีโคตรบอง (นครพนม) เมืองหนองหานหลวง (สกลนคร) เมืองหนองหานน้อย (อำเภอหนองหานอุดรธานี) เมืองพาน (อำเภอบ้านผืออุดรธานี) เมืองสุวรรณภูมิ (อยู่ในเขตลาว) และเมืองจันทบุรี (เวียงจันทน์) ส่วนกลุ่มเมืองที่อยู่ห่างไกลออกไปได้แก่เมืองอินทปัฐ (กัมพูชา) เมืองจุลที (ตังเกี๋ย) เมืองสาเกต (ร้อยเอ็ด) และเมืองกุรุนทนคร (อโยธยา) พระธาตุพนมได้สร้างขึ้น ณ ภูกำพร้า ริมแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นกลาง คือไม่อยู่ในท้องที่ของผู้ใด เพื่อที่ชาวเมืองต่าง ๆ จะพากันมากราบไหว้สะดวก

จากตำนานพระธาตุพนมนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองโบราณ ที่เข้ากันได้ดีกับหลักฐานทางโบราณคดีที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น เมืองสำคัญเช่น เมืองหนองหาน–หลวง เมืองหนองหานน้อย เมืองพาน และเมืองจันทบุรี ล้วนแต่เป็นเมืองที่มีตัวตน มีหลักฐานทางโบราณคดีสนับสนุนทั้งสิ้น ตำนานพระธาตุชี้ให้เห็นว่าเมืองเหล่านี้ต่างมีเจ้าเมืองปกครองอย่างมีอิสระ และอยู่ในสภาพที่เป็นบ้านเล็กเมืองน้อยกระจายกันอยู่ อย่างเช่นพระยาสุวรรณ–กิงคาร ครองเมืองหนองหานหลวง (สกลนคร) พระยาคำแดงครองเมืองหนองหานน้อย (ในเขตอุดรธานี) การอัญเชิญพระอุรังคธาตุไปยังดอยภูกำพร้านั้นต้องผ่านเขตแดนของเมืองหนองหานหลวงก่อน ส่วนเมืองศรีโคตรบองนั้น พระยาติโคตรบูรและพระยานันทเสน เป็นผู้ครองเมืองนี้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง แต่มีการเคลื่อนย้ายตำแหน่งเมืองบ่อย ๆ แต่เมื่อสรุปแล้วก็อยู่ในเขตจังหวัดนครพนม ต่อมาได้เกิดอุทกภัยขึ้นที่เมืองหนองหานหลวง และหนอง–หานน้อย ทำให้ต้องมีการอพยพผู้คนไปตั้งหลักแหล่งอยู่แถวเมืองสุวรรณภูมิในฝั่งลาวตอนเหนือเวียงจันทน์ขึ้นไป และหลังจากนั้นไม่นานก็มีบุคคลผู้หนึ่งชื่อ บุรีจันอ้วยล้วยสร้างนครเวียงจันทน์ขึ้น และได้มีการแต่งงานกับราชธิดาของกษัตริย์ที่อพยพมาจากเมืองหนองหานหลวง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นครเวียงจันทน์ก็พัฒนาขึ้นเป็นศูนย์กลางความเจริญของท้องถิ่นนี้

ถ้าหากพิจารณาเรื่องราวจากตำนานพระธาตุพนมให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า ทั่วบริเวณที่ตั้งของพระธาตุพนมเองและบริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขงในเขตจังหวัดนครพนม สกลนคร อุดรธานี หนองคายและเวียงจันทน์นั้น เป็นแหล่งที่มีคนหลายกลุ่มเหล่าเข้ามาตั้งหลักแหล่งปะปนกันอยู่ มีการสร้างเป็นบ้านเป็นเมืองขึ้น และมีความสัมพันธ์กันอย่างหลวม ๆ ในทางวัฒนธรรม การสร้างพระธาตุพนมนั้นเป็นคูหาสี่เหลี่ยมสองชั้นและมีสภาพสลักอิฐประดับนั้นน่าจะมีความหมายให้เป็นศาสนสถานที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนต่างเผ่าพันธุ์ในท้องถิ่นนี้ไม่มากก็น้อย ตำนานอีกฉบับหนึ่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเมืองใน "เขตสะสม" นี้ก็คือ พงศาวดารล้านช้าง ซึ่งกล่าวว่าสมัยก่อนการสร้างเมืองชวาหรือเมืองหลวงพระบางนั้น มีบุคคลผู้หนึ่งชื่อพานิชชา อยู่ที่เวียงจันทน์ ได้ขึ้นไปมาค้าขายที่เมืองเชียงดงเชียงทอง และได้อุปภิเสกเป็นพระยาในเมืองเชียงดงเชียงทอง เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นก่อนที่ขุนชวาจะมาสร้างบ้านแปลงเมือง คือสร้างเป็นเมืองหลวงพระบางขึ้น ข้อมูลเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเวียงจันทน์เป็นเมืองที่มีความเจริญมาก่อนหลวงพระบาง และผู้คนในเขตหลวงพระบาง ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือนั้นก็มองเวียงจันทน์ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางความเจริญอยู่ ในสมัยหลัง ๆ ลงมาจึงมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาในเขตของเวียงจันทน์ พงศาวดารเมืองหลวงพระบางกล่าวว่า เมื่อ พ.ศ. 1894 นั้น เมืองเวียงจันทน์เป็นเมืองอิสระและยังมีหัวเมืองที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันอีก 3 เมือง ได้แก่เมืองตระบอง เมืองตีโคฎะบอง เมืองห้วยหลวง

และเมืองไผ่หนาม ครั้นต่อมาเมื่อท้าวฟ้างุ้มได้เป็นราชบุตรเขยของพระยาศิริจุนทราชพระเจ้าแผ่นดินอินทปัต (กัมพูชา)ทรงได้กำลังสนับสนุนไปตีเมืองหลวงพระบางและแย่งราชสมบัติจากพระยาสุวรรณคำพงผู้ปู่แล้ว ก็ยกกองทัพมาตีเมืองทั้งสี่นี้ได้โดยเฉพาะเมื่อตีเมืองไผ่หนามได้แล้วนั้นก็ให้เปลี่ยนชื่อเป็น เมืองเวียงคำแทน และหลังจากได้เวียงจันทน์เวียงคำแล้ว พระเจ้ากรุงอินทปัตก็ทรงยกบรรดาหัวเมืองขึ้นทางฝ่ายเหนือ ตั้งแต่แก่งลีผีขึ้นไป ให้กับพระยาฟ้างุ้มให้เป็นเขตของกรุงศรีสัตนาคนหุต

ข้อมูลที่กล่าวถึงในพงศาวดารเมืองหลวงพระบางนี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมขอมนั้น พอเห็นได้ชัดว่ากัมพูชาถือว่า หัวเมืองขึ้นฝ่ายเหนือของตนนั้นอยู่ตั้งแต่แก่งลีผีขึ้นไป ตลอดสองฝั่งแม่น้ำโขง จนถึงเมืองเวียงจันทน์ แต่ว่าในสมัยหลังลงมานั้น เวียงจันทน์และหัวเมืองใกล้เคียงซึ่งคงอยู่ในเขตจังหวัดหนองคายและนครพนมลงมา แข็งข้อตั้งตัวเป็นอิสระ ดังนั้นเมื่อท้าวฟ้างุ้มมีความสัมพันธ์กับกัมพูชาแล้ว ทางกัมพูชาจึงสนับสนุนให้ปราบปรามเมืองเหล่านี้เสียแล้วพร้อมกันนั้นก็ยกหัวเมืองอื่น ๆ ที่อยู่เหนือแก่งลีผีให้แก่ล้านช้าง นับว่ากับพูชามีส่วนอย่างสำคัญในการที่ทำให้เกิดอาณาจักรล้านช้างหรือศรีสัตนาคนหุตขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 19 และขณะเดียวกันทางล้านช้างก็ได้อาศัยดินแดนลุ่มแม่น้ำโขงที่เรียกว่า "เขตสะสม" นี้เป็นฐานของความเจริญแห่งอาณาจักรตน

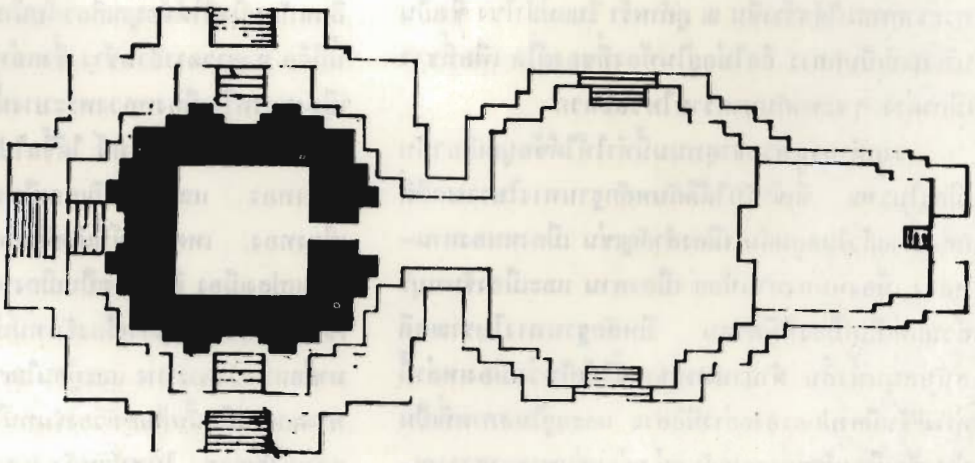

พระธาตุภูเพ็ก จ.สกลนคร ศิลปในสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 สร้างบนยอดเขา
The hill top Phra That Phu Phek, Phanna Nikhom district, Sakon Nakhon. 13th century.

ยังมีหลักฐานทางเอกสารที่น่าสนใจเกี่ยวกับเวียงจันทร์และ "เขตสะสม" ในลุ่มแม่น้ำโขงว่าเป็นเขตอิสระอีกในศิลาจารึกกรุงสุโขทัย จารึกหลักที่ 1 ที่เชื่อกันว่าพ่อขุนรามคำแหงโปรดให้สร้างขึ้นนั้นมีข้อความว่า "เบื้องตะวันออก รอดสรลวง สองแคว ลุมมาจายสคาเข้าฝั่งของเถิงเวียงจันทร์ เวียงคำ เป็นที่แล้ว" ถ้าเชื่อว่าข้อความในศิลาจารึกตอนนี้เขียนขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหงก็จะขัดแย้งกันกับข้อความในพงศาวดารเมืองหลวงพระบางที่ว่าคำว่าเวียงคำเป็นชื่อเพิ่งเกิดขึ้นในสมัยของพระยาฟ้างุ้มแต่ถ้าเชื่อว่าข้อความนี้เขียนขึ้นหลังรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงแล้ว ก็จะรับกันกับพงศาวดารเมืองหลวงพระบางและจารึกสุโขทัยในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไทย เพราะมี กล่าวถึงชื่อพระยาฟ้างุ้มว่า เป็น กษัตริย์ร่วมสมัยเดียวกันกับสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไทยในศิลาจารึก แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่เกี่ยวกับเวียงจันทน์เวียงคำนี้อาจท้าวความไปถึงสมัยพ่อขุนรามคำแหงได้ว่า ในขณะนั้นยังเป็นกลุ่มเมืองที่เป็นอิสระอยู่และน่าจะมีความสัมพันธ์กับกรุงสุโขทัยด้วย การค้นคว้าของจิตร ภูมิศักดิ์ในเรื่องความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาตินั้นพบว่า บริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขงตั้งแต่แก่งลีผีขึ้นมาจนถึงเขตจังหวัดนครพนมนั้นเป็นที่อยู่ของพวกที่เรียกว่า ข่า มีข่าระแดเป็นต้น หาได้เป็นชนชาวลาวทั้งหมดไป ในกฎมณเฑียรบาล พ.ศ. 1901 ได้ระบุว่าบรรดารายชื่อเมืองที่มีกษัตริย์และถวายบรรณาการดอกไม้เงินดอกไม้ทองแก่กรุงศรีอยุธยารวม 20 เมืองนั้น มีเมืองโคตรบองและเมืองเรอแคว รวมอยู่ด้วย ข้อมูลดังกล่าวนี้ล้วนสนับสนุนให้เห็นว่า บริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขงตั้งแต่เวียงจันทน์ลงมา จนถึงเขตอุบลราชธานีเป็นเขตสะสมที่มีคนหลายเผ่าพันธุ์อยู่ปะปนกันมาก่อนที่จะถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้าง

สรุป

บริเวณสองฝั่งแม่น้ำโขงในเขตอีสานเหนือตั้งแต่เหนือเขตอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานีขึ้นไปจนถึงนครพนม สกลนคร อุดรธานี หนองคาย เวียงจันทน์ และเลย จัดเป็นบริเวณที่เรียกว่า "เขตสะสม" เพราะเหตุว่าอยู่ชายแดนของรัฐหรือแคว้นใหญ่ ๆ ทั้งทางด้านใต้ ด้านตะวันตก ด้านเหนือ และด้านตะวันออก จึงเป็นแหล่งที่มีผู้คนหลายกลุ่มหลายเผ่าพันธุ์ เข้ามาตั้งหลักแหล่ง สิ่งเหล่านี้อาจศึกษาได้จากลักษณะทางศิลปกรรม วัฒนธรรมตลอดจนตำนานพงศาวดารในท้องถิ่น การศึกษา "เขตสะสม" เท่าที่ทำอยู่ขณะนี้พอกล่าวได้ว่า ในสมัยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 นั้น ประชาชนส่วนหนึ่งที่เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในเขตสะสมนี้มีวัฒนธรรมเป็นแบบเดียวกันกับผู้ที่อยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำชีในตอนกลางของภาคอีสาน พวกนี้นับถือพระพุทธศาสนาคติหินยาน นิยมปักเสมาหินแสดงเขตศักดิ์สิทธิ์ ศาสนาคนพวกอื่นที่อพยพเข้ามาปะปนคงมาจากทางตะวันออกเฉียงเหนือของแม่น้ำโขง ซึ่งได้แก่ในเขตแคว้นญวนและจามปา รวมทั้งจากกัมพูชาทางลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ด้วย เหตุนี้เมื่อมีการสร้างพระธาตุพนมขึ้นในระยะแรก ๆ นั้นจึงมีลักษณะทางวัฒนธรรมของชนหมู่เหล่าผสมกันอยู่ในศิลป สถาปัตยกรรมของพระธาตุประมาณ พุทธศวรรษที่ 16 เป็นต้นมา อาณาจักรกัมพูชาทำสงครามกับอาณาจักรจามปา ซึ่งจำเป็นต้องขยายอำนาจเข้าครอบครองดินแดนที่เป็น "เขตสะสม" นี้เพราะว่าเป็นเขตอยู่ในเส้นทางที่จะไปยัง อาณาจักรญวน และจามปา ขอมได้สร้างถนนจากเมืองพระนคร เลียบริมฝั่งแม่น้ำโขงผ่านจังหวัดสกลนครไปยังเมืองเวียงจันทน์ และขณะเดียวกันก็สร้างเมืองสำคัญขึ้นเพื่อการปกครอง 2 แห่งคือ เมืองหนองหานหลวง (สกลนคร) และเมืองหนองหานน้อย (อำเภอหนองหาน อุดรธานี) อำนาจขอมสูงสุดในตอนครึ่งแรกของพุทธศตวรรษที่ 18 ในรัชกาลของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งปรากฏว่ามีการสร้างอโรคยาศาลในเขตเมืองชายฝั่งบนฝั่งประเทศลาวและมีการนำพระรูปของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ไปไว้ ณ นครเวียงจันทน์ด้วย พุทธศาสนาลัทธิมหายานได้แพร่หลายทั่วไปในระยะนี้ ครั้นสิ้นรัชกาลของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แล้วอิทธิพลของขอมก็เสื่อมลง "เขตสะสม" ก็กลายเป็นอิสระ มีนครเวียงจันทน์เป็นศูนย์กลางความเจริญ มีการค้าขายติดต่อกับดินแดนใกล้เคียง จนกระทั่งประมาณครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ 19 เมื่อพระยาฟ้างุ้มได้ราชสมบัติที่เมืองหลวงพระบางแล้ว จึงได้ขยายอำนาจโดยการสนับสนุนของอาณาจักรกัมพูชาที่ถือว่าตนยังมีสิทธิอยู่เหนือเขตสะสม เข้าตีเมืองเวียงจันทน์ เวียงคำ และเมืองอื่น ๆ ได้ และผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ อาณาจักรล้านช้าง

จากวารสาร "เมืองโบราณ"
ตุลาคม-พฤศจิกายน 2522 ปีที่ 6 ฉบับที่ 1

**ศิลปะทวารวดี และขอมในเขตอีสานใต้

เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่องประวัติศาสตรและวัฒนธรรมอีสานใต้ ครั้งที่ ๑
ระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม 2526

ม.ล. ปนัดดา

ในท้องที่ภาคอีสาน หรือตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เคยมีความรุ่งเรืองที่ยิ่งใหญ่มาแต่อดีต

เราได้พบปราสาทธรรมดาขอม และได้พบศิลปะบ้านเชียงซึ่งมีอายุ 5,000 ปีมาแล้ว จากนั้นได้พบศิลปะแบบทวารวดีหลายแห่ง โดยเฉพาะที่เป็นแหล่งชุมชนหรือเมืองโบราณ ขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่นที่เมืองฟ้าแดดสูงยาง จ.กาฬสินธุ์ เมืองบ้านคูเมือง จ.บุรีรัมย์ และเมืองเสมา อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา เป็นต้น

เราได้พบพระพุทธรูปจำหลักหินทรายขนาดใหญ่มาก เป็นพระพุทธรูปยืน และปางต่าง ๆ ในถ้ำเขาตะพังสิงห์ กับพระพุทธรูปนั่งขนาดใหญ่ที่ถูกเจาะ จ.ลพบุรี พระพุทธรูปหินล้วนนี้ขนาดใหญ่โต จำหลักเป็นรูปนูนสูง (High – Relief) โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ถูกขุดเจาะออกมาจากเขาสูง ได้ความยาวจากพระเกศถึงพระบาทได้ 3.75 เมตร สลักลงในหินทรายก้อนเดียว 1 ฟุต ซึ่งเป็นรอยสลักที่สูงกว่าพระพุทธรูปหินทั้งหมดในภาคอีสาน

ศิลปะแบบทวารวดีนี้ ประมาณอายุได้ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 11-13 เป็นศิลปะที่ได้รับอิทธิพลจากภูมิภาคอินเดีย เช่นเดียวกับศิลปะแบบทวารวดีที่พบในภาคกลาง ตอนกลางของภาคตะวันตก และภาคใต้ของประเทศไทย

ส่วนศิลปะขอมนั้น ได้พบปราสาทหินขอมเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ที่เป็นปราสาทอิฐขนาดเล็ก ๆ ที่เรียกว่า กู่ ไปจนถึงปราสาทหินขนาดใหญ่ ๆ ที่เรียกว่า ปราสาท ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในภาคอีสาน ตั้งแต่ปราสาทหินพิมาย อ.พิมาย จ.นครราชสีมา ปราสาทหินพนมรุ้ง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.บุรีรัมย์ ปราสาทหินเขาพนมวัน อ.เมือง จ.นครราชสีมา ปราสาทหินเขาน้อยสยอมพร อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา ปราสาทหินเขาโล้น อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา ปราสาทหินเขาปลายบัด อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา ปราสาทหินเขาคอก อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา ปราสาทหินเมืองต่ำ อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.บุรีรัมย์

พระนอนที่ภูปอ จ.กาฬสินธุ์ จำหลักนูนสูงจากผนังถ้ำบนยอดเขาภูปอ ศิลปะแบบทวาราวดีซึ่งอยู่ร่วมสมัยกับศิลปะคุปตะ (พุทธศตวรรษที่ 11) ในอินเดีย

นอกจากภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์แล้ว เรายังได้พบศิลปะสมัยลพบุรี รุ่นอายุพุทธศตวรรษที่ 14–16 ซึ่งก่ออิฐไม่สอปูน อิฐแต่ละก้อนมีขนาดใหญ่ ฝนเรียบร้อยประณีตมาก เอามาก่อเสริมที่หินตั้งรูปโต๊ะ เป็นศาสนสถานต่าง ๆหรือเป็นวัด เช่นวัดพ่อตา วัดลูกเขย สองแห่งนี้ยังพบพระพุทธรูปศิลาสมัยลพบุรีหลายชิ้น

ศิลปะสมัยขอมเก่าที่สุดได้พบที่ จ.สุรินทร์ เช่น ปราสาทภูมิโพน เป็นปราสาทก่ออิฐไม่มีย่อมุม มีทับหลังมีลายจำหลักศิลาเหนือทับหลังเป็นลายสมัยคุปตะ ลายแบบนี้เป็นลายแบบเดียวกับลายสมัยสมโบร์ไพรกุก (หลัง พ.ศ. 1150 ถึงราว พ.ศ. 1200) ส่วนปราสาทที่วัดแก้ว บริเวณแก่งสะพือ จ.อุบลราชธานี ก็พบศิลปะแบบสมโบร์ที่เก่าแก่มากด้วย

จากหลักฐานแหล่งอื่น ปรากฏว่าได้พบชิ้นส่วนปราสาทหินสมัยเจนละ ในเขต จ.ยโสธร ด้วย

แต่ที่ จ.จันทบุรี ภาคตะวันออกของไทย บริเวณบ้านเพนียดหรือที่เรียกว่าวัดทองหั่ว ได้พบทับหลังสมัยสมโบร์และไพรกเมง ศิลปะเจนละรุ่นแรก ประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 อยู่ที่นั้น ลักษณะส่วนใหญ่เป็นศิลปะของพราหมณ์ฝ่ายศิวนาท และยังได้พบที่วัดบน อยู่ตรงเชิงเขาพลอยแหวน ซึ่งมีศิลปะไพรกเมง เช่นเดียวกับที่พบที่วัดทองหั่วด้วย

อาณาบริเวณภาคตะวันออกของไทยหรืออีสานใต้นับตั้งแต่อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และจันทบุรี หรือที่เรียกว่าลุ่มแม่น้ำมูลนั้น เคยเป็นดินแดนอยู่ภายใต้อิทธิพลของศิลปะเจนละและขอมมาแล้ว เราได้พบศิลปะเจนละรุ่นเก่าที่อาณาบริเวณแถบนี้จำนวนมาก โดยเฉพาะที่สุรินทร์ อุบลราชธานี และจันทบุรี เป็นดินแดนเก่าถึงรุ่นเจนละ

เมื่อพุทธศตวรรษที่ 11 อาณาจักรเจนละได้ยึดอำนาจจากฟูนัน เจนละนับถือศาสนาฮินดู ส่วนฟูนันนับถือศาสนาพุทธ ปรากฏว่าฟูนันถูกเจนละทำลายเสียสิ้นเชิง

พระเจ้าภววรมัน กษัตริย์องค์แรกของเจนละ ได้ร่วมมือกับเจ้าชายจิตรเสน ทำลายฟูนันได้แล้ว และมีการแบ่งสันปันส่วนดินแดนกัน ปรากฏในจารึกของพระเจ้าจิตรเสนที่โขงเจียมปากแม่น้ำมูล กล่าวถึงดินแดนอันเป็นส่วนแบ่งของเจ้าชายจิตรเสน มีตั้งแต่ปากแม่น้ำมูลขึ้นไปจนถึงเพชรบูรณ์ คงจะรวมเอาเนื้อที่ของยโสธร ร้อยเอ็ด และชัยภูมิ เข้าไปด้วย

เรามีหลักฐานว่า ศิลปะขอมได้ไปรุ่งเรืองอยู่ที่เพชรบูรณ์ แต่ก็มิใช่สมัยเจนละ คือหลังเจนละตอนต้นถึง 5 ศตวรรษ อยู่จนราวพุทธศตวรรษที่ 15–16 เช่น ปราสาทกลางเมืองเก่าศรีเทพ เป็นต้น

พระพุทธรูปนอน บนยอดเนินเขาภูปอ จ.กาฬสินธุ์ ศิลปะสมัยทวารวดี ในท่าประทับสีหไสยา แขนขวาที่รองรับพระเศียรงอ และราบลงกับพื้น

ที่ จ.ศรีสะเกษ มีปราสาทเขาพระวิหาร สร้างสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่มาก และยิ่งใหญ่ อาจจะยิ่งใหญ่กว่าปราสาทหินพนมรุ้ง ที่บุรีรัมย์เล็กน้อย

ที่ปราสาทกำแพงใหญ่ จ.ศรีสะเกษ ก่อด้วยอิฐและศิลา อยู่ในสมัยที่ขอมรุ่งเรืองประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 อีกแห่งหนึ่งคือ ปราสาทกำแพงน้อย ก่อด้วยศิลาแลงสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (สมัยบายน) และยังมีปรางค์กู่

บุรีรัมย์ มีปราสาทเขาพนมรุ้ง มีอายุราวต้นพุทธศตวรรษที่ 17 และปราสาทเมืองต่ำ ซึ่งใหญ่โตมาก มีกำแพงล้อมถึง 2 ชั้น ตอนในของกำแพงชั้นนอกตรงมุมมีสระน้ำอยู่ 4 สระ สระละมุม เป็นศาสนสถานที่สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16

ที่จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งอยู่ระหว่างศรีสะเกษ (ทางทิศตะวันออก) และบุรีรัมย์ (ทางทิศตะวันตก) อาณาบริเวณนี้เต็มไปด้วยปรางค์และศิลปะขอมจำนวนมากมายมหาศาล รวมทั้งปราสาทสีขรภูมิที่บ้านระแงงด้วย อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 ที่อำเภอสังขะ จ.สุรินทร์ พบปราสาทมากมายเหลือเกิน เช่น ปราสาทยายเงา ปราสาทภูมิโพน ปราสาทมีชัย ปราสาทสังข์ศิลป์ไชย เป็นต้น

ทางตะวันออกของบุรีรัมย์ มีปราสาทพนมวัน และปราสาทหินพิมาย (ราว พ.ศ. 1511–1544) มีความงามสง่าอย่างน่าอัศจรรย์

ใต้นครราชสีมาลงมาเป็นจังหวัดปราจีนบุรี ที่นี่พบศิลปะทวารวดีมากมายเช่นที่ดงศรีมหาโพธิ์ สระแก้ว เราได้พบศิลปะทวารวดีเกลื่อนกลาดเป็นแนวยาวไปจนถึงอรัญประเทศ ใต้ลงมาทางชลบุรี ก็ได้พบศิลปะทวารวดีที่เมืองพระรถ และเมืองพญาเร่ อันสืบต่อมาจากวัฒนธรรมอโยธยาที่เมืองศรีพโล

ถ้าถือตามแนวแม่น้ำโขงเป็นหลัก จะพบเส้นแบ่งอันน่าอัศจรรย์ คือทางเหนือขึ้นไป เช่น ยโสธร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ชัยภูมิ อุดร แถบนี้ล้วนมีศิลปะแบบทวารวดีทั้งสิ้น จะมีบางแห่งเช่น ที่มหาสารคาม ซึ่งอยู่ใกล้บุรีรัมย์และสุรินทร์ สองแห่งนี้ได้ส่งอิทธิพลไปยังมหาสารคามด้วย แต่ล้วนเป็นศิลปะในสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 คือศิลปะบายนทั้งสิ้น ศิลปะบายนนี้ได้แผ่ไปถึงขอนแก่น ที่มหาสารคาม ได้พบศิลปะขอมสำคัญ เช่นที่เมืองจำปาศรี และพบปราสาทหินบายนจำหลักหน้าบันเป็นรูปพระอมิตาภะกับนางปัญญาบารมี บัดนี้ถูกขโมยเอาไปหมดแล้ว

ศิลปะบายนได้แพร่ไปถึงอุดร เพราะเราได้พบพระพุทธรูปพื้นเมือง เป็นลักษณะแข็งคมอย่างศิลปะลพบุรี

ที่ จ.ชัยภูมิ มีพระธาตุกุดจอก อยู่ ต.บ้านยาง อ.เกษตรสมบูรณ์ มีการปักหินตั้ง ทำด้วยหินทรายแดง ล้อมรอบทุกด้าน เดิมน่าจะเป็นของทวารวดี แต่มาถูกซ่อมโดยฝีมือช่างประเทศลาว เช่นเดียวกับพระธาตุก่องข้าวน้อย เดิมก็เป็นของสมัยทวารวดี แต่มาซ่อมด้วยช่างฝีมือจากล้านช้าง

พุทธ ที่ 27 ตุลาคม 2525

ศิลปะการละเล่นพื้นเมือง

โดยเฒ่าน้อย

ศิลปการละเล่นพื้นบ้านในแต่ละภาคของไทยเรานั้น ต่างก็มีของดีไปกันคนละอย่าง เช่นทางภาคเหนือก็มีการ "ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน" ฟ้อนทั้งสองชุดนี้เป็นที่ชื่นชอบกันมากในหมู่ของนักท่องเที่ยว การฟ้อนในปัจจุบันนี้ได้มีการดัดแปลงแก้ไขเพื่อความเหมาะสมและความสวยงาม คือนำเอาการฟ้อนเทียนกับการฟ้อนเล็บมารวมกันให้เป็นชุดเดียวกัน การฟ้อนก็ไม่แตกต่างอะไรกันมากนัก การแต่งตัวก็ใช้ชุดเดียวกันได้ การฟ้อนเทียนช่างฟ้อนต้องถือเทียนข้างละเล่ม ส่วนในการฟ้อนเล็บช่างฟ้อนก็ต้องใส่เล็บยาว ๆ เว้นนิ้วหัวแม่มือเท่านั้น การฟ้อนเทียนส่วนมากจะฟ้อนในเวลากลางคืนในที่กลางแจ้ง โดยเฉพาะงานขันโตกการฟ้อนเทียนนี้ขาดไม่ได้เลย ในเวลาฟ้อนเทียนเราจะได้เห็นใบหน้าของช่างฟ้อนจากแสงเทียน เป็นแสงสลัว ๆ ลีลาของการฟ้อนเทียนนั้นเป็นแบบเย็น ๆ ในเวลาที่ช่างฟ้อนจะฟ้อนกันเป็นหมู่ ๆ ซึ่งมีจำนวนมากด้วยกันในลีลาช้า ๆ เป็นภาพที่ประทับใจได้เป็นอย่างดี สำหรับผู้ที่มีโอกาสได้พบเห็นเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการบรรเลงฟ้อนเล็บและฟ้อนเทียนนี้มี ปี่ กลองแอว ตะโล้อโป๊ด ฆ้องหุ่ย และฉาบ

ส่วนทางภาคกลางก็นิยมการแสดงกลองยาวกันมาก กลองยาวเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง นัยว่าเราได้แบบอย่างมาจากพม่า ถึงแม้ว่าเราจะได้แบบอย่างมาจากพม่าก็ตาม เราก็เอามาแต่ตัวกลองยาวเท่านั้น ส่วนศิลปการแสดงนั้นเราได้คิดค้นขึ้นมาเอง มิได้ตามแบบอย่างของพม่าเลย ดังนั้นการแสดงที่เรา ๆ ท่าน ๆ ได้เห็นกันอยู่ทุกวันนี้ท่าร่ายรำต่าง ๆ เราได้คิดค้นขึ้นมาเอง และบางชุดก็ได้ดัดแปลงแก้ไขเพื่อความเหมาะสมสำหรับการแสดงอีกด้วย

ทางภาคใต้ก็มีศิลปการละเล่นพื้นบ้านที่แตกต่างกันออกไปอีก บางท่านเมื่อมีโอกาสได้เดินทางไปท่องเที่ยวเมื่อท่านผ่านไปตามวัดที่กำลังมีงานอยู่ ท่านก็คงจะได้เห็นการแสดงศิลปะพื้นบ้านของทางภาคใต้กันบ้างซึ่งต้องมีอยู่ทุกงานก็ว่าได้ " หนังตลุง" และการแสดง "โนห์รา" หรือละครชาตรี กล่าวกันว่าละครชาตรีเป็น

ต้นกำเนิดของละครรำประเภทต่าง ๆ "รำซัดชาตรี" ก็มาจากการร่ายรำของการไหว้ครูจากละครชาตรี ทางภาคใต้ถือธรรมเนียมกันว่าผู้แสดงฝ่ายชาย (ตัวพระ) จะต้องเป็นผู้รำไหว้ครูภาษาพื้นเมืองเรียกกันว่า "รำซัด" เป็นการรำเบิกโรงเสียก่อนเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการบรรเลงก็มีปี่ โทน กลอง กรับ และฆ้องคู่

นักท่องเที่ยวส่วนมากมักจะรู้จักการแสดงชุด "มโนห์ราลุยไฟ" เสียมากกว่าชุด "รำซัดชาตรี" "มโนห์ราลุยไฟ" ก็มาจากละครชาตรีเหมือนกัน

ส่วนทางภาคอีสานก็มีศิลปการละเล่นพื้นบ้านหลายอย่างด้วยกัน ส่วนมากแล้วเรา ๆ ท่าน ๆ ก็รู้จักกับการ "เซิ้ง" เป็นอย่างดี "แคน" ผู้เขียนเชื่อว่าใคร ๆ ก็ต้องรู้จักเพราะเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ชาวต่างประเทศก็รู้จักการ "เซิ้งกะติบ" เป็นอย่างดี เพราะกรมศิลปากรมักจะจัดไปแสดงในต่างประเทศหลายครั้ง

"เซิ้งกะติบ" ลีลาของการร่ายรำก็ได้บอกอยู่ในตัวแล้วว่าเป็นการร่ายรำถึงความเป็นอยู่ของชาวอีสานโดยเฉพาะ

ในงานช้างที่จังหวัดสุรินทร์ ทางจังหวัดก็ได้จัดการแสดงศิลปการละเล่นพื้นบ้านของภาคอีสานเอาไว้ถึงสองชุดด้วยกัน ชุดแรกก็คือการ "เซิ้งบั้งไฟ" ชุดที่สองก็คือการแสดงการ "รำสาก" หรือ "เรือมอันเร" การแสดงชุดนี้ก็คลาย ๆ กับการรำ "กระทบไม้" รำกระทบไม้ใช้ไม้ไผ่เป็นเครื่องประกอบการแสดง แต่การรำสากกลับใช้ไม้เนื้อแข็ง

"รำสาก" หรือ "เรือมอันเร" การแสดงชุดนี้นับได้ว่าเป็น "เอกลักษณ์" ของชาวสุรินทร์ หนุ่มสาวชาวสุรินทร์จะมีโอกาส "รำสาก" ก็เฉพาะเทศกาลใหญ่ ๆ เท่านั้น หนุ่มสาวจะจับคู่ออกมาร่ายรำในท่าที่อ่อนช้อยสวยงามผ่านเข้าไปในระหว่างไม้สากสองท่อนที่กระทบกันอยู่เข้ากับจังหวะดนตรี (คล้าย ๆ รำกระทบไม้) การรำสากในช่วงท้าย ๆ ของการแสดงนั้นเป็นการแสดงการรำเดี่ยวด้วยท่าพลิกแพลงต่าง ๆ ให้ชมเช่นเอาศีรษะลงไปในช่องไม้สากขณะที่กระทบกันอยู่ เดินบ้าง นั่งบ้าง ใช้ปากคาบสิ่งของบ้าง ผู้แสดงต้องใช้ความว่องไวมาก และต้องให้เข้ากับจังหวะดนตรี

การแห่บั้งไฟนั้นมีมานานแล้วจนนับว่าเป็นประเพณีของชาวอีสานก็ว่าได้ ในราว ๆ เดือนหกของทุก ๆ ปี ทางจังหวัดยโสธรจะมีการจัดงานประกวดบั้งไฟ

งานประกวดบั้งไฟนั้นเป็นงานที่สนุกสนานกันมาก เวลาจุดบั้งไฟนั้นหากของใคร ขึ้นสูงก็จะถูกจับแบกใส่บ่าแห่ ไปรอบ ๆ บริเวณงาน หากของใครที่ถูกจุดแล้วไม่ขึ้นคนสร้างก็จะถูกจับแห่เหมือนกันแต่ถูกนำไปโยนลงในน้ำเป็นการทำโทษไปในตัวด้วย

ส่วนการสร้างบั้งไฟนั้นมีกรรมวิธีหลายอย่างด้วยกัน และมี "อันตราย" อีกด้วย เพราะอัดด้วย "ดินปืน" เวลาประกวดบั้งไฟนั้น ก็มีชาวบ้านส่งมาประกวดกันมากมาย

ส่วนการ "เซิ้งบั้งไฟ" นั้นเป็นของคู่กันกับการสร้างบั้งไฟ เหตุที่มีการเซิ้งบั้งไฟนั้น ในเวลาที่มีการสร้างบั้งไฟนั้นก็จะมีการ "เซิ้งบั้งไฟ" เพื่อเป็นการขอส่วนบุญมาช่วยในสร้างบั้งไฟ และเวลาแห่บั้งไฟก็จะมีการเซิ้ง

การเซิ้งบั้งไฟนั้นเป็นความเชื่อถือของชาวอีสาน ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะว่าชาวอีสานมีความเชื่อว่ามีเทวดาองค์หนึ่งซึ่งอยู่บนสวรรค์มีนามว่า "พระยาแถน" เป็นผู้บันดาลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล พระยาแถนท่านชอบให้มนุษย์บูชาท่านด้วย "บั้งไฟ" เพื่อเป็นการตอบแทนในการขอฝน

ลีลาของการ "เซิ้งบั้งไฟ" นั้นประกอบด้วยท่าร่ายรำถึง 10 ท่าด้วยกัน ท่าร่ายรำทั้งหมดนี้มีชื่อดังนี้ 1. รัตน-ลีลา 2. อภิวาลีลา 3. กัลยาจับปู 4. โก่งธนูยิงกวาง 5. โฉม-สะอางตัดรัก 6. ผ่องพักตร์ขอฝน 7. หงษ์เหิรเวหา 8. เมข-ลาล่อแก้ว 9. แจวเรือตามแฟน 10. คืนแดนรัตนา

มีนิทานอยู่เรื่องหนึ่งที่เกี่ยวกับบั้งไฟเหมือนกัน เรื่องก็มีอยู่ว่า กาลละครั้งหนึ่ง นานมาแล้ว

เมืองเอกซะตีตานคร มีพระยาขอมปกครองอยู่องค์หนึ่ง พระยาขอมองค์นี้มีมเหษีชื่อ "นางจันทร์เทียม" มีธิดาอยู่องค์หนึ่งชื่อว่า "นางไอ่คำ" นางไอ่คำนี้มีรูปโฉมงดงามมาก เป็นที่เลื่องลือไปไกลจนรู้ไปถึง "เจ้าผาแดง" เจ้าเมืองผาโผง เจ้าผาแดงเพียงได้ยินกิติศัพท์ความงามของนางไอ่คำเท่านั้นก็นึกหลงรักนางไอ่คำทันที จึงออกจากเมืองผาโผงมายังเมืองเอกซะตีตานครแล้วลอบเข้าไปในปราสาทของนางไอ่คำ ไปพบพี่เลี้ยงนางไอ่คำเข้าเจ้าผาแดงจึงใช้วาทะศิลป์พูดจาหว่านล้อมจนในที่สุดพี่เลี้ยงของนางไอ่คำก็ใจอ่อนยอมรับเป็นแม่สื่อให้ พี่เลี้ยงของนางไอ่คำจึงนำผ้าของเจ้าผาแดงไปให้นางไอ่คำ นางไอ่คำครั้นพอเห็นผ้าก็นึกรักเจ้าของผ้าจึงฝากผ้าสไบ ของนางกับหมากคำหนึ่งให้กับพี่เลี้ยงของตนให้นำมาให้เจ้าผาแดง จากนั้นเจ้าผาแดงก็ได้ลอบ เข้าไปหานางไอ่คำและได้เสียกับนางไอ่คำ อยู่มาไม่นานเจ้าผาแดงจำต้องกลับบ้านเมืองของตน แต่ก่อนกลับได้สัญญากับนางไอ่คำว่าจะมาสู่ขอนาง

ในระหว่างที่เจ้าผาแดงกำลังเดินทางกลับเมืองผาโผงนั้นเอง พระยาขอมผู้เป็นบิดาของนางไอ่คำเห็นว่าธิดาของตนโตพอแล้วที่จะต้องมีคู่ครอง จึงได้ประกาศเลือกคู่ให้กับธิดาของตนโดยการใช้บั้งไฟเสี่ยงทาย ปรากฏว่ามีผู้สมัครหลายรายรวมทั้งเจ้าผาแดงด้วย และเจ้าเชียงเหียนพระยาขอมอีกองค์หนึ่ง

ในวันแข่งขันนั้นเอง "สุวรรณภังคี" บุตรชายของพระยานาคก็ได้แปลงกายเป็นกระรอกเผือกมีแหวนศักดิ์สิทธิ์ห้อยคำมาดูงานด้วย การแข่งขันบั้งไฟในวันแรกนั้น เป็นการแข่งขันระหว่างเจ้าผาแดงกับพระยาขอมอีกองค์หนึ่ง แต่บั้งไฟของเจ้าผาแดงเกิดอาถรรพ์ระเบิดขึ้นเสียก่อน จึงเหลือแต่การแข่งขันระหว่างพระยาขอมกับเจ้าเชียงเหียน

ขณะนั้นเองนางไอ่คำเหลือบไปเห็นแหวนศักดิ์สิทธิ์ที่คอกระรอกเผือกเข้า เกิดชอบใจขึ้นมาจึงสั่งให้พรานยิงกระรอกเผือกตาย ก่อนตายสุวรรณภังคีได้อธิษฐานขอให้ร่างกายของตนนั้นใหญ่โตขึ้นเพื่อที่จะให้ชาวได้มาแล่เนื้อของตนไปกินได้อย่างทั่วถึง

ชาวเมืองที่ไม่มีโอกาสได้กินเนื้อกระรอกเผือกในวันนั้นก็มีแต่พวกคนแก่เฒ่าเท่านั้น เพราะไปแย่งกับพวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ ไม่ไหว นอกนั้นต่างก็ได้กินเนื้อกระรอกเผือกอย่างทั่วถึง

ครั้นบิดาของสุวรรณภังคีทราบข่าวว่าลูกชายของตนถูกยิงจนถึงแก่ความตาย และถูกแล่เนื้อไปกินก็โกรธแค้นมาก ตกดึกจึงยกพวกนาคมาถล่มเมืองเอกซะตีตานครจนหายสาปสูญไป กลายเป็นบึงใหญ่ (หนองหานในปัจจุบันนี้)

พวกที่รอดตายไปได้ก็มีแต่ผู้ที่ไม่ได้กินเนื้อกระรอกเผือกเท่านั้น ส่วนนางไอ่คำซึ่งได้แหวนศักดิ์สิทธิ์ไว้ป้องกันตัวและเจ้าผาแดงทั้งสองขึ้นม้าหลบหนีไปได้ แต่แผ่นดินยังตามถล่มเรื่อยมา จนในที่สุดก็หมดแรงม้า นางไอ่คำตกลงมาจากหลังม้าตาย ส่วนเจ้าผาแดงหนีไปได้แต่มีความเสียใจมาก ที่นางไอ่คำต้องมาตายจากกันจึงตรมใจตายไปในที่สุด.....

ด้วยอภินันทนาการ จาก

บริษัท

ลักษณ์ขนส่งและก่อสร้าง

จำกัด

ผู้รับเหมางานก่อสร้างทางรถไฟ สายฉะเชิงเทรา-ลัดหีบ ช่วงที่ 1

WITH THE COMPLIMENT OF

THAI SUMICON CO LTD

GENERAL CONTRACTORS

OLYMPIA THAI BUILDING

3 RD. FLOOR

956 RAMA IV RD. BANGKOK TEL 233-4563 , 234-0772-3

WITH THE
COMPLEMENTS
OF

MITSUI & CO., LTD.

2 - 1 OHTEMACHI

1 - CHOME CHIYODA - KU

TOKYO , JAPAN

TRADING / EXPORTING MACHINARY AND PLANTS

WITH THE COMPLEMENTS OF

TOPACS INC.

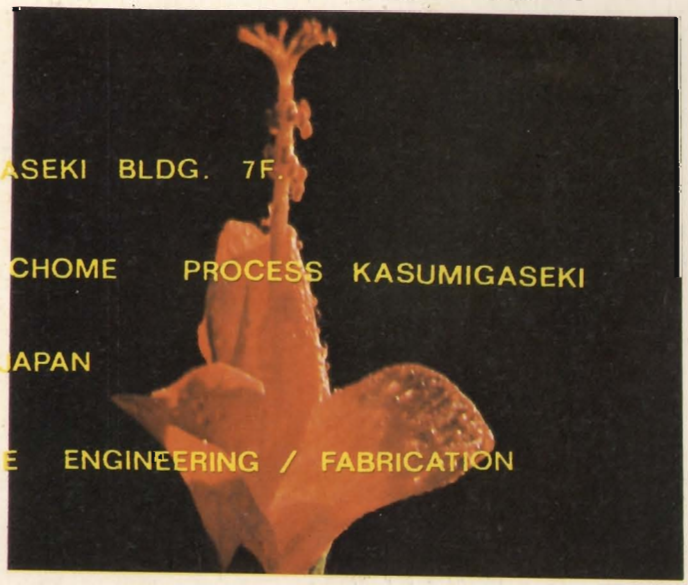

KASUMIGASEKI BLDG. 7F.

2 - 5 - 3 CHOME PROCESS KASUMIGASEKI

TOKYO JAPAN

SOFTWARE ENGINEERING / FABRICATION

บริษัท สยามราชธานี จำกัด

暹都有限公司 京都嵩越路,七七七至七七九

SIAM RAJATHANEE CO., LTD.

777-779 SONGWAT Rd., BANGKOK 1, THAILAND

777-779 ถนนทรงวาด กรุงเทพ 1 2234394-6, 2228402-3, 2223796

TELEX 87280 TAIAGRO TH

ด้วยอภินันทนาการจาก

ผู้แทนจำหน่าย อุปกรณ์ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม

MECHANICAL SEALS, PACKINGS, TEFLONS AND LAPPING MACHINES

LEVEL SWITCHS

KANSAI

VEGA LEVEL MEASURING SYSTEM

SAMSON CONTROL VALVES PRESSURE, TEMPERATURE CONTROLLERS

AREA FLOW METERS, LEVEL GAUGES

WATER AND INDUSTRIAL METERS

B&R

ด้วยอภินันทนาการ จาก....
คุณ เนาวรัตน์ พัฒโนดม

WITH THE
COMPLEMENTS
OF

GEOMEI SURVEYS

Italthai House , 5 th Floor

2013 New Petchburi Road

Bangkok , Thailand

Tel. 314 - 6101